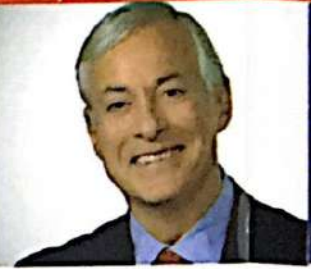

پرفروشترین کتییی نیودهوله تی له بواری گه شه پیدانی مرویی

برایان تره یسی

ئامانجه گان!

چۆنیه تی به دهسته یانی هه موو ئه وانیه
ده ته ویت خیراتر له وهی درکت پیکردبوو

وهه گیرانی له ئینگلیزییه وه:
به موو عه بدولعه زیز

GOALS!

BRIAN TRACY

238
posts

19.2k
followers

7
following

Promote

Edit Profile

پەرەز فەرمی **PDF کتابی**
Public Figure

لێره

باشترین و بەسودترین و پڕ خوێنەرترین کتێبه‌کان
بە خۆڕایی و بە شێوەک PDF داگره

Ganjyna

لینکی کتێبه‌کان 📌 لێم لینکە بکەرەوه بۆ داگرانی کتێبه‌کان
drive.google.com/folderview?id=1gk8e3nSJGJLu36xeLUjwdbjgTSVslbo_

ئامانجەكان!

برايان تره‌یسی

چۆنیەتی بە دەستەینانی هەموو ئەوانە ی دەتەوێت -

خیراتر لەوە ی درکت پیکردبوو

وەرگیرانی لە ئینگلیزییە: وە

بە مۆ عەبدولعەزیز

ناسنامه‌ی کتیب:

ناوی کتیب: نامانجه‌کان

نوسەر: براین تره‌یسی

وهرگیز: به‌مۆعه‌بدولعه‌زیز

بابه‌ت: گه‌شه‌پیدانی مروّی

چاپخانه: تاران

تیراژ: ۱۰۰۰ دانه

نرخ: ۴۰۰۰ لیلار

له‌به‌رئوبه‌رایه‌تی گشتی کتیبخانه‌گشتیه‌کان زماره‌ی سپاردنی (۱۵۴۲) سالی ۲۰۱۹ پیدراوه.

له‌بلاو‌کراوه‌کانی کتیبخانه‌ی به‌ختیاری

سلیمانی - شه‌قامی مه‌وله‌وی

۰۷۷۰۱۴۹۵۲۷۰

... نامانجه كان! ...

پيرست

پيشه کيی وەرگير	۵
وتهی سهره تا	۷
پيشه کی	۱۱
بهشی یه که م	۱۷
قفلی سهر تواناکانت لابده	۱۷
بهشی دوو	۳۲
کۆنترۆلی ژيانت بگره دهست	۳۲
بهشی سی	۵۰
داهاتووی خۆت دروست بکه	۵۰
بهشی چوار	۶۳
بههاکانت پروون بکه وه	۶۳
بهشی پینج	۷۷
نامانجه راسته قينه کانت دهستنيشان بکه	۷۷
بهشی شهش	۹۱
بريار له سهر مدهسته دياریکراوه سهره کیه کهت بده	۹۱
بهشی ههوت	۱۰۳
باوه ره کانت شيبکه وه	۱۰۳
بهشی ههشت	۱۲۰
له سهره تاوه دهستپيیکه	۱۲۰
بهشی نو	۱۳۷
به ره وپيشچوونت پتوانه بکه	۱۳۷

... ئامانچەكان! ...

۱۵۱..... بەشى دە

۱۵۱..... لەمپەر و بەربەستەكان لای دە

۱۶۹..... بەشى یاز دە

۱۶۹..... بیه شارەزای بواری خۆت

۱۸۹..... بەشى دواز دە

۱۸۹..... پەییوێندی لە گەڵ کەسانی دروستدا بگرە

۲۰۰..... بەشى سیاز دە

۲۰۰..... کات بە باشی بەرپۆه بیه

۲۰۶..... بەشى چوار دە

۲۰۶..... کۆلمە دە تا سەرکەوتن

۲۱۸..... دەره نجام

پيشه كى وه رگير

پيشكه شه به (ياد)

سوپاس بۆ يه زدانى مه زن ئەم كارى وه رگيرانه شم ته واو بوو، سوپاسى زۆرم بۆ هاوسه رى ئازيزم بۆ به خشينى كات و دروستكردنى مه ودا و پشتيوانيكردنم و هاندانم بۆ ته واو كردنى ئەم كتيبه. هه ميشه قه رزدارى دايك و باوكم بۆ ئه وهى هه م و هه مه.

به ده ستخوشي و سوپاسه وه بۆ كاك كامه ران بۆ پيشنيار كردنى ئەم كتيبه نايابه.

ئەم كتيبه له لايه ن نوسه ر و وتارييزى به ناويانگى ئەمريكى (برايان تره يسى) يه وه نوسراوه كه زۆرينه ي لايه نه كانى ئەم كتيبه ي بنه ما كردووه له سه ر ژيانى تايبه تى و پيشه يى خوى، سه ركه وتن و شكسته كانى خوى كردووه به نمونه. نوسه ر دياره هاو لاتييه كى ئەمريكيه و كه لتور و ياسا و پيسا ئەمريكيه كان له م كتيبه دا پهنگى داوه ته وه، به پيى توانا و چه نديك گونجا بييت هه ولما دوه ئەو لايه نانه ي زۆر چه سپيون له كه لتورى ئەمريكا دا، لابه دم چونكه پهنگه سوديكي وه هاى نه بييت بۆ خوينه رى ئازيز. هه روه ها ئەو شتانه ي زۆر دووباره بوونه ته وه لامبردوون بۆ گيراندنه وه ي كاتى خوينه ر و به ره مه ينانى كتيبيكي پوخت و پوون. له به شى پيرستدا ناوى به شه كانى كتيبه كه به و جوړه يه كه له م وه رگيرانه دا هه يه به بى ئەو به شانە ي ده ره ينراون و وه رنه گيردراون، به لام له كوتاييدا ناو نيشانى هه موو به شه كانم بۆ به رچاو پوونى وه رگيرپاوه و ده ستكارى به شه لابه راوه كانم نه كردووه.

... نامانجه كان! ...

پيشكه شه

به (پيك ميتكاف)، هاورپيه كي باش و هاولاتيه كي نه مريكي باش و
كارسازيكي نوازه، يه كيك له باشتين فروشياريه كان له ميژوودا، هه روه ها
هاندەر بۆ هه موو نه وانه ي ده يناسن.

ته نها خوژگه م نه وه يه لي ره بوي تايه و بتوانيبا نه م كتي به بخوين ته وه.
زۆر زوو به جي ت هيش تين.

... ئامانجەكان! ...

وتەى سەرەتا

ئەم كىتەبە بۇ ئەو كەسانە يە كە دەيانە ویت بە خىرايى پىشېكەون و سەرىكەون. ئەگەر تۆش بەم جۆرە بىر دەكەيتەو و بەم جۆرە ھەست دەكەيت، كەواتە ئەم كىتەبە بۇ تۆ نوسراوہ. ئەو بىرۆكە و بابەتانەى لە دوو توپى ئەم كىتەبەدا جىيان كراوہ تەو و ئامازەيان پىكراوہ پزگارت دەكەن لە چەندان سال لە كاركردى سەخت و دژوار بۇ بەدەستەيتانى ئەو ئامانجانەى زۆر گرنگ بەلاتەوہ .

من زياد لە ۲۰۰۰ جار وتارم داوہ بۇ چەندان بىنەر كە جارى وا ھەبووہ لە ۲۳۰۰۰ بىنەر تىپەپوہ لە ۲۴ ولاتدا. دريژى وتار و سىمىنارەكانم ھەمەچەشن بوون و ھەيانبووہ ۵ خولەك بووہ و ھەشيانە ۵ پۆژى خاياندووہ. لە ھەموو دۆخەكاندا من زۆر جەختم كردۆتەوہ سەر بەشدارىپىكردن و باسكردنى باشتەين ئەو بىرۆكانەى بە مېشكەدا ھاتوون دەريارەى ئەو بابەتە ديارىكراوانەى بۇ ئەو بىنەرانە گونجاو بووہ لەو كاتەدا. پاش چەندان وتار لەسەر چەندان بابەتى جياواز، ئەگەر من تەنھا ۵ خولەك كاتم پى بدرىت قسەت بۇ بكەم و بتوانم تەنھا يەك بىرۆكەت بۇ باس بكەم يارمەتيدەرت يىت لەوہى سەر كەوتووترت بكات، ئەوا بۇ ئەم ئامۆزگارىە كورتە دەلیم "ئامانجەكانت بنوسەوہ، پلان داپرېژە بۇ بەدەست ھىنانيان، ھەموو پۆژىكىش كار لەسەر پلانەكانت بكە".

ئەگەر پەيرەوى ئەم ئامۆزگارىە بكەيت و بەقسەى بكەيت، باشتەين يارمەتيدەرت دەيىت وەك لە ھەموو شتىك فيرى بوويت تا ئىستا. چەندان

... ئامانجەكان! ...

دەرچووی زانکۆ پێیان وتووم ئەم کارە ساکارە زۆر لەو چوار سالەى لە زانکۆدا خوێندویانە بەنرختر بوو بۆیان. ئەم بێرۆکەىە ژيانى خۆم و ژيانى ملیۆنان کەسى تری گۆرپووە. بێگومان ژيانى تۆش دەگۆرێت.

خالى وەرچەرخان

گروپێک لە کەسانى سەرکەوتوو کاتى خۆى لە شیکاگۆ کۆبونەووە، قسەیان دەکرد لەسەر ئەزمونەکانى ژيانى خۆیان. هەموویان ملیۆنیۆر و هەمە ملیۆنیۆر بوون. وەکو زۆرینەى خەڵکانى سەرکەوتوو، ئەو کەسانە زۆر خاکی و سوپاسگوزار بوون لە بەرامبەر ئەوێ و دەستیان هاتوو، لە بەرامبەر ئەو بەرەکەتەى ژيان بەسەریاندا پێاندوویەتى. لە کاتیکیدا خەریکی گفتوگۆ بوون لەسەر ئەو ھۆکارانەى بۆتە پێخۆشکار لەوێ چۆن توانیویانە ئەو هەموو دەستکەوتەیان هەبێت لە ژياندا، داناترین و دنیا دیدەترینیان دەنگى کرد و وتى ("سەرکەوتن بریتىە لە ئامانجەكان، ئەوانى تر هەمووی تەواوکارى ئەمەن.")

کات و ژيانى تۆ زۆر بەنرخن. گەورەترین بە هەدەردانى کات و ژيان بریتىە لەوێ تۆ چەندان سال بەسەر بەریت لە ئەنجامدانى کارێکدا کە بتوانیت بە چەند مانگێکى کەم ئەنجامى بدەیت. ئەمەش لە پێى پەپرە و کردنى پرۆسەى کردارەکی و سەلمێندراوى دانانى ئامانج و گەشتن بە ئامانج کە لەم کتێبەدا باسکراوە، بە پەپرە و کردنى ئەم لایەنە دەتوانیت کارێکی زۆر ئەنجام بدەیت بە کاتیکی کەم، سەرت دەسورمیت لە نایابى ئەم لایەنە. ئەو خێراىیەى بە ھۆى پەپرە و کردنى ئەم لایەنەو

... نامانجه كان!

به ده سستی دینیت له جولان به ره و پیش و به ره و سر، توش و نه وانه ی
چوارده وریشته سه رسام ده کات .

به په پره وکردنی نه میتود و ته کنیکه ناسان و ساکارانه تو ده توانیت به
خیرایی له بی پاره یی و ده ستکورته وه بگه یته سه روهت و سامان، له
ماوه یه کی زور که مدا که چنه د مانگ و چنه د سالیکی که م تیپه پ ناکات.
ده توانیت نه زمونت له هه ژاری و پشت ساردیه وه بگورپته سه ر کاریگری
و له خود پازی بوون. ده توانیت زور زیاتر له سه روهت و سامان و زانین و
زانپاری به ده ست بپنیت وه که له هه موو نه و هاوپی و خزمانه ی
ده یانفاسیت .

له وتار و سیمینار و پاوژکاریه کاند، کارم کردوه له گه ل زیاتر له دوو
ملیون خه لک له سه رتاسه ری جیهاندا. نه وه ی دووباره و دووباره بوم
ده رکه وتروه بریتی بووه [له وه ی که سیکی ناسایی نه گه ر نامانجی بوون و
ناشکرا دابنیت نه و زور خیراتر پیشی نه و که سه ژیر و بلیمه تانه
ده داته وه که نازانن چیان ده ویت و دلنیا نین له نامانجه کانیاں]

دروشمی کاری من چه ندان ساله هه ر وه خویه تی و نه گورپوه،
دروشمه که م بریتیه له "یارمه تیدانی خه لکان له گه شتن به نامانجه کانیاں
زور خیراتر له وه ی نه گه ر یارمه تیه که ی منیان پینه گات"

نه م کتیبه پوچی هه موو نه و زانپاریانه ی تیدایه که له بواره کانی
سه رکه وتن و گه شتن به نامانجه کان و به دیهینانی نامانجه کاند فیریاں
بووم. به په پره وکردنی نه م هه نگاوانه ی که له دوو توپی نه م کتیبه دا
باسکراون ده توانیت بگه یته هیلی پیشه وه ی ژیاں. بۆ منداله کانم، نه م
کتیبه وه کو نه خشه پښگا و پښمایي دانراوه بۆ یارمه تیدانتان له پوشتنتان

... نامانجه كان! ...

له هرکوييه که وه بيټ بۆ هرکوييه ک بتانه ويټ. بۆ هاوپړيان و خوينه راني
نهم کتېبه، هۆکارم بۆ نوسيني نهم کتېبه بريتيه له پيداني سيسته ميکي
سه لميندراو که بتوانن به کاري بيټن بۆ پوشتن به خيرايي له سهر پيچکه و
هيلي ژياني خوتان.

به خيرين! گه شتيکي نوئ و مەزن له سهر و به ندي ده ستيپکردن دايه.

... ئامانجەكان! ...

پيشەكى

ئەم سات و كاتە نۆر ناوازه و نايابە كە تيايدا لە ژياندايت. چونكە چەندان ھەل و دەرفەت بەردەستە بۆ كەسانى داھىنەر و كۆلنەدەر بۆ گەشتن بە ئامانجەكانيان. بى گويىدانه بەرز و نزمىە كاتىەكانى ئابورى لە ژياندا، ئىمە لە سەر و بەندى چونە ناو سەردەمى ئاشتى و خوشگوزەرانىداين بە شىوہىەك ھىچ سەردەمىكى مېژوى مرقاىەتى بەم جۆرە نەبوو.

لە سالى ۱۹۰۰ دا، پىنج ھەزار ملىونىر لە ئەمريكا دا بوونى ھەبوو. لە سالى ۲۰۰۰ دا، ژمارەكە بوو بە پىنج ملىون كەسى ملىونىر، كە نۆرىنەيان كارى ئازادىان ھەيە و خويان توانىويانە خويان دروست بكەن، ئەمە ھەمووى لە يەك نەو دا. شارەزاين پىشپىنى ئەو دەكەن لە ماوہى بىست سالى پاش نوسىنى ئەم كىتپە دە بۆ بىست ملىونىرى تر زياد دەبن. ئامانجى تۆش دەبىت برىتى بىت لە بوون بە يەككە لەو ملىونەرانە. ئەم كىتپە پىشانەت دەدات چۆن دەبىتە ملىونىر.

دەستپىكىكى لە سەرخۆ

كاتىك تەمەن ۱۸ سالان بوو، خويندەنم بەجى ھىشت و وازم لە دەرچوون ھىنا. يەكەمىن كارم برىتى بوو لە قاپشورى لە پىشت ئوتىلىكى بچوكدا. لەويوہ كارەكەم گۆپى بۆ ئۆتۆمبىل شوشتن، پاشان بۆ شوشتنى زەوى و دەرگاوانى. لە ماوہى چەند سالى دواتردا، چەندان كارى دەستىم كرد و بژىوى خۆم بە ئارەقى ناوچەوانم پەيدا دەكرد. لە داربىرپىن و كارگەكاندا

... ئامانجەكان! ...

كارم كردووه، له كىلگى دانەوێلە و كىلگى ئازەلاندە كارم كردووه. پاش
كۆتايى ماتنى وەرزى دارپېين دەستم كردووه بە بىر هەلگەندن.
وەكو كرێكارى بنیادنانى بالەخانە بەرزەكان كارم كردووه، وەكو
دەریاوان لە كەشتى نەرویجیدا لە ئەتەنتای باكوڕ كارم كردووه. چەندان
جار وا پێكەوتوووە لە ئۆتۆمبیلەكەمدا یان لە ژووری ماله هەرزانهكاندا
خەوتووم. كاتێك تەمەنم ۲۳ سالان بووه، لە كىلگى كۆكردنەوهى كا دا
كارم كردووه و لەسەر كا خەوتووم و لەگەڵ خێزانێكى جوتیاردا نانم
خواردووه. من نەخوێندەوار و ناكارامە بووم و لە كۆتايى وەرزى دروینەدا
دووبارە بێكار دەبوومهوه.

كاتێك واى لێهات چیتەر كرێكاریم دەست نەكەوت، توانیم كارێكم لە هێلى
فرۆشیاریدا دەست بكەوت، بە گەپان بە شوینی كارەكان و مالهكاندا.
چەندان پۆژەبووه هەموو پۆژەكە كارم كردووه و تەنها يەك كالام
فرۆشتوو و بەمەش كرێی ژووری مانەوهم پێ پەیدا كردووه و توانیومه
شەو بەهۆیمەوه تیايدا .

بەپراستی ئەمە دەستپێكێكى باش نەبووه بۆ ژيان.

ئەو پۆژەى ژيانم گۆرا

پاشان پۆژێك لە پۆژان، پارچە يەك كاغەزم هێنا و ئامانجێكى سەرشتانەم
بۆخۆم تیدا نووسی، بریتی بوو لە پەیداکردنى ۱۰۰۰ دۆلار لە كارى
مەندوبى. پارچە كاغەزەكەم قەد كرد و ئیتەر نازانم لەكویم دانا چونكە
بۆم نەدۆزرایەوه.

... ئامانجەكان! ...

پاش ۳۰ پۇز، سەرتاپاي ژيانم گۇرا. لەو ماوۋەيەدا، تەكنىكىكم دۆزىۋە بۇ ئەنجامدانى فروشتىن كە بوۋە ھۆى سى ھىندە كىردنى فروشتەكانم. لە ھەمان كاتدا، خاۋەنى كۆمپانىياكەم كۆمپانىياكەى فروشت بە تازە كارسازىك كە تازە گواستبويەۋە ناو شارۋچكەكەمان. پىك سى پۇز پاش ئەۋەى ئامانجەكەم نوسىبوۋ، ئەم تازە كارسازە بانگى كىردم و مانگانە ۱۰۰۰ دۆلارى بۇ بىرېمەۋە بۇ ئەۋەى سەرىپەرىشتى يەكەى فروشتىن بىكەم و خەلگانى تر فىرىكەم چۆن ئەم كارە دەكرىت و چۆن بتوانن فروشيان زىاد بىكەن. ئۆفەرەكەى كارسازەكەم پەسەند كىرد و لەو پۇزۋەۋە ژيانم بە تەۋاۋەتى گۇرا.

لەماۋەى ھەژدە مانگدا، چەندان پۆست بەرزكرامەۋە. لە مەندوۋىيەۋە بووم بە بەرپۆۋەبەرى يەكەى فروش و خەلگان كاريان دەكرىد بۆم. ۋاى لىھات پىژەى سەدا ۹۵ ى ھىزى يەكەى فروش لەلايەن مەۋە دەخرانە سەركار. ژيانى من لە خەمخواردن لە ژەمى داھاتوۋمەۋە گۇرا بۇ گىرفانىكى پىر لە پارە.

دەستم كىرد بە فىركىردنى ئەۋەى چۆن يەكەى فروش ئامانجەكانيان بنوسنەۋە و چۆن بە شىۋەيەكى كاراىر بفرۆشن. ھەر زۆر بە خىرايى ئەم يەكەيە فروشەكانيان دوو ھىندە و سى ھىندە زىادى كىرد و داھاتيان زىادى كىرد بە پىژەى دە ھىندە. زۆرىنەيان ئىستا مىلئۆنئىر و ھەمە مىلئۆنئىر.

گىرنگە تىيىنى ئەۋە بىكرىت ژيانم لە ناۋەپاستى بىستەكانمدا، بەردەۋام بەرەۋ سەر و بەرەۋ پىش نەبوۋە، چەندان بەرزى و نىزمى تىداۋوۋە، چەندان سەركەۋتن و شكسىتى تىداۋوۋە. گەشتم بۇ زىاتر لە ۸۰ ۋلات

... ئامانجەكان! ...

كردووه و تيايدا ژياوم، فيري زمانه كانى فەرهنسى و ئەلمانى و ئيسپانى
بووم بە ھۆى گەشتەكانمەو، لە ۲۲ پيشە و بواری جياوازا كارم كردووه.
بە ھۆى بى ئەزموونى و ھەندىك جار گەژەبيەو، پارەيەكى تۆرم
خەرجكردووه و واى لىھاتوو ھيچ نەماوە يان ھەموو پارەكەم لە دەست
داو و ناچار لە سەرەتاو دەستم پىكردۆتەو، ئەمە چەند جارێك
دوو بارە بۆتەو. ھەر جارێك ئەمە پووى بدایە، دادەنيستم و پارچەيەك
كاغەزم دەھيئا و چەند ئامانجىكى نويم تيدا دەنووسى بۆ خۆم، بە
بەكارھيئەتى ئەو ميقدانەى دواتر باسيان دەكەم.

پاش چەندان سال لە ئامانج دانان و شكست ھيئەتە لە دانانى ئامانج و
بە دەستھيئەتى ئامانجا، لە كۆتاييدا توانيم بپيار بەدەم بۆ كۆكردنەو
ھەموو ئەوانەى فيريان بووم، لە يەك سيستەمدا. لە پێى كۆكردنەو
ئەم بىرۆكە و ستراتيزانەدا لە يەك شويندا، توانيم ميتۆد و پرۆسەيەكى
دانانى ئامانج كە سەرەتا و نۆوھەند و كۆتايى ھەيئەتە دانيم و ھەموو
پۆرێك پەيرەوم دەكرد.

لەماوھى يەك سالدا، بە ھۆى پەيرەوكردنى ئەم نەخشەى بە دەستھيئەتى
ئامانجەو، ژيانم زياد لە جارێك گۆراو. لە مانگى يەكى ئەو سالەدا، من
لە شوقەيەكدا دەژيام كە كەلوپەلەكانيشى ھى كرئ بوو. ۳۵,۰۰۰ دۆلار
قەرزدار بووم و ئۆتۆمبيلێكى كۆنم لێدەخوپی بە بى خزمەتکردنى. لە
مانگى دوازدەى ھەمان سالدا من لە شوقەيەكى سەرەخۆى ۵۰,۰۰۰
دۆلاریدا دەژيام. ئۆتۆمبيلێكى نووى ماسيدسم ھەبوو و ھەموو
قەرزەكانم داوۆو و بپى ۵۰,۰۰۰ دۆلاريشم لە بانقدا ھەبوو.

... ئامانجەكان! ...

پاشان زۆر بە جدی ھەولم بۆ سەرکەوتن دەدا. بۆم دەرکەوت ئەم "دانانی ئامانجە" زۆر بە ھێز و بە توانایە. من سەدان کاتژمێر و ھەزاران کاتژمێرم بە سەر برد لە خویندەو و لیکۆلینەو و لە چۆنیەتی دانانی ئامانج و بە دەستھێنانی ئامانج و دانانی باشترین بیروکەکان لە یەک پرۆسەی دانانی ئامانج و بە دەستھێنانی ئامانجدا کە زۆر بە کاریگەرانە کاری خۆی دەکرد.

ھەموو کەس دەتوانێت ئەم کارە بکات

لە سالی ۱۹۸۱ دا، دەستم کرد بە وتنەوێ سیستەمە کەم لە وۆرکشۆپ و سیمینارەکاندا کە لەم ساتەدا بوو بوونە ۲ ملیۆن کەس لە ۳۵ ولاتدا. دەستم کرد بە تۆمارکردنی دەنگی و فیدوی خولەکانم تا کەسانی تریش بتوانن سودی لی بیینن. لەم ساتەدا سەدان و ھەزاران کەسم پامینان پیکردبوو دەریارە سیستەمەکی خۆم بە چەندان زمانی جیاواز لە سەرئانسەری جیھاندا.

ئەوێ بۆم دەرکەوت بریتی بوو لەوێ ئەم بیروکانە لە ھەموو شوێنێکدا کاری خۆیان دەکەن، بۆ ھەموو کەسێک، لە ھەر ولاتێکدا بێت، گرنگ نیە خویندن و و ئەزموون و پاشخانە ھەرچێک و ھەرچۆنێک بێت، دەتوانیت دەست بکەیت بەم سیستەمە.

لە ھەمووی گرنگتر، ئەم بیروکانە بۆ منیش و بۆ ھەزاران کەسی تریشی ئاسانی کرد کە کۆنترۆلی تەواوەتیمان ھەبێت بە سەر ژيانماندا. ئەنجامدانی کرداری پیکوپیڤ و سیستەماتیکی دانانی ئامانج ئێمە لە ھەزارێو ھەزارێو ھەزارێو بۆ خوشبەختی، لە پشت ساردیو ھەزارێو ھەزارێو،

... ئامانجەكان! ...

لە بى دەسلەتتى و نەبوونىيەو بۆ سەرکەوتن و لەخود پازى بوون. ئەم
سىستەمە دەتوانىت ئەمانە بۆ تۆش دابىن بکات.

ئەو لایەنەى ھەر لە سەرەتاو درکەم پیکرد بریتىە لە "ھەبوونی ھەر
پلانیک، زۆر باشترە لە نەبوونی ھىچ پلانیک". ھەر ھە دووبارە
داهینانکردنەو لەو شتانەى داهینراون و دۆزراونەتەو پتویست نى،
و ھەکو دووبارە داهینانەو لە تايەدا. لەم سەردەمەدا وەلامى ھەموو
پرسىارەكان دراونەتەو، سەدان و ھەزاران و بگرە ملیۆنان پیاو و ژن
ھەن کە ھەر ھىچیان نەبوو بە پەپرەوکردنى ئەم بنەمایانە دەستیان
کردوو بە کار و توانیویانە سەریکەون و داهاتیان ھەبیت. ئەو ھى
کەسانی تر توانیویانە ئەنجامى بدەن، تۆش دەتوانىت ئەنجامى بدەیت،
تەنھا ئەو ھەت لەسەرە فیزییت چۆن.

لە پەرەکانى داهاتوودا، فیزی گرنگترین بیروکە و ستراتیژیەت دەبیت تا
ئىستا دۆزرايىتەو دەربارەى بەدەستھێنانى ھەر شتیک بتەویت لە
ژيانندا. بۆت دەردەکەویت ھىچ سنوریک نى لەسەر بەدەستھێنانى ئەو
شتانەى دەتەویت بەدەست بێن، تەنھا ئەو سنورانە نەبیت کە خۆت لە
ئەندىشەى خۆتدا داتناون. ھەر ھە بەھۆى ئەو ھى ئەندىشە کردن
سنورى نى، کەواتە سنوریش نى بۆ ئەو شتانەى بتوانىت بەدەستیان
بپنیت. ئەمە خۆى لە خۆیدا مەزنترىن دۆزینەو ھى .
با دەست پێکەین

"گەشتى ھەزار ھەنگاو بە یەك ھەنگاو دەست پیدەکات"

کۆنفۇشیۆس

... نامانجه كان! ...

به شی یه که م قفلی سهر توانا کانت لابه

"توانای که سیکی ئاسایی وه کو زه ریایه کی مه زنی بی که شتی وایه، وه کو کیشوه ریکی نویی نه پشکنراو وایه، جیهانی که له نه گه ریتی له چاوه پوانیدایه قفلایان لابریت و به ره و به رژه وه ندیه کی بالا به کاربین." "برایان تره یسی"

[سهرکه وتن بریتیه له ئامانج، ئه وانی تره مووی ته واوکاری ئه مه ن
هه موو که سه سهرکه وتنوه کان که سانی ئامانجدارن. ده زانن چیان ده ویت
و هه موو هزریان ده خه نه سهر به ده ستهینانی ئه و ئامانجه، پۆژانه ئه م
کاره دوویاره ده که نه وه.]
توانا له دانانی ئامانجا بریتیه له کارامه یی بالا بۆ سهرکه وتن.
ئامانجه کان هزری ئه ریئت ده که نه وه و بیژکه و وزه ت به ره و پووی
به ده ستهینانی ئامانج ده نیرن. به بی ئامانج، تۆ له ته وژی ده ریا و
زه ریای زیاندا به ملولادا ده دریئت و زیان له گه ل خوی ده تبات. به دانانی
ئامانج، تۆ وه کو تیریک ده فریت، پاست و په وان به ره و ئامانجه که ت.
ئوه ی پاستی بیت، تۆ توانایه کی سروشتیت هیه که بتوانیت به کاری
بیتیت نه گه ر سه د جار به ریت و زیندوو بیتیه وه. ئوه ی تا ئیستا
به ده ست هیناوه ته نها به شیکی هه ره بچوکه له وه ی بتوانیت به پاستی
هه ولی بۆ به دیت. یه کیک له یاسا کانی سهرکه وتن بریتیه له

... ئامانجەگان! ...

"گرنګ نيه له کويټو هاتوويت، نه وه گرنګه بزانيت بهر و کويټ ده پښت." و نه و پوځي يې بڼی ده پښت ته نه و ته نه له لايېن خوت و بيرکړنه وه کانت ه وه دستنيزان ده کړيت.

ئامانجە پۈۈنەكان متمانە بەخۇ بوونت بەھىز و زياد دەكەن، شىاويقتيت پەرەپىدەدەن و ئاستى ھاندانت برەو پىدەدەن. ۋەكو تۆم ھۆپكىنس، پراھىنەرى فروش دەلئيت "ئامانجەكان سووتەمەنىي فرنى بەدەستەھىنانن."

خۆت جیهانی خۆت دروست ده کهیت

پهنگه مه زنترين دۆزينه وه له ميژووي مروفايه تيدا بريتي بيت له هيزي
هزرت بو دروستكردني لايه نهكاني ژيانته. هه موو نه وشته ده ستكردانه ي
ده يانبينيت له ژينگه و چوارده ورتدا سه ره تا له بيروكه يه كه وه ده ستيان
پيكراره له هزري يه كه كه سدا، پاشان كاري بو كراوه و گوپدراوه به
راستي.

هه موو شتيك له ژيانندا له بيركردنه وه و خوژگه و ميوا و خهونيكه وه
دهستي پيكر اووه، جا له ميشك و هزري تودا بيت يان له ميشك و هزري
كه سيكي ديدا بيت. بيركردنه وه كانت داهينه رانه. بيركردنه وه كانت
جيهاني تو و هه موو نه و شتانه ي بو ت پووده ده ن له قالب ده ده ن و شيوه
ده كه ن.

پوخته‌ی مه‌زنی هه‌موو ئاینه‌کان و فەلسەفەکان و پشت‌سروشته‌کان و
 ده‌روونییه‌کان و سه‌رکه‌وتنه‌کان بریتیه له‌مه "تۆ، زۆرینه‌ی کاته‌کان
 ده‌بیته ئه‌و شته‌ی بیری لێده‌که‌یته‌وه. " جیهانی ده‌ره‌وه‌ی تۆ پاسته‌وخۆ
 ده‌بیته په‌نگده‌ره‌وه‌ی جیهانی ناخی تۆ، وه ده‌بیته ئاوینه‌ی ئه‌وه‌ی تۆ

... ئامانچەكان! ...

بىرى لىدەكەيتەۋە. ئەۋەى بىرى لىدەكەيتەۋە لە كۆتايىدا دەبىتتە پاستى
ۋ دىتە ۋاقىي ژيانىتەۋە.

مەزاران مەزار كەسى سەركەۋتوۋ پىرسىيىرى ئەۋەيان لىكراۋە ئايا زۆرىنەى
كاتەكان بىر لە چى دەكەنەۋە. ۋە باۋترىن ۋەلام بۆ ئەم پىرسىيارە لەلايەن
كەسە سەركەۋتوۋەكانەۋە بىرىتى بوۋە لەۋەى زۆرىنەى كات بىر
دەكەنەۋە لەۋشتەى دەيانەۋىت، ۋە چۆن بەدەستى بىنن.

زۆرىنەى كات، كەسانى نا سەركەۋتوۋ، كەسانى بى تاقەت ۋ دالتەنگ، بىر
دەكەنەۋە ۋ قسە دەكەن لەسەر ئەۋشتانەى نايانەۋىت، قسە دەكەن
لەسەر كىشەكانىيان ۋ خەم ۋ خەفەتەكانىيان ۋ لۆمەى كى بكن. بەلام
كەسانى سەركەۋتوۋ بىرۆكە ۋ گەتوگۇ ۋ قسەكانىيان مەۋۋى لەسەر
ئامانچە مەرە خوازۋەكانىيانە. زۆرىنەى كات بىردەكەنەۋە ۋ قسە
دەكەن لەسەر ئەۋشتانەى دەيانەۋىت بەدەستى بىنن.

ژيان بە نەۋۋى ئامانچىكى پوۋنەۋە ۋەكو شۆفىرى ۋايە بە ناۋتەمىكى
چىر دا. گرنگ نىە ئۆتۈمبىلەكەت چەندىك بەمىز ۋ پىشكەۋتوۋە، بەۋۋى
ئەۋەى تۆ بە خاۋى لىدەخوپىت، بە دوۋ دلى لىدەخوپىت، زۆر بە كەمى
بەرەۋ پىش دەچىت تەنانەت ئەگەر پىگەكەش قىرتاۋىكى بى تاسە بىت .
بىراردان لەسەر ئامانچەكانت پاستەۋخۇ دەبىتتە ۋۋى پەۋىنەۋەى
تەمەكان ۋ پىخۇشكار دەبىت بۆ جەختكردن ۋ بەكارمىنەنى وزە ۋ
تواناكانت. ئامانچە پوۋنەكان پىت بۆ خۇش دەكەن باشتىر سوكانى ژيانىت
بگىرتە دەست ۋ پىي پىدا بىنىت ۋ بە خىرايى بەرەۋ بەدەمىنەنى ئەۋ
شتانەى بە پاستى دەتەۋىن بىرۋىت.

... ئامانجەكان! ...

تاييەتمەندىي گەپنى ئۆتوماتىكىت بە دووى ئامانجدا
ئەم پامىنانە بىنە پىشچاوت: كۆتۈرۈكى كىۋى لە ھىلانەكى دەربىنە،
بىكە ناۋقەفەزىكەۋە، قەفەزەكە داپۇشە و قەفەزەكە بىكە ناۋ
سندوقىكەۋە و سندوقەكە بىكە پىشتى بارەلگىكەۋە. ھەزار كىلومەتر
دوورىكەۋە لە ھىلانەى كۆترەكە. پاشان سندوقەكە بىكەۋە و
سەرىۋىشى قەفەزەكە لادە و كۆترەكە بەرەلەكە، كۆترەكە بەرە
ئاسمان دەفرىت و سى سۈر لىدەدات و پاشان بى ھەلە بەرەۋ ھىلانەكى
دەفرىت كە ھەزاران كىلومەتر دوورە .

كۆتر تاكە ئازەلىكە لەسەر زەۋىدا كە ئەم تاييەتمەندىە ھزرىەى
دۆزىنەۋەى ئامانجەى ھەيە، بىجگە لە مۇۋ.

تۆش ۋەكو كۆترەكە ھەمان ئەم تواناى دۆزىنەۋەى ئامانجەت ھەيە،
بەلام يەك تاييەتمەندىي نايابت زىاترە، ئەۋىش ئەۋەيە ئەگەر بە
تەۋاۋەتى ئامانجەكانت پوون بن بەلاتەۋە، ھىچ پىۋىست ناكات بزائىت
ئامانجەكانت لەكوئىن يان چۆن بەدەست دىن، چونكە بە تەنھا بىرپاردان
لەۋەى چىت دەۋىت ئەۋا پاستەۋخۇ و بى ھەلە بەرەۋ ئامانجەكەت
دەكەۋىتە پى و ئامانجەكەشت بى ھەلە بەرەۋ پووى تۆ دىت، لە ھەمان
كات و شوئىنى دروستدا تۆ و ئامانجەكەت بەيەك دەگەن.

بەھۋى ئەم تاييەتمەندىە ناۋازەيەى ناۋقولايى ھزرتەۋە، تۆ ھەمىشە
دەتوانىت ئامانجەكانت بەدى بىنىت، جا ھەر چىيەك بن. تۆ بەرەۋ
ئامانجەكانت دەجولئىت و ئەۋانىش بەرەۋ پووى تۆ دەجولئىن. ئەگەر
ئامانجەكەت بىرىتى بىت لەۋەى شەۋانە بتوانىت بگەپىتەۋە مال و
تەماشاي تەلەفىزۆن بىكەيت، زۆرىنەى كات ئەگەرى ھەيە ئەمە پوۋىدات.

... ئامانجەكان! ...

ئەگەر ئامانجەت دروستکردنى ژيانىكى پىرتەندروستى و دلخۇشى و خوشگوزەرانىيە، بە دلنىيايەوۈ بۆت دىتە دەست. ۈەكو كۆمپيوتەر، مىكانىزىمى دۆزىنەۈەى ئامانجەكانت بىرپاردەر و حوكمدەر نىە. بەلگو خودكارانە و بەردەوام كار دەكات بۆ ئۈۈەى تۆ بىاتە لاي ئۈۈەى دەتەۋىت، بى گۆيدانە ئۈۈەى تۆ چى بەرنامەيەكى تىدا دادەگريت.

سروشت گۆى ناداتە قەبارە و مەوداى ئامانجەكانت. ئەگەر ئامانجى بچوك دابنىيت، مىكانىزىمى خودكارانەى بەدبەيتانى ئامانجەكانت وادەكات ئامانجە بچوكەكانت بەدەست بىتت. ئەگەر ئامانجى گەرە دابنىيت، ئەم توانستە سروشتىەت وادەكات ئامانجە گەرەكانت بەدەست بىتت. قەبارە و مەودا و وردەكارىەكانى ئۈۈۈ ئامانجانەى زۆرىنەى كات ەلئان دەبىزىت و بىريان لىدەكەيتەۈە بە تەۋاۈەتى پەيۈەندى بە خۆتەۈە ەەيە.

● بۆچى خەلكى ئامانج دانانىن

ئەمە پرسىارىكى باشە: ئەگەر دانانى ئامانج خودكارانەيە، بۆچى بىرىكى ەيتىدە كەم لە خەلكى ئامانجى پوون و نوسراو و پىوانەكراو و پەيۈەندىدار بە كاتەۈە دادەنن و پۆزانە كارى بۆ دەكەن؟ ئەمە يەكپەكە لە لايەنە نەزانراۈە مەزنەكانى ژيان .

بە بىرواى من چوار ەۆكار ەەيە وادەكات خەلكى ئامانج دانەنن.

ئامانجەكان گىرنگ نىن

يەكەمىن ەۆكار، زۆرىنەى خەلكى درك بە گىرنگىي ئامانجەكان ئاكەن. ئەگەر تۆ لە مالىكدا گەرە بوويت كەس ئامانجى دانەنابىت، يان ەاۈەلى كۆمەلىك دەكەيت كە نە گفتوگۆ لەسەر ئامانج دەكەن نە نرخیشى

... ئامانجەكان! ...

دەزانن، ئەوا زۆر بە ئاسانى پېدەگەيت بەبى ئەوھى درك بە تواناكانت
بەگەيت لە دانان و بەدەيھەننى ئامانجەكانتدا و ئەمە ھەندەي ھەموو
كارامەتيەك كاريگەريى لەسەر ژيانت دادەنەيت .
بەروانە چوار دەورت، چەند كەس لە ھاوچى و خەزانەكەت ئامانجى پوونيان
ھەيە و پابەندن پېوھى؟

نازانن چۆن

ھۆكارى دووھەم لەوھى بۆچى خەلكى ئامانجيان نىە برىتيە لەوھى نازانن
چۆن ئامانج دابنەن. بەلكو خراپتر ئەوھىە خەلكى وادەزانن ئامانجيان
ھەيە كە لە راستيدا تەنھا كۆمەلەك خۆزگە و خەونيان ھەيە لە شىوھى
"دەخۆش بە" يان "پارەي زۆر پەيدا بەكە" يان "ژيانىكى ئاسودەي
خەزانىي بە سەر."

بەلام ئەمانە بە ھىچ شىوھەك ئامانج نەن. ئەمانە تەنھا خەون و
ئەندىشەن كە باون بەلای ھەموو كەسيكەوھ. ئامانج، لەلایەكى ترەوھ،
برىتيە لەو شتەي زۆر جياوازترە لە خۆزگە، ئامانج پوونە و نوسراوھ و
ديارىكراوھ، دەتوانرەيت بە خەراپى و بە ئاسانى وەسەف بەكرەيت بۆ
كەسيكى تر، دەتوانيت پېوانەي بەگەيت، وە دەشزانيت ئايا ئامانجەكەت
بەدەست ھەناوھ يان نا.

ئەگەري ھەيە و دەكرەيت بەروانامەيەكى بالا بەدەست بېنەيت لە زانكۆيەكى
پېشكەوتوودا بەبى ئەوھى تەننەت يەك كاترەمىر پېنەمايەيت وەرگرتبەيت
لەسەر دانانى ئامانج. وەكو ئەوھىە زۆرەي ئەو كەسانەي بەرپار لەسەر
مەنەجى خويەندن دەدەن لە قوتابخانە و زانكۆكانماندا بە تەواوھتى

... ئامانجەكان! ...

كوپۇن لە ئاست گىرنگى دانانى ئامانج بۇ بەدەستەينانى سەرگەوتن لە
ژيانى دواي خويندندا. وە بېگومان، ئەگەر تا كاتى پېگەشتن و
گەرەبوونت وشەي ئامانج نەبىستەيت، وەكو ئەوئەي مەن ئەزموون
کردووە، ئەوا ھىچ بېرۆكەيەكت نەي و نازانیت ئامانجەكان چەند گىرنگن بۇ
ھەموو ئەوشتانەي دەيانكەيت.

ترس لە شكست

ھۆكاری سېھەم كە وا بكات خەلكى ئامانج دانەنن بریتىيە لە ترس لە
شكست. شكست ئازارى ھەيە. شكست لە پووى عاتىفى و زۆرجار لە
پووى دارايىشەوہ ئازار و زيان بەخشە و ناپەھەتت دەكات. ھەموو كەس
جار و بار ئەزموونى شكست دەكات. ھەر شكستىك، وادەكات كەسەكە بە
ورىايىشەوہ جارى داماتوو مامەلە بكات و خۆي بەدوور دەگریت لە
ئەزموونكردنەوہي شكست لە داماتوودا. پاشان بە شىوہيەكى
دەرھەستەيى ھەلەيەكى كوشندە دەكەن و خويان تىك دەشكىنن بەھۆي
دانەنانى ئامانجەوہ كە ئەمەش وادەكات دووبارە شكست بېننەوہ. وایان
لیدیت دەكەونە ئاستى ھەرە خواریوہي ژيان وەك لەوہي ئەوپەپى
دەرفەتەكان بقۆزەوہ.

ترس لە پەتكدنەوہ

ھۆكاری چوارەم كە وادەكات خەلكى ئامانج دانەنن بریتىيە لە ترس لە
پەتكدنەوہ. خەلكى دەترسن لەوہي ئەگەر ئامانجیان دانا و
سەرگەوتوونەبوون، كەسانى تر پەخنەيان لیدەگىر يان گالتەيان
پیدەكەن. ئەمە يەككە لەو ھۆكارانەي وادەكات كاتىك ئامانج دادەنیت،

... نامانجه کان! ...

نامانجه کانت نهیڼی بهیلټه وه و باسیان نه کهیت و ناشکرایان نه کهیت. به
کهس مهلی نامانجه کانت چین. به لکو دهره نجامه کان و
وده ستهاتووه کانتیان پیشان بده، پیشانیان بده گه شتویته چی و چیت
وده دست که وتووه، به لام پیشوخت نامانجه کانت باس مه که. نه گهر
نه وان شتیک نه زانن ناتوانن زیان له تو بدهن.

خوت بگه یه نه سه دا سیی لوتکه

ماک کورماک، له کتییی "نه وهی له سکولی کارسازیی هارفارد فیرت
ناکهن What They Dont Teach You In The Harvard
Business School"، باسی لیکنلینه وه یه کی هارفارد دهکات که
نه نجامدراوه له نیوان سالانی ۱۹۷۹ و ۱۹۸۹ دا. له سالی ۱۹۷۹ دا
دهرچوانی بهرنامه ی ماسته ری کار له هارفارد هم پرسیاره یان لیکرا
"نایا نامانجی پوون و نوسراوت داناوه بق داهاتووت و پلانت داپشتووه بق
به ده ستهینانی نامانجه کانت؟" ده رکهوت ته نها سه دا سیی دهرچوان
نامانج و پلانی نوسراویان هه بووه. وه سه دا سیژده نامانجیان هه بووه،
به لام نه یان نویسه ته وه، وه سه دا هه شتا و چواریان نامانجیان هه
نه بووه، جگه له وهی ته نها بیریان لای دهرچوون و چیژ بینین بووه له
هاوین.

ده سال دواتر، له سالی ۱۹۸۹ دا، دوباره چاپیکه وتنیان له گه
نه ندامانی نه و پوله دهرچووه دا کرده وه. بویان ده رکهوت نه و سه دا
سیژده یه نامانجیان هه بووه به لام نوسراو نه بووه داهاتیان دو هینده ی
نه و سه دا هه شتا و چواره بووه که هیچ نامانجیکیان نه بووه. وه نه وهی

... ئامانجەكان! ...

سەرسۆرھىتەر بوو، ئەو بوو پىژمە سەدا سىيەكەى ئامانجى پوون و
نوسراوian مەبوو، ھەر كە دەرچوون لە ھارڤارد نزيكەى دە ھىندەى
پىژمە سەدا نەو، و ھەوتەكەى تريان داھات مەبوو، تاكە جياوازيەك
لە نيوان گروپى لىكۆلینەو، كەدا بریتی بوو لە پوونیتی ئامانج كە ھەيان
بوو لە پاش دەرچوونيان.

ھىچ ھىما و ئاگادارىيەك بوونی نى

تىگەشتن لە پوونیتی ئامانج شتىكى ئاسانە. بىھىنە بەرچاوت بگەيتە
دەرەو، شارىكى گەرە و داوات لىكرايىت برۆيتە ماللىك يان
نوسینگەيەكى ديارىكراو لەو شارەدا. شتەكە لىرەدا بریتىە لەو، ھىچ
ھىما و ئاگادارىيەك بوونی نى و تۆش ھىچ نەخشەيەكى ئەو شارەت پى
نى. تەنانت ئەو، پىتدراو، بریتىە لە وەسفىكى زۆر گشتى بۆ ئەو
شۆينەى داوات لىكراو، بۆى بچىت، كە ئامانجەكەشت بریتىە لە گەشتن
بەو شۆينە. پرسىارەكە لىرەدا بریتىە لەمە: بەپاى تۆ چەندىكت
پىدەچىت تا دەگەيتە شۆينى مەبەست لەو شارە بى ھىما و نەخشەيەدا؟
و، لەمەكە ئەمەيە: ئەگەرى زۆرە ھەموو زىانت ھەر لە گەپاندا بىت بەدووى
شۆينەكەدا. خو ئەگەر شۆينى مەبەستىشت دۆزىو، ئەو بەھوى
بەختەو، بوو. زۆرينەى خەلكى زيانيان بەم جۆرە دەبەنە سەر كە
بەپاستى جىي داخە.

كەسىكى ئاسايى زيانى دەست پىدەكات بە گەشتكردن بەبى نەخشە بە
شۆينىكى نویدا كە ھىچ ھىما و ئاگادارىيەكى تىدا نى. ئەمە ھاوتايە بە
دەستكردن بە زىانت بەبى بوونی ھىچ ئامانج و پلاننىك. كەسەكە بە

... ئامانجەكان! ...

دریژایی گەشتەكەى شتەكان و لایەنەكانى ژيانى بۆ دەردەكەوێت، واتە
پیشتر خۆى بۆ ئامادە نەكردووە. زۆر جار دە بۆ بیست سال لە كاركردن
ئێدەپەرێت بەلام كەسەكە هیشتا هەر مایە پوچە و دلتهنگە دەربارەى
كارەكەى و ناپەرەزەمەندە دەربارەى هاوسەرگیریەكەى و دەربارەى ئەو
بەرەوپیشچونە كەمەى ئەنجامى دەدات. بەلام هیشتا هەموو شەوێك
دەچیتەرە مال و تەماشای تەلەفیزۆن دەكات و هیوا و خۆزگە دەخوارێت
ژیان و شتەكانى ژيانى بەرەو باشتر بپروات. ئەگەرى زۆر كەمە شت بە
هیوا و خۆزگە باش بێت.

دلخۆشیی پێویستى بە ئامانجە

[ئێرل نایتینگل دەلێت: دلخۆشیی بریتىە لە دركپێكردنێكى بەرەوپیشچو
دەربارەى بیرۆكە و ئامانجێكى شایستە.]

تۆ تەنھا كاتیك بە راستى دلخۆش دەبیت ئەگەر بەرەو پیشچوونت
هەبیت، هەنگاو بە هەنگاو بەرەو ئەو شتەى بەلای تۆوە گرنە. فیکتۆر
فرانكل، دامەزرێنەرى لوگۆتیراپى دەلێت [مەزنیترین پێویستى بەلای
مرووفەو بریتىە لە هەستکردن بە واتا و مەبەست لە ژياندا]

ئامانجەكان هەستى واتا و مەبەست پێدەبەخشن. ئامانجەكان هەستى
هەبوونى ئاراستەت پێ دەبەخشن. لەكاتێكدا بەرەو پیش دەچیت
بەرەوپووى ئامانجەكانت، تۆهەست بە دلخۆشتربوون و بەهێزتر بوون
دەكەیت. هەست بە وزەدارى و کاریگەرى دەكەیت. هەست بە متمانە
بەخۆبوون و لیھاتووى دەكەیت بەرامبەر خۆت و تواناكانت. هەر

... ئامانجەكان! ...

ھەنگاۋىك تۆ دەينىيىت بەرھە ئامانجەكانت، باۋەپت بەۋە زىياد دەبىيىت كە دەتوانىت ئامانجى گەرەتر ۋە دەست بىيىت لە داھاتودا. خەلكانىكى زۆر لە مېڭەدا ترسيان ھەيە لە گۆپانكارى، دوودلن بەرامبەر داھاتوو، ۋەك لە ھەر سەردەمىكى مېژودا. (يەككە لە سوودە مەزنەكانى دانانى ئامانج بىيىتە لە ۋەى ئامانج ۋادەكات كۆنترۆلەت ھەبىيىت بەسەر ئاراستەى گۆپانكارى لە ژيانندا) ئامانجەكان ۋادەكەن بتوانىت دلىيا بىيىت لە ۋەى گۆپانكارى لە ژيانندا بەگشتى لە لايەن خوتەۋە بېيىرى لەسەر دەدرىت ۋە لە لايەن خوتەۋە ئاراستە دەكرىت. ئامانجەكان ۋادەكەن واتا ۋ مەبەست دروست بىكەيت ۋ بىيەخشىت بە ھەر كارىك ئەنجامى بەدەيت. يەككە لە ھەرە گرنگترىن ۋانەكانى ئەرىستۆ، فەيلەسوفى يۇنانى، بىيىتە لە ۋەى مېڭە بوونەۋەرىكى (تېلېۋىژىيە) لە زامانى يۇنانىدا، ۋشەى تېلېۋى واتە ئامانج. ئەۋەى ئەرىستۆ بۆى دەرگەۋتوۋە بىيىتە لە ۋەى ھەموو كارەكانى مېڭە بە شىۋەيەك لە شىۋەكان مەبەستدارە. تۆتەنھا كاتىك دىلخۇشىت ئەگەر كارىك ئەنجام بەدەيت بىيىتە مايەى جولاندنت بەرھەۋ ئەۋ شتەى دەتەۋىت. لىرەدا پىرسىيارە گرنگەكە ئەمەيە: ئامانجەكانت چىن؟ نىشانەت لە چى مەبەستىك گرتۆتەۋە؟ دەتەۋىت لە كۆتايى پۇژەكەتدا بىگەيتە چى؟

پوونىيىتى ھەموو شتىكە

توانا زىگماكىكەت زۆر ناۋازەيە. تۆلە ناختدا، ھەر ئىستە، تواناى بەدەست ھىنانى ھەموو ئەۋ ئامانجانەت ھەيەكە بۇخوتى دادەنىيىت. مەزىنترىن بەرپىرسىيارىتى بەرامبەر خوت بىيىتە لە تەرخانكرىنى چەندىك

... ئامانجەكان! ...

كات پيويست بىت بۇ ئەۋەى بە تەۋاۋەتى بۇت يەكلایى بىتەۋە ئەۋەى دەتەۋىت چىە، ۋە باشترین پىگە چىە بۇ بەدەستەيتانى ئەۋەى دەتەۋىت. تا زياتر ئامانجە راستەقىنەكان پوونتر بن بەلاتەۋە، تواناى ناخىي زياترت دەكەۋىتە گەپ بۇ ژيانت.

ئەگەرى زۆرە بىستىبىت كە مروفىكى ئاساى تەنھا سەدا ۱۰ ى تواناكانى بەكار دىنىت. راستىە خەمناكەكە برىتى لەمە: بەپىي زانكۆى ستانفۇرد، كەسىكى ئاساى تەنھا سەدا ۲ ى تواناى مزرىي^۱ پيويستە بۇ ھەلسوپان لە ژياندا، ئەۋەى دەمىنىتەۋە لە ەمباردا خەزنكراۋە بۇ كاتىكى تر. ئەمە پىك ۋەكو ئەۋەىە دايك ۋ باوكت بېرى ۱۰۰,۰۰۰ دۇلاربان بۇ بەجىھىشتىبىت تۇش تەنھا بېرى ۲۰۰۰ دۇلارى لى بەكارىينىت. ۹۸,۰۰۰ دۇلارەكەى تر لە ھەژمارەكەتدا دەمىنىتەۋە بەبى ئەۋەى بەكارىيت.

دروستكردى ئارەزوۋىەكى راستەقىنە

خالى دەستىپىكى ھەموو ئامانج بەدەيتاننىك، برىتىە لە ئارەزوۋ. دەبىت ئارەزوۋىەكى بەھىز ۋ ناخ سوتىنەرت ھەبىت بۇ بەدەيتاننى ئەۋ ئامانجانەى بە راستى دەتەۋىت بەدەستيان بىنىت. تەنھا ئەۋ كاتەى ئارەزوۋەكانت زۆر بەھىز دەبن، ئەۋ كاتە وزە ۋ بزوينەرى ناخىي پيويستت بەدەست دىت بۇ زالبون بەسەر ھەموو بەرىەستەكانى سەر پىچكەكەتدا.

^۱ تواناى مزر جياۋازە لە تواناى مىشك، نوسەر مەبەستى تواناى بىركردنەۋە ۋ تىپامانە نەك تواناى بەدەر لە سروش.

... ئامانچەكان! ...

شته باشەكە ئەوھە ئەگەر تۆھەر شتېكت زۆر بە پاستى بووئەت و كاتېكى زۆرى پئوھ بەرېتە سەر، لە كۆتايىدا ھەر دېتە دەستەت.
ملياردېرى بەناوبانگ، ھ. ل. ھەنت، جاريئكان پرسیارى لېكرا دەربارەى
"نەپتى سەرکەوتن"، ئەوئش وتى سەرکەوتن پئوئستى بە دوو شتە،
تەنھا دوو شت. يەكەمیان برېتیه لەوھى دەبېت بەتەواوھتى بزائیت چیت
دەوئەت، زۆرىنەى خەلکى ھېچ ئەمە نازان. دووھەم شت برېتیه لەوھى
یەکلایى بکەیتەوھ نرخ و قورباتى بەدەستەپنەنى ئەو شتە چیه، پاشان
خۆت سەرقال بکە بە پئدانى ئەو نرخ و قوربانیدانەوھ.

نمونهى كافترىای سەرکەوتن

ژيان زیاتر وەكو كافتریا و بۆفئى كراوھ وایە وەك لەوھى لە چىشتخانە
بچیت. لە چىشتخانەدا تۆ ژەمەكەت بە تەواوھتى دەخوئیت و پاشان
پارەى ژەمەكەت دەدەیت. بەلام لە بۆفئى كراوھدا تۆ دەبېت خۆت
خزمەتى خۆت بکەیت، وە پئش ئەوھى چىژ لە ژەمەكەت ببینیت دەبېت
پارەكەى بدەیت. زۆرکەس ئەوھەلەیه دەكەن و وا ھەست دەكەن
دەتوانن چىژ لە سەرکەوتن ببینن و پاشان نرخى سەرکەوتنەكەیان
بدەن. ئەمە وەكو ئەوھە لەبەردەم سۆپایەكدا دابنیشن و بۆئین یەكەمجار
با تۆزئك گەرم ببینەوھ، ئینجا سوتەمەنى دەكەینە سۆپاكەوھ.

وەكو وتار بېژى ھاندەر، زىگ زاگلەر وتوئەتى "ئەسانسۆرى سەرکەوتن

لەكار كەوتووه، بەلام قادرمەكان ھەمیشە كراوھن."

تېببىنەكى تری گرنكى ئەرىستۆ برېتیه لەوھى بۆى دەركەوتووه كە
مەبەستى بنەپەتى ھەموو كارىكى مەرووف برېتیه لە بەدەستەپنەنى

... ئامانجەكان! ...

خۆشبەختى كەسى. ھەرچەك بىكەيت، بە قسەى ئەرستۇ، ئامانچ لىيى
برىتيە لە زيادکردنى خۆشبەختىەكانت بە جۆرىك لە جۆرەكان. لەوانە بە
يان لەوانە نىە سەرکەوتوو بىت لە بەدەستەينانى خۆشبەختىدا، بەلام
خۆشبەختى ئامانجى بنەرەتتى تۆيە.

كليلى خۆشبەختى

دانانى ئامانچ و کارکردن پۆژانە بۆ بەدەستەينانىان و لە کۆتاييدا
بەدەستەينانى ئامانجەكانت برىتيە لە كليلى خۆشبەختى لە ژياندا.
دانانى ئامانچ ھىندە بەھىزە تەنانەت کردارى بىرکردنەو لە ئامانجەكانت
وادەكات دلخۆش بىت، تەنانەت پيش ئەوھى يەكەمىن ھەنگاويشت نابىت
بەرەو بەدەستەينانى ئامانجەكانت .

بۆ کردنەوھى قفلئ سەر تواناكانت و بەگەرخستنى ئەوپەرى تواناكانت،
دەبىت خووى دانانى ئامانجى پۆژانە و بەدەستەينانىان بۆ خۆت دروست
بىكەيت و بە درىژايى ژيانى خەرىكى ئەم کارە بىت. دەبىت
جەختکردنەوھت وەكو لىزەر تىژ و ورد بىت بۆ ئەوھى بەردەوام و
ھەمىشە بىرکردنەوھت و قسەکردنت دەربارەى ئەو شتانە بىت كە
دەتەوئت وەك لەو شتانەى ناتەوئت. دەبىت ھەر لەم ساتەوھ خۆت
يەكلايى بىكەيتەوھ كە ببىتە بوونەوھرىكى ئامانجدار، وەكو موشەكىكى
ئاراستەكراو، يان كۆترىكى مالدۆز، بەبى ئەملاو لا پىك بەرەو ئەو شتانە
برۆيت كە گرنگ بەلای تۆوھ.

ھىچ شتىك زامنى ژيانىكى درىژ و خۆشبەخت و تەندروست و
خۆشگوزەران ناكات وەك لەوھى بەردەوام کارکردنت ھەبىت بۆ

... ئامانجەكان! ...

بە دەستەینانی زیاتر و زیاتری ئەو شتانەى دەتەوئیت. ئامانجە پوونەكان
وادهكەن ئەوپەرى توانات بخەیتە گەر بۆ سەرکەوتنى كەسىى و
پیشەییىت. ئامانجەكان وادهكەن بتوانیىت زالى بیت بەسەرەر
ئاستەنگیەكدا، وە بتوانیىت داماتووت بى سنور و بى بەریەست بیىت.

تواناکەت بخەرە گەر:

۱. بییهینه پیشچاوت توانایەكى زگماکیىت هەبیىت بۆ بە دەستەینانی هەر
ئامانجىك بۆخۆتى دابنییىت. باشە كەواتە تۆ دەتەوئیت بییىتە چى؟
دەتەوئیت چیت هەبیىت و چى بكەیت؟

۲. ئەو چالاكى و كارانه چىن كە وادهكەن تۆ هەست بكەیت بەوپەرى واتا
و مەبەست لە ژياندا؟

۳. بېروانە ژيانى كەسىى و ژيانى كارت لە مەركەتدا و دەستنیشانى ئەو
بكە چۆن بىر كەردنەو كەى خۆت جیهانى ئەمەركەت دىروست كەردووه.
پىویستە چى بگۆریت و دەتوانیىت چى بگۆریت؟

۴. زۆرىنەى كاتەكان بىر لە چى دەكەیتەو و قسە لەسەر چى دەكەیت،
چیت دەوئیت و چیت ناوئیت؟

۵. ئەو نەرخ و قوربانیه چیه دەبیىت بیدەیت و بیكەیت بۆ بە دەستەینانی
ئەو ئامانجانەى زۆر گرنگ بەلاتەو؟

۶. ئەو كەردارە دەستبەجییه چیه كە دەبیىت بیكەیت لە دەرەنجامى
وەلامى پرسىارەكانى سەرەوهدا؟

به شی دوو کۆنترۆلی ژيانت بگره دهست

"مرۆڤ، وهكو ياسايه كي گشتیی، كه م قه رزارباری نه وه یه كه له گه لئ
له دایكبووه، به لكو مرۆڤ بریتیه له وه ی كه خۆی بوخۆی دروستكردووه"
"ئه لیگزاندەر گراهام بیل"

كاتێك ته مه نم ۲۱ سالان بوو، مایه پوچ بووم و له ژووریکی بچوكدا ده ژيام
له ناوه پاستی وهرزی زستاندا و كارم له بیناسازیدا ده كرد به پۆژ.
نه مده توانی به ئیوارانی ش بچمه دهر و كار بكه م چونكه هیه نه بیته
شوقه كه م گهرم بوو، له بهر ئه وه كاتێکی زۆرم له بهرده ستدا بوو بو
بیركردنه وه.

شه وێکیان كه له سه ر میزی مه ته به خه كه م دانیشتی بووم، له پڕ ته زوویه کی
هۆشیار كرده وه هات به میشكندا. [ئه م ته زووه ژيانی گۆپیم. له پڕ بۆم
دهركه وت هه رچیه ك تا له ژياندا بم به سه رم بیته هه مووی له دهستی
خۆمدایه. هیه كه سیکی تر یارمه تیم نادات. كه س نایه ت به هانامه وه.]
هه زاران کیلۆمه تر له مائی خۆمه وه دوور بووم و هیه نیه تیكیشم نه بوو
به م زووانه بگه رێمه وه مال. له و ساتی ته زووه دا زۆر به پوونی هاته پیش
چاوم كه ئه گه ر هه ر گۆپانكاریه ك له ژيانمدا پووبدات، ئه وا ده بیته له
خۆمه وه بیته و له خۆمه وه ده ست پێبكات. ئه گه ر من هیه گۆپانكاریه ك
ئه نجام نه ده م، هیه شتیك ناگۆرێته. خۆم به پرسیارم له ژيانی خۆم.

دۆزىنەۋە مەزنەكە

ھىشتا ئەۋ ساتەم لە ياد ماۋە. ئەۋ ساتە ۋەكۈ يەكەمىن ئەزمۇنى بازدان
بە پەرەشوتەۋە ۋايە. زۆر ترسناك بوۋ ۋە زۆر سەرسورھىنە رىش بوۋ.
ئەۋ ساتە لە لىۋارى ژياندا ۋە ستابووم ۋ خۆم پىيارمدا باز بدەم، لەۋ
ساتەۋە خۆم قايل کرد ۋ ئەۋەم پەسەند کرد كە خۆم بەرپرسم لە ژيانى
خۆم. دەمزانى ئەگەر بمەۋىت شتانىك جياواز بىت ئەۋا دەبىت خۆم
جياواز بكمە. ھەموو شتەكان لە دەستى خۆمدا بوون.

دواتر بۆم دەرکەوت كاتىك قايل دەبىت بە ۋەرگرتنى تەۋاۋى
بەرپرسيارىتى ژيان، ھەنگاۋى گەرە لە منداليتىۋە بۆ گەرەيەتى ۋ
پىگەشتوۋى دەنىيت. ئەۋەى خەمناكە زۆرىنەى كەس ئەم ھەنگاۋە
نانىن. چەندان پىاۋ ۋ ژنم بىنيۋە كە تەمەنيان لە چەلكان ۋ پەنجاكاندا
بوۋە ھىشتا بۆلەيان ھاتوۋە ۋ سكالايان كىردوۋە لە ئەزمۇنە
ناخۆشەكانى پىشۋوتريان، ھىشتا لۆمەى خەلكانى تر ۋ ھەلومەرچەكانيان
كىردوۋە بۆ كىشەكانى خۆيان. چەندان خەلك ھىشتا توپەن لەسەر ئەۋ
شتەى يەككە لە دايك ۋ باوكيان شتىكيان بۆ كىردوۋە يان بۆ نەكىردوۋە،
كە بىست ۋ سى ۋ بگرە چل سال لەمەۋ پىش بوۋە. ئەم كەسانە لە
پابردوۋى خۆياندا گىريان خواردوۋە ۋ ناتوانن خۆيان قوتار بكن.

سەرسەختىرىن دوزمىنت

سەرسەختىرىن دوزمىنى سەركەۋتن ۋ دلخۆشىى برىتىيە لە عاتىفە
نەرىنيەكان، بە ھەموو جۆرەكانىيەۋە. ئەۋەى لەمپەرت بۆ دروست دەكات
ۋ ماندوت دەكات ۋ گىرت پىدەخوات لە ھەموو كايەكانى ژياندا ۋ ھەموو

... ئامانجەكان! ...

خۆشەكانى ژيانى لىدەگىرىت بىرىتە لە عاتىفە نەرىنىيەكان. عاتىفە نەرىنىيەكان لە سەرەتاي مېژووى شارستانىيەتەو گەورەترىن زىيان و زەرەريان داوہ لە مۇقەكان وەك لە ھەر بەلا و نەخۆشى و دەردىكى تر. يەككە لە ھەرە گىرنگىرىن ئامانجەكانت ئەو يە، كە ئەگەر بە پاستى بىتەوئىت دىلخۆش و سەركەوتوو بىت، بىرىتە لە خۇ قوتارىكردن لە عاتىفە نەرىنىيەكان، ئەو ھى باشە ئەم كارەش ئەنجامدانى ئاسانە، بەمەرجىك بزانىت چۆن خۆت قوتار دەكەيت.

عاتىفە نەرىنىيەكانى ترس و بەزەيى بەخۇدا ھاتنەوہ و ئىرەيى بىردن و غىرە كردن و ھەستىكردن بە كەمىي و توپەيى ھەموويان بە گىشتى بەھوى چوار ھۆكارەوہ دروست دەبن.

ھەركات ئەم ھۆكارانەت دەستىشانىكرد و لە بىركردنەوہتدا دەرتكىشان، عاتىفە نەرىنىيەكانت بە شىۋەيەكى خۇدكارانە دەوہستىن. وە كاتىك عاتىفە نەرىنىيەكانت دەوہستىن، عاتىفە نەرىنىيەكانى خۆشەويستى و ناشتى و دىلخۆشىي و پەروشىي ھەلدەقولىن و جىگەي عاتىفە نەرىنىيەكان دەگىرنەوہ و ھەموو ژيانى بەرەو باشتر دەگۆرپىت، ھەندىك جار ئەمە لە ماوہى چەند خولەكىكدا پوودەدات، ئەگەر چەند چركەيەك نەبىت.

پاسا ھىنانەوہ پابگرە

يەكەمىن ھۆكار لە ھۆكارە بنەپەتەيەكانى عاتىفە نەرىنىيەكان بىرىتە لە پاسا ھىنانەوہ. تا پاسا بىنىتەوہ بەردەوام عاتىفەي نەرىنىت تىدا دەبىت، تۆ پاسا دەھىنىتەوہ بۆ خۆت و بۆ كەسانى تر كە دەبىت توپە بىت و پەست بىت بە ھەر ھۆكارىك بىت. لەبەر ئەمەيە كەسانى توپە

... نامانجه كان! ...

به رده وام پوونكرده وه و شيكرده وه ددهن له سهر هوكاره كانى عاتيفه
نه ريئيه كانيان. به لام نه گهر تو پاساوت بۆ نه ريئى بوونت نه هيئايه وه،
ناشتوانيت تورپه ببيت.

بۆ نمونه نه گهر كه سيك له كاره كهى دور بخريته وه به هوى گۆپانكارى له
ئابورى و كه مبونه وهى فروشى كۆمپانيا و شوينى كاره كه دا. به لام
كه سه كه تورپه به له خاوهن كاره كهى له سهر ئه م برياره و پاساوى نه وه
ده هيئيته وه كه هوكاره كانى ئه م برياره نادادپهروه رانه يه. له وانپه
هيئده قول بيته وه له تورپه به كه يدا، بچيت بريارى سكاله به رزكرده وه و
دادگاييكردن بدات يان به شيويه كه له شيوه كان دۆخه كه به لاي خويده با
بدات. ئه م كه سه هه تا زياتر به رده وام بيته له سهر پاساوه هيئانه وه بۆ
ههسته نه ريئيه كانى به رامبه ر خاوهن كاره كهى و كۆمپانياكه، عاتيفه
نه ريئيه كانى هه ر به رده وام كۆنترۆلى ئه م كه سه ده كه ن و زۆرينه ي ژيان و
بپركرده وهى داگير ده كه ن.

به لام هه ركات ئه م كه سه وتى "جا چيه، له سهر كار لابرؤم. ئه م شتانه
له ژياندا پووده ده ن و هيچ په يوه ندى به خاوهن كاره كه وه نيه و
به رده وام خه لك له سهر كار لاده بريئ. وا باشته ر خۆم سه رقال بكه م به
دۆزينه وهى كاريكى نوپوه. " به م شيويه، عاتيفه نه ريئيه كانى بوونيان
ناميئيت. كه سه كه هيور ده بيته وه و هزرى پوون ده بيته وه و ده توانيت
جهخت بكاته وه سهر نامانجه كهى و ههنگاوه پيويسته كان بۆ دۆزينه وهى
كار. هه ركه له پاساوه هيئانه وه وهستا، ده بيته كه سيكى نه ريئى و
كاريگه ر.

... ئامانجەكان! ...

دۆڭىنەۋەى لۆڭىك و پاساۋ ھىنانەۋە پەت بگەۋە
ھۆكارى دوۋەمى عاتىفە نەرىنىەكان برىتىيە لە لۆڭىك دۆڭىنەۋە. كاتىك
تۆ لۆڭىك دەدۆڭىتەۋە، تۆ ھەول دەدەيت بۆ "پاساۋ ھىنانەۋەىيەكى
لۆڭىكى بۆ كارىكى نا لۆڭىكى."

تۆ ھەول دەدەيت لۆڭىك بدۆڭىتەۋە و پوون كىرنەۋە بدەيت يان تىشك
بخەيتە سەر كارىك كە دلتەنگ و خەمبارىت لە ئەنجامدانى. تۆ پاساۋ بۆ
كار و پەفتارەكەت دەھىنىتەۋە لەپى دانانى پوونكىرنەۋەىيەك كە لە
دروست دەچىت، ھەرچەندە خۆت باش دەزانىت كە لايەنىكى كارا بوويت
لەۋەى كە پوويداۋە. تۆ پىگەى ئالۆز و پوونكىرنەۋەى ئالۆز دروست
دەكەيت كە لەسەر ھەق بوويت و پەفتارەكەت دروست بوۋە. ئەم لۆڭىك
دۆڭىنەۋە و پاساۋ ھىنانەۋەىيە عاتىفە نەرىنىەكانت بە زىندوۋىي
دەھىلنەۋە.

لۆڭىك دۆڭىنەۋە و پاساۋ ھىنانەۋە پىۋىستى بەۋەىيە تۆ بەردەۋام و
ھەمىشە كەسىك يان شتىك بگەيت بە ھۆكارى سەرچاۋى كىشەكەت. تۆ
خۆت دەكەيتە قورىانى و لايەن و كەسەكەى تر دەكەيتە ستەمكار، يان
"پىاۋ خراپ."

زال بە بەسەر بۆچوۋنى كەسانى تردا
ھۆكارى سىپەمى عاتىفە نەرىنىەكان برىتىيە لە زىدە بىركىرنەۋە و زىدە
ھەستەۋەرىي بەرامبەر ئەۋ شىۋەىيەى خەلكىي پەفتارت پى لەگەل
دەكەن. بەلاى ھەندىك كەسەۋە تەۋاۋى وىنەى كەسىتتەيان بەندە و
دەستنىشان دەكرىت بەھۋى ئەۋ شىۋەىيەى خەلكانى تر قەسەيان لەگەل

... ئامانچەكان! ...

دەكەن و قسەيان بۇ دەكەن و قسەيان دەربارە دەكەن، تەنانەت لىشىيان دەپوانن. ئەم كەسانە بەھا و نرخیكى كەمى كەسىيان بۇ خۇيان داناوہ جودا لە بۇچوونى كەسانى تر، وە ئەگەر ئەو بۇچوونانە بە ھەر شىۋەيەك لە شىۋەكان نەرىنى بن، جا پاستى بىت يان ئەندىشە كراو، كەسى "قورىانى" پاستەوخۇ ئەزموونى تورپەيى و شەرمەزارىي و خەجالەتى و ھەستكردن بە كەمىي و تەنانەت خەمۇكى و بەزەيى بەخۇدا ھاتنەوہ و بى دەسەلاتى بۇ دىت. ئەمە پالپىشتى لە بۇچوونى دەروونناسان دەكات كە دەلەين زۆرىنەي زۆرى ئەو كارانەي دەيانكەين بۇ بەدەستەينانى پىزى كەسانى ترە، يان ھىچ نەبىت بۇ ئەوہىە پىزىلەگرتنىيان بۇمان لەدەست نەدەين.

ھىچ كەسىكى تر بەرپرس نىە

ھۆكارى چوارەمى عاتىفە نەرىنيەكان و لە ھەموو ئەوانى تر خراپتر، برىتيە لە لۆمەكردن. كاتىك لە سىمىنارەكاندا "درەختى عاتىفە نەرىنيەكان" م كىشا، قەدى درەختەكەم كرد بە لۆمەكردى كەسانى تر بۇ كىشەكانى خۇت. ھەركات قەدى درەختەكەت برىەوہ، ھەموو ميوەكانى درەختەكە و ھەموو عاتىفە نەرىنيەكان پاستەوخۇ و دەست بەجى دەمرن و دەكەون، وەكو چۆن ئەگەر واپەرى درەختى كرىسمەس رابكىشىت ھەموو گلۇپەكان دەكوژىنەوہ.

بەرپرسىارىتتى برىتيە لە دژە ژەھرەكە

دژە ژەھرى عاتىفەي نەرىنى بە ھەموو جۆرەكانىەوہ برىتيە لەوہى تۆ تەواوى بەرپرسىارىتتى دۇخ و ھەلومەرجەكەت بگرىتە ئەستۇكانەم كارە

... ئامانجەكان! ...

بە تەنھا وتنى "من بەرپرسيارم" نابىت و تورپەبوونەكەت ھەر بەردەوام
بىت. لەگەڵ ھەرگرتن و قايلبوون و پەسەندکردنى بەرپرسيارىتيدا، ھەموو
ئەوعاتيفە نەريئانەى ھەتن ۋە لا دەنرین ۋە ھەلدە ۋە شينە ۋە ۋەشك
دەبن.

درك پيكردنى ئەم پشتراستکردنە ۋە ساكارە ھەرە بەھيژەى "من
بەرپرسيارم" و توانا دەستبەجيكەى لەسەر ۋە لانان و لەناوبردنى عاتيفە
نەريئەكان بەراستى خالى ۋە چەرخان بوو لە ژيانى مندا، ھەروەك چۆن
بوو خالى ۋە چەرخان لە ژيانى سەدان و ھەزاران خويندكاري مندا.
بەھيژە پيشچاوت! تەنھا بە وتى "من بەرپرسيارم" تۆ دەست بەجى
خۆت پزگار و قوتار دەكەيت لە عاتيفە نەريئەكان و لغاوى ژيانى
دەگريئە دەست! ھەركات ھەستت بە تورپەى و پەستيتى كرد جا لەبەر
ھەر ھۆكاريك بىت، تۆ ئەو پستەى بەلى.

تەنھا بە قوتاركردنى خۆت لە عاتيفە نەريئەكان و گرتنە دەستى
بەرپرسيارىتى تەواوى ژيانى، تۆ دەتوانيت دەست بەكەيت بە دانان و
ۋە دەستھاتنى ئامانجەكانت لە ھەر بوارىكى ژياندا بتەوئيت. تەنھا بە
ئازادبوونى دەروون و عاتيفەت، تۆ دەتوانيت دەست بەكەيت بە
بەكارھيئەت و پەروەشكەكانت لە بەرھەو پيشچووندا. لەبەر ئەمەى
بەبى ۋەرگرتن و قايلبوون بە بەرپرسيارىتى كەسى، ھىچ
بەرھەو پيشچوونيك ئەنجام نادرئيت. لەلایەكى ترە ۋە ھەركات بەرپرسيارىتى
تەواوى ژيانى گرتە ئەستۆ، ھىچ سنوربەندى و ئاستەنگىەك ناميئيت
لەبەردەمتدا لەسەر ئەو ھەي بتەوئيت ببیتە چى و چى ئەنجام بەدەيت و
چيت ھەبىت.

... ئامانچەكان! ...

لە لۆمە كردنى كەسانى تر بۆستە

لەم ساتەو، لۆمەى ھىچ كەسنىڭ مەكە لەسەر ھەر شتىڭ بىت، جا شتەكان لە پابردوودا پوويان دابىت يان لە ئىستادا پوودەدەن يان لە داهاتوودا پووبدەن. ۋە كور ئىلپنەر پووزە فىلت وتوئەتى " ھىچ كەس ناتوانىت وات لىبكات ھەست بە كەمى بگەيت بەبى پەزامەندى خۆت". ۋە بەدى ھاكىت، كۆمىدىكار وتوئەتى "من ھەرگىز قىنە ناگرمە دل، چونكە ئەگەر تۆ قىنە لە دل بىت، ئەوان بۆخويان خەرىكى خوشى و سەما كردنن!"

لەم ساتەو، پەتى بگەو ھىچ پاساويڭ دروست بگەيت و ھىچ پاساويڭ بىنيتەو بۆ پەفتارەكانت. ئەگەر ھەلە يەكت كرد بلى "داواى لىبوردن دەكەم" و خۆت سەرقال بگە بە راستكردنەوئەى دۆخ و ھەلەكەت. ھەر جارىڭ لۆمەى كەسنىڭ بگەيت يان پاساويڭ بىنيتەو، تۆ بە دەستى خۆت وزە و دەسەلاتت كەم دەكەيتەو. ھەست بە لاوازى و بى دەسەلاتى دەكەيت. ھەست بە نەرىنى و توپەى دەكەيت لە ناختدا. كەواتە ئەم كارە پەت بگەو.

عاتىفەكانت كۆنترۆل بگە

بۆ ئەوئەى ھزر و مىشكت ئەرىنى بىنيتەو، پەخنە گرتن و سكاللا كردن و بۆلە بۆلە كردن و ئىدانە كردنى كەسانى تر پەت بگەو لەسەر ھەر كارىڭ بىت. ھەر جارىڭ تۆ پەخنەت گرت لە كەسنىڭ، سكاللات كرد لەسەر شتىڭ بە دلى تۆ نەبىت، ئىدانەى كەسنىڭت كرد بۆ شتىڭ ئەنجاميان دابىت يان ئەنجاميان نەدابىت، تۆ ھەستەكانى نەرىنىتى و توپەى لە

... نامانجه كان! ...

ناختدا دەبزوینیت. بە ھۆی ئەمەشەو ھەر تۆ ئازار دەچیژیت. نەرینی بوونت کاریگەری ناکاتە سەر کەسە کە ی تر بە هیچ شیوەیە ک. تورپە بوون لە کەسیک وادە کات ئەو کەسە کۆنترۆلی عاتیفە کانت بکات، نۆزجار کۆنترۆلی تەواوی جۆرایەتی ژیاوت دە کات، گەرچی لە وپەری دونیا شەوہ بیت. بە پراستی ئەمە کاریکی گە مژانە یە ئە نجام بدریت.

لە یادت بیت، وە ک چۆن (گاری زە کاکس) لە کتیبە کەیدا بە ناوی (جیگە ی پۆج Seat of the Soul دا دە لیت "عاتیفە ئەرینیە کان بە ھیزت دە کەن، عاتیفە نەرینیە کان بیدە سە لاتت دە کەن". عاتیفە ئەرینیە کان ی دلخۆشی و بە جۆشی و خۆشە ویستی و بە پەرۆشی وادە کەن ھەست بە بە ھیزی و متمانە بە خۆبوون بکەیت. عاتیفە نەرینیە کان ی تورپە یی و ئازار و لۆمە کردن وادە کەن لاواز بیت و شە پەنگیز و پەستت دە کەن و وادە کەن مامە لێ کردن لە گە لیت بیژراو و ناخۆش بیت.

ھەر کە بپارت دا تەواوی بەرپرسیاریتی خۆت و دۆخە کەت و ھەلومە رجت و ھەموو ئەو شتانە ی بۆت پوودە دەن بگریتە دەست، ئەوا دەتوانیت بە متمانە بە خۆبوونەو ھەریکی کارە کەت و لایە نە کان ی ژیاوت ببیت. " دەبیتە شارەزا و بالا دەستی چارە نوست و دەبیتە کاپتەنی کەشتی پۆخت. "

سلاو، جەنابی سەرۆک!

لە لیکۆلینە وە یە کدا کە لە نیویۆرک ئە نجامدرا بوو چەند سالتیک لە مەو بەر، لیکۆلەران بۆیان دەرکەوت کە سەدا ۳ ی یە کە مینی خە لکی لە ھەموو بواری کدا ھەلۆیستیکی تایبە تیان ھەبووہ بۆتە ھۆی ئەو ھە ی لە خە لکانی

... ئامانچەكان! ...

ترى ئاسايى جودا بىكاته وه له بوارى كارەكانياندا. ئەم سەدا سىيە ئەم كەسانەن: ئەم كەسانە وهكو كارسازى ئازاد له خۆيان دەپوانن له تەواوى ماوهى پيشەكەياندا، جا گرنگ نيه كى موجه و كرى و پارەيان دەداتى. ئەم كەسانە خۆيان به بەرپرس دەزانن له بەرامبەر كارەكانيان و شويى كارەكانيان، به جۆرىك وهك ئەوهى ئەمان خاوهنى كارەكە بن. كەواتە تۆش وهك ئەم كەسانە به.

لەم ساتەوه، وهكو سەرۆكى كارەكەى خۆت له خۆت بپوانە. وهكو خاوهن كارى ئازاد له خۆت بپوانە. وهكو بەرپرسى تەواوتى هەموو لايەنەكانى ژيان و كار و پيشەكەت له خۆت بپوانە. يادى خۆت بپنەوه بەوهى تۆ ئەم كەسەى ئىستات و لەم كارەدايت و ئەم پۆست و پلەيەت هەيه بەهوى ئەو كارانەى ئەنجامت داو، يان شكستت هيناهە له ئەنجامدانىندا. تۆ به تەواوتى ئەندازىارى چارەنوسى خۆتيت.

بژاردە و بپيارەكان له دەستى خۆتە

تۆ لەپى بژاردە و بپيارەكانتەوه تا ئەم ساتەى ژيانت خۆت ژيانى خۆت دەستنيشان كردوو و داتاشيو، يان شكستت هيناهە له داتاشين و دەستنيشانکردنى ژيانى خۆتدا. ئەگەر هەر شتێك له ژيانتدا هەيه بەدلى تۆ نيه، ئەوا خۆت لى بەرپرسىارىت. ئەگەر هەر شتێك هەيه تۆ دلتەنگيت بەرامبەرى، ئەوا خۆت بەرپرسىارىت لەوهى مەنگاوه پيوستەكان بنيت بۆ گۆرپانكارى و باشتىکردن تيايدا به شيوهيهك له گەل حەز و ئارەزووى خۆتدا بگونجيت.

... ئامانجەكان! ...

وہکو سەرۆکی کارەگە ی خۆت، خۆت بە تەواوەتی بەرپرسیت بەرامبەر
هەموو ئەو کارانەی ئەنجامیان دەدەیت، وە بەرامبەر دەرەنجامی
کارەكانت. تۆ بەرپرسی لە دەرەنجامی کار و پەفتار و هەلۆیستەكانت.
تۆ ئیستاکە کێیت و چیت و لەکوێیت هەمووی بەهۆی بێیارەکانی خۆتە وە
بوو و بەهۆی بێیارەکانی خۆتە وە دەبییت.

بە واتایەکی فراوانتر، ئەوەی تۆ ئەمڕۆ دیتە دەستت لە پارە و داھات،
پێک بەهۆی بێیاری خۆتە وە، نە کەم نە زیاد. ئەگەر دلخۆش نیت بە
داھاتی ئیستات، بێیاری زیاد کردنی بدە. ئامانجی زیادکردنی داھات
دابێت، پلانی بۆ دابێت و خۆتی پێوە سەرقال بکە و ئەوەی پێویستە
ئەنجامی بدە بۆ دەستکەوتنی ئەو داھاتە دەتەوێت.

وہکو سەرۆکی پیشە و ژیا نی خۆت، وەکو ئەندازیاری چارەنووسی خۆت،
تۆ ئازادیت لەوەی چی جوړە بێیاریک دەدەیت بۆ خۆت. تۆ سەرۆکی
خۆتیت و دەسەلات لە دەستی خۆتە.

ستراتیژیەتی خۆت دابێت

وہکو سەرۆکی کاری خۆت چۆن بەرپرسیت لە ستراتیژیەت و
چالاکیەکانی کارەگەت، بەهەمان شێوە بەرپرسیت لە پلاندانانی
ستراتیژی ژیا نی کەسی و پیشەگەشت. تۆ بەرپرسیت لە ستراتیژیەتی
گشتیی بەپێوەبردن و دانانی ئامانجەكان و پلان داڕشتن و دانانی
پێوەرەكان و هەلسوپان بۆ دەستکەوتنی ئەنجامەكان.

... ئامانچەكان! ...

تۆ بەرپرسىت لە بەدەستەيتنانى چەند دەرەنجامىكى ديارىكراو، بۆ
جۆرايەتى و بېرى ئەو كارەى ئەنجامى دەدەيت، وە بۆ ئەو ئەنجامانەى
چاوەپى دەكەيت بىنە دەستت.

وەكو سەرۆك، تۆ بەرپرسىت لە ستراتىژىيەتى بازارگەپى، بەرپرسىت لە
بەرەودان و بەرەوپېشبردنى خۆت، بەرپرسىت لە دروستکردنى ویتاي
خۆت و رىكلامکردن بۆخۆت بە بەرزترین نرخ لە بوارەكەى خۆتدا.

تۆ بەرپرسىت لە ستراتىژىيەتى دارايى، بەرپرسىت لە بېياردان لەوەى
چەندىك لە كارەكەت بەردەست دەكەيت بۆ فروشتن، بەرپرسىت لەوەى
دەتەوێت چەندىكت دەست بكەوێت، وە بە چى خىرايىەك دەستت
بكەوێت و سالانە داھاتەكەت چەندىك گەشە بكات، وە دەتەوێت چەندىك
ئەزىر بكەيت و چەندىك لە كارى تردا وەبەرھىنان بكەيت، وە لەكاتى
خانە نشين بووتندا دەتەوێت چەندىكت ھەييت. ھەموو ئەم ژمارە و بېرانە
پەيوەنديان بە خۆتەو ھەيە و لە بېيارى خۆتدان و خۆت بەرپرسىت
لەيان.

تۆ بەرپرسىت لە ستراتىژىيەتى پەيوەندىەكانت لەگەل خەلكىدا، لە مالەو
و لە كارەكەشتدا. ھەميشە گچكە ئامۆزگارىەكى خويندكارەكانم دەكەم
بەمە "بە وريايىەو سەرۆككارەكەت ھەلبژێرە". بژاردەت بۆ
سەرۆككارەكەت كاريگەرى گەورەى دەييت لەسەر بېرى داھاتت و
چەندىك بەخىرايى پلەت بەرز دەييتەو و چەندىك دلخۆشيت لە
كارەكەتدا.

... نامانجه كان! ...

بزاردهى نوئى، بپياري نوئى

به هه مان پيوره، هه لېزاردنې هاوژين و هاوپيكانت به هه مان بپريان زياتر
په يوه ندى هه به به سهرکه وتن و دلخوشيته وه وهك له هه ر بپياريكي تر
كه تو بیدهیت. نه گهر دلخوش نين له هه ر بزاردهيهك نه نجات داوه، له
دهست خوتدايه ههنگاوى باشتكردن و گورانكارى تياياندا بدهيت .

له كوتاييدا، وهكو سهرؤك، تو بهرپرسي ته واوه تيت له ليكولینه وه و
په ره پيدانى خوت، له پرايتمانپيكردن و فيركردنى خوت. له دهست
خوتدايه دهستنيشاني ليهاتويى و كارامه يى و توانا و توانسته
كرؤكيه كانى خوت بكهيت كه پيويستت دهبن له به دهستهيئنانى نه و
پاره يه ي ده ته ويئت بيته دهست له مانگ و ساله كانى داهاتوودا. كه واته
خوت بهرپرسي ته له وه ي پاره و كاتت ته رخان بكهيت بو فيريوون و
په ره پيدانى نه م لايه نانه. هيچ كه سيك نه م كارهت بو ناكات. راستيه
نه گور و حتميه كه نه وه به هيچ كه سيش هيئنده ي خوت نه مه ي به لاوه
گرنگ نيه.

ببه به "پشكى وه به ره يئانه وه"

بو نه وه ي نه م ليكچواندنه كه ميك قولتر بكه ينه وه، خوت بيته پيش چاوت
بريتى بيت له كؤمپانيايه كه كه پشكى ئالوگورپى هه بيت له بازارپدا. ئايا
پشكه كانى تو له و پشكانه يه خه لكى وه به ره يئنانى تيذا دهكهن و دلنيان
به هاكه ي كه شه دهكات و قازانجى ده بيت له ماوه ي مانگ و سالى
داهاتوودا؟ ئايا تو "پشكى وه به ره يئانه وه" يت يان به هاكهت دابه زيوه و
نزمبوته وه له بازارپدا؟

... ئامانجەكان! ...

ئەگەر بېرىرتدا بېيتە پىشكى وە بەرھىنانە وە، ستراتىيەتت چىيە بۆ
زىيادكردنى داھاتت بە بېرى سەدا ۲۵ بۆ ۳۰ لە سالىڭدا، سال لە دواي
سال؟ وەكو سەرۆكى ژيانى خۆت، وەكو ھاوژىن و دايك و باوكى
خىزانەكەت، قەرزارى ئەو كەسانەيت كە گىرنگن لە ژياندا كە تۆ لە
ستوونى گەشەكردن بېيت بەرەو سەرەو، كە بەردەوام بە ھاكەت زىياد
بكات، بەردەوام داھات و قازانجت سال لە دواي سال زىياد بكات.

سوكانى ژيانى خۆت بگرە دەست

لەم ساتە بەدواو، وەكو بالا دەست و شارەزاي چارەنوسى خۆت، خۆت
بېنە پىشچاو. وەكو بەرپرسى گشتىي ژيانى خۆت، لە خۆت بېروانە. وەكو
سەرۆكى كار و ژيانى خۆت، لە خۆت بېروانە. وەكو كەسىكى بەھىز و
بەدەسەلات خۆت بېينە، وەكو كەسىكى خود يەكلاكار و خود ئاراستەكار
خۆت بېينە.

نوزە نوز و سكالاكردن پەت بکەو دەريارەي ئەو شتانەي لە ژياندا لە
پاڤدوودا پووياندو، ئەو شتانەي ناتوانرېت بگۆڤدرېن. لە برى ئەمە
خۆت ئاراستەي داھاتوو بکە و بېر لەو بەكەو چیت دەوئ و بەرەو كوى
دەپۆيت. سەربارى ھەمووشيان، بېر لە ئامانجەكانت بکەو. بە تەنھا
بېرکردنەو لە ئامانجەكانت وادەكات بېيتە كەسىكى ئەرېنى و
مەبەستدار.

پىڭەي كۆنترۆلى خۆت ديارى بکە

بېرىكى زۆر گەرە لە نوسىن و بلاوكراوھى دەرونناسى ھەيە دەريارەي
چەمكى "بېردۆزەي پىڭەي كۆنترۆل". لە ماوھى زياتر لە ۵۰ سالى

... ئامانچەكان! ...

لېكۆلېنە وەدا، دەرۋنناسان بۇيان دەرگەوت "پېگەي كۆنترۇل"ى خوت
ھۆكارى دەستىنېشانكرىنى خۆشەختى و خەمبارىتە لە ژياندا .

لەبەر ئەمە
ئەگەر كەسك پېگەي كۆنترۇللى لە ناخيدا بېت، ئەوا ئەم كەسە وا ھەست
دەكات كۆنترۇللى تەواى ھەيە بەسەر ژيانى خۇيدا. ئەم كەسە ھەست بە
بەھىزى و متمانە بەخۇبۇون و بەدەسەلاتى دەكات. ئەم كەسە بە
گشتى گەشېنە و ئەرىنىيە. ئەم كەسە ھەستىكى نايابى ھەيە
دەربارەى خۇى و وا ھەست دەكات كۆنترۇللىكى زۆرى ھەيە بەسەر
چارەنۇوسى خۇيدا.

لەلايەكى ترەو، ئەو كەسەى پېگەي كۆنترۇللى لە دەرەوەيدايە، ئەو
كەسەيە كە وا ھەست دەكات كۆنترۇلكراو بە ھۆكارە دەرەكەكان،
كۆنترۇلكراو لەلايەن سەرۆككارەكەيەو و لەلايەن كرېى ئاو و كارەبنا و
مالەكەيەو، كۆنترۇلكراو لەلايەن ھاوسەرگىرەكەى و كېشەكانى مندالى
و دۇخ و ھەلومەرجى ئىستايەو. وا ھەست دەكەن "كۆنترۇللىان لەدەست
نە" و لە دەرەنجامدا ھەست بە لاوازىى و توپەيى و ترس و نەرىنى و
شەرەنگىزىى و بېدەسەلاتى دەكەن.

شتە باشەكە لىرەدا برىتە لەوەى پەيۋەندىەكى راستەوخۇ ھەيە لە نيوان
بېرى ئەو بەرپرسيارىتتەى دەيگرىتە ئەستۇ و بېرى ئەو كۆنترۇللى ھەستى
پېدەكەيت. تا زياتر بلتيت "من بەرپرسم" ئەوا زياتر پېگەي كۆنترۇلت
بەرەو ناخت دەپوات و زياتر ھەست بە دەسەلاتدارى و متمانە بەخۇبۇون
دەكەيت.

... ئامانچەكان! ...

سىڭۇشەي ئالتۇنى

ھەرۈھە پەيۋەندىيەكى راستەخۇ ھەيە لەنىۋان بەرپرسىيارىتى و
دەلخۇشىدا. تا زياتر بەرپرسىيارىتى بگىتە ئەستۇ، زياتر دەلخۇش دەيىت.
ۋادىيارە لايەنەكانى بەرپرسىيارىتى و كۆنترۇل و دەلخۇشى ھەرسىڭيان
پىڭكەۋە كار دەكەن.

تا زياتر بەرپرسىيارىتى بگىتە ئەستۇ، ھەست بە كۆنترۇلى زياتر
دەكەيت. تا زياتر كۆنترۇل ھەيىت، ھەست بە دەلخۇشى و متمانە
بەخۇبۈنى زياتر دەكەيت. كاتىك ھەست بە ئەرىنىبۈون و كۆنترۇل
دەكەيت لە ژيانندا، ئامانچى گەرەتر و ئاستەنگدارتر بۇخۇت دادەنىيت.
ھەرۈھە بزاۋتن و پابەندبۈونى پىۋىستىشت بۇ دابىن دەيىت تا بتوانىت
ئەم ئامانچە گەرەنە بەدەست بىنىت. ۋا ھەست دەكەيت ۋەك ئەۋەي
ژيانى خۇت لەناۋ دەستەكانى خۇتدايە و دەتۈانىت بىريارى چى لىبەدەيت
ئاۋاي لى بگەيت .

لە دەستى خۇتدايە

خالى دەستپىكى دانانى ئامانچ بىرىتە لە درككردن بەۋەي تۇ تواناي
تەۋاۋ و بى سنورت ھەيە بۇ بۈون بەۋەي بە پاستى دەتەۋىت لە ژيانندا،
بۇ ھەبۈون و ئەجامدانى ئەۋەي بە پاستى دەتەۋىت لە ژيانندا، بە
مەرجىك زۆر بە پاستى و بە پەرۋشەۋە بتەۋىت و ئامادەبىت كارى تەۋاۋ و
سەختى بۇ بگەيت بۇ بەدەستەينانى.

... ئامانجەكان! ...

بەشى دووھەمى دانانى ئامانج برىتيە لەوھى تۆ بەرپرسىيارىتى تەواوى
ژيانى بگريته ئەستۆ، وە بەرپرسىيارىتى تەواوى ئەوھى بۆت پوودەدات،
بەبى ئەوھى لۆمەى ھىچ كەسىك بگەيت و ھىچ پاساويك بىنيتەوہ.
بە بوونى ئەم دوو چەمكە بە پوون و ئاشكرابى لە دەروونتدا، كە ھەبوونى
توانايەكى بى سنورە لەگەل بەرپرسىيار بوونى تەواوہتيت، ئەوا ئامادەيت
بۆ ئەوھى بچيتە ھەنگاوى داھاتوو، كە برىتيە لە دانانى ئەو داھاتووھى
گەرەكتە.

لغاوى ژيانى بگرە دەست:

۱. گەرەترین كيشەت يان سەرچاوەى نەريڤىتى لە ژيانىدا كە ھەبە
دەستنيشان بگە. لە چى پوويەكەوہ تۆ بەرپرسىيت لەم دۆخە؟
۲. وەكو سەرۆكى كۆمپانىيائى ژيانى خۆت لە خۆت بپوانە. چۆن پەفتار
دەكەيت ئەگەر خاوەنى سەدا ۱۰۰ ى پشكەكان بويتايە؟
۳. ئەمپۆ خۆت يەكلایى بگەوہ لەوھى چيتر لۆمەى كەس نەكەيت بۆ ھەر
شت و دۆخىك لە ژيانىدا، لەبرى ئەمە بەرپرسىيارىتى تەواوى ھەموو
مەوداكانى ژيانى بگرە ئەستۆ. پىويستە چى كارىك بگەيت؟
۴. لە پاساويانەوہ بوەستە و دەستبەكە بە بەرەوپيشچوون. بپهينە
پيش چاوت كە ئەو پاساوەى زۆرتريين كات بەكارى دىنيت ھىچ بنەمايەكى
نيە لە ژياندا و لەسەر ئەم بنەمايە پەفتار بگە
۵. وەكو ھىزى سەرەكىي داھينەرى ژيانى خۆت، لە خۆت بپوانە. تۆ
ئىستاكە لەم دۆخەدايت و ئەم كەسەى ئىستاييت ھەموو بەھوى بژاردە و
بپيارەكانى خۆتەوہ. پىويستە چى بگورپيت؟

... نامانجه كان! ...

٦. نه مړو خوټ يه كلايي بکړه له وهی له هموو نه وانه خوښ ببیت که به
هر شپوهیهک له شپوه کان نازاریان داویت. نه و پابردووه له بیر بکه.
جاریکی تر قسه ی له سهر مه کړه. له بری نه مه خوټ سهرقال بکه به
کارکردن له سهر شتیك که گرنگه به لاتووه و کاتی نه ووت نیه جاریکی تر
قسه له سهر نه م لایه نانه بکیتووه.

... نامانجه كان! ...

به شى سى داماتووى خۆت دروست بکه

"تۆ هيندهى ئاره زووه كوئىن تۆل له دهسته كانت گه وره ده بيت، يان
هيندهى په رۆشى و تموچه كانت مه زن ده بيت"

"جهيمس ئالن"

له زياتر له ۲۲۰۰ ليكولينه وه دا كه ئه نجام دراوه له سه ر پيشه وايان و
پا به ران له ماوهى چهند سالى پا بردودا، ته نها ياك تاييه تمه ندى زۆر ديار
و ئاشكرا بووه، يه ك تاييه تمه ندى كه هه موو پا به ركان هه يانبوو.
ئەو يش برى تيه له تاييه تمه ندى ديد. پا به ران ديديان هه يه. ئەوانه ي
ديديان نيه ناكريت بيه پا به ر.

پيشتر ناماژه م پيدا وتم گرنگترين دۆزينه وه له ميژووى مرقايه تيدا برى تيه
له وهى "تۆ، زۆرينه ي كاته كان ده بيته ئەو شته ي بىرى ليده كه يته وه."
باشه كه واته ئەوه ي پا به ركان زۆرينه ي كات بىرى ليده كه نه وه چيه؟
وه لامه كه ئەمه يه: پا به ركان بىر له داماتوو ده كه نه وه و ئەو پووگه يه
بۆى ده پۆن و پيوسته چى بكن تا بگه نه ئەو پووگه يه.

به لام خه لكانى تر، له لايه كى تره وه، بىر له ئىستا ده كه نه وه، بىر له
خۆشى و كيشه كانى ئەم ساته ده كه نه وه. بىر له پا بردوو ده كه نه وه و
خه فه تى ليده خۆن، بىر له و شتانه ده كه نه وه كه چيتر ناتوانرئى
بگوردرئى.

... نامانجه كان! ...

بیر له داهاتوو بکه وه

ئیمه بهم تاییه تمه ندیه ی پابه ریتی ده لیین "داهاتوو داریتی". پابه ران بیر له داهاتوو ده که نه وه، بیر ده که نه وه له وه ی ده یانه ویت به دهستی بیین و له شوینه ی ده یانه ویت پیی بگه ن. پابه ران بیر ده که نه وه له وه ی چییان ده ویت و ده توانن چی بگه ن بۆ ده سته یینانی. شته باشه که نه وه یه هر کات ده ستت کرد به بیر کردنه وه له داهاتوو، نه واه کو پابه ریک بیر ده که یه وه و هه مان نه و ده ره نجامانه ت دیته ده ست که دهستی پابه ران ده که ویت.

دکتور ئیدوارد بانفیلد له زانکوی هارفارد، پاش ۵۰ سال له لیگولینه وه بۆی ده رکه وتن که "پوانگه ی ماوه دور" گرنگترین ده ستنیشانکاره بۆ سه رکه وتن له بواری دارایی و که سیی له زیاندا. نه م دکتوره پوانگه ی ماوه دریز پیناسه ده کات به وه ی که "بریتیه له توانای بیر کردنه وه له چه ند سالیک له داهاتوو به لام له ئیستادا بریاره کانی بۆ ده دریت. "نه مه یه کیکه له گرنگترین دۆزینه وه کان تا ئیستا نه نجام درایت. تو بیر لی بکه وه! تا دورتر له داهاتوو بیر بکه یته وه، بریاری باشتر ده دهیت له ئیستادا بۆ نه وه ی نه و داهاتوو به بیته راستیی.

ببه ملیۆنیر

بۆ نمونه، نه کهر مانگانه له ته مه نی ۲۰ سالییه وه به پیزه ی ۱۰۰ دۆلار تا ته مه نی ۶۵ سالیی پاره نه زبه ر بکه یته، وه وه به ره ییتان بکه یته به و پاره یه له (داهاتی دارایی هاویه ش) به بری سه دا ۱۰ ی سالاته، نه واه ته مه نی ۶۵ سالییدا بری ۱،۱۱۸،۰۰۰ دۆلارته ده بیت.

... ئامانجەكان! ...

ھەر كەسىڭ بىھويىت دەتوانىت مانگانە بېرى ۱۰۰ دۆلار ئەزبەر بىكات، بە مەرجىڭ ئەو كەسە پوانگەي ماوۋە درىژى ھەبىت. ئەمە واتە ھەر كەسىڭ ئەمپۇ دەست دەكات بە كار دەتوانىت بە تىپەپوونى كات بېتە مليۇنېر، بە مەرجىڭ زوۋ دەست پىپكەن و بەردەوام پارە ئەزبەر بىكەن و پابەند بن بە دىدە ماوۋە درىژەكەيانەوۋە بۇ سەرىەخۇبوونى داراييان.

ئەندىشەيەكى ماوۋە پىنج سالىي دروست بىكە

لە پلاندانانى ستراتىژىيەتى كەسىتتەدا، دەبىت بە ھەمان شىۋە بىر لە دىدى ماوۋە درىژى ژيانىشت بىكەيتەوۋە. دەبىت پراھىتان بىكەيت لەسەر نمونەيىكردنى ھەموو شىڭ ئەنجامى بدەيت. لە پروسەي بە نمونەيىكردندا، ئەندىشەيەكى ماوۋە پىنج سالىي بۇ خۆت دروست بىكە و دەست بىكە بە بىرکردنەوۋە لەوۋە ژيانىت دواي پىنج سالى تر چۆن دەبىت ئەگەر ھەلومەرجەكان لە ھەموو پوۋىەكەوۋە بى كىشە بوون.

تاكە بەرىەرسىتى بەردەم دانانى ئامانج بىرىتە لە "باوۋەپەكانى خود سنورداركردن" ئەمە واتە ئەو بوار و مەودايانەي خۆت كە بە باوۋەپى خۆت بە شىۋەيەك لە شىۋەكان سنوردارن. لەوانەيە بە باوۋەپى خۆت تۆ نەگونجاو و كەموكوپىت ھەبىت لە بوارەكانى ۋەكو ژىرى و توانست لىھاتويى و داھىنەرايەتى و كەسايەتى و ھەر شىڭى قردا. لە دەرەنجامدا تۆ توانا راستەقىنەكانى خۆت بچوك دەكەيتەوۋە. ۋە بە بچوككردنەوۋەي خۆت، يان ھەر ھىچ ئامانجىڭ دانانىيىت يان ئامانجى بچوك و نزم دادەنىيىت كە زۆر نزمتر و كەمترن لەوۋەي تۆ بە راستى دەتوانىت بە دەستى بىتت.

... نامانجه كان! ...

بیهینه پیشچاوت هیچ سنور به ندیهك بوونی نیه
له پئی تیکه لکردنی به نمونه ییگردن و داهاتووداریتیه وه، تۆ پرۆسه ی
سنور به ندیتی و سنوردارکردن یان ناهیلایت یان کاریگه ریه که ی وه لا
ده نییت. بیهینه پیشچاوت بۆ ساتیک، که هیچ سنوریکت له به رده مدا نیه،
بیهینه پیشچاوت تۆ هه موو لیها توویی و کات و توانستیکی ته واوت هه یه
پئویست بیت بۆ به ده ستهینانی هه ر نامانجیک بۆخۆتی دابنییت. گرنگ
نیه ئیستا که له کوئی ژياندايت، بیهینه پیشچاوت تۆ هه موو ئه و هاوپی و
ناسیاو و په یوه ندیانته هه یه که پئویستتن بۆ کردنه وه ی ده رگای
ئه گه ریتیه كان و به ده ستهینانی ئه وه ی به راستی ده ته ویت. بیهینه
پیشچاوت تۆ ئه وه ی سنور و به ربه ست بیت نیته له سه ر ئه وه ی ده توانیت
بیهینه چی و چیت هه بیت و چی ئه نجام بدهیت له عه ودالبوونت به دووی
ئه و نامانجانیه ی زۆر گرنگ به لاته وه.

کرداری بیرکردنه وه ی ئاسمانی شین جیه جی بکه (بیرکردنه وه ی بی
سنور)

کاتیک چارلز گارفیلد لیکۆلینه وه ی ده کرد بۆ کتیبی (ئه داکارانی لوتکه
Peak Performers) دۆزینه وه یه کی نایابی ئه نجامدا. ئه م که سه
شیکاری ئه نجامدا وه بۆ ئه و پیاو و ژنانه ی که بۆ چه ندان سال ته نها
داها تیکی ئاسایان هه بووه به لام له پر سه رکه وتن و به ده ستهینانیکی
ناوازه یان ئه نجام داوه. ئه م که سه بۆی ده رکه وت که چه مکی "خالی
ده ستهینیک" ی هه ر یه ک له و که سانی شیکاری بۆ کردبوون کرداریکیان
ئه نجامدا وه پئی ده وتریت (بیرکردنه وه ی ئاسمانی شین).

... ئامانجەكان! ...

لە بیرکردنەوهی ئاسمانی شیندا تۆ وا دەهێنیتە پیشچاوت هەموو ئەو
شتانەی دەتەوێت، دەکرێت بە دەستی بێنیت، هەروەك چۆن دەپوانیتە
ئاسمانی سەمال و بێ هەور، كە هیچ سنووریکی تێدا نیە. پاشان بروانە
چەند سالتیک لە داهاوووە ببینە زیانت لە هەموو پوویەكەوه بێ
كەموکوریە و بێ كێشەیه. پاشان بگەرێوە ئەم ساتەى ئیستات و لە خۆت
بپرسە : دەبێت چی پووبدات بۆم تا بتوانم ئەو داهاوووە بێ كەموکوریە
بە دەست بێنم؟" پاشان بگەرێوە ئیستا و ئەم پرسیارە بپرسە "پێویستە
چی پووبدات لەم ساتەى ئیستاوە تا ئەو ساتەى داهاوووە كە من هەموو
ئامانجەكانم بێنمە دەست و هەموو شتیكم بۆ بێت؟"

پێمە دە خەونەكانت بکە و نە مەترسییەوه

كاتێك تۆ كردەكانی بە نمونەییكردن و داهاوو دارێتی ئەنجام دەدەیت
ئەوا پێگە نادەیت خەون و دیدەكانت بکە و نە مەترسییەوه لە ئیستا و
داهاوو شدا. هەروەها بە ئامانجی بچوك و نیمچە سەرکەوتن پازى نابیت.
لەبری ئەمە، "خەون بە خەونی گەرەوه ببینە" و بە هزر و دەروونت
بەرەو داهاوو برۆ بە شیوەیهك یەكێك بیت لە بەهێزترین كەسەكانى ئەم
جیهانە. خۆت داهاووی بێ كەموکوریی خۆت دروست بکە. خۆت بپار
بدە لە سەر ئەوهی بە پاستی دەتەوێت، پیش ئەوهی بگەرێتەوه ساتی
ئیستات و مامەلەكردن لەگەڵ ئەوهی چی دەتوانیت ئەنجام بدەیت لەنبو
دۆخ و هەلومەرجی ئیستادا .

... ئامانجەكان! ...

لەگەڵ پېشە و كارەكەتدا دەست پېكە. بېھێنە پېشچاوت كارەكەت لە پېنج سالی داھاتوودا زۆر بێ كەموكۆپییە، كەواتە وەلامی ئەم پرسسارانە بدەوہ:

۱. كارەكەت چۆنە؟

۲. خەریكى چیت؟

۳. لەكوێدا كارەكەت دەكەیت؟

۴. لەگەڵ كێدا كار دەكەیت؟ بەرپرسىارىتێكەت لە چى ئاستىكدایە؟

۵. چى كارامەى و لياھاتوویيەكت ھەيە؟

۶. چى ئامانجىكت بەدەینناوہ؟

۷. ئاست و پلەت لە بوار و مەوداكەى خۆتدا چيە؟

كردەى بىركردنەوہى بى سنوور ئەنجام بدە

كاتىك وەلامى ئەو پرسسارانە دەدەیتەوہ، بېھێنە پېشچاوت ھىچ سنورىكت نىە. بېھێنە پېشچاوت ھەموو شتىك دەتوانىت ئەنجام بدەیت. پیتەر درەكەر دەلالت "ئیمە بە شیوەیەكى گەرە زێدە پوانىنمان ھەيە بۆ ئەوہى چى لەسالىكدا دەتوانىن ئەنجام بدەین، بەلام كەم پوانىنمان ھەيە بۆ ئەوہى چى دەتوانىن لە ماوہى پېنج سالددا ئەنجام بدەین". تۆش ئەم كارە مەكە، بىر لە پېنج سال بکەوہ وەك لە سالىك.

ئىستا، ژيانى بى كەموكۆپى داراييت لە داھاتوودا بھێنە پېشچاو و بىكە بە بىرۆكەت:

۱. دەتەوێت دواى پېنج سال لە ئىستا چەندىكت داھات ھەبێت؟

۲. دەتەوێت شىوازى ژيانت چۆن بێت؟ دەتەوێت لە چى مالىكدا بژیت؟

... نامانجه كان! ...

۳. دته ویت چی جوره ئوتومبیلک لی بخوریت؟
 ۴. دته ویت چی کالایه کی نوازه بۆ خۆت و خیزانه کهت دایین بکهیت؟
 ۵. دته ویت له هه ژمارى بانکه کهتدا چهنديک پارهى تیدا
 ۶. دته ویت بتوانیت مانگانه و سالانه چهنديک پارهى ئه زهر بکهیت و چهنديک بکهیته وه به رهینانه وه؟
 ۷. دته ویت که خانه نشین بوویت چهنديک پارهت هه بییت؟
- بیهینه پیشچاوت "په پهیه کی ئه فسوناوی" ت هیه، دته توانیت چیت ده ویت تیايدا بنوسیت و چی له رابردووتدا پوویداوه بسپریته وه و ئه ر وینه یه ی ئاره زووی ده کهیت بۆ داهاوتوت تیدا دروست بکهیت. وه هه ر کاتیک بته ویت دته توانیت ئه م په پهیه بسپریته وه و دووباره پری بکهیته وه. تنها ئه وه بزانه هیه سنوریکت نیه.

ژیانی خیزانی بی که موکوپیت بیته پیشچاوت
بروانه خیزان و په یوه ندیه کانی ئه مپۆکهت، پاشان بروانه پینچ سال له
داهاوتو:

۱. ئه گه ر ژیانی خیزانیت پینچ سال له ئیستاوه بی که موکوپری بیته، شیوه ی چۆن ده بیته؟
۲. له گه ل کی ده بیته؟ ئه ی له گه ل کی نامینیت؟
۳. له کوئی و چۆن ده ژیت؟
۴. له سه ر چی پیوه ریکی ژیان ده ژیت؟

... ئامانجەكان! ...

۵. چى جۆرە پەيوەندىەكت دەبىت لەگەل گىرنگىرىن كەسەكانى ژيانقدا،
لە پىنج سالى داھاتوودا، ئەگەر ھەموو شتەكان لە ھەموو پەيوەندەكەو بى
كەموكۆپى بن؟

كاتىك ئەندىشەى داھاتووە بى كەموكۆپىيەكەى خۆت دەكەيت و
دەبىتتە پىشچاوت، تاكە پرسىارىك كە بە مېشكتدا دىت ئەمەيە
"چۆن؟" ئەمە بەھىزىرىن پرسىارە بىپرسىت. پرسىنەوہى ئەم پرسىارە
بە بەردەوامى دەبىتە ھۆى بزواندى لايەنى داھىنەرايەتت و ئەو بىرۆكانە
دروست دەكات كە يارمەتيدەرت دەبن لە بەدبەتتەنى ئامانجەكانقدا.
خەلكانى ناسەركەوتو ھەمىشە بىر لەو دەكەنەوہ ئايا ئامانجىكى
دىارىكراو ئەگەرى ھەيە سەر بگىرىت يان نا. بەلام كەسانى سەركەوتو،
لەلايەكى ترەوہ، تەنھا پرسىارى "چۆن؟" دەپرسن، پاشان خۆيان
ئامادە دەكەن بۆ كاركردن بۆ دۆزىنەوہى ئەو پىگايانەى دەبىتە ھۆى
گۆپىنى دىد و ئامانجەكانيان بۆ پاستى.

- تەندروستى و لەش پىكىى نمونەى
لە ھەموو پەيوەندەكەو بىروانە ئاستى تەندروستى و لەش پىكىت:
۱. ئەگەر تۆ پىنج سال لە ئىستاوہ بوبىتە نمونەيەكى بالاي مەوۋەكان،
شېوہت چۆنە و ھەستت چۆنە و پەوخسارت چۆن دەبىت؟
۲. كىشى نمونەيىت چەند دەبىت؟
۳. ھەفتەى چەندىك مەشق دەكەيت؟
۴. ئاستى گشتى تەندروستىت چۆن و چەند دەبىت؟

... ئامانجەكان! ...

۵. ئەو گۇرپانكارىيانە چىن لە شىۋازى خوارىن و مەشق و خورە
تەندروستىيەكانتدا كە دەبىت ئەمپۇكە ئەنجامى بەدەيت بۇ ئەۋەى چىژ لەو
تەندروستىيە جەستەيە بالايەى داھاتوو بىيىت؟

پاشان بىيەنە پىشچاوت كە تۆ كەسىكى گىرگ و كارىگەرەيت، كەسىكى
"دەست پۇشتوو" يەت لە كۆمەلگەكەى خۆتدا. تۆ بەشدارىيە بەرچاوت
مەيە بۇ چواردەۋرەكەى خۆت. تۆ جىاۋازىيە ئەنجام دەدەيت لە ژيانى
خۆت و ژيانى كەسانى چواردەۋرەتدا. ئەگەر پەلەى كۆمەلەيتى و
كۆمەلگەيىت ۋە ئاستى بەشدارىيەت نەمۇنەيى بن لەو داھاتوو دە: ۱.
خەرىكى چى دەبىت؟

۲. لەگەل چى پىكخراۋىكدا كار دەكەيت يان بەشدار دەبىت؟
۳. ئەو پىرسانە چىن كە تۆ زۆر باۋەرەت پىيانە و پالپىشتىيان دەكەيت، ۋە
چۆن دەتوانىت زىاتر بەشدار بىت لەو بىۋارەنەدا؟

دەى ئەنجامى بەدە!

جىاۋازىيە گەرە و سەرەكىي نىۋان كەسانى سەرەكەوتوو ۋە
ۋەدەستكەوتوو لەگەل كەسانى ناسەرەكەوتوو ۋە ۋەدەستتەھاتوو بىرىتە
لە "كاركرىن". ئەو پىياو و ژنانەى شتەنى مەزن لە ژياندا ئەنجام دەدەن
بە شىۋەيەكى زۆر گەرە كار دەكەن. ھەموو كاتىك ئەم كەسانە لە
جولەدان. ھەمىشە سەرقالن، ئەگەر بىرۋەكەيەكىيان ھەبىت، پاستەوخۇ و
دەستبەجى كارى لەسەر دەكەن.

لەلەيەكى ترەۋە كەسانى كەم ۋەدەستتەھاتوو يان ھىچ ۋەدەستتەھاتوو
پىراۋپىن لە نىياز و نىيەتى باش، بەلام ھەمىشە ۋەبەردەوام پاساۋىكىيان

... ئامانچەكان! ...

پېيە بۇ كار نە كىردىن لە ئىستادا. پاستيان وتووه كە "پېگەي بەرەو
دۆزەخ پېرە لە نيازى باش." پشكنين بۇ خۆت بىكە لە پووى كارامەيى و
زانين و لىھاتوويى و پۆشنېيرىي و تواناكانتەو. ئەگەر گەشتووتە
ئەوپەي ئاستى بەردەست (كە لە پاستيتدا ئەمە سنورى نىە) ئەوا
وەلامى ئەم پرسىارانە بەدوھ :

۱. چى زانين و كارامەيىكەت دەست كەوتووه لە ماوھى ئەو پېنج سالى
داھاتوودا؟

۲. لە چى بوارىكدا دادەنرئيت بەوھى تۆ بالادەستترينيت لە كارەكەي
خۆتدا؟

۳. ھەموو پۆژىك چى دەكەيت بۇ ئەوھى ئەو زانين و كارامەيىانە بەدەست
بېنيت كە پېويستت پېيانە بىگەيەننە لوتكە لە بوارەكەي خۆتدا لەو
داھاتوودا؟ ھەر كە وەلامى ئەم پرسىارانەت دايەو، تاكە پرسىارىك
بېپرسيت، بريتە لە "چۆن؟" چۆن ئەو كارامەيى و شارەزايى بەدەست
دېنيت كە پېويستت دەبېت بۇ ئەوھى لەو داھاتوودا بېيتە پېشەنگى
بوارەكەي خۆت؟

پۆژمېرى بى كەموكوپىت دىزايىن بىكە

وہ بہ تايبەتى برپار بدە لەسەر ئەوھى حەز دەكەيت چۆن بژيت، ژيانى
پۆژانەت چۆن بېت، شىۋازى ژيانىت چۆن بېت. پۆژمېرە بى
كەموكوپىكەي خۆت دىزايىن بىكە ھەر لە ۱ى كانونى دووھى سالى نوپوھ
ھەتا ۲۱ ى كانونى يەكەمى سالى داھاتوو.

۱. حەز دەكەيت چى بىكەيت لە پشوى ھەفتە و مۆلەتەكانتدا؟

... ئامانجەكان! ...

۲. ھەز دەكەيت ھەفتانە و مانگانە و سالانە چەند كات بۇ خۆت تەرخان

بەكەيت؟

۳. ھەز دەكەيت بۇ كۆي بېرۆيت؟

۴. چۆن سالەكەت پېكەدەخەيت ئەگەر ھېچ سنوربەندىكەت نەبەيت، ۋە

كۆنترۆلى تەواوت بەسەر كاتەكەي خۆتدا ھەبەيت؟

ئەگەر تۆ دىدىكى ناوازەت نەبەيت بۇ داھاتوۋى خۆت، ئەوا لە ناخى خۆتدا "تيا دەچەيت" لە پوۋى نەمانى ھاندان و پەرۋىشىيە ۋە بۇ ئەو كارەي نەنجامى دەدەيت. بەلام پېچەوانەي ئەمە، ئەگەر دىدىكى ناوازەت ھەبەيت بۇ داھاتوۋى، ئەوا بەردەوام ھاندراۋ دەبەيت و پۆژانە دەبزۆيەيت بۇ ئەۋەي كارى پېۋىست نەنجام بەدەيت تا ئەۋ دىدە نمونەيىيەت دەكەيتە پراستى.

كلىلى دلخۇشى

"دلخۇشى بىرئىتە لە بەرەۋپېشچوۋنى درككردن بە نمونەيەكى شاىستە" ئەگەر تۆ ئامانج و نمونەي پوۋن و ئاشكرا و ناوازەت ھەبن، ئەوا ھەست بە دلخۇشى دەكەيت دەربارەي خۆت و جىھانەكەت. زىاتر ئەرئىنى و گەشېن دەبەيت. زىاتر خۇشەخت و كەيفساز و بەجۆش دەبەيت. ھەست دەكەيت لە ناخەۋە ھاندەدرئىت بۇ ئەۋەي ھەموو بەيانىيەك لە خار ھەلبەسئىت، چۈنكە ھەر ھەنگاۋىك دەينئىت دەبەيتە مايەي نىزىككردنەۋەت لە ئاراستەي ئەۋ شتەي گرنكە بەلاي تۆۋە.

خۆت يەكلايى بەكەۋە لەۋەي زۆرىنەي كات بىر لە داھاتوۋە نمونەيىيەكەت بەكەيتەۋە. لە يادت بېت، باشتىنى پۆژەكانى زىانت ھېشتا لە داھاتوۋدان و نەھاتوۋن. دلخۇشتىنى ساتەكانت ھېشتا نەگەشتوۋن. ئەۋپەپى ئەۋ

داھاتەى دېتە دەستت ھېشتا لە داھاتوودايە و دروست نەبووھ. داھاتووت باشتەين شت دەبېت پوويدايېت بۆت وەك لە ھەر شتېكى تر و وەك لە ھەموو رابردووت. ھېچ سنوربەندييەك بوونی نىھ.

تا پوونتەر بېت بەرامبەر ئەوھى چیت دەوېت لە داھاتووى دووردا، خىراتەر خەلكى و ھەلومەرج بۆ خۆت پادەكېشيت بۆ ژيانى خۆت و يارمەتيدەر دەبېت تا داھاتووت بکەيتە راستى. تا پوونتەر بېت لەسەر ئەوھى كېيت و چیت دەوېت، زياتەر و خىراتەر دەتوانيت لە بوارەكانى ژيانتدا شتەكان بېنە دەستت.

داھاتووى خۆت دروست بکە:

۱. بېھيتە پېش چاوت كە چارەسەر ھەيە بۆ ھەموو كېشەيەك، كە پېگە ھەيە بۆ زال بوون بەسەر ھەموو سنور بەنديەكاندا و ھېچ سنوربەنديەك نىھ لەوھى پېگر بېت تۆ ھەموو ئەو ئامانجانە بەدەست بېنيت كە بۆخۆتيان دادەنييت. تۆ چى بە جياوازتر ئەنجام دەدەيت؟

۲. بېرکردنەوھى "گەرانەوھ لە داھاتوو" جېبەجى بکە. لە پېنج سال داھاتووى خۆت بېوانە و لە داھاتووھو بېوانە ئېستات. پېويستە چى لە ژيانتدا پووبدات تا ژيان و جېھانەكەت نمونەيى بېت؟

۳. بېھيتە پېش چاوت لايەنى داراييت ھېچ كېشەيەكى نىھ و لە ھەموو پوويەكەوھ بى كەموكۆرپيە. كەواتە داھات چەندە؟ سامانت چەندە؟ پېويستە چى ھەنگاويك بنيت لەمپووه بۆ ئەوھى ئەم ئامانجانە بېنە راستى؟

... نامانجه كان! ...

۴. بيهينه پيش چاوت ژيانى خيزانيى و كه سىتيت بى كيشه و بى
كه موکوپيه. نه و ژيانه چونه؟ پيوسته له مړوه چى زياتر بکهيت يان
چى که متر بکهيت؟

۵. پوژميرى تاييه تى بى كه موکوپى خوت دابنى. ساله که ت له مانگى
يه که وه تا مانگى دوازه دابنى به شيويه که هيچ سنوريه نديه که نه بيت.
له مړوه چى ده گوريت؟

۶. بيهينه پيش چاوت ناستى ته ندروستى و له ش پکيت له وپه پى بى
كه موکوپدايه له هه موو پوويه که وه. له مړوه چى ده کهيت بو نه وهى
ديدى خوت بکهيت په راستى؟

به شی چوار به هاكانت پوون بكهوه

"یهك گهردوون پیکهاتوو له هه موو لایه نه پیویسته كان: یهك خودای ههیه، یهك بنه مای بوون ههیه، یهك یاسای ههیه، وه یهك لوژیک که هه موو بوونه وهره ژیره كان هه یانه، وه یهك پاستیی بوونی ههیه"

"مارکوس توریلیهس"

یهکک له هه ره گرنه گترین تاییه تمه ندیه کانی پابه ران و کهسانی لوتکه و سه رکه وتوو له هه موو بواره کانی ژياندا، بریتیه له وهی نه وان ده زانن کین، ده زانن باوه پریان به چیه و ده زانن چی به لایانه وه گرنه. خه لکانی ئاسایی به گشتیی سه رنالوژن دهر باره ی نامانج و به ها و نمونه بالاکانیان و له دهره نجامدا هه ر خویمان سه رقال ده کهن و ژور که میش وه ده ست دینن. پیاوان و ژنانی پابه ر، له لایه کی تره وه، که هه مان توانا و دهره تیان ههیه، بگره جاروبار که متریشیان ههیه له خه لکانی ئاسایی، هه ولی هه رچییه ک بدن به مه زنی ده توانن وه ده ستیان بیت.

ژیان بریتیه له لایه نیکی ناوه کیی به ره و دهره وه. واته، کرۆکی که سایه تیت بریتیه له به هاكانت، به هاكانت نه وهن که ده ستنیشانی ده کهن تو چی جوړه که سیکیته. هه موو نه و شتانه ی له پووکاری دهره وه تدا نه نجامیان ده ده پیت ده ستنیشان ده کریڼ و بریاریان له سه ر دهریت له لایه ن به هاكانی ناخه وه، جا به هاكان پوون و یه کلاکراوه بن

... ئامانجەكان! ...

يان ناپوون و لیل. تا زیاتر پوون بیت دەربارەى بەھاكانى ناخت، ئەوا
زیاتر ورد و کاریگەر دەبیت لە ئەنجامدانى کار و کردەكانى دەرەوێ
ناختدا.

پێنج ئاستەكەى كەسایەتى
دەتوانیت كەسایەتیت بێتیتە پێش چاوت لەپێى بیرکردنەوێ لە ئامانجێك
كە بازەنى بچوك بۆ كەوێ هەبە بە چوار دەوریدا. كەسایەتیت بە هەمان
شێوێ پێك هاتووێ لە پێنج بازەن، بازەنى ناوێ پراست بریتى لە بەھاكانت،
پاشان بازەنى دواتر بریتى لە باوێ پراكانت.
بەھاكانت دەستىشانكارى باوێ پراكانت، باوێ پراكانت دەربارەى خۆت و
جیهانى چوار دەورت. ئەگەر بەهەى ئەرێتیت هەبیت، وەكو خۆشەویستى
و بەزەبى و مێهرەبانى، ئەوا باوێ پرا و دەبیت خەلكانى جیهانەكەى خۆت
شایەنى ئەم بەهەیانەن، وە بەپێى بەھاكانى خۆت مامەلەیان لەگەڵ
دەكەیت.

پێشبینى باشتەرى بکە

پاشان باوێ پراكانت دەستىشانى سێهەم بازەن دەكەن لە كەسایەتیتدا،
كە بریتى لە پێشبینى پراكانت. ئەگەر بەهەى ئەرێتیت هەب، باوێ پرا و
دەبیت كە كەسێكى باشیت. وە ئەگەر باوێ پرا و باوێ كەسێكى باشیت،
ئەوا پێشبینى شتانى باش دەكەیت پووبەن بۆت. ئەگەر پێشبینى
شتانى باش بكەیت پووبەن بۆت، ئەوا ئەرێتى و كەفساز و داهاوودار
دەبیت. وە بەدووى باشیتى كەسان و دۆخ و هەلومەرجەكاندا
دەكەیت.

... نامانجه كان! ...

ئاستى چوارەمى كەسايەتت، كە لەلايەن پيشبينيەكانتەو دەستنيشان
دەكرت، برىتيە لە ھەلويست. ھەلويست برىتيە لەلايەنى ئاويته كردن و
پەنگدانەو ھى بەھاكان و باوہرەكان و پيشبينيەكانت. بۆ نمونە ئەگەر
بەھات ئەو ھى بىت كە ئەم جىھانە جىھانىكى باشە بۆ ژيان لە ناويدا، و
باوہرەت وابو كەسيكى زۆر سەرگەوتو دەبىت لە ژياندا، ئەو پيشبيني
ئەو دەكەيت ھەموو شتەك كە پوودەدەن بۆت بە شيوہەك لە شيوہەكان
يارمەتيدەرت دەبن. لە دەرەنجامدا ھەلويستىكى دەروونى و ھزرى
ئەريئيت دەبىت بەرامبەر خەلكانى تر و خەلكانى تریش بە شيوہەكى
ئەريئى كاردانەو ھيان دەبىت بەرامبەرت. كەسيكى زياتر كەيفساز و
گەشبين دەبىت. دەبىتە كەسيك كە كەسانى تر بيانەويت كارت لەگەل
بەكەن و كارت بۆ بەكەن، كالا و بەرھەمەكانت بەكەن و بەكاربەن، بە
گشتى يارمەتيدەرت دەبن بىتە كەسيكى سەرگەوتو تر. لەبەر ئەمەيە
ھەلويستىكى دەروونى ئەريئى دەست لەناو دەست و شان بە شانى
سەرگەوتنى مەزن دەپوات لە ھەموو بوار و مەودا و لاينەكانى ژياندا.
بازنەى پىنجەم يان ئاستى پىنجەمى ژيان، برىتيە لە كردارەكانت.
كردارەكانى دەرەو ھى ناخت برىتين لە پەنگدانەو ھى بەھا و باوہرە و
پيشبينيەكانى ناخت. لەبەر ئەمەيە ئەو ھى بەدەستى دىئيت لە ژيان و
كارتدا زياتر دەستنيشان دەكرت بەو ھى لە ناختدا دەگوزەرەت وەك لە
ھەر ھۆكارىكى تر.

... ئامانجەكان! ...

ناخت چۆنە، دەرەوشت و دەبیٹ

هەمیشە دەترانیت بزانیت كەسیك چۆن بىر دەكاتەو، ئەمەش زۆرىنەى
كات لە پىي تەماشاكردنى ھەلومەرجى ژيانىان دەبیٹ. كەسىكى ئەرىنى
و كەشبین و ئامانجدار و داھاتوودار لە ناخدا، ژيان و پووكارى دەرەوھى
پووكەش و خۆشحال و سەركەوتوو وە خوشگوزەران دەبیٹ.

ئەرىستو وتویەتى كە گەرەتەرىن ئامانج یان مەبەست لە ژيانى مرۆڤدا
بریتىە لە بەدەستەینانى خوشبەختى. تۆ ئەو كاتە خوشبەختەرىنیت
كانىك ئەوھى لە پووكارى دەرەوشتا ئەنجامى دەدەیت ھاوتا و
پەنگدانەوھى بەھاكانى ناخت بیٹ. تۆ ھاوتا دەژیت لەگەڵ ئەوھى تۆ بە
پاست و باش و گونجاوى دەزانیت، تۆ خودكارانە ھەست بە خوشبەختى
و دلخۆشى و ئەرىنیتى دەكەیت دەریارەى خۆت و جیھانەكەى
چواردەورت.

ئامانجەكانت دەبیٹ ھاوتا بن لەگەڵ بەھاكانتدا، وە بەھاكانت دەبیٹ
ھاوتا بن لەگەڵ ئامانجەكانتدا. لەبەر ئەمەى پوونبوونى بەھاكانت زۆرجار
خالى دەستپێكە بۆ ئەدایەكى سەركەوتووانە و ئەوپەى
و دەستەتویەتى. پوونبوونى بەھاكان پىویستى بەوھى تۆ بە تەواوھى
بىر لەو بەكەیتەو چى زۆر گەرنە لە ژيانتدا. پاش ئەم كارە تۆ دەترانیت
تەواوى ژيانت لە چواردەورى ئەم بەھایانە پێكخەیت .

ھەر ھەولدانىك بۆ ژيان و كارىك كە دژىك بوەستیتەو بەرامبەر بەھاكانى
ناخت زۆرجار دەبیٹە ھۆى فشارى دەروونى و ئەرىنیتى و دلەنگى و
پەشبینى و تەنانت توپەى و پشت ساردیش. ئەوپەى بەرپرسىارىتیت
بەرامبەر خۆت لە دروستكردنى ژيانىكى مەزندا بریتىە لەوھى تۆ بە

تەواوەتى پوون بىت بەرامبەر بە ھاكانت لە ھەموو شتێكدا ئەنجاميان
دەدەیت.

بزانە بە پراستی چیت دەوێت

ستیف كۆفى وتوێتى "دەنيابە لەوێ لەكاتى سەرکەوتنت بەسەر
پەيزەى سەرکەوتندا، پەيزەكەت بە پال پەيگەرەبەندىكى گونجاو و
شياووە بىت". كارلى سايمن ئەم دىرەى لە گۆرانیەكدا ووتووە "ژيان
ئەمەى پىيە؟" زۆر خەلك ئەو پەرى ماندووبوونى خۆيان كاردەكەن بۆ
بەدبەينانى ئەو ئامانجانەى وادەزانن دەیانەوێت، بەلام لە كۆتاييدا ھىچ
خۆشى و لە خود پەزنامەندبوونىكيان وەدەست ناكەوێت. ئەمە كاتێك
پوودەدات كە وەدەستەتووھەكانى پووكارى دەرەوھەاوتا و ئاويزان نىە
لەگەل بەھاكانى ناخدا. پىمەدە ئەمە بەسەر تۆدا بىت.

سوقرات وتوێتى "ژيانىكى بى پشكنين شاينى ژيان نىە". ئەمە زۆر
زىاتر بەسەر بەھاكانتدا جىيەجى دەبىت وەك لە ھەر بوارىكى ترى
ژيانندا. پوونبوونى بەھاكان شتێكە تۆ "بەردەوام" ئەنجامى دەدەیت.
بەردەوام دەبىت كاتژمىرەكەت پابگريت، وەك چۆن ياريزانان داواى پشوو
دەكەن لە مەيداندا، تۆش بە ھەمان شىوھە كاتژمىرەكەت پادەگريت و
دەپرسيت "بەھاكانم لەم بوارەدا چىە؟"

خۆشەخترين و دلخۆشترين مەرفەھەكان ئەوانەن ھاوتا و ئاويزان دەژين
لەگەل بەھاكانى ناخياندا. دلەنگترين مەرفەھەكانيش ئەوانەن كە
ھەولەدەن بژين بەلام ناھاوتا لەگەل بەھا و باوھەكانياندا.

... ئامانجەكان! ...

متمانە بە ھەستی ناخت بکە

متمانە بەخۆ بوون بریتىيە لە بناغەى مەزنىتى. متمانە بەخۆبوون لە گويگرتن لە ھەستی ناختەو و دىت، لە گويگرتن لە "دەنگە كرزە بەردەوام" ەكەى ناختەو و دىت. پياوان و ژنان بەرەو مەزنىتى دەچن ھەركات دەستيان كرد بە گويگرتن لە دەنگى ناخيان، وە بە تەواوەتى متمانەيان ھەبوو بەو ھەي لەلایەن ھيژىكى بالادەستەو و ئاراستە دەكرين، لە ھەر ھەنگاوىكى ژيانياندا.

ژيان بە ھاوتايى لەگەڵ بەھا راستەقینەكاندا بریتىيە لە پىگە و پىچكى شاھانە بەرەو متمانە بەخۆبوون و پىز لە خۆگرتن و سەر بەرزى كەسى. لە راستیدا ژۆرىنى كىشەكانى مرقۇ دەكرىت چارەسەر بكرىت بە گەپانەو و بۆلای بەھاكان. ھەركاتىك دووچارى ھەر جۆرە فشارىك ببیتەو، لە ناخت بپوانە و بپرسە "بە چى پىگەيەك من بەھاكانى ناخم دەخەمە مەترسىيەو و لەم دۆخەدا؟"

ئاگادارى پەفتارت بە

باشە چۆن دەزانىت بەھا راستەقینەكانت چىن؟ وەلامى ئەم پرسىيارە ئاسانە. تۆ ھەميشە بەھا راستەقینەكانت پيشان دەدەيت لە پى كىدارەكانتەو، بەتايىت كىدارەكانت كاتىك لە ژىر فشاردايت. ھەركاتىك نۆرت لىكرا بۆ ھەلبژاردن لە نىوان دوو پەفتاردا، تۆ ھەميشە ئەو پەفتارە ھەلدەبژىرت كە گرنگترىنە بەلاتەو و بەھادارترىنە بەلاتەو وەساتەدا. بەھاكان بەشىو ەكى پىزىەندى ھەپەمى ھەلدەبژىردىن. تۆ كۆمەلەك بەھات ھەيە، ھەندىكيان نۆر بەمىز و گرنگن و ھەنىكيان لاوازتر و كەمتر

... ئامانچەكان! ...

گرنگن. يەككە لە گرنگترين پرايمېئانەكان تۆ بتوانيت ئەنجامى بدەيت بۆ دەستنيشانکردنى ئەوھى تۆ كۆيت و بە پاستى چيت دەوۆت، برىتيە لە رېڭخستنى بە ھاكانت بە پېنى لە پېشپېتى (ئەولەويەت). ھەركات گرنگيتىي رېژەيى بە ھاكان بە لاتەو پوون بوو، ئەو كاتە دەتوانيت ژيانى پووكارى دەرەوھت رېڭ بخەيت بە شىوھيەك ھاوتا بېت لەگەل بە ھاكانى ناخدا.

لە پەفتارەكانى پېشوووت بۆلەوھ

چەند رېڭەيەكى ناوازە ھەن يارمەتيدەرت دەبن بۆ دەستنيشانکردنى بە ھا پاستەقېنەكانت. يەككە لەوانە برىتيە لە تەماشاكردنى پابردووت. لە پابردوودا كاتىك لە ژىرفشاردابوووت چۆن پەفتارت كردووه؟ چى بژاردەيەكت ھەلبژاردووه بە كات و پارەت كاتىك زۆرت بۆ ھاووه؟ وەلامى ئەم پرسىيارانە ئاماژەت پىدەدەن لەسەر بە ھا بالاكانى ئەو كاتە پابردووت.

دیل کارنەگی جاريکیان نوسی "پیم بلی چی شتیک ئەوپەری ھەستی گرنگیتی دەدات بە کەسیک، منیش پیت دەلیم فەلسەفەى ئەو کەسە چىە لە ژياندا". چى وات لیدەكات ھەست بە گرنگیتی بکەيت؟ چى ھەستی متمانەبەخۆبوونت بەرز دەکاتەوھ؟ چى دەبیتە ھۆى زیادبوونی رېزى خود و سەرەزى کەسیتیت؟ لە پابردوودا چیت ئەنجامداوھ کە بۆتە پیدانی ھەستی ئەوپەری سەرەزى و پەزامەند بوون؟ ئەم وەلامانە ئاماژەيەكى باشت پىدەدەن لەسەر بە ھا پاستەقېنەكانت.

... ئامانچەكان! ...

ويست و ئارەزووى دلت دەستنيشان بگە
مامۇستاي پۇحانى، ئىمىت فۇكس لەسەر گرنگىي دۆزىنەۋەي ئارەزووى
دل نوسراوى ھەيە. ئارەزووى دلت چيە؟ ئەۋەي لە ناخى دلتايە زياتر لە
ھەموو شتىك و دەتەۋىت و ابىت، چيە؟ ۋەكو ھاۋپىيەكم دەلىت
"دەتەۋىت لەسەر چى شتىك بەناۋيانگ بىت؟"

ھەز دەكەيت خەلگى چى وشەيەك بەكارىيىن بۇ ۋەسفىردنى تۇ كاتىك
خۇت لەۋى نىت؟ ھەز دەكەيت خەلگى چۆن باست بگەن لە پاش
بەجىيەشتىنى دونيا؟ ھەز دەكەيت خەلگى لە پرسەكەتدا بلىن چى؟
دەتەۋىت خىزان و ھاۋپى و مندالەكانت چۆن تۆيان لە ياد بىت؟ ھەز
دەكەيت خىزان و ھاۋپى و مندالەكانت چۆن باست بگەن لە پاش
جىيەشتىنى دونيا؟ ھەز دەكەيت خەلگى چۆن باسى تۇ بگەن بۇ خىزان
و ھاۋپى و مندالەكانت؟

ئەمپۇ چى جۆرە ناۋيانگىكت ھەيە؟ ھەز دەكەيت لە داھاتودا چى جۆرە
ناۋيانگىكت ھەيە؟ دەبىت لەمپۇكەۋە دەست بگەيت بە ئەنجامدانى چى
تا بگەيتە ئەو ناۋيانگى ئارەزووى دەكەيت؟

پاۋرەدوت داھاتوت نىيە

نۆر كەس لە گەۋرەبوونىدا توشى چەندان ئاستەنگى و ناخۇشى بۆتەۋە.
توشى كاتە سەخت و دژۋارەكان بونەتەۋە بەھۋى خەلگىنى
نەگۇنجاۋەۋە. پەفتارى ناياسايى و پەسەند نەكراۋى كۆمەلايەتيان
ئەنجامداۋە. ھەندىك جارىش تاۋانباركراۋن و پەۋانەي بەندىخانە كراۋن
بەھۋى تاۋانەكانىيەۋە. بەلام لە خالىكى دىيارىكراۋى ژياندا، بىريارىانداۋە

... ئامانجەكان! ...

بگۆپىن. بە دوودورېژى و وردى بىريان لەوە كردۆتەو دەيانەوئىت بىنە
چى جۆرە كەسىك و چۆن بناسرىن و چۆن بىريان لىبكرىتەو لە
داماتوودا. بىريارىنداوە ژيانىان بگۆپن لەپى گۆپىنى بەھاكانيانەو.
بەھوى ئەم بىريارانەيانەو و پابەند بوون پىوەيان، ژيانى خۆيان گۆپىو.
جا ئەم جۆرە كەسانە توانىويانە وابكەن، بىگومان تۆش دەتوانىت.

لەيادت بىت، "گرنگ نىە لە كوئو ھاتوئىت، ئەوەى بەپاستى گرنگە
ئەوەى بەرەو كوئى دەپۆئىت"

ئەگەر تۆ كەسىكى بى وئىنە و سەرکەوتو بىت لە ھەموو پوويەكەو، ئەوا
پەفتارت بەرامبەر كەسانى تر چۆن دەبىت؟ چى جۆرە كارىگەرىيەك بە
جىدئىلئىت لەلای كەسانى تر پاش بىنن و قسەكردنت لەگەلئاندا؟ بىھىنە
پىش چاوت كەسىكى تەواو ناياب بىت، جىاوازىت لەگەل ئەمۆكەتدا چى
دەبىت؟

چەندىك خۆت بەدلە

لە دەروونناسىدا، ئاستى خود بەدلئوونت ئاماژەدەر و دەستنىشانكارە
بۆ ئاستى دلخۆشئىت. خود بەدلئوون پىناسە دەكرىت بەم جۆرە
"چەندىك خۆت بەدلە". ھەرۈھا خود بەدلئوونت لەلایەن خود
وئىناكردنتەو بە ھەمان شىو دەستنىشان دەكرىت. ئەمە ئەو شىوئەىيە
خۆتى تىادا دەبىنىت و بىر لە خۆت دەكەيتەو لە كارلىكى پۆژانەتدا
لەگەل كەسانى دى. خود وئىنات لەلایەن خود بالايىو لە شىو
دەدرىت. خود بالايىت دروست كراو لەو پەوشت و بەھا و ئامانج و ھىوا
و خەون و ئۆمىدانەى بۆخۆت ھەتە لە داماتوودا.

... ئامانجەكان! ...

دەروونناسان ئەمەيان بۆ دەرکەوتوو: هەتا پەفتارت لەم ساتەدا
هاوتەریب بێت لەگەڵ ئەوەی خۆت هەستی پێدەکەیت کە دەبێت
پەفتاری بالا وایت، ئەوا زیاتر خۆت بەدڵ و پێزی خۆت دەگریت و زیاتر
دڵخۆش دەبیت.

لەلایەکی ترەوه، هەتا زیاتر پەفتارت پێچەوانە و دژبەك بێت لەگەڵ
بالایەتیی باشتەرین پەفتارتدا، ئەوا هەست بە خود وینایەکی نەڕینی
دەکەیت. هەست دەکەیت نزمتر لە باشتەرین خۆت پەفتار دەکەیت، نزمتر
لەوەی ئومێد پێیەتی. لە دەرەنجامدا، خود پێزگرتن و ئاستی
دڵخۆشیت دادەبەزێت.

ئەدات ئەوپەڕی باشتەرین خۆت بێت

ئەو ساتەی هەموو پەفتارەكانت هەر لە پۆشتن و قسەکردنتەوه هەتا
پەفتارە جیاوازه‌كانی تەرت هاوتا و هاوتەریب دەبین لەگەڵ نمونە
بالاكانتدا، ئەوا خود وینات باشتەر دەبێت و خود پێزگرتن زیاد دەکات و
دڵخۆشتەر دەبیت دەربارەیی خۆت و جیهانەکی خۆت.

بۆ نمونە هەركاتێك ستایش کرایت یان دەستخۆشیت لێکرا لەلایەن
کەسێکی ترەوه یان دیاری و خەلاتیك پێ بەخشا لەسەر کارەكانت،
خود پێزگرتنت بەرز دەبێتەوه، هەندێك جار زۆر بەرز دەبێتەوه. هەست
بە دڵخۆشی دەکەیت دەربارەیی خۆت. هەست دەکەیت هەموو ژيانت
هاوناھەنگە و هاوتەریب لەگەڵ بالاییەکانی ژيانی خۆتدا دەژیت. هەست
بە سەرکەوتویی و بەھاداری دەکەیت

... ئامانجەكان! ...

دەبىت ئامانجەت ئەو دەبىت بە مەبەستدارانە و بە سىستەماتىكىيە ئەو
مەلۇمەرج و دۇخانە بۇ خۆت دروست بىكەيت كە دەبنە ھۆى
بەرزكردنەوھى خود وینات لە ھەموو ئەو كارانەى ئەنجامیان دەدەيت.
دەبىت ژيانەت بە و جۆرە بىت وەك ئەوھى بوبىتە ئەو كەسە ناوازە و
نايابەى بەتەمايت و بە نیازيت لە داھاتووتدا وات لىبىت.

بزانە باوھەپت بە چى ھەيە

ئەمپۆكە و ئىستاكە بەھاكانت چىن ھاوتا لەگەل كار و پىشەكەتدا؟ ئايا
باوھەپت بە بەھاكانى دەستپاكى و كاركردن و پشت بەخۇ بەستن و
داھىنەرايەتى و ھاريكارى و دەستپىشخەرى و تموح و خۇش مەشرەبىدا
ھەيە؟ ئەو كەسانەى ئەم بەھايانە لە كارەكانياندا ھەيە و زىندووە زياتر
سەرگەوتوون و خود پىزگرتنيان بەرزتر بووہ لەو كەسانەى ئەمانەيان
نەبووہ.

بەھاكانت پەيوەستدار بە خىزانەكەتەوہ چىن؟ ئايا باوھەپت بە گرنگى
خۇشەويستى بى مەرج و ھاندان و بەھىزكردى بەردەوام و ئارامگرى و
لىبوردهى و مېھرەبانى و گەرموگوپى و بايەخپىدان ھەيە؟ ئەو كەسانەى
ئەم بەھايانەيان ھەيە لەگەل كەسە گرنگەكانى ژيانياندا زۆر دلخۆشتەن
لەو كەسانەى نيانە. بەھاكانت پەيوەستدار بە پارە و سەرگەوتنى
دارايىوہ چىن؟ ئايا باوھەپت بە گرنگى پاستگوى و پىشەسازى و
بەكارھىنانى شياوى پارە و سەرچاوەكان و پەرورده و ئەداى ناياب و
جۆرايەتى و كۆلنەدان ھەيە؟ ئەو كەسانەى ئەم بەھايانە جىبەجى دەكەن

... ئامانچەكان! ...

زۆر سەرکەوتوتىرن لە ژيانى دارايياندا وەك لەو كەسانەى ئەم بەهايانەيان نى، مەرەها زۆر خيراتريش سەرکەوتنى تر بە دەست دىنن. ئەى دەربارەى تەندروستىت؟ باوەرت بە گرنگىيى خۆ پەرەردەکردن و خود زالبوون و خود كۆنترۆلكردندا هەيە پەيوەستدار بە شىۋازى خۆراك و مەشق و حەوانە وەو؟ ئايا ستاندارد و پىۋەرى بەرز بۆخۆت دادەنئيت لە پووى تەندروستى و لەش پىكپىەو؟ ئايا پۆژانە كار دەكەيت بۆ ئەوەى بگەيتە ئەم پىۋەرانە؟ ئەو كەسانەى ئەم بەهايانە جىبەجى دەكەن زۆتر و تەندروستىر دەژين وەك لەو كەسانەى ئەم بەهايانەيان نى.

تەنها بىر لەو بەكەو كە دەتەوئيت

لەيادت بئيت، تۆ زۆرينەى كاتەكان دەبئيتە ئەوشت و كەسەى بىرى لئيدەكەيتەو. كەسانى دلخۆش و سەرکەوتوو بىر لە بەهاكانيان دەكەنەو، بىر لەو دەكەنەو چۆن پۆژانە ئەو بەهايانەيان جىبەجى بگەن لە هەموو لايەن و كايەكانى ژيانياندا. خەلات و ديارىە كە برىتە لەوەى تا زياتر هاوتەرىب و جىگىر بژىت لەگەل بەهاكانتدا زياتر دلخۆش و تەندروست و ئەرىنى و وزەدار دەبئيت.

لەگەل خۆت پاستگۆ بە

پەنگە گرنگترىن بەها برىتى بئيت لە دەستپاكى. جارىكيان مليارديۆرك پىي وىم "دەستپاكى خۆى لە خۆيدا بەها نى، بەلكو بەهاىە كە لەوەى زامنى هەبوونى هەموو بەهاكانى تر دەكات."

بەپاستى ئەم پستەيە مئشكى كردمەو. لەو ساتەوەى برپار دەدەيت هاوتا بژىت لەگەل بەهاىەكدا، ئاستى دەستپاكيت دەستنيشانى ئەو

... نامانجه كان!

دهكات ئايا بهردهوام و پابه‌ند ده‌بیت به‌و به‌هایه‌وه یان نا. تا زیاتر خۆت په‌روه‌رده بکه‌یت بۆ ژیان به‌هاوتایی له‌گه‌ل‌باشترینی ئه‌وه‌ی خۆت ده‌یزانیت، ئاستی ده‌ستپاکیی که‌سیت به‌رزتر ده‌بیته‌وه. وه تا ئاستی ده‌ستپاکیت به‌رزتر بیته‌وه، دلخۆشتر و به‌هیزتر ده‌بیت له‌هموو ئه‌و کارانه‌ی نه‌جامیان ده‌ده‌یت.

پیاوان و ژنانی مه‌زن هه‌میشه‌وا وه‌سف ده‌کریت که‌ ئاستیکی به‌رزى ده‌ستپاکیان هه‌بیت، ئه‌م که‌سانه‌ به‌هاوتایی ده‌ژین له‌گه‌ل‌به‌رزترین به‌هاکانیاندا، ته‌نانه‌ت ئه‌گه‌ر که‌سیش چاوی لی نه‌بیت. پیاوان و ژنانی ده‌روون بچوک و نزمیش له‌لایه‌کی تره‌وه، هه‌میشه‌له‌که‌مێندان بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌گه‌ر که‌س چاوی لی نه‌بوو، ده‌ست ناپاکیتی خۆیان بنوینن و ناپاکی بکه‌ن.

به‌پاستگویی له‌گه‌ل‌خۆت و که‌سانی تردا بژی

هه‌ر ئه‌م‌په‌رکه‌ بپیار بده‌ببیته‌مرۆفیکى شه‌ره‌فمه‌ند. خۆت یه‌کلایی بکه‌وه له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی هه‌میشه‌پاستگۆ بیت، وه به‌پاستگویی له‌گه‌ل‌خۆت و که‌سانی تردا بژیت. به‌هاکانی هه‌موو کایه‌کانی ژیا‌نی خۆت زۆر پوون و ئاشکرا و جیگیر بکه‌. بیاننوسه‌وه و بیربکه‌وه له‌وه‌ی چۆن په‌فتار ده‌که‌یت ئه‌گه‌ر هاوتا له‌گه‌ل‌ئه‌م به‌هایانه‌تدا بژیت، پاشان په‌تی بکه‌وه به‌هاکانت له‌که‌دار بکه‌یت و به‌هه‌ر هۆکارێک بیت کاریان پێ نه‌که‌یت.

هه‌ر کات تۆ به‌رپرسیاریتی ته‌واوی ژیا‌نت گرت‌ه ئه‌ستۆی خۆت، وه به‌رپرسیاریتی ته‌واوی ئه‌و شتانه‌ی پوو ده‌ده‌ن بۆت، پاشان وینه‌یه‌کی بالا و نمونه‌یی داها‌تووی بێ خه‌وشی خۆت دروست کرد و به‌هاکانت به‌

... نامانجه كان! ...

پوونى و ئاشكرايى دانا بۇ خۆت، ئەوا نامادە دەبىيت بۇ دەستكردن بە
دانانى نامانجى پوون و دىارى كراو بۇ ھەموو بوو و كايەكانى ژيانى
خۆت. تۆ ئىستا چويته تە سەر سەكۆى تە قاندنى ھزرت بەرەو كەشكەلانى
فەلەك.

بەھاكانت پوون و ئاشكرا بکە:

۱. ئىستا ۳-۵ لە گرنگترین بەھاكانى ژيانت بنوسە.

بەپاستى باوہ پت بەچيە؟ وە پالېشتى چى دەكەيت؟

۲. ئەمپۆكە بە چى بەھا و تاييە تەندىكەو تۆ ناسراويت لە نىوئەر
كەسانەى دەيانناسيت؟

۳. بە بۆچوونى تۆ گرنگترین بەھا كە پەيوەندىكەكانت ئاپاستە بكان
لەگەل خەلكانى تری ناو ژيانندا چيە؟

۴. بەھاكانت پەيوەستدار بە پارە و سەرکەوتنى داراييەو چيە؟ ئايا تۆ
ئەم بەھايانە پۆژانە جييەجى دەكەيت؟

۵. وەسفى بۆچوونى خۆت بۇ كەسيكى بالا و نمونەيى بکە، بۇ كەسيك
قۇد حەز بکەيت وەكو ئەوت لىييت، ئەگەر ھيچ بەرەبەستىكت لەبەردەمدا
نەبووايە؟

۶. تۆمارى مردنى خۆت بنوسە، ئەو تۆمارەى پاش مردنى كەسيك بالا
دەبىتەو، كە ھاوپپيان و ئەندامانى خيزان دەخويئەو لە پرسەكەندا
(كەلتورى پۆژئاوا).

۷. ئەو يەك گۆپانكارى چيە كە ئەمپۆ لە پەفتارتدا ئەنجامى دەدەيت بۇ
ئەوہى يارمەتيدەرت بىت لە دابىنکردنى ژيانىكى ھاوتاهەنگتر و ھاوتەبا
تر لەگەل بەھاكانندا؟

بەشى پىنج

ئامانجە راستەقىنەكانت دەستىنیشان بىكە

"بزانە بە راستى خۆت چىت دەوئىت، ئەم زانين و درككردنە دەبىتتە ھۆى
ئەوھى بوھستىت لە پاكردن بە دووى پەپولەدا و دەبىتتە ھۆى
دەستكردنت بە گەران بە دووى ئالتوندا".

"ويليام مۆلتەن مارسدەن"

ئەو وشەيەى زۆرم بەدلى و زۆر حەز بە بەكارھىنانى دەكەم لە دانانى
ئامانج بەتايبەتى و لە سەرکەوتن بە گشتىدا، برىتتە لە "پوونىتى".
پەيوەندىەكى راستەوخۆ ھەيە لە نىوان ئاستى پوونىتتە لەسەر ئەوھى
تۆ كىت و چىت دەوئىت و ھەموو ئەو شتانەى ئەنجامى دەدەيت لە ژيانى
پۆزانەتدا.

پياوان و ژنانى بالا دەست و سەرکەوتوو كاتى پىويست تەرخان دەكەن
بۆ پەرەپىدانى ئەوپەرى پوونىتى و يەكلايى بوونەوھى خۆيان بۆ ئەو
شتانەى بە راستى دەيانەوئىت، ھەرەكەت چۆن دىزايىنى نەخشەيەكى ورد
دادەپىژرئىت بۆ بىناكردن پىش ئەوھى بىناسازىەكە دەست پىبكرئىت.
خەلكانى ئاسايى خۆيان فرى دەدەنە دەرياي ژيانەوھ، وەكو چۆن
سەگىك دواى ئۆتۆمبىلەك دەكەوئىت و نازانئىت بۆچى ناتوانئىت
ئۆتۆمبىلەكە بگرئىت يان بۆچى بە ئۆتۆمبىلەكە ناگاتەوھ.

... ئامانجەكان! ...

ھىنرى دەيىدۇ تۇرۇنوسىيويەتى " ئايا تۇقەلا و بىناكانت لە ھەوادا
دروست كىردووه؟ دەست خۇش، دەبىت لە ھەوادا دروست بىكرىن،
ئىستاش بىرۇ خەرىكى بىناغەكەيان بە لە ژىرياندا!"

لەم بەشەدا دىد و بەھاكانت يەكلايى دەبنەو و دەبنە ئامانجى
پاستەقىنەى دامەزراو بە شىوہەكە بتوانىت ھەموو پۇژىكى ژيانىت كاريان
لەسەر بىكەيت.

ئامانجەكانت بە شەخسى دابىنى

پىشتىر ئامازەمدا بەوہى ئارەزوويەكى توند و لەپادە بەدەر زۇر پىويستە
بۇ زالبون بەسەر بەرەستەكاندا و بۇ بەدەستەيتانى ئامانجە مەزنەكان.
جا بۇ ئەوہى ئارەزووہكانت و ويستەكانت توند و بەھىزىن دەبىت
ئامانجەكانت كەسىيى بن. دەبىت خۇت ئامانجەكان بۇ خۇت ھەلبىزىت
وہك لەوہى كەسىكى تر بۇت دابىنىت يان تۇ بىتەويت ھەندىك ئامانج
بەدەست بىنىت بۇ ئەوہى كەسىكى ناو ژيانىت خۇشحال بىكەيت. لە دانانى
ئامانجدا و بۇ ئەوہى پىرۇسەكە كاريگەر بىت، دەبىت تۇ زۇر خۇويست و
ئەنانى بىت بۇ ئەوشتانەى بەپاستى خۇت بۇ خۇت دەويت.

ئەمە واتاي ئەوہى نىە نابىت ھىچ شىتەك بۇ ھىچ كەسىك بىكەيت، جا لە
مالەوہ بىت يان لە كاردادا. بەلكو واتە لە دانانى ئامانجدا بۇ ژيانى خۇت،
دەبىت لە خۇتەوہ دەست پىيكەيت و پاشان بەرەو كەسانى تر.
پىرسىارە مەزنەكە

يەكەك لە گىرنگىرىن پىرسىارەكان لە دانانى ئامانجدا بىرىتە لەمە "بەپاستى
دەمەويت چى لە ژيانم بىكەم؟" ئەگەر تۇ بتوانىيا چى كەسىك بىت و چىت

... ئامانجه كان! ...

هه بئيت و چى بكهيت له ژيانندا به بئى سنور، كى ده بوويت و چيت ده بوو
وه چيت ده كرد؟ له يادت بئيت، ناتوانيت نيشانه بگريته وه نه گەر
ئامانجه كه نه بينيت، كه واته ده بئيت چەند باره و چەند باره بگريته وه
لاى ئەم پرسىاره له داهاتوودا. "به راستى دهمه وئيت چى له ژيانم بكهەم؟"
له دهستنيشانکردنى ئامانجه راسته قينه كانندا له ديد و بهها و نمونه
بالاكانته وه دهست پئیده كهيت. له گهڵ دهستپيكرندا زۆر جار ئەم سى
لاينه وه كو نه نديشه و نه فسانه ههستيان پئیده كريت، ههست به وه
دهكريت دوورن له واقيعه وه. به لام، ئيستاكاتى نه وه هاتووه
به راسته قينه و به دامه زراوى ههستيان پييكهيت، وه كو نه وهى ماله
دلخوازه كهت له سه ر كاغه ز بكيثيت.

بريار بده له سه ر نه وهى به راستى ده ته وئيت
له ئامانجه گهسته كانه وه دهست پئیده كهيت و پاشان ورده ورده به ره و
ئامانجه ديارى كراوه كان ده وئيت:

١. له ئيستادا سى له گرنگترين ئامانجه كانت له كار و پيشه كهتدا چين؟
٢. له ئيستادا سى له گرنگترين ئامانجه داراييه كانت چين؟
٣. له ئيستادا سى له گرنگترين ئامانجه خيزانى و پهيوه نديه كانت چين؟
٤. له ئيستادا سى له گرنگترين ئامانجه ته ندروستى و له ش ريكيه كانت
چين؟

خه مه سه ره كيه كانت دهستنيشان بكه
نيوه كى ترى پرسىاره كانى سه ره وه برتیه له "له ئيستادا گه وره ترين
خه مه كانم له ژيانمدا چين؟" چى شتيك وه پست ده كات، چى شتيك

... نامانجه كان! ...

خه مبارت ده كات و دوودلّت ده كات، چى شتيك ده روونت جه نجال ده كات له ژيانى پۇژانه تدا؟ چى شتيك په ست و تورپهت ده كات؟ چى شتيك خوشيى ساته كانت هه لده گريّت و له ناويان ده بات؟ وه كو نه و هاورپييه م كه جاروبار ده پرسيت "چى شتيك تازارت ده دات؟" هه ركات كه وره ترين كيّشه و خه م و دوودلييه كانت ده ستنيشان كرد، نه مانه له خوت بيرسه:

۱. چاره سهى نمونه يى بۆ هه ريه ك له و كيّشانه ت چين؟
۲. چۆن ده توانم ده سته جيّ نه و كيّشه و خه مانه م بپه ويّنه وه؟
۳. خيراترين و پاسته وخوترين پيگه بۆ چاره سه ركردنى نه م كيّشانه چين؟

نامپازيكي مه زنى بيركردنه وه

له سالى ۱۱۴۲ دا، ويليام له ئوكهام، كه فهيله سوفيكى به ريتانيه، ميتوديكى چاره سه ركردنى كيّشه ي دروستكرد و ناوى لينا "گويژانى ئوكهام". نه م شيوازي بيركردنه وه يه به تپه پيوونى سالا كان بلاو بوته وه و به ناويانگ بووه. نه م كه سه ده لّيت "ساكارترين و پاسته وخوترين چاره سه ر كه پيويسى به كه مترين هه نگاهه، بريتيه له چاره سه رى دروست و گونجاو بۆ هه ر كيّشه يه ك".

زۆر كه س ده كه ونه هه لّيه نه وه وه كه نامانجه كان و كيّشه كانيان زۆر ئالۆز ده كه ن. تا لايه نه كان ئالۆز بن، چاره سه ره كه شيان ئالۆزتر ده بيت، و نه گه رى جيّيه جيكرديان زۆر كه م ده بيته وه و كاتيكي دريژترى ده ويت.

... ئامانجەكان! ...

بۇ گەشتىن بە دەرەنجام. دەبىت ئامانجىت بىرىتى بىت لە ساكار كىردنە وەى چارە سەرەكان و ھەنگاۋنانى پاستە وخۇ بەرە و ئامانج بە خىراترىن شىۋاز.

داماتىت دووھىند بىكە

زۆرىنەى خەلگى پىم دەلەن ھەز دەكەن داماتىيان دوو ھىند بىكەن، بۇ نمونە ئەگەر لە بواری فروشدا كار بىكەن، لىيان دەپرسىم "خىراترىن و پاستە وخۇترىن پىگە بۇ دووھىند كىردنى داماتىت چىە؟" پاش ئەوەى چەند پىشنىارىكم پىدەلەن، منىش باشتىرىن وەلامى خۇمىيان بەپىى مەلومەرجى ئەوان پىدەلەن كە بىرىتىە لە "ئەو كاتەى پووبە پوو بەسەرى دەبەيت لەگەل كىيارە موختەمەلەكاندا دووھىند بىكە."

پاستە وخۇترىن پىگە بۇ زىاد كىردنى پىژەى فروشت ھەمىشە ھەمان پىگە بوو و نەگۇپاۋە، "كاتى زىاتر بەسەرى بىە لەگەل كىيارى موختەمەلدا". ئەگەر تۇ كارامەىيەكانت بەرز نەكەىتەو و باشتىريان نەكەىت يان ھىچ شتىك نەگۇپىت لە پەفتار و كىدارەكانتدا بەلام پىژەى كاتى پووبە پوو زىاد بىكەىت لەگەل كىيارە موختەمەلەكاندا، ئەوا بە دلىياىيەو پىژەى فروشت زىاد دەكەىت.

بەپىى ئەو لىكۆلىنەوانەى سالى ۱۹۲۸ ئەنجامدراۋە، پىژەى ئەو كاتەى كارمەندى فروشى ئاساىى بەسەرى دەبات پووبە پوو بىرىتىە لە ۹۰ خولەك لەگەل كىيارە موختەمەلەكاندا. ئەو كارمەندى فروشەى بەرزترىن موچەى ھەىە دوو يان سى ھىندەى ئەم كاتە بەسەرى دەبات لەگەل كىيارەكاندا. ئەم جۆرە كارمەندانە پۆژەكانىيان بە كاراىى پىكدەخەن بۇ دلىياىوون لەوەى خولەكى زىاتر بەسەرى بىەن بە ئامادەبوونى ئەو كەسانەى كالا و

... نامانجه كان! ...

خزمه تگوزاریه کانیان ده کړن. تا کاتی زیاتر به سهر بیهن له گهل کړپاره موخته مه له کاند، زیاتر کارامه دهن له فروشدا و زیاتر به ده ست دینن به کاتیکی که متر.

به ره مداریتیت دوویند بکه

نګر کاره که ی خوت بپشکنیت، ده بینیت سه دا ۲۰ ی نه و کاره ی نه جامی ده دهیت بری سه دا ۸۰ ی به های نه و کارانه یه که نه جامیان ده دهیت. له به رنامه پیشکه وتووه کانی راهینانه کانمدا، نیمه فیری فیروازه کانمان ده که ین نه و سه دا ۲۰ ی چالاکیانه ده ستنیشان بکن زودترین به ها ده به خشن و پاشان نه و چالاکیانه دوویند بکن.

له بری نه وه ی ژیری و زیره کیان به کاریینن بو به کارهینانی کاته که یان و به جیګه یاندنی ژماره یه کی گوره تر له کاره کان، نیمه فیریان ده که ین کاری که متر نه جام بدهن به لام نه و کارانه ی به های به رزتریان ه به. هندیک له فیروازه کانمان به ره مداریتییان دوویند ده که ین و له دهره جامدا داهاتیشیان زیاد ده که ین له ۳۰ پوژی پاش جیبه جیکړنی نه م پتیا زده، تهناته نه گره چندان سالیس بووینت له ه مان پوستی کومپانیا که دا کاریان کردینت.

هه میشه بګه پي به دووی ساکارترین و پاسته وخوترین پتګه دا بو نه وه ی له م شویننه ی له نیستادا تیایت بګه یته نه و شویننه ی ده ته ویت پتی بګه یته. به دووی نه و چاره سهرانه دا بګه پي که که مترین هه نګاوی تیدایه. وه له هه مووی گرنګتر، کاری بو بګه! ده ست بګه به کار. سه رقال به. "هه سترګدن به کتوپړی" له ناخدا په ره پییده. باشتین بیروکه کان له

... ئامانجەكان! ...

جېھاندا ھېچ بەھايەكياڭ نىيە ئەگەر جېيەجى ئەكرىڭ. ۋەكۈ شاعىر دەلىت
"خەمبارتىن ۋەتەننى مەشكەكان ۋە پىياۋان ئەمانەن: دەكرە بىكرىت".

داردەستە سىحرىيەكەت بەكارىيىنە

لە دەستىنىشەنكرىنى ئامانجەكانتدا، تەكنىكى "داردەستى سىحرى"
بەكارىيىنە. بېيىنە پىشچاۋت داردەستىكى سىحرىيە پىيە ۋە دەتوانىت
بەكارىيىنە بىت بىت بىر ۋە كايەيەكى دىيارىكرەۋى ژيانەت. كاتىك ئەم
داردەستە بەكارىيىنە، ھەموو خۆزگەكانت دىتە دى!

ئەم داردەستەت بەكارىيىنە لەسەر كار ۋە پىشەكەت. ئەگەر بتوانىت سى
خۆزگە لە كارەكەتدا بەكارىيىنە، چى دەبن؟ داردەستەكەت بەكارىيىنە
لەسەر ژيانى دارايىت، ئەگەر بۇ ئەمىش سى خۆزگەت ھەيىت، چىن؟
داردەستەكەت بەكارىيىنە لەسەر ژيانى خىزانى ۋە پەيۋەندىيەكانت، ئەگەر
سى خۆزگەت ھەيىت لەم كايەيەتدا، چىن؟ ئەگەر ژيانى خىزانىت لە
ھەموو پەيۋەندە ۋە نەمۇنەيى بىت، شىۋەي چۆن دەيىت؟

داردەستەكەت بەكارىيىنە لەسەر تەندروسى ۋە لەش پىكىت، ئەگەر سى
خۆزگەت ھەيىت بۇ خۆشگوزەرانى جەستە ۋە لەشولارت، چى دەبن؟
ئەگەر تەندروسىت بى خەۋش بىت، چى جىاۋازىيەكى دەيىت لە ھى
ئەمۋەكەت؟

داردەستەكەت بەكارىيىنە بەسەر كارامەيى ۋە تواناكانتدا. ئەگەر سى
كارامەيى يان توانات ھەيىت، لە ئاستىكى بەرزدا بن، ئەم كارامەيى يان
توانايانەت چى دەبن؟ لە چى بۋارىكدا خۋازىيارىت بالادەست بىت؟

... ئامانجه كان! ...

تەكنىكى داردەستى سىجىرى لەلايەكەوہ چيژ بەخشە، وە لەلايەكى ترەوہ زۆر شت بۆ دەرەخات. ھەركات ھيئەتە بەرچاوت داردەستى سىجىرىت بەدەستەوہيە، ئامانجه راستەقىنەكانت لە بواریە ديارىكراوہكانتدا دەرەكەون. ئەم مەشقە بۆ كەسانى تىرىش بەكاردیت كە دۇنيا نىن لەوہى چىيان دەویت و بەرەو كۆی دەپۆن. پىرسىنى ئەم پىرسىارە زۆر شتى ناوازە و سەرەنجراكیش دەرەخات.

شەش مانگی ژيانت ماوہ

ئەمەش پىرسىارىكى تىرى دانانى ئامانجه كە بەھا راستەقىنەكانتى تيايدا دەرەكەویت و پەنگ دەدەنەوہ. بىھيئە پيشچاوت سەردانى دكتور كىرەوہ و پشكنينىكى تەندروستى سەرتاپای بۆ كىردویت. پاش چەند پۆژىك دكتور تەلەفونى بۆ دەكات و داوات لیدەكات بگەپيئەوہ لای، لەوئ پيئ دەلئيت "ھەوالى خۆش و ناخۆشم پيئە بۆت، ھەوالە خۆشەكە ئەوہيە بۆ ماوہى شەش مانگ تۆ بەوپەرى تەندروستىوہ دەژيت و ئەوپەرى وزەت دەبيئ. ھەوالە ناخۆشەكەش ئەوہيە لەپاش ئەو ۱۸۰ پۆژە، بەھوى نەخۆشپيەكى چارەسەر نەكراوہوہ، پيئ دەمريت".

ئەگەر ئەمپۆ بۆت دەرەكەوت تەنھا شەش مانگ ماوہ بۆ ژيان، چۆن ئەو شەش مانگ لەسەر زەوى بەكاردىنيت؟ ئەم ماوہيە لەگەل كى بەسەر دەبەيت؟ بۆ كۆی دەپۆيت؟ ھەول دەدەيت چى بەدى بىنيت؟ چى زۆرتر يان كەمتر دەكەيت؟

... ئامانجەكان! ...

كاتىك ئەم پىرسىيارە لەخۆت دەكەيت، ئەو ەي راستەوخۆ دىتە مېشكەتە
پەنگدانە ەي بەھا راستەقىنەكانتە. ەلەمەكەت ئەو كەسانەي تىدا
دەبىت كە گرنگترىن لە ژيانندا. خەلكانى زۆر كەم ەن بلىن "دەچمە ە
سەر كار و خۆم بە كارە ە سەرقال دەكەم."

لىستى خەونەكەت دروست بكة

لە دانانى ئامانجە راستەقىنەكانتە ەكو درىژكرا ەك بۆ ئەو ەينانە
پىشچا ەي كە ەيچ سنور و بەرەستىكت لە بەردەمدا نىە، "لىستى
خەون" ەكەت دروست بكة. ئەم لىستە برىتە لەو لىستەي ەموو ئەو
شتانەي تىدايە كە لە داھاتوردا دەتەوئەت و خەز دەكەيت پىي بگەيت و لە
ژيانندا ئەنجامى بدەيت.

مارك فىكتۆر ەنسن، ھاو نوسەرى كىيى "شۆرباي مريشك بۆ
پۆچ Chicken Soup for The Soul"، پىشنىارى ئەو ەكەت
دابىشىت و سەفتەيەك كاغەزت لاو ەيىت و لىستىكى بەلای كەمە ە ۱۰۰
ئامانجىي دروست بكة كە دەتەوئەت لە ژياندا بەدىيان بىنىت و ئەنجاميان
بدەيت. پاشان بىھىنە پىشچاوت ەموو ئەو كات و پارە و ھاوپى و توانا
و سەرچاوانەي پىويستەن بەردەستەن بۆ بەدەيتانانى ئامانجەكانتە. پىي
بەخۆت بدە خەون بىينىت و گەشت بە ئەندىشەتەدا بگەيت. دەست بكة بە
نوسىن و ئەو ەي ھات بە خەيالتەدا كە دەتەوئەت بە دەستى بىنىت بەبى
ئەو ەي سنورت ەبىت بنوسە.

ئەو دۆزىنە ە ناوازەيەي لەم كارە ە بۆت دەردەكەوئەت برىتە لەو ەي
پاش ۳۰ پۆژ لە نوسىنى لىستى "۱۰۰ خەون"، شتانى ناوازەت بۆ

... ئامانجەكان! ...

فەراھەم دەكات لە ژياندا، وە ئامانجەكانت دەست دەكەن بە ھاقتە دی
بە شیوەیەك ھەرگیز پێشبێنیت نەکردووە. ئەمە تەنھا كاتێك بوودەدا
ئەگەر بە لایەنی كەمەو ۱۰۰ ئامانجت نوسی. تاقیەکی بکەو و بە
دەرەنجامەكان سەرسام دەبیت.

ملیۆنەری خێرا

ئەمەش پرسیاریکی تری دانانی ئامانج، "ئەگەر سبەینی یەك ملیۆن
دۆلارت بە نەختینە بردەو و هیچ باجێکی لەسەر نەبوو، چۆن دەبیتە
ھۆی گۆڕینی ژيان؟" چی كاریك بە جیاوازی ئەنجام دەدەیت؟ دەست
دەكەیت بە ئەنجامدانی چی؟ واز لە ئەنجامدانی چی دەهێنیت؟ چی
كاریك زیاتر دەكەیت؟ چی كاریك كەمتر دەكەیتەو؟ ئەگەر ئەمڕۆ ھەوالی
ئەوێت پێدرا یەك ملیۆن دۆلاری نەختینەت بربۆتەو، یەكەم كار چی
دەبیت ئەنجامی دەدەیت؟

پێگەیەکی تر بۆ پرسیاری پرسیارەكە بریتێە لەمە "چی گۆرانکارییەك
بەسەر ژياندا دینیت ئەگەر بەتەواوەتی ئازاد بیت چی ھەلبێژیت؟"
ھۆكاری سەرەکی لەوێ ئێمە دەھێڵیتەو لەو دۆخانەي كە باشترین نین
بۆمان بریتێە لەوێ دەترسین لە گۆرانکاری. بەلام كاتێك دەبێتیت
پیشچاوت پارەي تەواوت لە بەردەستدایە بۆ ئەنجامدانی ھەر كاریك
بەوێت، ئامانجە پاستەقینەكانت دەست دەكەن بە دەرکەوتن.

بۆ نمونە ئەگەر تۆ ئێستا كاریکی نەگونجاو لەگەڵ خۆت ھەبیت،
بیرۆكەي بردنەوێ بڕێکی زۆر لە پارە دەبیتە ھۆی ئەوێ وات لێبكات
دەستبەجی بیر لە وازھێنان لە كارەكەت بکەیتەو. بەلام ئەگەر كاریکی

... ئامانجەكان! ...

گونجاو لەگەڵ خۆت هەبوو، بردنەوێ بڕیکى زۆر لە پارە کاریگەرى ناکاتە سەر کارەکتەر. کەواتە ئەم پرسىارە لە خۆت بپرسە "چى دەکەم ئەگەر سبەینى بڕى يەك ملیۆن دۆلارم بردەو؟"

نە ترسان لە گۆرپانکارى

ئەمەش پرسىارىكى تر بۆ يارمەتيدانت لە پوونکردنەوێ ئامانجە راستەقىنەكانت "ئایا هەمیشە ويستوتە چى بکەیت بەلام ترساويت هەولێ بۆ بەدەيت؟" کاتێک دەپوانیتە جیهانەکەى خۆت، وە دەپوانیتە کەسانێک کە ئەو کارانە دەکەن تۆ پێى سەرسامیت، تۆش ويستوتە هەمیشە چى بکەیت بەلام ترساويت لەوێ دەرفەتى هەولدان بقوزیتەو؟

ئایا هەولت داووە دەست بکەیت بە کارى خۆت؟ ئایا ويستوتە خۆت بپالەوێت بۆ پۆستێکى حکومى؟ ئایا ويستوتە دەست بکەیت بە پيشەيەکى نوێ؟ هەمیشە چیت ويستوووە بکەیت بەلام ترساويت لە هەولدان؟

ئەو بکە کە حەز بە ئەنجامدانى دەکەیت

لە دانانى ئامانجدا بۆ ژيانت، جا ماووە کورت بێت يان ماووە درێژ، دەبێت بەردەوام لەخۆت بپرسیت "ئایا من زۆرترين چيژ لە ئەنجامدانى چى دەبينم لە چى بوارىکى ژيانمدا؟" بۆ نمونە ئەگەر بتوانیت بە دريژايى پۆژ يەك شت بکەیت لە کارەکتەردا، ئەو شتە چى دەبێت؟ ئەگەر بتوانیت هەر کارێک يان چالاکیەکى فول تايم بکەیت بەبى پارە و موچە و پاداشت، ئەو شتە چى دەبێت؟ چى کارێک يان چالاکیەک ئەوپەى چيژ و پەزنامەندیت پێدەبەخشیت؟

... ئامانجەكان! ...

دەروئناس ئەبراھام ماسلۆ شتتېكى داھىننا بەناوى "لوتكەى ئەزمونەكان"، ئەوسات و كاتانەى تاكەكان ئەوپەپى ھەست بە دلخۆشى و چىژ و سەرسامبون دەكەن. يەككەك لە ئامانجەكانت لە ژيانندا برىتتە لەوہى چىژ ببىنيت لە زۆرترين لوتكەى ئەزمونەكان. ئەمەش بە بىركردنەوہ لە ساتەكانى لوتكەى ئەزمونى پابردووت دىت، پاشان بە ھىنانە پىشچاوى ئەوہى چۆن بتوانيت دووبارەيان بكەيتەوہ لە ئىستار داھاتووتا. تا ئىستا خۆشەختترين و دلخۆشتترين ساتەكانى ژيانت چى بوون؟ چۆن دەتوانيت ئەو ساتانە زىاد بكەيت لە داھاتوودا؟ بەپاستى ھەز بە ئەنجامدانى چى دەكەيت؟

جياوازىي ئەنجام بەدە

ھەر ھەدا دەبىت ئامانجى بەشداربوون و ھەبوونى جىدەستت ھەبىت لە بوارى كۆمەلايەتى و كۆمەلگەدا. بىر بكەوہ لەو جياوازىيەى دەتەويت ئەنجامى بەدەيت لە جىھانەكەدا. ھەز دەكەيت كار لە چى پىكخراو لەسەر چى پرس و پىويستى و كىشەيەكى كۆمەلايەتى بكەيت؟ ھەز بە ببىننى چى كۆپانكارىيەك دەكەيت؟ كى ھەيەكە كەمترى ھەبىت لە تۆ لە پوى مادى و زانىارى و جەستەيەوہ كە تۆ ھەز بكەيت يارمەتى بەدەيت؟

ئەگەر تۆ بەشئەوہيەكى زۆر سەريەخۆ دەولەمەند بوويت، پشتيوانى لە چى پرسىك دەكەيت؟ لە ھەمووى گرىنگتر، ئەمۆكە چى دەكەيت بۆ ئەوہى دەست بكەيت بە ئەنجامدانى جياوازىي لە جىھانەكەى چواردەورتدا؟ چاوەپىي بەروارىكى ديارىكراوى داھاتوو مەكە كە ھەموو

... ئامانجەكان! ...

شتىك تايىدا نمونەىى بىت، لەبرى ئەو ئەمۆكە و ھەر ئىستا بە شىۋەيەك لە شىۋەكان دەست پىيكە.

ئامانجى پوونى دارايى دابنى

يەككە لە گىرنگىرىن بوارەكانى دانانى ئامانج بىرىتە لە ژيانى دارايىت. ئەگەر تۆ بتوانىت ئەو پارەيەى پىۋىستتە دەست بىكەۋىت و كۆ بىكەيتەو، ئەگەرى زۆرە بتوانىت زۆرىنەى ئامانجە نا دارايىەكانت بە خىراتر و ئاسانتر لەمۆ بەدى بىنىت.

ئەگەر ژيانى نمونەىى بوايە، ھەزى دەكرد چەندە پارە بەدەست بىنىت مانگانە و سالانە؟ ھەزى دەكرد چەندىك ئەزىر بىكەيت و ۋەبەرىھىنان بە چەندىك بىكەيت مانگانە و سالانە؟ ھەزى دەكەيت لە داھاتوودا سامانت چەند بىت؟ ھەزى دەكەيت چى جۆرە مۆلكىكت ھەبىت ئەو كاتەى خانەنشىن دەبىت و ھەزى دەكەيت كەى خانەنشىن بىت؟ زۆرىنەى خەلكى بە شىۋەيەكى قول سەريان لىشىۋاۋە دەربارەى ئامانجەكانى دارايان، بەلام كاتىك زۆر بە پوونى ئەو ئامانجانە بۆ خۆت دادەننىت، توانات بۆ بەدەستەينانىان بە شىۋەيەكى بەرچاۋ زىاد دەكات .

پوونىتى دەبىتە ھۆى بەدەينانى خەۋنەكانت

كاتىك تۆ ئەۋەپەرى پوونىتە ھەيە دەربارەى ئەو شتانەى دەتەۋىت، ئەۋا تۆ دەتوانىت بىر بىكەيتەۋە لە ئامانجەكانت. ۋە تا زىاتر بىر لە ئامانجەكانت بىكەيتەۋە، خىراتر ئامانجەكانت دەبنە ۋاقىع لە ژياندا.

ئەم پىۋەسى پىرسىار لە خۆكردنە دەربارەى ئامانجەكانت لە ھەر بوار و بەشىكى ژياندا دەبىتە ھۆى پوونكردنەۋەى بىركردنەۋەت و دەتكاتە

... ئامانجه كان! ...

كه سىكى جه ختدارتر و ديارىكراوتر. وهك چۆن زيگ زاگلەر ده لئيت "تۆله
كه سىكى گه پۆكى گشتيه وه ده بيه كه سىكى ديارىكراوى تاييهت".

له هه مووى گرنگتر، ده گه يته خالليك تيايدا ده توانيت مه به سته ديارىكراوه
سه ره كيه كه ي ژيانت بدۆزيتيه وه و ده ستنيشان بكه يت. نه مه به رزت
ده كاته وه به ره وه ده ده سته اتنى مه زن و ده سته كه وتى ناوازه.

مه به سته ديارىكراوه سه ره كيه كه ي تۆ ده بيهت بابيه تى به شى دواتر، وه
چۆنيه تى وه ده سته ينانى ده بيهت بابيه تى به شه كانى داهاتوو.

ئامانجه راسته قينه كانت ده ستنيشان بكه:

۱. سى له گرنگترين ئامانجه كانى ژيانت له ئىستادا بنوسه.
۲. نه و سى فشاراويترين كي شه و خه مه ي ئىستا هه ته چيه؟
۳. نه گه ريهك مليون دۆلارى نه ختينه ي بى باجت برده وه سبه ينى،
ده سته جي ده ست ده كه يت به چى گۆپانكارى به كه له ژيانندا؟
۴. به راستى هه ز به نه جامدانى چى ده كه يت؟ چى واده كات مه زنترين
هه ستى به هادارى و گرنگيتى و په زامه ندبوونت بۆ دابين بكات؟
۵. نه گه ر ئىستا دارده ستيكى سيحرى به كاريبنيت له ژيانندا و نه وه ي
ويست هاته ده ست، نه وا خۆزگه بۆ چى شتيك ده خوازيت؟
۶. نه گه ر ته نها شه ش مانگت مابيت له ژياندا، چى ده كه يت و چۆن
كاته كات به سه ر ده به يت؟
۷. هه ز ده كه يت چى بكه يت به ژيانت، به تاييه تى نه گه ر هيچ سنور و
به ربه ستيكت له به رده مدا نه بيهت؟

بەشى شەش

بىرلەر سەر مەبەستە دىارىكراۋە سەرەككەت بەدە

"يەك تايىبەتمەندى ھەيە دەيىت كەسەكان ھەيانىيىت بۆ بردنەۋە و سەرەكەۋەتن، ئەۋەش بىرىتە لە دىارىكراۋىتى لە مەبەستەدا، ۋە زانىنى ئەۋەى دەتەۋىت، ۋە ھەز و ئارەزۋىيەكى توند بۆ ھەبوۋنى ئەۋەشتە".
"ئاپلىۋن ھىل"

بەھۋى ئەۋەى زۆرىنەى جارەكان تۆ بىر لە چى بگەيتەۋە دەبىتە ئەۋەشتە، ئەۋە مەبەستىكى دىارىكراۋە و سەرەكى جەختدارىتت پىدەبەخشىت لە ھەموو ساتەكانى ژيانندا. ۋەك پىتەر درەكەر دەلەيت "ھەركاتىك بىنىت كارىك ئەنجام دەدرىت و بەجى دەگەيەنرىت، دەبىنىت جۆرە كەسىكى لەپشتەۋەيە كە لە يەك كاتدا سەرقالە بە بەيەك كارەۋە و يەك ئامانجى ھەيە".

تا زىاتر بىر لە مەبەستە دىارىكراۋە سەرەككەت بگەيتەۋە لەگەل چۆنىەتى بەدەستەيىنانىدا، ئەۋە زۆرتر ياساى پاكىشان لە ژيانندا چالاک و كارا دەبىت. خۆت دەبىتە ھۋى پاكىشانى خەلكى و دەرفەت و بىرۆكە و سەرچاۋەى پىۋىست بۆ خۆت تا خىراتر و پاستە و پاستىر بەرەۋە ئامانجەكەت بىرۆيت و ئامانجەكەشت خىراتر و پاستە و پاستىر بەرەۋە تۆ بىت.

... ئامانجەكان! ...

بەپىي ياساي وەلامدانەو، جىھانى دەرەوۋى ئەزمونت وەلام و
ھاۋئامەنگېوونى دەبىت لەگەل جىھانى ناوۋەوۋى ئامانجەكانتدا. كاتىك تۆ
مەبەستىكى دىارىكرەوى سەرەكىت دەبىت بۆ بىرلىكردنەو و قسە
لەسەركردن و كار لەسەر كەردن بە بەردەوامى، ئەوا جىھانى دەرەوۋەت
پەنگدانەوۋى ئەمانەى تىدا دەبىت، وەكو وىنەى ناو ئاۋىنەىك.

مەبەستىكى دىارىكرەوى سەرەكى بە ھەمان شىۋە ھزرى دەرەستەت بۆ
كارا و چالاك دەكات. ھەر بىر كەردنەو و پلان و ئامانجىك تۆ بتوانىت بە
پوونى لە ھزرى بەرەستەتدا داىبىنىيت، پاستەوخۆ و دەستبەجى دەبىتە
واقىع و پاستى لەلايەن ھزرى دەرەستە و (ھزرى سەرۋو ھەستەتەو).

پووكارى تۆپەكىت (Reticular Cortex) كارا بكة

ھەموو كەسىك لە مېشكىدا، ئەندامىكى تايىبەتى ھەيە پىي دەلېن
(پووكارى تۆپەكى). ئەم ئەندامەى ھىندەى پەنجە بچوك دەبىت كارى
وەكو كارى كۆپرەى تەلەفون وايە لە بالەخانەىكى گەورەدا. ھەرەك
چۆن تەلەفون دەچىتە كۆپرەى نۆۋەندىكەو و پاشان دەگوزرىتەو بۆ
لايەنى گونجاو، ھەموو زانىيارىيە وەرگىراوۋەكان لە ھەستەوەرەكانمانەو
لەپىي ئەم ئەندامەمانەو دەگوزرىتەو بۆ لايەنى دىارىكرەو
پەيوەستدارى مېشكىمان يان ھوشيارىمان.

پووكارى تۆپەكى تۆ سىستەمى چالاككارى تۆپەكىي تىدايە، كاتىك تۆ
پەيامى ئامانجىك دەنېرىت بۆ پووكارى تۆپەكىت، دەبىتە ھۆى ئەوۋى
نۆد بە توندى ھوشيار و ئاگادارت بكات دەرپارەى ئەو كەس و زانىيارى و

... ئامانجەكان! ...

دەرفەتانەى لە ژینگەكەتدا ھەن كە يارمەتيدەر دەبن بۆ بەدبەيتانى ئەر
ئامانجەت.

ئۆتۆمبىلىكى پىشپىركىي پەنگ سور

بەيتە پىشچاوت تۆ بىرپارت داوھ ئۆتۆمبىلىكى پىشپىركىي پەنگ سور
بەدەست بىنيت. پاشان ئەم ئامانجە دەنوسىت و دەست دەكەيت بە
بىركردنەوھ و ھىنانە پىشچاوى ئۆتۆمبىلىكى پىشپىركىي پەنگ سور. ئەم
پروسة پەيامىك دەنيرىتە پووكارى تۆپەكىي مىشكت كە "ئۆتۆمبىلىكى
پىشپىركىي پەنگ سور" ئىستا بەلای تۆوھ گرنەگ. ئەم وىنە پە راستەوخو
و دەستبەجى دەگوازىتەوھ بۆ پشكنەرى پادارەكىي دەروونىت.

لەو ساتە بەدواوھ، دەست دەكەيت بە تىيىنى كردنى ئۆتۆمبىلى
پىشپىركىي پەنگ سور لە ھەر جىيەك بۆى دەچىت. تەنانەت چەند
كۆلانىك دوور لە خۆتەوھ لەكاتى پىچكردنەوھ و ھاتنە سەر شەقامدا
تىيىنيان دەكەيت. بە ھەستاوىي لە بەردەم مالان و پىشانگاكاندا
دەيانىنيت. بۆ ھەر جىيەك بچىت، وا دەردەكەوئ جىھانەكەت پىر بويىت
لە ئۆتۆمبىلى پىشپىركىي پەنگ سور.

ئەگەر بىرپارتدا ماتۆر بىركىت، چاو بۆ كۆى بگىرپىت ماتۆر دەبىنيت. ئەگەر
ويست گەشتىك بىكەيت بۆ دورگەكانى ھاوى، چاو بۆ كۆى بگىرپىت
پۆستەر و بروشەر و پىكلام و بەرنامەى تەلەفونى دەبىنيت لەسەر
دورگەكانى ھاوى. تۆ ھەر ئامانجە پەيامىك بىنيرىت بۆ پووكارى تۆپەكىي
مىشكت، ئەوا سىستەمى پووكارى تۆپەكىي مىشكت چالاک دەبىت
وھەموو ئەو ئەگەرەنە دەخاتە بەر چاوت تا ئەو ئامانجە بىتە راستى.

... ئامانجەكان! ...

سەرپەخۆبوونی دارایی بە دەست بێنە

ئەگەر بپارتدا لەپووی داراییەو سەرپەخۆ بیت، لەپەر دەست دەکەیت بە
تێبینی کردنی هەموو جۆرە هەل و دەرفەتێک بۆ بەدیھێنانی ئەم
ئامانجە داراییە و هەموو ئامانجە داراییەکانی تەرت. پاستەوخۆ چارە
دەچیتە سەر ئەو پۆژانامە و گۆشار و نوسراوانەى لەسەر ئەم بابەتە
نوسراون، زانیاریە پەيوەستدارەکانی ئەم لایەنەت پێدەگات، گفتوگۆکانت
لەسەر ئەم بابەتە و وەدەستکەوتنی پاره و وەبەرھێنان دەبن. وا هەست
دەکەیت چوار دەورت پەرە لە بێرۆکە و زانیاریی سودبەخش و یارمەتیدەر
بۆ بەدیھێنانی ئەم ئامانجە داراییەت.

خۆ لەلایەکی ترەو، ئەگەر پێنمایى پوون و دیاریکراو نە دەیت بەم
بەشەى میشتک و بە نەستت، بە شیۆەیک ژیان دەکەیت وەک ئەوێ
شۆفیری بکەیت بە ناو تەمومژدا. هەموو هەل و دەرفەتە مەزنەکانت
لەکیس دەچن و نایانبینیت و بە دەگمەن چارە دەکەویتە سەریان.

وتراوە کە "هۆشیاری کلیلێ ژیانە". هۆش و ئاگاداریت بەرەو هەركۆی
بپوات، ژيانیش بەرەو ئەو شۆینە دەپوات. کاتێک بپیار دەدەیت لەسەر
مەبەستێکی دیاریکراو و سەرەکی، ئەوا ئاستی هۆشیاری و ئاگاداریت
بەرز و زیاد دەکەیت و زۆر هەستەوەر دەبیت بەرامبەر هەر شتێک لە
ژینگەتدا کە یارمەتیدەرت دەبێت بۆ بەدەستھێنانی ئامانجە
دانراوەکانت.

مەبەستە دیاریکراوە سەرەکیەکەت

مەبەستە دیاریکراوە سەرەکیەکەت دەکرت پێناسە بکرت بەوێ کە
بریتیه لەو تاکە ئامانجەى گرنگترینە بەلای تۆوە لەم ساتەدا. زۆر جار

... ئامانجەكان! ...

ئەم ئامانجە بىرىتتە لەو ئامانجەى يارمەتيدەرتە لە بەدبەينانى ئامانجىك
يان چەند ئامانجىكى تر وەك لە ھەر شتىكى تر. ئەم مەبەستە دەبيت
ئەم تايبەتمەنديانەى ھەبيت:

۱. دەبيت شتىك بيت خۆت زۆر زۆر خوازيارى بيت. خواست و ويستت بۆ
ئەم ئامانجە دەبيت ھىندە بەھىز بيت تەنانەت بىرۆكەى بەدبەينانى ئەم
ئامانجە بىيتە ھۆى جۆشدان و دلخۆشکردنت.

۲. دەبيت پوون و ديارىكراو بيت. دەبيت بتوانيت بە وشە دەرى بېريت.
دەبيت بتوانيت بينوسىتەو بە شىۋەيەك ھىندە پوون بيت مندال
بتوانيت بيخوئىتتەو و تىبگات تۆ چيت دەويت و بتوانيت تىبگات لەوھى
ئايا توانيوتە بەدەستى بىنيت يان نا.

۳. دەبيت مەبەستە ديارىكراو سەرەكەكەت بېيورىت و بېرەكەى
ديارىكراو بيت. وەك لەوھى بنوسيت "بەدەستەينانى بېرىكى زۆر پارە"
بنوسە "دەبيت سالانە بېرى (.....) پەيدا بکەم تا (بەروارىكى
ديارىكراو."

۴. دەبيت بېرواپىكراو و بەردەست بيت، مەبەستە ديارىكراو
سەرەكەكەت ناييت ھىندە گەرە و بېمانا بيت ھەرگىز بەدەست نەيت.
لە جىھانى واقىعدا بىيئەو

ژنىك لە يەككە لە سىمىنارەكاندا قسەى لەگەل كردم و وتى بېيارى داوھ
مەبەستە ديارىكراو سەرەكەكەى چى دەبيت. پىرسىم چى، وتى
"لەماوھى يەك سالدا دەبەمە مليۆنير"

منىش ھەزم كرد زياتر بزانم، وتم لەم ساتەدا بېرى چەندت ھەيە. كەچى
وتى ماھ پوچم. پىرسىم چى جۆرە كاريكى كىردووە پىشتىر، وتى بەھۆى

... ئامانجەكان! ...

نەشیاویتی و لیتەھاتوییه وە لەکارەكەم دەرکراوم. منیش پرسیم بۆچی
ئامانجی بەدەستھێنانی یەك ملیۆن دۆلاری داناوہ لەماوہی سالتێکدا لەم
هەموو هەلومەرجەشدا؟

وتی تۆ وتوتە چی ئامانجیکی گەورە و سەرەکی ت بویت بەمەرجێک
دیاریکراو و پوون بێت، دەتوانیت دایبێتیت، ئەو خانمە باوہی وابوو
ئەگەر پوون و ئاشکرا بیت چیت دەوێت ئەو سەرکەوتوو دەبیت. منیش
ناچار بووم بۆی پوون بکەم وە ئامانجەکی زۆر ناواقیعی و
بەدەستناوەت لەم هەلومەرجەیدا و تەنھا دەبێتە هۆی پشت
ساردکردنەوہی کە بۆی دەرکەوت لەو ماوہیەدا دایناوہ بۆی نایەتە
دەستی. ئەم جۆرە ئامانجە تەنھا دەبێتە هۆی ساردکردنەوہ و
وەستاندن، نەك هاندانی بۆ ئەنجامدانی ئەو کارانە پێویستە ئەنجامی
بدات تا لە داھاتوودا لە پووی داھاتەوہ سەرکەوتوو بێت.

لەگەڵ خۆت پاستکۆبە

لە یەكێك لە سیمینارەكاندا پیاویك وتی مەبەستە دیاریکراوہ
سەرەکیەکی بریتیە لە "ناشتی لە جیھاندا". منیش بۆم پوونکردەوہ
ئەگەر سەرۆکی دەسەلاتیکی زلھیز نەبێت، ئەو کاریگەریەکی زۆر کەمی
دەبێت لەسەر "ناشتی لە جیھاندا." ئەم جۆرە ئامانجە تەنھا دەبێتە
هۆی پەكخستنی ئەم کەسە لە دانانی ئەو ئامانجە کەسیانە ئەگەری
بەدەستھێنانیان ھەیە و پۆزانیە بێتوانیت کاریان لەسەر بکات. پاش ئەم
قسانەم دیاربوو پەست بوو بە قسەكانم و دلخۆش نەبوو بەوہی کە من
ھاندەر نەبووم لەم خەونە ئەفسونایەیدا.

... ئامانجەكان! ...

لە ھەردوو حالەتەكەدا، ئەم دوو كەسە ئامانجيان لە دژی خۆيان داناو. ئەم دوو كەسە خۆيان ئامادە كردوو بۆ شكستخواردن لە پێی دروستکردنی ئەو ئامانجانەى ھێندە ئاستەمە بە دەست بێن كە زوو بە زوو دەبێتە ھۆى ساردکردنەو و وازھێنان لە ھەولدان بۆ ھەر جۆرە ئامانجىكى تر.

ئەمە مەترسەى كى گەرەى كاتىك ئامانجى گەرە بۆ خۆت دادەنێت، دەبێت زۆر بە وریاییەو خۆتیاى لى لادەیت. چونكە وەكو كۆلانێكى تەنگبەر و تارىك وایە و ئەو سەرى دەرچەكەى ئائۆمىدى و ساردبونەو وەك لە جۆشدان و دلخۆشبوون.

خۆت كاوڵ مەكە

من خۆم ئەم ھەلەىەم لە گەنجىما كردوو. كاتىك سەرەتا دەستم كرد بە دانانى ئامانج، ئامانجىكى داھاتم دانا دە ھێندەى ھەموو ئەو پارانە بوو كە تا ئەو ساتە لە ژياندا دەستم كەوتبوو. پاش چەندان مانگ، ھىچ بەرەوپێشچوونێكم بە خۆو نەدى، پاشان بۆم دەرکەوت ئەم ئامانجەم یارمەتیدەرم نى، چونكە زۆر دوور بوو لێمەو و ھىچ ھاندەر نەبوو بۆم. لە ناخى دلەدا، ھەرچەندە زۆرم پێویست بوو، بەلام بە پراستی باوەرم بەو نەبوو بتوانم ئەو داھاتم ھەبێت. وە بە ھۆى باوەر نەبوونمەو، نەستم ئەو بىرۆكەى پەت كەردەو و بەشى پووكارى تۆرەكى مىشكىشم شكستی ھێنا لە كارکردن بۆ بەدھێنانى ئەو ئامانجە. كەواتە تۆش مەكەو ھەمان ھەلەو.

... ئامانجەكان! ...

۵. دەبىت مەبەستە ديارىكراوه سەرەكەكەت پېژەيەكى مەعقولى سەرەكەوتنى مەبىت، ھىچ نەبىت ۵۰ بە ۵۰. ئەگەر پېشتەر ئامانجى گەورەت بۆ نەھاتۆتە دى، ئەوا ئامانجىك دابنى ئەگەرى سەرەكەوتنى رىتى بىت لە ۸۰٪ بۆ ۹۰٪. لەسەر خۆتى ئاسان بکە، ھىچ نەبىت لەسەرەتادا با ئاسان بىت. دواتر دەتوانىت ئامانجى گەورە و زەبەلاح بۆخۆت دابنىت ك پېژەي سەرەكەوتنى زۆر كەم بىت، بەھۆى ئامانجە بچوگە و دەستەھاتوھەكانتەوھەندانت بۆ دىت و دەتوانىت مەنگاوى پىويست بۆ بەدبەينانى ئامانجە گەورەكانت بەدەست بىنىت. وەك وتەن لە سەرەتادا ئەوا ئامانجانە دابنى كە باوھەپپىكراو و و دەستەھاتوون و پېژەي سەرەكەوتنىان بەرزە، ئەمەش بۆ ئەوھى لە سەرەتاي ئامانج دانانتەوھە دلىا بىت لە سەرەكەوتن و بردنەوھ.

۶. مەبەستە ديارىكراوه سەرەكەكەت دەبىت ھاوتاهەنگ بىت لەگەل ئامانجەكانى تەرتدا. ناكىت بتەوئەت لە پووى دارايىيەوھ سەرەكەوتووبىت لە پېشەكەتدا لەلایەكەوھ و لەلایەكى تەرىشەوھ خەرىكى كات بەسەر بردن بىت. دەبىت ئامانجە سەرەكەكەت ھاوتاهەنگ بن لەگەل ئامانجە لاوھەكەكانتدا و ھاوتاي بەھاكانىشت بن.

پرسىارە گەورەكە

ئەمە پرسىارىكى سەرەكەكە بۆ دەستنىشانكردنى مەبەستە ديارىكراوه سەرەكەكەت: "ئەو تاكە شتە چىە تۆ بوئىرىت خەونى پىوھ بىبىنىت ئەگەر بزانىت ھىچ شكستى تىدا ناھىنىت؟"

... ئامانجەكان! ...

ئەگەر تۆ بە تەواۋەتى دۇنيا بىت و گرەتتەت ھەيىت لەۋەى سەرکەوتتو دەيىت لە بەدەستەيىنانى ھەر ئامانجىك، گەرە يان بچوك، ماۋە كورت يان ماۋە درىژ، ئەۋا چى دەيىت؟ ۋە لامەكەت ھەرچىەك يىت، ئەگەر بتوانىت بىنوسىت ئەۋا ئەگەرى زۆرە بەدەستى يىت. پاشان پرسیارىكى تر دىت بە مېشكتدا ئەۋىش برىتپە لە "چۆن؟" تاكە سنور و بەربەستى راستەقىنە برىتپە لەۋەى خۆت چەندە ئەۋ ئامانجەت گەرەكە، ۋە ئامادەيت چەندىك كارى تىدا بكەيت و لەسەر بكەيت بۆ بەدەيىنانى.

براۋەى خەلاتى تۆبىل

يەككە لە بەشداربوۋەكان لە يەككە لە سىمىنارەكاندا، پروفېسسورنىكى كىميا بوۋ لە يەككە لە زانكۆ پېشەنگەكاندا و دوو سال لەۋەۋ پېش خەلاتى تۆبىل بردبوۋە لە كىمىادا بە ھاۋبەشى لەگەل دوو زاناي تردا. ئەم كەسە وتى لە ساتە ۋەختى كاركردىنى لە زانكۇدا لە تەمەنى بىستەكاندا بېرىرى داۋە پۆژىك لە پۆژان جى دەستى ديارىيت و بەشدارى ھەيىت لە بوارى كىمىادا، ئەم بەشدارىكردن و جى دەستە برىتى بوۋە لە مەبەستە دىارىكرادە سەرەككەكەى. بۆ ماۋەى ۲۵ سال بە وردى و جەختكردنەۋەۋە كارى بۆ كرىدوۋە و لە كۆتايىدا ھىناۋىتەدى و سەرکەوتتو بوۋە.

ئەۋكەسە پېى وىم "ھەر لە سەرەتاۋە پوون بوۋە لەلام ۋە ھىچ كات گومانم لەۋە نەبوۋە كە پۆژىك لە پۆژان جى دەستىكى بالام دەيىت لە كىمىادا و خەلاتى تۆبىل دەبەمەۋە. كاتىك خەلاتەكەم بردەۋە زۆر دلخۆش بووم، بەلام سەرسام نەبووم."

... ئامانجەكان! ...

ئامادەى قورىيىدىغان بە

ھەموو كەس دەيەۋىت بېيىتە ملىۋىنېر و دەۋلە مەند. تاكە پىرسىيار بىرىتېيە
لەۋەى ئايا تۆ ئامادەى قورىيىدىغان و ئەنجامدانى ھەموو كارە
پىۋىستەكان و تەرخانكردنى چەندان سالى دور و درىژىت بىر
بەدەستەينانى ئەو ئامانجە دارايىيە يان نا. ئەگەر بەلى، ئەۋە ھىچ شىك
نىە بتوانىت پات بگىرت لە بەدەستەينانى ئەم ئامانجەتدا.

مەشقى دە ئامانجەكە

ئەم مەشقى ئەنجام بەدە. كاغەزىك بېنە و دە ئامانجى لەسەر بنوسە كە
دەتەۋىت لە داھاتوۋىيەكى نىزىكا بەدەستىيان بېنىت. بە كاتى پانە بىردور
بىاننوسە، ۋەك ئەۋەى ئەم ئامانجانەت ھاتبەنە دەست، بۆ نمونە بنوسە
"كىشەم كىلۋىيە"، يان "لە سالىكدا بىرى دەست
دەكەۋىت."

پاش نوسىنى ئەم دە ئامانجە، بگەپتۈە سەرەۋەى كاغەزەكە و ئەم
پىرسىيارە لە خۆت بگە "كام لەم ئامانجانە، ئەگەر دەستبەجى و ھەر
ئىستە بەينەمە دى، زۆرتىن كاريگەرى ئەرىنى دەكاتە سەر ژيانم؟"
لە زۆرىنەى كاتەكاندا، ئەو ئامانجەى گەرەتتىن كاريگەرى دەكاتە سەر
ژىانت بىرىتېيە لە مەبەستە دىيارىكراۋە سەرەكىەكە. ئەم ئامانجە لەگەل
ئەۋەى كاريگەرى دەكاتە سەر ژىانت، كاريگەرى دەكاتە سەر
بەدەستەينانى زۆرىنەى ئامانجەكانى تىرىشت.

ھەر ئامانجىك ھەلبىژىرت، لەسەر كاغەزىكى جودا بىنوسە. ئەۋەى
دەيزانىت و نايزانىت بىنوسە لەسەر بەدەستەينانى ئەم ئامانجە، پاشان

... ئامانجەكان! ...

كار بكة لەسەر بەلایەنى كەمەوە يەك دانە لەو شتانەى نوسىوتە. ئەم ئامانجە لەسەر پارچە كاغەزىكى ١٢*٧ سانتىمى بنوسە بۆ ئەوەى بتوانىت لەگەڵ خۆت ھەلبەستىت و ناو بە ناو تەماشای بکەیت. بە يانیان و نێوھەپوان و شەوان بىر لەم ئامانجە بکەو. بەردەوام بەدووى پێگەى بەدەپھێنانى ئەم ئامانجەدا بگەرێ. تاكە پرسىار بێت بە مېشكەدا بریتىھ لە "چۆن؟"

بىر لە ئامانجەكەت بکەو

ھەلبەستاردنى مەبەستە ديارىكراوہ سەرەكیەكەت و بېرىارەكەت لەسەر تەركىزكردنەوہى تەواوہتى لەسەر ئەو مەبەستە و زالبوون بەسەر ھەر بەربەست و سەختیەكدا تا ئەم مەبەستە دینیتە دى، گۆرپانكارىەكى زۆرتر لە زىانتدا دروست دەكات بەرەو باشتروەك لە ھەر بېرىارىكى تەرتا ئەو كاتە دا بێت. مەبەستە ديارىكراوہ سەرەكیەكەت ھەرچىەك بێت، ھەر ئىستە بىنوسە و كارى لەسەر بکە.

بېرىار لەسەر مەبەستە ديارىكراوہ سەرەكیەكەت بەدە:

١. ئەو شتە گەورەىە چىە تۆ بویریت خەونى پێوہ ببینیت ئەگەر بزانییت

شكستى تیدا ناھىیت؟

٢. لیستىكى دە ئامانجى دروست بکە بۆ بەدەستھێنانیان لە چەند مانگ و سالى داھاتوودا، ئامانجەكان بە كاتى پانەبردوون بنوسە. يەك ئامانج لە لیستەكە ھەلبەستىرە كە گەورەترین كاریگەرى ئەرڤنى بكاتە سەر زىانت.

٣. دەستىشانى بکە چۆن بەرەوپیشچوون و سەرکەوتن دەپتویت لە بەدەستھێنانى ئەم ئامانجەدا، ئەم كارە بنوسە.

... ئامانجه كان! ...

۴. لیستیک بنوسه له سه ره موو ئه و شتانه ی ده یانزانیت ده بیئت نه نجام بدریت که ده بنه هوی بردنه پیشت به ره و ئامانجه که ت. کار له سه ره به لای که مه وه به ک دانه یان بکه.

۵. ده ستنیشانی نه و قوریانیه بکه که ده بیئت بیده ییت به شیوه ی کاری زیاده و کات و خو ته رخانکردن بو به ده سته یینانی ئامانجه که ت، پاشان ده سته بکه به و قوریانیانه.

... ئامانجەكان! ...

بەشى جەوت باوەرەكانت شىبەكەو

"ئاكە شتىك لە نىوان مەژۆ و ئەوێ لە ژياندا دەيەوێت برىتيە لە
مەبوونی ويستن بۆ هەولدان بۆى لەگەڵ باوەرپى بپوا پىكرى ئەوێ ئەو
كارە دەكرىت"

"پىچارد م. دىقۇس"

لەوانەيە گرىنگرىن ياساكانى ھەزى برىتىيە بىت لە ياساى باوەرپ. ئەم ياسايە
دەلێت، باوەرپ بە ھەرچىەك ھەبىت، بە جەختكرىنەو، ئەو شتە
دەبىتە واقع بۆت. تۆ باوەرپ بەو شتە ناكەيت كە دەبىينىت، بەلكو ئەو
شتە دەبىينىت كە باوەرپى پىدەكەيت. تۆ جىھان بە كۆمەلێك فلتەرى
باوەرپ و ھەلوئىست و ھوكمى پىشەوخت و بىرۆكەى پىشەوختەو
دەبىينىت. "تۆ ئەو نىت كە بىرى لىدەكەيتەو، بەلكو تۆ برىتيت لە
بىركرىنەوكانت."

تۆ ھەمىشە پەفتار دەكەيت لەسەر چوار دەورى خۆت بنەما لەسەر
باوەرەكانى ناخت، دەريارەى خۆت. باوەرپ بە ھىزەكانى ناخت دەبنە
واقعى تۆ و ئەمانە دەستنىشانى دەكەن چى پروبەت بۆت.

دكتور وىليام جەيمس لە زانكۆى ھارفارد لە ساڵى ۱۹۰۵ دا وتويەتى
"باوەرپ دەبىتە ھۆى دروستكرىنەو واقعەكان". ھەر ھەم وتوشىەتى
"مەزنىترىن شوپشى نەو كەى من برىتيە لە درككرىن بەوێ تەكەكان

... ئاھانچەكان! ...

لە پىي گۇرپانكارىيى لە ھەلۆيىستە ھزرىەكانى ناخياندا، دەتوانن پوووكارى
دەرەوھى ژيانيان بگۆپن."

بىرکردنەووت بگۆپە، ژيانن دەگۆپىت

ھەموو باشبونەكانى ژيانن لە پىي گۇرپانكارىيى لە باوھپەكانتەووت دىت
دەريارەى خۆت و ئەگەريەكانت. گەشەکردنى كەسىي لە گۇرپانكارىيى لە
باوھپەكانتەووت دىت دەريارەى ئەوھى چى دەتوانى بگەيت و دەريارەى
چى موختەمەلە بۆت. ئايا دەتەووت داھات دووھىند بگەيت؟ بىگومان
دەتەووت! ئەم پرسىيارە بۆتو: ئايا باوھپە دەكەيت ئەمەت پىي بگريت؟
ئەى چۆن دەتەووت داھات سىي ھىند بگەيت؟ ئايا باوھپە ھەيە ئەمەشت
پىي بگريت؟

ئاستى گومانن ھەرچەندىك بىت، با ئەم پرسىيارەت لىي بگەم: لە پاش
دەست بە كاربونتەووت لە پىشەكەتدا، ئايا داھات دووھىند و سىي ھىند
نەبووت؟ ئايا ئىستاز زۆر زياترت دەست ناكەووت وەك لە يەكەم جار؟ ئايا
بۆخۆت نەسەلماندووت كە دەگريت داھات دووھىند و سىي ھىند
بگەيت؟ باشە ئەوھى پىشوووتر توانىوتە ئەنجامى بدەيت ئىستاز
دەتوانىت دووبارەى بگەيتەوت، چەند جار بتەووت ئەگەرى ھەيە بتوانىت
دووبارەى بگەيتەوت. تەنھا لەسەرتە باوھپە تەواوتەيت ھەبىت بەوھى
دەتوانىت ئەمە بىيىتە دى.

ناپلىون ھىل دەلەيت "مىشك و ھزرى مەوۇتوانى باوھپە بە چى بگات،
دەتوانىت بە دىيىيىت"

... ئامانچەكان! ...

بەرنامە بالاگەت بۆ سەرگەوتن

لەوانەيە گەرەتەين دۆزىنەوہ لە سەدەي بىستەمدا لە بوارى توانستى
مرويدا برىتى بوويىت لە دۆزىنەوہي چەمكى خود. لە ژياندا ھەرچيەك
دەگەيت و وەدەست دىنيت، ھەرچى بىرۆكەيەكت بە مېشكدا دىت، ھەر
ھەست و كردارىك ئەنجام دەدەيت، لەلايەن چەمكى خودەوہ كۆنترۆل
دەكرىت. چەمكى خودى تۆ پېشى ئاستەكانى ئەدا و كاريگەرئيت لە
ھەموو ئەو شتاندا دەگەويىت كە ئەنجاميان دەدەيت و پېشبينيان
دەگات. چەمكى خودت برىتيە لە بەرنامە بالاگەي كۆمپيوترە
دەروونىگەت. چەمكى خودت برىتيە لە سىستەمى كاريكاري بنەپەتي
كۆمپيوترى دەروونيت. لە جىھانى دەرەوئەدا ھەركارىك ئەنجام بەدەيت
و بەدەست بىنيت، لە دەرەنجامى چەمكى خودتەوہيە.

ئەوہي دەروونناسان بۆيان دەرگەوتوہ برىتيە لەوہي چەمكى خودت
دروست بووہ لە كۆي ھەموو باوہر و ھەلوئىست و ھەست و بۆچوونەكانت
دەريارەي خۆت و جىھانى چواردەورت. بەھۆي ئەمەوہ، تۆ بەردەوام بە
شيۆەيەك ھەلسوكەوت دەگەيت كە ھاوتايە لەگەل چەمكى خودت، جا
ئەرينى بىت يان نەرينى.

پۆخلەوات، دەبيتە ھۆي پۆخلەوات

لايەنيكى سەرەنجراكيش لەسەر چەمكى خود برىتيە لەوہي پۆخلەوات
دەبيتە ھۆي پۆخلەوات. تەنانەت ئەگەر چەمكى خودت لە باوہرەي ھەلە و
سەقەت دروست بوويىت دەريارەي خۆت يان جىھانەكەي چواردەورت،

... نامانجه كان! ...

ئەوا ئەمانە دەبنە پاستى و تۆش بىرکردنەو و ھەست و پەفتارت
پەنگدانەو ھى ئەمە دەبىت.

باو پەكانت دەريارەى خۆت بە شىۋەيەكى گەورە بابەتەن. زۆرجار بىنەما
نەكراون لەسەر پاستى، بەلگەو لە دەرهنجامى ئەو زانىيارىانەو دەروست
بوون كە تۆ لە ژياندا ھەرتگرتوون و ئەو زانىيارىانەت پىرۆسىس كىرەو.
باو پەكانت بە ھۆى منداليتى و ھاو پى و ھاو كار و خويندن و پەروەردە و
ئەزمونەكانتەو جە ئەرىنى بووبىتەن يان نەرىنى، شىۋە كراو و
پىكھاتو، ئەمانەو ھەزاران ھۆكارى تىرىش.

خراپترىنى جۆرى باو پەكان بىرىتىن لە باو پە خود سنورداركارەكان.
ئەگەر تۆ باو پەت وابىتە سنوردارىت بە شىۋەيەك لە شىۋەكان، جە پاست
بىت يان نا، ئەوا بۆ تۆ دەبىتە پاستى. ئەگەر باو پەت پىپىو، ئەوا تۆ بە
جۆرىك پەفتار دەكەيت كە لەو بوارەدا كە موكرپىت ھەبىت لە پىو
كارامەى و تواناوە. زالبوون بەسەر باو پە خود سنورداركارەكان و
سنورە خودىەكاندا زۆرجار گەورەترىن بەرەستە لە نىوان تۆ و دركردن
بە تەواوى تواناكانى خۆت.

شارەزاكان پشتگوى بۆ

ئالبىرت ئاينشتاين لە گەنجىتيدا لە قوتابخانە نىردرايەو مالىەو بە ھۆى
ئەو ھى كىشەى فىزىوونى ھەبوو. بە دايكوباو كى و ترا ئەم كەسە ناكىت
فىزىكرىت. بەلام دايكوباو كى گوڤيان نەدا بەم قسانە و خۆيان
ھەلومەرجىكيان بۆ پىكخست تيايدا توانى پەروەردە و فىرکردنىكى ناياب
بەدەست بىنيت.

... نامانجه كان! ...

دكتور نالبيرت شويتزهر هه مان كيشه ي هه بوو به مندالي له قوتابخانه دا. هاني دايكوباوكي هم كه سه درا بنيردرېته بهر شاگردى پيلوودروستكردن بو نه وهى كه گوره بوو كاريكى مسوگه ر و بى مه ترسى هه بيت. هه ردو نالبيرته كه پيش ته مه ني بيست سالي بپوانامه ي دكتورايان به ده ست مينا و توانييان جیده ستیان هه بيت له ميژوى سده ي بيسته مدا.

به پي وتاريكى گوفاري فوچن دهربارى كه موکوپيه كي فيربوون له کارسازيدا، زورينه ي سه روکه كان و به پوه به ره بالاكانى دامه زراوه ي فوچن ۵۰۰ له سهرده مي قوتابخانه ياندا به كه سيكى گيژ و هيچ له بارانه بوو له قه له م دراوون. به لام به هوى كاري سه ختيانه وه، توانييان سه ركه وتني مه زن به ده ست بينن له پيشه و بواره كانى خوياندا.

توماس نه ديسون له پولى شه شى سهره تاييدا له قوتابخانه دهرکرا. به دايكوباوكي وترا خه رجكردنى پاره له فيركردنى هم كوپه ياندا به هه دهردان و كات كوشتنه چونكه زيرك نيه و ناتوانيت هيچ فير ببيت. نه ديسون بووه مه زنترين داهينه ري سده ي نوې. هم جوړه چيروكانه هه زاران جار دووباره بوونه ته وه و پوويانداوه ته وه.

باوه پره كانى خود سنوردار كړدن هه نديك جار بنه ماكراوه له سه ري كه نه زمبون يان قسه يه كي ناسايى، به لام له توانايدا به بو چندان سال كوت و به ندت بكات و بچه قينيت. زورينه ي كه سه كان توانيويانه كارامه يي و شاره زايى بالا به ده ست بينن له بوار و كاريكدا و ايان زانيوه هه رگيز ناتوانن به سه ريديا زال بين و به بالا ده ست بوونيان خوشيان سه رسام بوون. په نكه نه مه ش به سه ر تودا پوويدا بيت. بو ت دهركه وتووه باوه پره

... نامانجه كان! ...

سنورداركاره كانت له و بواره دا له سهر هيچ بنه مایه کی پاست و دروست
بنیاد نه نراوه.

تو باشتريت له وهی په ی پیده به بیت
لويس هه ی، نوسهر، ده لیت په گی زورینه ی کیشه کانمان له ژياندا له م
پسته یوه سهر دهرده که ن "باش نیم تیايدا". دکتور ئالفريد ئادلر
ده لیت زورینه ی مروفه کان و مروفی پوژئاوا به تایبته هه سستی "خوبه
که مزانین" له مندالییه وه بۆ دروست ده بیت و زورجار له گهره ییشدا
له گه لیان ده مینیتته وه.

زورینه ی که سه کان به هوی باوه په نه رینیه کانیا نه وه که زورجار هه له و
ناراستن، وا ده زانن له پووی ژیری و لیها تووی و توانست و داهینه رایه تی
و کارامه ییه وه سنوردان. له زورینه ی حاله ته کاندئا هم باوه پانه
دهرده که ویت که هه له و ناراست بوون.

پاستیه که ی نه وه یه تو توانات زور زیاتره له وهی بتوانیت هه مووی له
ژياندا به کاربیتیت. هيچ کهس له تو باشت ریه و هيچ کهس له تو
زیره کتر ریه. خه لکی له بوار و کار و کاتی جیاوازا باشت و زیره کترن له
یه کتر.

ده کریت تو بلیمه ت بیت

به پی لیکولینه وه کانی دکتور هاوهرد گارنر له زانکوی هارفارد و
دامه زورینه ی چه مکی هه مه ژیری (Multiple Intelligences) تو
به لای که مه وه ده جور ژیری جیاوازت هه یه، که ده کریت له هه ریه که
له مانه دا ببیته بلیمه ت.

... ئامانجەكان! ...

بەداخوۋە تەنھا دوو جۆر ئىرى دەپپۆرىت و پادەگەيەنرېت لە قوتابخانە و زانگۇدا: ئەوئىش ئىرى زارەكىي و بىركارىيە. بەلام تۆ دەكرېت بېيتە بلىمەت لە بواری مەودای بېنىندا (هونەر، دىزاین)، يان لە بواری كارسازىتىدا (دەستپىكردن و دروستكردنى كار)، يان لە بواری جەستەي و جۆلەدا (وەرزىش) يان لە بواری مۇسىقادا (ژەنىنى مۇسىقا و دانانى ئاوان)، يان لە بواری پەيوەندىي كەسىيدا (خۆش مەشرەبىي لەگەل خەلكانى تردا) يان لە بواری پەيوەندىي لەگەل خود، (تىگەشتن لە خۆت بە ئاستىكى قولتەر)، يان لە بواری دەستپىشخەريدا (تواناي مەستكردن بەوہى چى پاستە بووترىت يان ئەنجام بدرېت) يان لە بواری هونەردا (دروستكردنى كارە هونەريەكان) يان لە بواری واتايدا (فيزيا، زانست).

وەك چۆن لەسەر دىوارەكانى ناوہوہى زۆرىنەي قوتابخانەكانى ئەمريكادا نوسراوہ "خودا مرقى خراپ دروست ناكات"، بە ھەمان شىوہش ھەر كەسەو تواناي ھەيە نايايىتىي بەدەست بېنىت بە جۆرىك لە جۆرەكان لە بوارىك لە بوارەكاندا. تۆ لە ناخندا، ھەر ئىستا، توانات ھەيە بە ئاستىكى بەرزى بلىمەتى و نايايىتى كار بكەيت بەلای كەمەوہ لە يەك ئىرى يان چەند ئىرىيەكدا. كارى تۆ لىرەدا برىتيە لەوہى كام ئىرىيەيان لەگەل تۆ دەگونجىت.

تۆ بەرپرسيارىيت بەرامبەر خۆت لەوہى ھەموو ئەو باوہ پرە خود سنورداركارانە وەلا بىنىت و ئەو پاستىە قبول بكەيت كە تۆ كەسىكى زۆر لىھاتووہ توانادارىت. تۆ بۆ مەزنىتى و سەرکەوتن دروست كراويت، تۆ جۆرە توانا و لىھانويىەكت ھەيە تا ئىستا بەكارت نەھىناوہ. تۆ لە ناخندا تواناي ئەوہت ھەيە ھەر ئامانجىك بۆ خۆت دابىنىت بىتوانىت

... ئامانچەكان! ...

بە دىيىنىت بە مەرجىك ويستت ھەيىت بە تەواوەتى كارى بۆ بکەيت و
خۆتى بۆ ماندو بکەيت بۆ بە دەستەيىنانى.

باوەرەكانت دروستكراون، زگماكى نين

لايەنى باشى باوەرەكان ئەو ھەموويان و ھەرگيراون و فيريان بووين.
كەواتە دەشتوانين لە ياديان بکەين و لە مېشکمان دەريان بکەين، بە
تايبەتى ئەگەر يارمەتيدەر و سودبەخش نەبوون. کاتيک تۆ لە دايک
دەبييت، ھىچ باوەرپيکت نيه، ھەموو باوەرەكانى دەريارەى خۆت و
ئايىنەکەت و حيزبە سياسىيەکەت و خەلکانى تر و جيهانىش بە گشتى
ھەموويان فيريان بوويت. ئىستە، تۆ زۆر شت "دەزانيت"، بەلام وەك
نوسەرى کۆمىدىي جۆش بيلينگز دەلەيت "ئەو ھى مەرۆف دەيزانىيت ئازارى
نادات، بەلکو ئەو ھى ئازارى دەدات زانىارىيە ھەلەکانە."

زۆر شت ھەيە تۆ دەريارەى خۆت دەيزانىيت بەلام پاست نين. وە زۆرىنەى
ئەم زانىنانەش لە بواری باوەرە خود سنوردارکارەکاندايە. خالى
دەستپيکى لاگردنى قفلئى تواناکانت برىتيە لەو ھى باوەرە خود
سنوردارەكانت دەستنيشان بکەيت و پاشان بپرسيت "ئەي چى ئەگەر
ئەمانە ھىچيان پاست نەبوون؟"

چى ئەگەر تۆ توانايەكى ناوازەت ھەبوو لە بواريکدا ھەرگيز پەيت پى
نەبردبيت تيايدا شارەزا بيت، بۆ نمونە فروشتن، کارسازى، وتاردان يان
پارە پەيدا کردن؟

جياواز بىر لە خۆت بکەو

... ئامانچەكان! ...

بۇ ھەر كۆيىھەكى جىيەن پۇشتىم ئەم بىنەمايانەم فېرى دەيان و سەدان و ھەزاران كەس كىردۈۋە. كابىنەكانم پېن لە نامە و كۆمپىوتەرەكەم پېرە لە ئىمەيل لەلايەن ئەو كەسانەى پىشتىر ئەم بىرۆكەى باۋەپى خود سنورداركارەنەيان نەبىستىبوو. ھەركات باسى ئەم باۋەپەم بۇ كىردىن، راستەوخۇ ھەلۋىستىيان بەرامبەر خۇيان گۆپىۋە. دەستىيان كىرد بەۋەى خۇيان زۆر بە تۈنەدارتەر و لىھاتەر تر بىيىنن لەو بۈارە سەرەكىانەى ژيانىندا كە پىشتىر پىيان تى نەكىردىبوو.

لە ماۋەيەكى زۆر كورتدا، تۈنەيان ژيانى خۇيان بگۆپن و دەرەنجامى ناۋازە بىيىنن. كەسە كار ئازادەكان داھاتىيان زۆر زىادى كىرد و زۆرىنەيان بۈرۈنە ملىۋىتەر. لە كارەكانى خۇياندا لە ئاستى نزمەۋە چۈنە ئاستى بەرز و لۈتكە، لەۋپەپى خراپىى پىژەى فرۇشيانەۋە چۈنە ئەۋپەپى باش فرۇشىى لە كارەكانىياندا.

پاش ئەۋەى باۋەپەكانىيان دەرپارەى خۇيان و تۈنەستە كەسىيەكانىيان گۆپى، كارامەىى نوئى فېر بوون و بەرەو پۈۋەپۈۋەى ئاستەنگىى نوئى پۇشتىن. ئامانچى گەرەترىيان دانا و ھەموو تۈنەكانىيان خستە گەر بۇ بەدەستەيىنانىيان. لەپى پىرسىياركىردن لە باۋەپەكانىيانەۋە و پەتكىردنەۋەى ئەۋەى سنورداربىن، بەرپىرسىيارىتىى تەۋاۋى ژيانىيان و پىشەكانىيان گىرتە ئەستۈ و واقىعى نوئىيان بۇ خۇيان درۈستكىرد. ئەۋەى ئەم ھەزاران ھەزار كەسە تۈنەيۈيانە ئەنجامى بدەن تۇش دەتۈنەيت ئەنجامى بدەيت.

ئەۋ باۋەپانە ھەلبىژىرە كە دەتەۋىت

بىيەنە پىش چاۋت "دۈكانى باۋەپەكان" بوۋى ھەبىت، ھەر ۈك چۈن دۈكانى بەرنامەى كۆمپىوتەر ھەيە ئاۋاش بىيەنە پىش چاۋت ئەم جۆرە

... ناهانجه كان! ...

دوكانه هه بیټ كه بتوانیت بچیت و باوه په كان بكریت بۆ بهرنامه پریژگړدنې نه ست. نه گهر بتوانیت هر باوه پریكت بویت هه لبرژیریت، كام باوه په بیان یارمه تیده رترین و سودبه خشتیرین ده بیټ بۆت؟

پیشنیاری من نه مه یه، باوه پری "چاره نوسم بریتیه له وهی بیمه كه سیکی سرکه وتووی مه زن له ژياندا."

نه گهر تۆ به پاستی باوه پرت نه وه بیټ چاره نوست بریتیه له بوون به كه سیکی سرکه وتوو، نه وا قسه كردن و په فتار كردنت به شیوه یه كه ده بیټ وه كه نه وهی هه موو پووداوه كانی ژيانت به شیک بیټ له پلانیکی مه زن بۆ نه وهی تۆ سرکه وتوو بكات. كه سه سرکه وتوو مه زنه كانی جیهان له هر بواریکدا بن به م شیوه یه بیر ده كه نه وه.

به دووی باشیه كاندا بگه پری

كه سانی مه زن و سرکه وتوو به دووی باشیدا ده گه پریڼ له هر دۆخیكدا بیټ. ده زانن هه موو دۆخیك باشی خوی تیدایه. گرنګ نیه چه نده به ربه ست و له مپهر و نشوستیان توش بیټ، هه میشه پیشبینی نه وه ده كه ن تووشی باشه بېن له هه موو نه و شتانه ی بۆیان پووده دات. باوه پریان وایه هه موو نشوستیه كان به شیکن له پلانیکی مه زن كه ده یانبه نه پیش به ره و به ده ستهینانی سرکه وتنی مه زن.

نه گهر باوه په كانت نه ریڼی بن، نه وا هه میشه به دووی وانه ی به نرخی نه و نشوستی و سهختیانه دا ده گه پریټ كه تووشت ده بن. زۆر به متمانه به خۆبوونه وه باوه پرت واده بیټ كه زۆر شت هه یه فیریان بیټ له سره پچكته به ره و به ده ستهینانی سرکه وتنه مه زنه كانتدا. به م شیوه یه له

... ئامانجەكان! ...

ھەموو كېشەكان بەجۆرىك دەپوانىت كە ئەزموونىكى فېركردن بن.
ناپلىون ھىل دەلىت "لەنتو ھەر سەختى و لەمپەرىكدا، تۆۋىكى ھاوتاي
سەختىكە مەزن و سوودبەخش ھەيە."
ئەگەر ئەم جۆرە ھەلوستەت ھەيىت، ئەوا سود لە ھەموو پووداۋەكانت
دەيىنىت، ئەرىنى بن يان نەرىنى، لە پۆشتنت بەرەو بەدەستەينانى
مەبەستە ديارىكراۋە سەرەكەكەتدا.

بەرەفتارەكانت بەرەو ھەستکردن بچۇ

ياسايەكى پېچەۋانەكارى ھەيە لە دەروونزانى و زانستى پشت سروشندا
كە دەلىت "ئەگەرى زياترە بەرەفتارەكانت بەرەو ھەستکردن بچىت ۋەك
لەۋەي ھەست بە پرەفتارکردن بكەيت."

ئەمە واتە كاتىك دەست بە كار دەكەيت، ئەگەرى ھەيە ھەست نەكەيت
بەسەرەكەۋتەنە مەزنەي دەيخوازىت و گەرەكتە. ھەستى متمانە
بەخۇبوونت بۇ نايەت لە سەرەكەۋتەنەكانتەۋە. بەردەوام گومانەت لە
تواناكانت ھەيە و ترست لە شكست ھەيە. ھەست دەكەيت بەۋەي بەپىي
پېۋىست باش و گونجاۋ نىت، ھىچ نەيىت لەم قۇناغەي ئىستادا ئەم
ھەستە ھەيە.

بەلام ئەگەر "ۋا پرەفتار بكەيت" كە تۆ ئەۋكەسەيت كە خوازىارىت و ئەۋ
تايىبەتمەندى و توانايانەت ھەيە كە خوازىارىانىت، ئەۋا كارەكانىشت ئەۋ
ھەستەت بۇ دروست دەكەن كە گونجاۋ و ھاۋتا بىت لەگەلپاندا. لە پىي
پرەفتاركدنەۋە دەست دەكەيت بە ھەستکردن بەۋ شىۋەيەي دەتەۋىت
ھەستى پى بكەيت، ئەمەش لەپىي ياساي پېچەۋانەكارىيەۋە.

... نامانجه كان! ...

نه گهر ده ته ویت ببیته که سیکی سرکه وتووی بواره کت، پۆشاکت با وه کو که سانی سرکه وتوو بیت. به شیوه ی که سانی سه که وتوو خۆت پیکبخه و خۆت پراژینه وه. شیوازی کاره کانت به شیرازی که سانی سرکه وتوو پیکبخه. سرکه وتوو ترین که سانی بواره کت هه لبرژیره و بیانکه به نمونه ی بالای خۆت. نه گهر گونجا و کرا بپۆ و پرسایاریان لیکه و داوای نامۆزگاریان لیکه بۆ نه وه ی به خیرایی به ره و پیش بپۆیت. هر نامۆزگاریه کیان پیدایت، ده ست به جی په پیره وی بکه و کاری له سر بکه. کاتیك تۆ په فتار و قسه کردن و پۆشاکت وه کو که سانی مه زن و سرکه وتوو ده بیت، زوو به زوو مه ست و وه کو که سانی مه زن و سرکه وتوو ده بیت. به و شیوه یه مامه له له گه له که سانی تر دا ده کیت که که سانی سرکه وتوو مامه له ی پی ده کهن. وه کو که سانی سرکه وتوو کار ده کیت. که واته ده ره نجامه کانیش و وه کو که سانی سرکه وتوو ده بیت. به ماوه یه کی زۆر که م تۆش ده بیت به کیك له که سه سرکه وتوو ده کان. له وانه یه نه م قسه یه "به و جۆره خۆت نیشانده که ده ته ویت پی بگهیت" بوبیت به قاونی شکاو، به لام راستیه کی زۆری تیدایه.

نهینیی به پیره به ری به شی فروش

هاورپیه کم هیه به پیره به ریکی زۆر سرکه وتوو به شی فروشه. پاش نه وه ی زۆر به وریایی چاوپیکه وتن له گه له کارمه ندیکی فروش نوئ ده کات و هه لی ده بژیریت، نه م کارمه نده ده باته پیشانگای فروش نوئۆمبیلی کادیلاک و پیداکری ده کات له سر نه وه ی نوئۆمبیله کۆنه کی خوی بگۆریت وه به کادیلاکیکی نوئ. کارمه ندی فروشته کان زۆرینه یان

... نامانجه کان! ...

بیروکه که پەت دەکەنەو، دەترسن لە تیچووی ئۆتۆمبیلە و ئەو قیستە مانگانەییە هەیەتی. بەلام بەپێوەبەری فرۆشە که هەر پێداگری دەکات بۆ ئەوێ کارمەندە که کادیلاکه که بکڕیت، چونکه مەرجی دامەزراندیت.

بەپای تۆ دواتر چی پووی داوه؟ یەکه مجار کارمەندی فرۆشە که ئۆتۆمبیلە که لێدەخوڕیتە مالهوه، ژنە که شی خەریکه جهلده لێی دەدات که دەبینیت ئۆتۆمبیلیکی نوێی کړیوه. بەلام پاش ئەوێ هیور دەبیتەوه، پیاوه که ژنە که ی دەبات بۆ پیاسه به گەرەکه که دا. دراوسیکان ئەمان دەبینن لە ئۆتۆمبیلیکی نویدا، پاشان دهگەرینهوه مالهوه و ئۆتۆمبیلە که له بهردەم ماله کهیدا پاده گریت، دراوسیکانی دین و سەرسامیی خۆیان دەر دەبێن، ئەم که سەش لە سەر ئاستی نەستی، هەلۆیستی دهگۆریت بەرامبەر خۆی و گۆرانکاری له کاره کهیدا دهکات. پاش چەند پۆژیک ئەم که سه پوانگه ی له سەر خۆی دهگۆریت. وهکو که سیکی سەرکه وتووی موچه باش خۆی دهبینیت له بواره کهیدا، وهکو که سیکی سەرکه وتووی پیشه که ی خۆی دیتە بهرچاو.

جار له دواي جار، به بی شکست، هەموو کارمەندە فرۆشە ئاساییهکانی ئەم پێکخراوه بوونه کارمەندی بالا. پێژە ی فرۆشیان بازیکي گەورە ی دا و قازانجیکي چاکیان کرد. پاش ئەم هەموو سەرکه وتنه، قیستی ئۆتۆمبیلە نوییه که هەر هیچ گوئی پی نه ده درا و سلی لی نه ده کرایه وه چونکه موچهکانیان هەموو باش بووبو.

... ئامانجەكان! ...

ھاوتا دەرۋونىيەكەت دروست بىكە

ئىمىت فۇكس، مامۇستاي پۇحانى، دەلىت "كارى سەرەكەت لە ژياندا
برىتتە لە دروستكرىنى ھاوتا دەرۋونىيەكەت لە دەرۋونى خۇتدا بەر
شىۋەيە دەتەۋىت لە جىھانى دەرەۋەتدا بىت و چىزى لى ۋەربىگىت."
دەبىت جەخت لە سەر دروستكرىنى ئەۋ باۋەپانە بىت لە ناخى خۇتدا كە
ھاوتان لە گەل ئەۋ سەرگەۋتنە مەزنى خوازىارىت لە جىھانى دەرەۋەتدا
ۋەدەستت بىت. ئەم كارە دەتوانىت ئەنجام بەدەيت لە پىرى
پوۋبەپوۋكرىنەۋەى خۇت لە گەل باۋەپە خود سنورداركارەكاندا ۋ پەت
كرىنەۋەيان ۋ پاشان پەفتاركرىن بەۋ جۆرەى ئەم باۋەپە سنورداركارە
بوۋنيان نىە.

تۇ دەتوانىت پەرەپىدانی باۋەپە نوپىە ژيان گۆپەكان بەھىزتر بىكەت
لە پىرى زىادكرىنى زانىن ۋ كارامەيىيەكانتەۋە لە بوارەكەتدا تا ئاستىك
ھەست بىكەت بتوانىت زال بىت بەسەر ھەموو بەرىەست ۋ داۋاكارىى ۋ
ئەركەكانى بوارەكەتدا. تۇ پىرۋسەى پەرەپىدانی باۋەپە نوپىە ئەرىنىەكان
خىراتر دەكەيت بە دانانى ئامانجى گەۋرەتر ۋ سەرەنجراكىشتەر لە ھەموو
بوارەكانى ژياندا. لە كۆتايىدا بەردەۋام بەۋ جۆرە پەفتار بىكە كە تۇ
بويىتە ئەۋ كەسەى خوازىارىت بىت.

ئامانجە لىرەدا برىتتە لە بەرنامەپىژ كرىنەۋەى نەستت بۇ سەرگەۋتن
لە پىرى دروستكرىنى ھاوتا دەرۋونىيەكەت لە ھەموو ئەۋ شتانەى ئەنجامى
دەدەيت ۋ دەيانلىت.

... ئامانجەكان! ...

ھاوتا پەفتار بکە لە گەل وینا نوێیە کە ت
تۆ باوە پى نوێ پەرە پێدە دەیت لە پى کارکردنى ھاوتا لە گەل ئەو
باوە پانە دا. تۆ بە جۆرىک پەفتار دەکەیت کە باوە پت واییت ئەو توانست و
لێھا توو پیا نەت هەیه. تۆ وەکو کەسیکى ئەرىنى و گەشبین و خوش
مەشرەب بەرامبەر هەموو کەسیک پەفتار دەکەیت. بە کورتى دەبییت بە
شیوەیەک پەفتار بکەیت وەك ئەوێ سەرکەوتنە کەت بە دەستەپێناوە. بە
جۆرىک پەفتار دەکەیت وەك ئەوێ نەپىنى مسۆگەرکردنى سەرکەوتن
هەبییت و تەنها تۆ بیزانیت.

بۆت دەردە کەوێت پەرە پێدان و شیوەکردن و کۆنترۆلکردنى
گەشەسەندنى کەسایەتى و کەسیتى خۆت لە هەموو شتیکدا کە ئەنجامى
دەدەیت پۆژانە، لە نێو دەستەكانى خۆتدا یە.

چونکە دەبییت ئەو کەسەى بیری لێدەکەیتەو، کەواتە دەبییت تەنها ئەو
شتانە بلییت و بکەیت کە ھاوتان لە گەل نمونە بالا کەى خۆتدا، لە گەل ئەو
کەسەى خوازیاریت ببیت، وە لە گەل نمونە بالا کەنى داها تووشتدا. دەبییت
بیرکردنەو و قسەکردن لەسەر ئەو شتانە بییت کە دەتەنە پێش بەرەو
بوون بەو کەسەى دەتەوێت و بەرەو بە دەستەپێنانى ئەو ئامانجانەى
خوازیاریت بە دەستیان بێنیت.

بەپار بەدە

بەپار بەدە هەر ئەمڕۆ بۆ وەلانان و پەتکردنەوێ هەر باوە پێکى خود
سنوردارکردن ئەگەر هەتبییت و بوبیته پاگرتن و لەمپەر بۆت. بپوانە ناخى
خۆت و پرسیار لە بوارەكانى ژيان بکە کە خۆت تیا یاندا گومان لە توانا

... نامانجه كان! ...

و ليها توييه كانى خوت ده كه يت. ده توانيت له هاو پيسان و نه ندامانى
خيرانه كهت بپرسيت ثايا هيچ باوه پيكي نه ريئى ده بينن تياتدا يان نا.
زور جار نه وان نه و باوه پره نه ريئيه خود سنورداركارانه ده بينن تياتدا كى
خوت ناگاداريان نيت. له هه موو حاله تيكددا، هه ركه نه و باوه پره
نه ريئيه نه ده ستنيشان كرد، نه م پرسياره له خوت بكه "چى نه گهر
پيچه وانى نه مه راست بووايه؟"

چى نه گهر تو تواناي نه وهت هه بووايه له بواريكددا كه خوت ئيستا گومان
له تواناكانت هه يه تيايدا نه وپه پى سه ركه وتوو بويتايه؟ چى نه گهر تو له
ساواييه وه به رنامه پيژ كرابيت كه بليمه تيت هه بيت له بواريكي
دياريكراودا؟ بو نمونه چى نه گهر هه ر ئيستا له ناخى تودا، تواناي
وه ده ستهينانى هه موو نه و بپه پارانهت هه بيت كه ده ته وين له زياتندا؟
چى نه گهر تو "به ختى ئالتونى" ت هه بيت سه بارهت به پاره و سامان؟
نه گهر به ته واوه تى باوه پت هه بيت نه م شتانه راست بن، چى شتيك به
جياوازي له ئيستان نه نجام ده ده يت؟

وته و كرداره كانت هاوتا بن

باوه پره كانت هه ميشه له پي و ته و كرداره كانت وه ده رده كه ون. دلناب
له وهى هه موو نه و شتانهى ده يليت و نه نجاميان ده ده يت له ئيستا
به دواوه هاوتا بن له گهل نه و باوه پانهى ده ته ويت هه تبن و نه و كه سى
ده ته ويت ببيت. ورده ورده زياتر و زياتر باوه پره خود سنورداركاره كانت
ده گوريت به و باوه پانهى زياتر باشتر ده كه ن. له گهل پوودانى نه مه دا، نه

... نامانجه كان! ...

گڭپانكارپانهى پووده ده ن له ژيانى دهره وه تدا ده بنه هوى سهرسامكردنى
خوت و كه سانى چوارده ورت.

باوه په كانت شى بكه وه:

۱. وا په فتار بكه كه تو يه كيكيكيت له شياوترين و بهرترين كه سه كانى
بواره كهى خوت، كه واته بيركړنه وه و په فتار كړدن و هه ستركردنت چى
جياوازيه كيان ده بيت له مړوت؟

۲. بيهينه پيشچاوت تو "به ختى ئالتونى" ت هيه سه باره ت به پاره.
نه گهر تو كه سيكى زور ليهاتو و بيت له بهرپوه بردنى پاره دا، نه وا چوڼ
لايه نى داراييت بهرپوه ده بهيت؟

۳. باوه په خود سنورداركاره كانت ده ستنيشان بكه كه بوونه ته له مېرو
گېر خواردنت. چوڼ په فتار ده كهيت نه گهر نه م باوه پانه ت هيجى پاست
نه بن؟

۴. باوه پښه له لېږتږه كه زور هه ز ده كهيت هه تبېت له ئاستى ناخندا. وا
خوت نيشان بده نه و باوه په ت هيه و پاستيشه.

۵. بېروانه سه ختريڼ نه و دڅخه ئيستا تو مامه لهى له گهل ده كهيت. نه و
دڅخه چى وانه يه كى به هادارى تېدايه كه يارمه تيدهرت بيت له
باشتر كړدنتدا له داهاتوودا؟

... نامانجه كان! ...

به شى هه شت له سه ره تاوه ده ستيپيکه

"کيشه ی تو بریتیه له به یه ککه یاندنی ساتی ئیستات به و نامانجه ی
خواریت پێیان بگیت"

"ئیرل نایینگل"

وای دابنی تو به ته مای گه شتیکی دوورودرێژیت، یه که م شت ئه نجامی
به دیت بریتیه له هه لێژاردنی پووگه که ت، پاشان نه خشه یه ک به کار دینیت
بو دانانی باشتین پێگه بو گه شتن به پووگه که ت. هه موو پۆژیک پیش
ئه وه ی به رده وام بیت له گه شته که ت، تو شوینی خۆت له سه ره نه خشه که ت
دیاری ده که ییت له گه ل ئه و شوینه ی به نیازیت بو ی برۆیت. زیانیش
به هه مان شیوه یه.

هه رکات بریاردا کام به ها و دید و ئه رک و مه به ست و نامانجت هه بیته،
هه نگاوی دواتر بریتیه له شیکردنه وه ی خالی ده ستيپيکت. ئه مرۆ به
ته واوه تی له کویدايت، وه دۆخت چۆنه، له هه ر بوارێکی زیاندا، به
تایبه تی ئه و بوارانه ی په یوه نديیان به نامانجه که ته وه هه یه.

بنه مای پاستیگه رایي جیبه جی بکه

جاک ویلچ، به پێوه به ری جیبه جیکاری جه نه پال ئه له کتريک، ده لیت که
گرنگترین تایبه ته ندیی پابه رتیکردن بریتیه له "بنه مای پاستیگه رایي".
جاک ده لیت ئه مه واته توانای بینینی جیهان به و جوړه ی له پاستیدا

... ئامانچەكان! ...

ھەيە، نەك بەو شىۋازەي تۆ خۆزگەي بۆ بخوازىت. ئەم كەسە ھەموو كۆپۈنەۋەيەكى بە گفتوگۇ كۆردن لەسەر ئامانچىك يان كىشەيەك دەست پىندەكرد و دەپىرسى "پاستىيەكە چيە؟"

پىتەر درەكەر بەم تاييەتمەندىيە دەلىت "پاستگۇيى ژىرىسى"، واتە مامەلەكردن لەگەل پاستىيەكاندا دەقاۋدەق بەو شىۋەيەي ھەن پىش ئەۋەي ھەۋلى چارەسەرى كىشەكان بەدەيت يان بىرپارىك بەدەيت. ئەبراھام ماسلو جارىكىيان وتى كە يەكەمىن تاييەتمەندى لە كەسى درك بەخۆكردودا برىتيە لە تواناي پاستگۇيى تەۋاو و ئابابەتپوون لەگەل خۇيدا. ئەمانە ھەمان شتن بۆ تۆش.

ئەگەر تۆ بىتەۋىت بىيىتە باشترىنى ئەۋەي دەتوانىت، ۋە ئەۋە بەدەستىيىت كە بە پاستىيى خوازىارىت و بۆي پەروشىت، ئەۋا دەبىت زۆر پاشكاۋانە پاستگۇ بىت لەگەل خۆت و خالى دەستپىكتدا. دەبىت دابىشىت و شىكارىي بۆ خۆت بىكەيت زۆر بە وردى بۆ ئەۋەي بىرپار بەدەيت لەسەر ئەۋەي ئەمپۆكە لە ھەر بۋارىكتدا لە چى ئاستىكتدايت.

لە سەرەتاۋە دەستپىيەكە

بۆ نمونە ئەگەر بىتەۋىت كىشت دابگرىت، دەبىت يەكەم شت ئەنجامى بەدەيت كىشانە كۆردنى خۆت بىت بۆ دەستنىشانكۆردنى ئەۋەي ئەمپۆكە كىشت چەندە. پاشان ئەم كىشە بەكاردىنىت بۆ پىۋانەكۆردنى ئەۋەي ئايا تۆھپە بەرەۋپىشچوونت بەخۆۋە دىۋە لە دابەزاندىنى كىشتدا يان نا.

ئەگەر بىرپار بەدەيت لەسەر دەستپىكۆردنى بەرنامەيەكى مەشكۆردن، يەكەم شت ئەنجامى دەدەيت برىتيە لە دەستنىشانكۆردنى ئەۋەي ئەمپۆ چەند

... نامانجه كان! ...

مه شق بكهيت. چهند خولهك پوژانه و ههفتانه مه شق دهكهيت و چهند به سهختي؟ جوړي مه شقهكهت چيه؟ وه لاهمهكهت هه رچييهك بيټ، گرنه زور به راستي و دروستي و وردیي وه لاهم بدهيته وه. پاشان ئهم وه لاهم به كاردينيت وه كو خالي دهستپيك بو داناني مه شقهكاني داهاتووت بنه ما له سر ئهم مه شقه ي ئيستات .

پژدهي دهستكهوتت به پيئي كاترمير دهستنيشان بكه

نه گهر دهته ويټ پاره ي زياتر دهستبكه ويټ، يه كه م شت دهبيټ نه نجامي بدهيت بريتيه له دانيشتن و دهستنيشانكردني نه و پژده يي ئيستا په يداي دهكهيت. پار چهندت پهيدا كرد؟ نه ي پيرار؟ ئهم سال چهند پهيدا دهكهيت؟ مانگانه چهند پهيدا دهكهيت؟ باشتري پيوهر بريتيه له دهستنيشانكردني نه وه ي له كاترميركدا ئيستا چهند پهيدا دهكهيت.

دهتوانيت داهاتت به پيئي كاترمير دهستنيشان بكهيت له پيئي دابه شكردي داهاتي سالانه ته وه به سر ۲۰۰۰ دا، ئهمه بريتيه له پژده ي نزيك يي كاترميره كاني كاركردنت له ساليكدا (به پيئي ياساي ئه مريكا). يان شتيكي باشتري بريتيه له دابه شكردي موچه ي مانگانه ت به سر ۱۷۲ دا، ئهمه ش پژده ي كاترميره كاني كاركردنت به نزيك يي له مانگيكا (ياساي ئه مريكا).

زورينه ي نه و كه سانه ي ناموزگارييان ده كه م پژده ي كاترميره كاني كاركردنيان له ههفته يه كدا هه ژمار ده كه ن پاشان ليكي دهده نه وه چنديان پهيدا كړدوه هه كاترميريك، پاشان ئهم به هايه به راورد ده كه ن

... ئامانجەكان! ...

بە كاترۇمىرەكانى ھەفتەى پابردوو، پاشان ئامانجىك دادەنىن بۆ
زىادکردنى بە ھەى كاترۇمىرەكانيان، ئەم كارە بەردەوام ئەنجام دەدەن.
تۆش دەتوانىت شتىكى لەم شىۋەىە بەكەيت.

كاتى بەرتەسك يان پىۋەرى دارايى دەبىتتە ھۆى باشتىرکردنى ئەدەى كار
ھەتا ھەژمارکردنەكانت بەرتەسكتىر و وردتر بن دەربارەى داھاتەكەن، يان
ھەر بوارىكى تر، تۆ بە خىراتر دەتوانىت دەرنەنجامەكان باشتىر و زىادتر
بەكەيت. بۆ نمونە، كەسىكى ئاسايى بەپىى مۇچەى مانگانە و سالانە بىر
دەكاتەۋە. ئەمە شىكرەنەۋە و زىادکردنى كارىكى قورسە. بەلام كەسە
سەرگەوتوۋەكان بەپىى داھات لە كاترۇمىرەكاندا بىر دەكەنەۋە، ئەمە
دەكرىت بەردەوام باشتىر بەكرىت.

ۋەك وتمان تۆ سەرۋىكى كۆمپانىيەى ژيانى خۆتتە، كەۋاتە دەبىت ئاگادارى
مۇچەكەشت بىت. بىھىنە پىشچاۋت بە پىى كاترۇمىرەپارە بە خۆت
دەدەيت. زۆر لە خۆت بەكە و داۋاكارىى زۆر لە خۆت بەكە بۆ ئەۋەى
بەشىۋەىەكى نەستىيە كارى باشتىر بەكەيت و بىتتە ھۆى زىادکردنى
داھاتە.

كۆى سامانى ئىستات

ئەگەر ئامانجىكى درىژخايەنى دارايى بۆ خۆت دابىنىت، ھەنگاۋى دواترت
برىنى دەبىت لەۋەى دەستىشەنى بەكەيت ئەمۇكە سامانت چەندە لە
پەۋى دارايىەۋە. ئەگەر ئامانجەكەت برىتىە لە بوون بە مليۇنەر لە ماۋەى
چەند سالى داھاتوۋدا، ئەۋا دەبىت بزانىت تا ئەم ساتەت چەندت پارە
كۆكرىۋتەۋە.

... ئامانجەكان! ...

زۆر كەس بە ھۆى ئەم ھەژمار كەردنە ۋە سەريان لىدە شىۋىت يان پاستىگر
نېن. كۆى سامانت بىرىتپە لە ۋ بېرەى كە بە دەستە ۋە دەمىنىتتە ۋە ئەگەر
ھەمۇر مولكە كەت بفرۆشپت بە نرخى بازار، ۋە ھىچ قەرزىكىشت لە سەر
نە بىت.

زۆر كەس دەچن نرخىكى زۆر بەرز لە سەر مولكەكانيان دادەنن، ۋا دەزانن
پۆشاك و ئۆتۆمبىل و كەلۇپەل و كالا ئەلىكترونىيەكانيان بە ھايەكى زۆرى
ھەيە، بەلام لە پاستىدا بە ھاي پاستەقىنەى ئەم كالايانە زۆرجار لە سەدا
۱۰ بۆ سەدا ۲۰ى ئەو نرخەن كە پىت داۋن، ھەندىك جار كە مەترىش.

پلانى دارايى ماۋە درىژ دابنى

بۆ پلاندانانىكى دارايى دروست و ورد، سامان و مولكەكەت بە نرخى
ئەمۇ ھەژمار بىكە پاشان ھىلەك بكىشە لەم خالە ۋە بۆ ئامانجە دارايى
ماۋە درىژەكەت. ھىلەكە دابەش بىكە بۆ ژمارەى ئەو سالانەى بە نيازىت
كارى تىدا بىكەت بۆ بە دەستەتتەنى ئەو ئامانجە دارايىەت. بەم شىۋە بە
دەزانىت پىۋىستە چەند كۆبكەيتە ۋە چەندىك ۋە بەرھىتان بىكەت و
سالانە چەند ئەزىر بىكەت بۆ ئەۋەى بىگەيتە سەربەخۇبۋونى دارايى.

ئايا ئامانجەكەت واقىيە؟ بىنەما كراۋە لە سەر ئەو دۆخەى ئىستات و ئەو
كاتەى تەرخانت كىدوۋە بۆ كەشتن بە مەبەستەكەت؟ ئەگەر ئامانجەكەت
واقىيە نەبىت، زۆر لە خۆت بىكە بۆ ئەۋەى بە تەۋاۋەتى پاستىگر بىت و بە
ھەردو ھەژمار كەردنە كانت و كرىمانەكانىشتدا بچۆۋە.

... نامانجه کان! ...

بیرکردنه وهی سفر بنه ما جیبه جی بکه
کاتیک دهست دهکیت به پلاندانانی داهاتروه دریز خایه نهکات، یه کیک له
به هادارترین پاهینان نه نجامی بدهیت بریتیه له "بیرکردنه وهی سفر
بنه ما". له م جوره بیرکردنه وهیه دا تو نه م پرسیاره له خوت دهکیت "به
زانیاریه کانیه نه مپومه وه، نایا هیچ شتی که هییه نه مپو که له پابردودا
نه نجام داوه، دووباره نه نجامی نه ده مه وه؟"
گرنگ نیه تو کی بیت و چی بکهیت، هه میشه چندان شت هه ن له زیانتدا
که نه گهر نه م زانیاریانه ی نه مپوت هه بوونایه، له پابردودا نه نجامت
نه ده دان.
نور سهخت ده بوو، نه گهر ناسته میش نه بیت، تا بتوانیت
به ره وپیشچوونت هه بیت له زیاندا نه گهر پیدیهیت نه و بریارانه ی له
پابردودا داوتن، نیستا پاتبگرن و بینه له مپهر بوو. نه گهر شتیکی له م
جوره هییه له زیانتدا و نه گهر دووباره بیتیه وه به ردهمت نه نجامیان
نه دهیت، پرسیاره که ی دواتر نه مه ده بیت "چون خوم قوتار بکه م و
چه ندیک خیرا ده توانم خوم قوتار بکه م؟"
بیرکردنه وهی سفر بنه ما جیبه جی بکه به سه ر که سه کانیه ناو زیانتدا، له
ژیانی که سیی و پیشه که شتدا. نایا هیچ په یوه ندیه که هییه له زیانتدا که
نه گهر نه م زانیاریانه ی نیستات هه بووایه له پابردودا، نه م په یوه ندیه ت
دروست نه ده کرد؟ نایا هیچ که سیک هییه خستبیتته سه ر کار یان کاریکت
پیراسپارد بیت یان پله ت به رزکرد بیتیه وه، نه گهر نه م زانیاریانه ی نیستات
هه بووایه له پابردودا، نایا نه م کارانه ت ده کرد؟ نایا هیچ که سیک هییه
کاری له که لدا بکهیت یان کاری بو بکهیت، به م زانیاریانه ی نیستاته وه،

... ئامانجەكان! ...

ئايا دووبارە كاريان لەگەڵ دەكەيتەو؟ زۆر پاشكاوانە پاستگۆ بە لەگەڵ خۆتدا كاتىك ئەم پرسىيارانە لە خۆت دەكەيت و وەلاميان دەدەيتەو.

هەموو بوارىكى ژيانى بخەملێنە

هەموو بوارەكانى ژيانى پيشەيىت بخەملێنە و بپشكنە. ئايا هىچ كاريك هەيە لە پابردودا ئەنجامت دابىيت، بەلام بەم زانىاريانەى ئىستاتەو، دووبارە ئەنجاميان نەدەيتەو لە ئىستادا؟ ئايا هىچ بەشيك هەيە لە پيشە و كارەكتەدا، بەم زانىاريانەى ئىستاتەو، دووبارە دەستيان پێنەكەيتەو؟ ئايا هىچ چالاكى و پرۆسە و كالا و خزمەتگوزارى و خەرجىيەك هەيە لە كارەكتەدا، بەم زانىاريانەى ئىستاتەو، دووبارە ئەنجاميان نەدەيتەو؟

پاش پەچاوكردن و خەملاندنى خەلك و كار و پيشەكەت، ئىستا بپوانە و بەرهىنانەكانت. ئايا هىچ وەبەرھىنانىك هەيە لە كات و پارە و عاتىفەدا، بەم زانىاريانەى ئىستاتەو، ئەگەر پىويست بىت دووبارە ئەنجاميان بەدەيتەو، ئايا دەچيتەو بەلاياندا و ئەنجاميان دەدەيتەو؟ ئەگەر وەلامەكەت نەخىرە، پرسىيارەكە دەبىت بەوھى چۆن لىي دەردەچىت و چەندىك خىرا؟

ئامادەى گۆپانكارى پىويست بە

ھاوپىيەكى باشم هەبوو، ئەم ھاوپىيەم لە ئامادەيىش و لە زانكۆش خەرىكى گۆلف بوو. هەفتانە چەند جارىك يارى گۆلفى دەکرد. هەموو ژيانى لە دەورى يارى گۆلفدا رىكخسبوو، تەنانەت لە زستاناندا بەرەو

... ناهانجه كان! ...

ويلايه ته گهرمه كانى باشور گه شتى ده كرد ته نها بۆ نه وهى يارى گولف بکات.

ورده ورده نه م هاوپپيه م كارى خوى بنيادنا و هاوسه رگيرى كرد و منداليشى بوو. به لام هيشتا له يارى گولفدا گيرى خواردبوو، له م كاته شدا ههفتانه چهند جار يك يارى گولفى ده كرد. ورده ورده واى ليهاه نه و پابه ند بوونهى به يارى گولفه وه كارى گه رى كرده سهر كاره كهى و هاوسه رگيريه كهى و ته نانه ت په يوه نديشى له گه ل منداله كانيدا.

كاتيك فشاره كهى سهرى زور گه وره بوو، نه م كه سه دانيشت و چالاكيه كانى له ميشكى خويدا گه پرانده وه خالى سفر. بۆى ده ركهوت به م زانيارى نهى ئيستايه وه، له م دۆخهى ئيستاييدا، ده بيت يارى گولف به شيويه كى بهرچاو له ژيانيدا كه مباته وه نه گه ر بيه ويت كارى سهر كه وتوانه و مه زن نه نجام بدات كه بۆ نه م دۆخهى پيوست و گرنگه. له پتى كه مكر دنه وهى كاتى يارى گولفه كهى، هه موو ژيانى گه پايه وه بارى هاوسه نكى، ته نها له ماوهى چهند ههفته يه كى كه مدا. باشه نه م بنه مايه چۆن به سهر تودا جيبه جى ده بيت؟ چى چالاكيه كى كاتبه ر و كات خور ده بيت كه مبه كيه ته وه يان نه هيليت؟

هه لومه رجه كان به رده وام له گه رانكاريدان
سه دا ٧٠ ي نه و پريارانى ده يانده يت به تپه پيوونى كات هه له
ده رده چن. كاتى خوى كه پرياريك ده ده يت يان پابه ند بوونت ده بيت،
بيزكه به كى باش دياره، بنه ما له سهر نه و هه لومه رجهى له و ساته دا

... نامانجه كان! ...

هته. بهلام ئيستا، دۆخهكه گۆپاوه و كاتى ئهوه هاتووه "دۆخهكه سفر بكةيتهوه" بنه ما له سهر ئهوه لومهرجهى ئه مېرۆ له ئارادايه. ده توانيت بزانيت ئايا چويته دۆخى بيركردنه وهى سفر بنه ماوه، له پى ئه و فشارهى ئه و دۆخه دروستى كردووه له سهرت. ههركات چويته دۆخيكه وه، كه ئه گهر ئه م زانياريانهى ئيستا هه بووايه، نه ده چويته ئه و دۆخه وه و خۆت توشى نه ده كرد، ئه و توشى فشار و توپه بوون و په ستهبوون ده بيهت.

هه نديك جار خهلكى كاتيكى زۆر به سهر ده بهن له هه و لدان بۆ ئه وهى په يوه نديهكى پيشه يى يان كه سى سهر بخه ن و سهر بگريهت. بهلام ئه گهر ئه و په يوه نديهت سفر كردووه، ده بينيت چاره سهره كه بريته له خۆ پزگار كردن له و په يوه نديه به ته واوه تى. پرسياره پاسته قينه كه بريته له وهى ئايا تۆ هينده ئازايت دان بنيت به وهى هه له بويت و ههنگاوه پيوسته كان بنيت بۆ پيكر كردنه وهى دۆخه كه ت يان نا.

چى بهرده مى گرتويت؟

ئه گهر ده ته ویت برك پارهى ديارى كراوت ده ست بكه ویت، له خۆت بپرسه "بۆچى تا ئيستا ئه م بپه پاره يه م ده ست نه كه وتووه؟" چى بهرده مى گرتووم؟ ئه و هۆكاره سهره كيه چيه پيگهر له وهى تۆ ئه م بپه پاره يه به ده ست بيهت؟ دووباره ي ده كه مه وه، تۆ ده بيهت زۆر پاستگۆ بيهت له گه ل خۆتدا.

له چوار ده وى خۆت به وانه و ئه و كه سانه ده ستنيشان بكه كه ئه و بپه پاره يه ي تۆ ده ته ویت ده ستيان ده كه ویت. چى كاريك جياوازتر له تۆ

... ئامانجەكان! ...

دەكەن؟ چى كارامەيى و توانايەكى تايەتتيان ھەيە تۆ ھىشتا بۆت
دروست نەبوو؟ تۆ پىويستت بە چى كارامەيى و توانايەك ھەيە بۆ
ئەو ھەي ئەو بىرە پارەيە ئەوان دەستيان دەكەوئت تۆش دەستت
بەكەوئت؟ ئەگەر دلتيا نيت، بېرۆ و لىيان بېرسە. بزانە بۆ، چونكە ئەم
بابەتە زۆر گرنگترە لەو ھەي لە خۆتەو ھەي گريمانە لىبەدەيت.

ئاستى كارامەيى و تواناكانت دەستنيشان بەكە

ليستى ھەموو كارامەيىەكانى خۆت بەكە. سەرەتا دەستنيشانى
دەرەنجامە سەرەكەيەكانى بواری پيشەكەي خۆت بەكە. بيارە چەندان
ئەرك ھەيە كە تۆ دەبيت بەوپەي باشيى و ئەرتنيەو ھەي ئەنجاميان بەدەيت
بۆ ئەو ھەي كارەكەت بە باشى بېوات بەرپۆ، ئەو ئەركانە چين؟
لە ھەر كارىكدە، بەلای كەمەو ھەي ۵ بۆ ۷ بواری ھەيە. ئەمانە ئەركە
گرنگەكانن. تۆ دەبيت لە ھەر دانەيەكاندا ناياب بيت بۆ ئەو ھەي ھەموو
ئەو كارەي پارەي لەسەر وەردەگريت بە باشى ئەنجام بەدەيت. دەبيت لە
ھەيەكەك لەمانەدا بالا دەست بيت ئەگەر بتەوئت ئەو بىرە پارەيەي
دەتەوئت، دەستت بەكەوئت.

بېوانە ئەم دۆزىنەو ھەي گرنگە: لاوازترین كارامەيى سەرەكەي بەرزترین
ئاستى ھەيە لە چاوە ھەموو كارامەيىەكانى تردا. لاوازترین كارامەيى
سەرەكەي، ھەرچىيەك بيت، دەستنيشانى داھاتى بواریەكەي خۆت
دەكات. لەوانەيە لە ھەموو كارەكاندا ناياب بيت بېجگە لەو كارامەيىە
سەرەكەي، ئەمەش دەبيتە ھۆي لەمپەر و دواخستنت لە ھەموو
ھەنگاوەكاندا.

... ئامانجەكان ...

لە چى بوارىڭ و كارامەيىە كدا تۆ بالا دەستىت؟ چى كارامەيىەك يان
كۆمەلە كارامەيىەك بەرپرسە لە سەر كەوتنى تۆ لە پىشە كەتدا؟ ئەو چى
كە تۆ لە ھەموو كەسىكى تر باشتر ئەنجامى دەدەيت؟

لاوازىن بوارەكانى خۆت دەستىشان بکە
ھەر كە وەلامى ئەم پرسیارانەت دایەو، پاشان لە ئاوینە يەكدا لە خۆت
بېوانە و بلى "لاوازىن بوارەكانى من چىن؟" تۆ لە چىدا لە خوار
ئاسايە وەيت يان لاوازىت؟ ئەو چى بە لاوازى ئەنجامى دەدەيت كە
بۆتە ھۆى لەمپەرى تواناكانت لە بەكارھيئەت كارامەيىەكانى تەرتدا؟ ئەو
چى تۆ بە لاوازى ئەنجامى دەدەيت و خەلكى تايىدا لە تۆ باشترن؟ بە
تايەتتى ئەو كارامەيىە سەرەكیانە چىن كە گرنگ بۆ سەر كەوتنت؟
ھەرچىبەك بن، تۆ پىويستە دەستىشان يان بکەيت بە وردى و دروستى و
پاستگوى و پاشان پلاننىڭ دابىئىت بۆ باشتر كەردنى ھەر بوارىكت.

بىھيئە پىشچاوت دووبارە دەست پىيەكەيتەو
كاتىڭ دەست دەكەيت بە گەشتى بە دىھيئەت ھەر ئامانجىكى مەزن،
دەبىت بىھيئەت پىشچاوت كە لە ھەر كاتىڭدا بىت، تۆ دەتوانىت
دووبارە پىشەكەت دەستپىيەكەيتەو. ھەرگىز پى بەخۆت مەدە ھەست
بکەيت بەو ھى گىرت خواردووە و قىل بوويت بە ھۆى پىيارىكى
پايردووتەو. جەخت بەردەوام لە سەر داھاتو بىت.

نۆركەس لەمۆكەدا دوور دەكەونەو لە خویندن و كار و پىشە و چەندان
سالىان لە ئەزمون و دەست دەكەن بە كار و پىشە يەكى تەواو نوئ و
جىاواز. ئەم كەسانە بەشى خۆى پاستگۆن لەو ھەدا درك بکەن بەو ھى ئەو

... نامانجه كان! ...

ئاراستەبەي لەسەرى دەپۆن داھاتوویەکی سنورداری ھەيە و دەیانەوێت و
بەپاری ئەوەیان داوہ بەرەو داھاتوویەك بپۆن ئەگەرئیتەكان زۆر مەزن
بێت. تۆش دەبێت ھەمان شت بکەیت.

کاتیك ھەلسەنگاندنیکى بناغەیی بۆخۆت و ژيانت دەکەیت، دەبێت
پەوێ پەوێ پاستیەكان ببیتەوہ ھەرچیک بن. وەك چۆن ھارۆلد جینین
دەلێت "پاستیەكان درۆ ناکەن". تۆش بەدووی پاستیە پاستەقینە بێ
ئەملالاکاندا بپۆ، نەك ئەو پاستیانەي (وادیارە) پاست بن، یان ئەو
پاستیانەي (ئەگەری ھەيە) پاست بن، یان ئەو پاستیانەي خوازاریت
پاست بن. پاستیە پاستەقینەكان ئەوانەن تۆ پیویستەن بۆ ئەوہی
بەپاریکی باش بدەیت.

نامادەبە خۆت داھێنیتەوہ

بە وردی و قولیی لە دۆخی ئیستای کارەکەت بپوانە. لە دۆخی ئیستای
پیشەکەت بپوانە، لە بازارپی پیشەکەت بپوانە. لە دووبارە داھێنانەوہی
خۆتدا، کەمێك بوہستە و بیر لە دووبارە دەستپیکردنەوہی کارەکەت
بکەوہ بەو زانیاریانەي ئیستاکە دەیانزانیت .

بەھێنە پێش چاوت پیشە و کارەکەت لە شەو و پۆژیکدا بوونیان
نەمێنیت. بەھێنە پێش چاوت ناچاریت بژاردەي کاری نوێ بدەیت. ئەگەر
تۆ ھەرئەمڕۆ ناچاریت دووبارە دەست پێکەیتەوہ، بەو تیکەلە
تایبەتیەي لێھاتوویی و کارامەییەكانت، چی شتێك جیاواز ئەنجام
دەدەیت لەوہی ئیستاکە ئەنجامی دەدەیت؟

... ئامانجەكان! ...

بەھادارتىن لايەنەكەت

بەھادارتىن لايەنى دارايىت برىتىيە لە توانات بۆ پەيداكرىنى پارە. برىتىيە لە توانات بۆ جىيەجى كرىنى لىھاتووى و كارامەيىيەكانت لە بازاري پىشەكەتدا بۆ پەيداكرىنى پارە. لە واقىعدا، ئەگرى ھەيە مال و ئۆتۆمبىل و ھەژمارى بانكىي و كەلوپەلى ناوماڵەكەت ھەمووى لەدەست بەدەيت بىجگە لەو پۆشاكەي لە بەرتدايە ھىچت بۆ نەمىننەتەو. بەلام ھەتا ئەو توانايەت بۆ پەيداكرىنى پارە لەجىي خۆي بىت، ئەوا دەتوانىت زۆر بە خىرايى دووبارە پىشە و كاريك بۆ خۆت دروست بكەيت و پەيدا بكەيت و دەستبەگەيتەو بە پەيداكرىنى پارە.

توانات بۆ پەيداكرىنى پارە زۆر بەلاي تۆو بەنرخە. توانات بۆ پەيداكرىنى پارە دەكرىت لايەنكى بەھابەرزبۆو بىت يان بەھادابەزىو، ئەمەش واتە ئەم توانايەت دەكرىت بەھاكەي گەشە بكات و بەھىز بىيىت ئەگەر تۆ بەردەوامىيەت لە كاركرىن تيايدا و پەرە و گەشەي پىيەدەيت، ھەروەھا دەشكرىت ئەم توانايەت بەھاكەي داببەزىت و نرخى نەمىننەت ئەگەر تۆ وابزانىت مسۆگەرە و تەنھا كار بەو زانىارى و ئەزمونانەت بكەيت كە لە پابردوودا پەيدات كردووە و بۆت دروست بوو.

گۆژمەيەك لە سەرچاوە

تۆ خۆت وەكو "گۆژمەيەك لە سەرچاوە" ببىنە، خۆت واببىنە تواناي ئەنجامدانى چەندان كاري جياوازت ھەيە. تۆ چەندان كارامەيى و توانا و زانىارى و لىھاتووى و خویندەواري و ئەزمونى جياوازت ھەيە. چەندان كار ھەيە تۆ بتوانىت ئەنجاميان بەدەيت، يان فىتر بىيت چۆن ئەنجاميان بەدەيت زۆر بە باشى. ھەرگىز پى بەخۆت مەدە قفل بىيىت لەسەر

... نامانجه كان! ...

پېچكه په كې ديارىكراو، به تايبه تى نه گړ دلخوش و ناسوده نه بېت به و
هه لومره جى نه مړو توى تېدايت.

له مړى دووباره ده ستيكردنه وه دا، وهك نه وهى تو تازه ده ستيكيت به
كاره كات، به قولى له ناخى خوت بېوانه. نه و خووه باشانهى هه تن چين
كه يارمه تيده رتن له چوون به ره و نامانجه كانت؟ نهى نه و خووه خراپانه
چين كه نه گړى هه بېت بوبنه له مېر له به رده متدا؟ باشترين
تايبه تمه ندى كه سىتى و كه سايه تيت چين؟ نهى لاوازترين
تايبه تمه ندى كه كانت چين؟ پيوستت به چى جوړه خوويهك و
تايبه تمه ندى كه نوى هه يه تا نه وپه پرى توانات بخاته گه و پلانت چيه
بو دروستكردنى نه م تايبه تمه ندى و خووانه؟ پيوستت به چى جوړه
خوويهك هه يه وه لای بنيت و نالوگورپان پييكيت له گه ل خووى باشدا؟

له باشيپه وه بړو به ره و مړنى

جيم كولينز، له كتيبې پرفروشه كارسازيه كه يدا به ناوى (باش به ره و
مړن) Good to Great - ده لېت كه وا تو ده بېت بته وېت
"پرسىارى ناخه ژين" له خوت و كاره كات بكه يت نه گړ بته وېت
به ربه سته كانى به رده مت ده ستيشان بكه يت و لايان بده يت كه پړگړن له
به ره و پيشچوونت. هه نديك له و پرسىاره ناخه ژينانه چين پيوسته
له خوت پېرسيت پيش نه وهى به هه موو هوش و دل و ده رووتنه وه به ره و
نامانجه كانت بړويت؟

هركا تيك من پلانى ستراتيژيى بو كړمپانياكه م دابنيم، دانيشته كه مان به
چوار پرسىار ده ست پيده كه م. به كه ميان، پيگه ي ئيستانمان چيه؟ داتا و

... نامانجه كان! ...

زانبارى كۆده كەينەۋە لەسەر ھەموو بەشەكانى كۆمپانىياكە بۆ
دروستکردنى وئىنايەكى نۆد پوون و ئاشكرا لەسەر خالى دەستپىكان، بە
تايەتى دەربارەى فروش و پىگەمان لە بازاردا و قازانجەمان.
دوومەمیان، دەپرسىن "خواریارین لە داهاتوودا لەكویدا بین؟" لێرەدا بیر
لە داهاتوویەكى نمونەى دەكەینەۋە. دەیهێننە پىش چاومان كە
دەتوانین چۆنمان بویت كۆمپانىياكەمان بەو شیۋەى لىكەین لە چەند
سالى داهاتوودا، ۋە دیدىكى پراوپر دروست دەكەین لەسەر ئەۋەى
كۆمپانىياكەمان چۆن دەبێت ئەگەر لە ھەموو پوویەكەۋە سەرکەوتن
بووین.

سپەمیان، دەپرسىن "چۆن گەشتوینەتە ئەم پىگەى ئەمپومان؟
چیمان بە دروستى ئەنجام داۋە؟ دەمانووست چى بە جیاوازی ئەنجام
بدەین؟ تا ئىستا گەرەتەین سەرکەوتنمان چى بوو و بۆچى ئەم
سەرکەوتنە پووداۋە؟ لە چیدا شكستمان ھىناۋە و ھۆکارەكانى چى
بوون؟ ۋەكو جورج سانتەيانا دەلێت "ئەوانەى لە مێژوۋە ۋە فێرنا بن لە
چارەیان نوسراۋە ھەلەكان دووبارە بكەنەۋە."

چارەمەین پرسىار بریتىە لە "پىۋىستە ئىستا چى بكەین بۆ ئەۋەى لەم
پىگەمانەۋە برۆین بۆ ئەۋە پىگەى دەمانەۋىت؟" بنەما لەسەر
ئەزمونەكانمان، دەبێت چى شتێك زیاتر ئەنجام بدەین و چى شتێك
كەتر ئەنجام بدەین؟ دەبێت دەست بكەین بە ئەنجامدانى چى شتێك كە
ئەمپۆكە ئەنجامى نادەین؟ ئەى دەبێت بە تەواۋەتى لە ئەنجامدانى چى
شتێك بوەستین؟

پلانى ستراتېژىي خۆت دابنى

مەوالە دلخۆشكارەكە ئەوھىيە كە ئەگەر سى پىرسىياري يەكە مەمان
رەلامدابیئەوھىيە دەروستى، ئەوا پلانى ستراتېژىي و نەخشەي بىنەپەرتى زۆر
بە ئاسانتر بە دەستمانەوھىيە دىت وەك لەوھىيە لە ھەولەندا بۆينايە بۆ
پلاندانان بەبى ئەوھىيە لىمان پوون بىت پىگەمان كۆيە و چۆن
گەشتوینەتە ئەم ئاست و پىگەيە.

وتەيەكى دىرىن ھەيە دەلىت "دەستپىكىكى باش نىوھىيە كارەكەيە".
دۆتۆرەكان دەلىن "دەستنىشانكردنى دروست نىوھىيە چارەسەرەكەيە".
تەرخانكردنى كات بۆ ئەوھىيە بە پاستگۆيانە خەملاندن ئەنجام بەدەيت بۆ
ھەمو بەش و لایەنەكانى دۆخ و پىگەكەت پىش ئەوھىيە بەرەو
ئامانجەكانت بۆيىت دەبىتە ھۆي گىراندەوھىيە چەندان مانگ و تەننەت
سالىش لە گەشتەكەتدا. لە زۆرىنەي دۆخەكاندا دووبارە خەملاندەوھىيە
ئامانجەكانت لە ژىر تىشكى شىكارىي و زانىيارىي بالادەستدا دەبىتە
كارىكى زۆرەملى. ئەم كارە دەبىتە ھۆي خىراكردنى بە دەستەپىننى
ئامانجەكانت بە شىوھەيەكى بەرچا.

لەسەرەتاوھىيە دەستپىگە

۱. واقعىي دۆخى ئىستات دەستنىشان بکە پەيوەندىدار بە ئامانجە
سەرەكەكانتەوھىيە. ئىستاكە لە چى ئاستىكدايت، چەندت ماوھىيە بگەيت؟
۲. بىرکەندەوھىيە سەر بىنەما جىبەجى بکە بۆ ھەموو لایەن و بوارەكانى
ژيان. ئىستا تۆ چى دەكەيت ئەگەر ئەم زانىيارىي ئىستات ھەبووايە و
ئەگەر پىوئىست بووايە دووبارە ئەنجامى بەدەيتەوھىيە، ئەنجامت نەدەدا.

... نامانجه کان! ...

۳. شیکارییه کی چوپچی لایه نی دارایی زیانت نه نجام بده. نه مړو داهاتنه چهنده و سامانت چهنده؟ نامانجت له م بواره دا چیه؟

۴. شیکارییه کی چوپچی لایه نی کارامه ییت نه نجام بده بؤ خزن وکاره کت. له چیدا باشیت؟ له چیدا پیویستت به باشرکردنه؟

۵. ده ستنیشانی بکه به ته واوړتی و به وردی له کاترمیړکدا چهنده پیدای ده کیت و چی ده کیت له بهرامبه ر به ده سته پنانی نه م بره دا. پیویستت چی نه نجام بده بیت بؤ زیادکردنی پږه ی داهاتت بهرامبه ر یه ک کاترمیړل مانگه کانی داهاتوودا؟

۶. بیپنه پیش چاوت داهاتووت له ه موو پوویه که وه بی که موکوپیه. پیویستت چی پووبدات بؤ نه وه ی نه م دیده بیپته واقع؟

... نامانجه كان! ...

بەشى نۆ بەرەوپېشچوونت پىتوانە بکە

"ھىچ پىنگەيەك زۆر دوودورېژ نىيە بۆ مۇڧىك كە زۆر بەرەوپېشچووە و پەلەشى تىدا نەكردو، ھىچ شەرەڧىك ھىندە دوور نىيە بۆ مۇڧىك كە بە ئارامگىرىيەو خۆى بۆى ئامادە دەكات"

"جىن دى لا برويەر"

تۆ توانايەكى ھىزىى ناوازەت ھەيە كە بەردەوام شىكست دىنىت لە بەكارھىتانيدا بەو پەرى تواناتەو. ئەگەر بە شىۋەيەكى سىستەماتىكىى ئامانجەت لە ژيانندا دانا و پلانى وردت دانا بۆ بەدەستھىتانى ئەم ئامانجانە، ئەوا چەندان سالى كاركردنت بۆ دەگەرېتەو لە گەشتن بە ھەمان ئاستى سەرکەوتندا. دانانى ئامانج دەپېتە ھۆى ئەوھى تۆ برېكى گەرەى تواناكانى بىرکردنەوہت بەكاربېنىت وەك لە كەسىكى ئاسايى.

ھىزى نەستت برىتيە لە "نوسىنگەى سەرەكىى" ژيانەت. پۆلى ئەم نوسىنگەيە برىتيە لە مامەلەكردن لەگەل زانىارىيەكانى ژىنگەكەت و پاشان دەستنىشانكردن و شىكاركردن و بەراوردكردى بە زانىارىى تر و پاشان بېياردان لەسەر كىردارە پىۋىستەكان.

بەلام ئەوھى ھىزە مەزنەكەى لە دەستە برىتيە لە نەستت، ئەو نەستتە كە وات لىدەكات بتوانىت پىژەيەكى مەزنتەر لە جاران بەدەست بېنىت. بەلاى كەمەو ۹۰٪ يان زياتر لە ھىزى دەروونىى "شاراوەيە". زۆر گرنگە

... ئامانجەكان! ...

فېر بېيت ئەم ھېزە شاراوەيەت بەكاربېيت بۇ ھاندان و بزواندن و پالئانی
خۆت بەرە و پېشەوہ بۇ بەدەست ھېئانی ئامانجەكانت.

بە ئامانجەكانت خۆت بەرنامەپېژ بە

نەستت زۆر بە باشتر کار دەكات ئەگەر ئامانجی پوون و ئەرکی دیاریکراو
و پېوانەى جېگېر و بەرواری نەگۆپت ھەبېت. تا زیاتر بەم لایەنانە نەستت
بەرنامەپېژ بەکەیت، ئەوا نەستت باشتر کار دەكات و لەماوہیەکی کورتتردا
زۆر زیاتر بەدەست دېئیت.

لەکاتیکدا ئامانجەكانت دادەنئیت و دەست دەکەیت بە کارکردن بۇ
بەدھېئانیان، زۆر گرنگە چەند خالیکى پشکنین یان پېوانەکاری بۇ خۆت
دابئیت تا بتوانیت بەکاری بېئیت بۇ خەملاندنی ئاستی بەرەوپېشچوونت
بە پۆژ و بە کاتژمېر. تا ئەم پېوانەکاریانەت پوونت و دیاریکراوتر بن، تۆ
زۆر باشتر و وردتر دەتوانیت ئامانجەکانی سەر لیست و خشتەكانت
بېئیکیت.

نەستت پېویستی بە "سیستەمی زۆرەملی" ھەیە کە پیک بېت لە بەرواری
کۆتایی کە خۆت بۇ خۆت داناوہ بۇ بەجېگەیانندی ئەرک و بەدھېئانی
ئامانجەكانت. بەبى بوونی سیستەمی زۆرەملی، ئەگەری زۆرە بە ئاسانی
کارەكانت دوابخەیت و پشتگوى بخەیت و ئەرکە گرنگەكانت ھەلبەگیت بۇ
کاتیکى دواتر، یان ھەر ئەنجامیان نەدەیت.

سى کلېل بۇ ئەدای بالا

سى کلېل ھەیە بۇ ئەدای بالا لە بەدھېئانی ئامانجەكانتدا. ئەوانیش
بریتین لە پابەندبوون و تەواوکردن و کۆتایی پېھتەنان.

... ئامانجەكان! ...

كاتىك تۇپا بەندىبۇنىكى تەۋا تەرخان دەكەيت بۇ بەدىيەننى ئامانجىكى
دىيارىكارا، ۋە ھەمۇ پاساۋەكان ۋەلا دەنىيت، ۋەكو ئۈۋە ۋايە پى
بىيىت بە خىرايى نەستىدا ۋ دەرىچىت. بەم كارە داھىنەرتىر
تەرخانكراۋتر ۋ جەختكراۋتر دەبىت بە شىۋەيەك پىشتىرات لىنەھاتىيت.
پىۋان ۋ ژىنانى مەزىن ئەۋانەن پابەندىبۇنى پوۋن ۋ جىگىرىيان ھەيە ۋ
پەنى دەكەنەۋە لەم پابەندىبۇنەنەيان لا بەدەن جا ھەرجىيەك پوۋىدات.
تەۋاكىردىن دوۋەم پىكھاتەي ئەداي بالايە. جىۋاۋىيەكى گەۋرە ھەيە
لەنىۋان ئەنجامدانى ئەركىك بە پىژەي % ۹۵ ۋەك لە ئەنجامدانى ھەمان
ئەرك بە پىژەي % ۱۰۰. زۆر كەس ئەركەكانيان زۆر بە باشى ۋ دروستى
ئەنجام دەدەن تا دەگاتە ئاستى % ۹۰ بۇ ۹۵ پاشان تەمبەلى دەيانگىرت
ۋ خاۋ دەبەنەۋە ۋ تەۋاكىردىن كۆتايى ئەركەكە دوا دەخەن. دەبىيت
بەرگى ئەم ھەستە بگىرت، دەبىيت تۇ بەردەۋام زۆر لە خۆت بگەيت ۋ
خۆت پەروەردە بگەيت بۇ بەرگەگرتىنى ئەم ھەستە سىروشتىيە ۋ
نەۋەستىت تا تەۋاۋىۋىنى تەۋاۋەتتى ئەركەكەت.

تلىاكە سەرسۇپھىنەرە سىروشتىيەكە

ھەركاتىك تۇ ھەر جۆرە ئەركىك تەۋا بگەيت، مېشكت بىرپىكى كەم لە
مادەي ئىندۇرڧىن دەردەدات. ئەم تلىاكە سىروشتىيە ھەستى خۇش بەختى
ۋ دلخۇشيت پىدەدات، ۋادەكات ھەست بە فراۋانى دەروۋن ۋ ئاشتىي ناخ
بگەيت. ئەم مادەيە دەبىتە ھۆي بىزۋاندنى داھىنەرايەتى ۋ باشترکردنى
كەسىتت. ئەم ئىندۇرڧىنە "تلىاكە سەرسۇپھىنەرە" سىروشتىيەكەيە.

... ناھانجەکان! ...

ئەو ئەركەى تەۋلوى دەكەيت ھەتا زىياتر گىرنگ بىت، بىرى ئىندۇرفىنى
مىشكىشت زىياتر دەبىت. ئەمە ۋەكو خەلاتكردى سەركەوتن و
بەدەستەپنان ۋايە. بە تىپەپوونى كات، تۆ دەتوانىت ھەستىكى ئەرئىت
بۆ دروست بىت لە ھەستكردن بەو خوشبەختىەى بەھۆى ئەم "دەردرانى
ئىندۇرفىن" ھە ھەستى پىدەكەيت.

تەنانت كاتىك ئەركىكى بچوكىش تەۋاۋ دەكەيت ھەر ھەست بە دلخۇشى
دەكەيت. كاتىك ئەركىكى گەرە تەۋاۋ دەكەيت، ھەر ھەست بە دلخۇشى
دەكەيت. كاتىك ھەنگاۋە جىاۋازەكانى تەۋاۋكردى ئەركىك جىيەجى
دەكەيت و دەبىت، بۆ ھەر دەستكەوتىك، ئىندۇرفىن لە مىشكدە
دەردەدرىت. بەردەۋام ھەست بە دلخۇشى و خوشحالى دەكەيت
لەكاتىكدا بە شىۋەيەكى بەردەۋام كار دەكەيت بۆ تەۋاۋكردى ئەرك و
كارە گىرنگەكانت.

ھەستىكى بىردنەۋە دروستبە

ھەموۋان ھەز دەكەن ۋەكو "براۋە" ھەست بکەن. كەۋاتە بۆ ئەۋەى ئەم
ھەستەت بۆ دروست بىت ئەۋا پىۋىستە بىيەتەۋە. تۆ ھەستى براۋەت بۆ
دروست دەبىت كاتىك ئەركەكانت بە پىژەى ۱۰۰٪ تەۋاۋ دەكەيت. كاتىك
بەردەۋام و دووبارە ئەم كارە ئەنجام دەدەيتەۋە، وردە وردە ئەۋ
خوۋەت بۆ دروست دەبىت كە كارىكت دەستپىكر تەۋاۋى بکەيت. ۋە
كاتىك ئەم خوۋى تەۋاۋكردى كارە جىگىر دەبىت، ژىانت باشتە دەبىت بە
شىۋەيەك ئەمۋكە ناتوانىت بەيىتە پىش چاۋت.

... ئامانجەكان! ...

لە دەروونزانییدا، پێچەوانە ھەمیشە پاستە. "کاری تەواونەکراو" سەرچاوەیەکی سەرھەکی فشار و دڵپراوکییە. لە پاستیدا زۆرینەی ئەو دڵناخۆشی و دڵنەگیی خەلکی ھەستی پێدەکات بەھۆی ئەوەوەیە خۆیان فێرنەکردووە و خۆیان پەرورەدە نەکردووە تا ئەو ئەرک و کار و بەرپرسیاریتیە لە سەریانە ھەمووی تەواو بکەن و پشتگوێ نەخەن.

ئازاری دواخستن

ئەگەر تۆ ئەرکیکی گەورەت پێپراسپێردراوە و بەردەوام پشتگوێت خستووە و دواخستووە، ئەوا دەزانیت مەبەستم لە ئازار چیە. تا زیاتر چاوەڕێ بکەیت بۆ دەستپێکردن بە کار و ئەرکەکەت و تا زیاتر لە بەرواری کوتایی نزیک بێتووە، پێژەیی فشارەکەت گەورەتر و بەهێزتر دەبێت. پەنگە وای لێبێت شەوانە خەوت لێنەکووێت و کاریکاتە سەر کەسێتیت. بەلام ھەر کە دەستت کرد بە کارەکە و نەوەستایت تا تەواوبوون، ھەست بە دڵ تاسۆدەبوون و حەوانەوێەکی مەزن دەکەیت.

ئەمە وەک ئەوەیە سروشت خەلاقی بکات بۆ ھەر کاریکی ئەرینی و باش. وە لە ھەمان کاتدا سروشت سزاشت دەدات بە فشار و ئاڕەحەت بوون ئەگەر شکست هینا لە ئەنجامدانی ئەو کارانەی وادەکەن بەرەو ئامانج و دەرەنجامە گرنگەکان بپۆیت.

کاری نەری ھاوسەنگ

بەکێک لە بەناوبانگترین کارەکان لە بەرپۆوەبردنی سەردەمیانەدا بریتیە لە بەکارھێنانی "کاری نەری ھاوسەنگ". بەکارھێنانی ئەم کاری نەرانە وادەکات ھەموو کەسێک لە ھەر ئاستێکی کاردا بێت ھانبدرێت بۆ دەستنیشانکردنی پێوەرە سەرھەکیەکانی ئامارەدەر بە سەرکەوتن،

پاشان نمرەدان بە خۆيان پۆزانە و ھەفتانە لە ھەریەک لەم بوارە
سەرەکیانەدا.

ئەمە خاڵیکی گرنجە، تەنھا دەستنیشانکردن و دانانی ژمارە و نمرەبەك و
پاشان ئاگاداریبوونی تەواوەتی لێی و گرنجیپێدانی، وادەكات ئەدات باشتەر
بکەیت لەو بوارەدا. بۆ نمونە، ئەگەر کەسێک پێش کۆبونەوێک پێت
بڵێت خەملاندنت بۆ دەکریت لەسەر ئاستی گۆیگرنتنت لە کۆبونەوێکەدا،
ئەوا تۆش ئاست و کارامەیی گۆیگرنتنت زۆر باش دەبێت و ئامادە دەبێت
تەنھا لە ماوەی چەند خولەکیکی کەمدا، وە لە کۆبونەوێکەدا زۆر بە باشتەر
و ئاگادارتر گۆی دەگریت چونکە دەزانیت ئەم پەفتارەت چاودێری
دەکریت.

بەھەمان شیوە، ھەركاتیك تۆ ئامانج و پێوەر و چالاکی گرنجت بەلای
خۆتەو ھەلبژارد، وە دەستت کرد بە چاودێریکردن و ئاگاداریبوون لێی بە
شیوەیەکی پۆزانە، ئەوا ئەدات لەو بوارەدا زۆر باش دەبێت.

یەكێك لە بەسوودترین ئەو کارانەی لە پێشەكەتدا ئەنجامی دەدەیت
بریتییە لە دانانی خاڵی پشکنین و دروستکردنی کارتێ نمرە و پێوانە و
پێوەر و بەرواری کۆتایی بۆ ھەر ئەركێك کە لەسەر تە ئەنجامی بەدەیت لە
پێگەتدا بەرەو یەكێك لە ئامانجەكانت. بەم شیوەیە تۆ سیستەمی
زۆرەملیی نەستت کارا دەکەیت. ئەم سیستەمی زۆرەملییە ھانت دەدات و
دەتبزوینیت لەسەر ئاستی نەست بۆ ئەوێ زووتر دەست پێیکەیت و
باشتر کار بکەیت و درەنگتر بمییتەوێ و کار و ئەركەکت تەواو بکەیت.
سوپەكە داخە

... ئامانجەكان! ...

سېئەم كليل لە پاش پابەندبوون و تەواوکردن بریتىيە لە كۆتايى پېھىنان.
كۆتايى پېھىنان بریتىيە لە جياوازىي نىوان سوپى كراو و سوپى داخراو.
كۆتايى ھىنان بە كىشەيەك لە ژيانى كەسى و پىشەتدا زۆر گرنگە تا تۆ
مەست بە دلخۆشى و كۆنترۆلى دۆخەكەت بكەيت.
كۆتايى پېتەھىنان و كاری تەواونەكراو و ئەركى كەموكۆپ جا ھەر جۆرىك
بىت ھەموو سەرچاوەى سەرەكى فشار و لەخودپازىنەبوون و شكستن
لە كاردا. ئەمانە برێكى ئىجگار گەوردەى وزەى جەستەى و عاتىفى
بەكار دەبەن.

توانستى سەرەكى

پەنگە گرنگترين توانست لە جىھانى كارکردندا بریتىيە بىت لە "پشت
پىئەستراویتی". ھىچ شتێك نابیتە ھۆى زیادکردنى داھات و مۆچە و پلە
بەرزکردنەوت وەك لە دروستکردنى ناویانگێك لەوێ كارەكانت بە
خىراى و بە باشى و لەكاتى خۆیدا ئەنجام بدەيت.
ئامانجەكانت ھەرچىەك بن، لیستێك دروست بكە بۆ ئەو ئەرك و كارانەى
پێویستە ئەنجامیان بدەيت بۆ ئەوێ بتوانیت ئەو ئامانجانەت بىتە دى.
پاشان بەروارى كۆتايى بۆ ھەریەك لەم ئەرك و كارانە دا بنی. پاشان
ھەموو پۆژ و كاترۆمێرەكانت بەكاربێنە بۆ كارکردن لەوێ لە بەروارى
كۆتاییدا كار و ئەركەكانت تەواو بكەيت. بەرەوپیشچوونى پۆژانەت پێوانە
بكە و بەپێى پێویست خێراتر بە و خواتر بێوہ. بەلام لە یادت بىت
ناتوانیت ئامانجێك بپێكێت ئەگەر نەپىینیت. تا پوونتر بىت بەرامبەر

... ئامانجەكان! ...

بەرورارى كۆتايى و پىئوانەكانت، زياتر بە دەستدېئىت و خىراتر بە دەستيان دېئىت.

ئامانج يان بېريار بەبى بەرورارى كۆتايى تەنھا قسەيە و ھېچى تر. ھېچ وزەيەكى پالئەرى نيە، وەكو فېشەككە بەبى باروت لەناو مەخزەنى چەكەتدا بىت. ھەتا بەرورارى كۆتايى دانەئىت و پابەند نەبىت بەم بەرورارەو، ئەو پىك وەكو ئەو يە "موختار كوژ" بىتەقئىت و ھېچ بە دەست نەھىتتە لە ژيان و كارەكەتدا.

ھەندىك جار خەلكى دەپرسن "چى دەبىت ئەگەر بەرورارى كۆتايىم دانا و بەلام لەم بەرورارەدا ئامانجەكەم بە دەست نەھىتە؟"

وہلامى ئەم پرسىارە ئاسانە، بەرورارىكى تىرى كۆتايى دابنى، دانەيەكى تر، دانەيەكى تر! ئەگەر پىئويست بوو. بەرورارى كۆتايى خەملاندنىكە بۆ ئەوئە تۆكەى ئەرك و كارەكەت تەواو دەبىت. تا زياتر كارىكەيت بەرورارى بەرورارى كۆتايىت، زياتر و زياتر دەتوانىت پىش يان لەكاتى بەرورارى كۆتايىدا كارەكانت تەواو بىكەيت و بزائىت ئەرك و كارىكى دىارىكراو چەندە كاتى پىئويستە. باشتر و باشتر دەبىت لە بە دەستھىنانى ئامانجەكانتدا.

فيل خواردن

ئايان ئەم پرسىارەت بىستورە: "چۆن فېلىك دەخۆيت؟" ئەى دەزانىت وەلامەكەى چىە؟ "ھەر جارە و قەپالېك".

ئەم لىكچواندە بۆ بە دەستھىنانى ئامانجە گەرەكانە. چۆن دەتوانىت ئامانجىكى گەرە بە دەستبىئىت؟ ھەر جارە و ھەنگاويك و ئەركىك و پىئوانەكردنىك.

... ئامانجەكان! ...

ئامانجە ماوۋە درىژەكانت دابەش بىكە بەسەر سالانە و مانگانە و ھەفتانە و تەننەت بەپىي كاتژمىرىش. تەننەت ئەگەر ئامانجە ماوۋە درىژەكەشت بىرىتى بىت لە سەر بەخۇبوونى دارايى ئەوا ئەو ھەش شى بىكەو بەسەر ئەو ھى چۆن كاتژمىرەكانى داھاتووت بەكار دىنيت بەشىو ھەك بىيىتە ھۆى ئەگەرى سەر بەخۇبوونت لە پووى دارايى ھە.

ئەگەر دەتەوئىت داھاتت زىاد بىت، دەزانىت ھەموو داھاتەكەت لە دەرەنجامى "بەھى زىادكراو" ھە ھە. پىوانە ھەر كارىك ئەنجامى دەدەيت و پاشان بىرسە لەخۆت چۆن بتوانىت بەھى كارەكەت زىاد بىكەيت بەجۆرىك بىيىتە ھۆى زىادكردنى سامان و موچە و داھاتت ھەك لەو ھى ئەمۇت.

دەستىشانكردنى بەھادارتىن ئەركەكەت

بۆلە سەرۆككارەكەت بىرسە "ئەو تاكە شتە چىە كە من ئەنجامى دەدەم لە ھەموو شتىكى تر بە بەھاترە؟" ھەلامەكەى ھەرچىيەك بىت، بەدووى ئەو پىگانەدا بىگەرى كە دەبنە ھۆى زىادكردنى ئەنجامدانت بۆ ئەو كارە ھەولى باشتىر و باشتىر بونى تىدا بەدە.

شتىكى سەر سۆرپىنەرە چەند دەتوانىت بەدەستىنيت ئەگەر ئەركەكانت دابەش كرد بەسەر ھەنگاو و كارى بچوكتىدا، ھە دانانى بەروارى كۆتايى و پاشان ھەر جارە و كارىك ئەنجام بەدەيت. وتەيەك ھەيە دەلئىت "پى بەپى پىشت دەشكى، بىست بە بەست ھەمووى ئاسان دەبى."

... نامانجه كان! ...

باشترکردنی بهرده وام و کوتایی نه ماتوو
نه گهر تۆ بته ویت پیژهی کارت له کاتژمیریکدا و پیژهی داهانت زیار
بکیت نه وای بگه پی به دووی نه و پیگانه دا که ده بیه هوی که مه که مه
باشترکردنی گرنگترین نه و شتانه ی نه نجامیان ده دهیت. پۆژی کاتژمیریک
له بواره که ی خۆندا بخویننه وه، گوی له بهرنامه ی تۆمارکراو له بواره که ی
خۆندا بگره کاتیک ده چیته سهر کاره که ت یان له کاره که ت دیتنه وه
ماله وه. چه ندیک توانیت خولی پاهینان وه ریگره. نه م چالاکیانه ده بیه
هوی بهر زکردنه وه و خیرا کردنی ته وای پیشه که ت. کاتیک تۆ پۆژانه بهر
کاتژمیر یان دوو کاتژمیر ته رخان ده که تیت بۆ خود باشترکردن، نه وای
کاریگره که له که بووه کانی سهر توانا کانت ده ره نجامیکی نیجگار
گهره یان ده بیت .

ته ندروست و له ش پیک به

نه گهر ده ته ویت کیشت دابگریت، نه م هاوکیشه ساکاره پینج وشه یه
جیه جی بکه "که متر بخۆ و زیاتر پاهینان بکه ."

نه گهر خۆت پاهینا له سهر که مخواردن به پیژهی که م، وه خواردنی
خۆراکی باش و له هه مان کاتدا وه رزشی پۆژانه ت که میک کرد یان که میک
زیاتر کرد، نه وای جه سته ت بهرنامه پیژ ده بیت به وه ی هه موو پۆژیک بریک
کیش له ده ست بدات. گرنگ نیه نیستا کیشت چه نده، نه گهر پۆژانه بریک
کیش له ده ست بدهیت بۆ نمونه ۲۵ گرام، نه وای له مانگیکدا ده کاته
نزیکه ی به ک کیلۆ. به ک کیلۆ له مانگیکدا ده کاته ۱۲ کیلۆ له سالیکدا، له

... ئامانجەكان! ...

پېر دەبىنىيەت جەستەت و حەزى خواردىنت بە شىۋەيەك پراھىناۋە كە بۆتە
ھۆى لە دەستدانى كېش بە شىۋەكەى زۆر تەندروست و بەردەوام.

سەنت سەنت كۆى بىكەۋە و دۆلارەكان بۆ خۇيان كۆدەبنەۋە
ئەگەر بىتەۋىت دەۋلەمەند بىيىت، بزانە ھەر خەرجىەك دەيكەيت لە
چىدايە. ئامانجىك دابىنى بۆ نمونە پۆژانە ۳ دۆلار يان ۵ يان ۱۰ دۆلار
كۆيكەيتەۋە. ئەم پارانە بىكە ھەژمارى ئەزىرەكرىدەۋە لە بانكدا يان ئەگەر
لە مالاۋە كۆتكردەۋە بە ھىچ شىۋەيەك دەستكارى مەكە. بە ورايىيەۋە
ۋەبەرھىنان بىكە (ئابورىي ئەمريكا). پۆژانە و ھەفتانە و مانگانە پارە
لابدە و ئەم كارە بىكە خوۋىەك و بەردەوام ئەم خوۋەت جىيەجى بىكە.
پاش ماۋەيەك دەبىنىيەت بە ئاسانىي دەتوانىت بژىت لەسەر بېرە پارەيەكى
كەمتر لە جاران و داھاتت زىاد دەبىت و بېرى پارەى كۆكراۋەكەشت زىاد
دەكات. لە ماۋەى چەند ھەفتە و مانگ و سالىكى كەمدا ئەگەر قەرزدار
بىت قەرزەكانت دەدەيتەۋە و ئەگەر ۋەبەرھىنانت كرىبىت ئەۋا بېرە
پارەيەكى زۆر لەلاۋە كارت بۆ دەكات. پاش چەند سالىك دەبىنىيەت لە
پۇى دارايىيەۋە سەربەخۆيت (ئابورىي ئەمريكا)،

كەسىكى خوينەر بە

ئەگەر ھەر ئىۋارەيەك ۱۵ خولەك دابىنىيەت بۆ خويندەۋە ۋەك لە
تەماشاكردنى تەلەفىزۇن، ئەۋا لە سالىكا نىزىكەى ۱۵ كىتىب تەۋا
دەكەيت. خۇ ئەگەر بابەتى وىژەى كلاسكىكى ئىنگلىزى بخوينىتەۋە ئەۋا
لەماۋەى ۷ سالدا دەتوانىت نىزىكەى ۱۰۰ كىتىب بخوينىتەۋە. دەبىتە
خوينەرترىن و پۆشنىبىرترىن كەسى نەۋەى خۆت. ئەم كارەش بە

... ئامانچەكان! ...

تەرخانكردنى تەنھا ۱۵ خولەكى ئىۋاران يان پىش خەۋتن دەتوانىت
ئەنجام بەدەيت.

داھاتت زىاد بکە

ئەگەر تۆلە بۋارى فرۇشدا كار دەكەيت و دەتەۋىت داھاتت زىاد بکەيت،
بە وریایىەۋە بزانه چەند تەلەفون دەكەيت و چەندجار کالاکانت نمایش
دەكەيت و پۇژانە و ھەفتانە و مانگانە چەند دەفرۇشیت. پاشان ئامانچیک
دابنى بۇ زیادكردنى ئەۋلایەنانەى دەبنە ھۆی زیادكردنى پىژەى فرۇشت
لە پۇژیکدا. ئامانچیک دابنى بۇ زیادكردنى پىژەى فرۇشت لە ھەفتە و
مانچیکدا. پۇژانە پىۋانەى خۆت بکە بەرامبەر ستاندارد و پىۋەرەکانى
خۆت.

ئەگەر پىۋانەى بکەيت، دەتوانىت بەپىۋەى ببەيت

لە ھەر بۋارىكى ژيانندا، چالاکىەکانت بە وریایىەۋە شى بکەۋە و
ژمارەىەكى دیاریکراۋ دابنى کە باشترین پىۋەر بیت بۇ پىۋانە کردنى
ئاستى سەرکەۋتنت لەۋ بۋارەدا. پاشان ھەموو ھۆش و ئاگات بە درىژایى
کات بخە سەر ئەۋ ژمارەىە، بە تەنھا تەرخانكردنى ئاگادارىت دەبیتە
ھۆی ئەۋەى باشتر لەۋ بۋارەدا ھەلبسۋپیت، لەپۋوی ھەستیش و
نەستیشەۋە.

ئەگەر دەتەۋىت تەندروستتر بیت، دەتوانىت جەخت بکەیتەۋە سەر
ژمارەى ئەۋ خولەکانەى لە ھەفتەىەکدا پامینانى تیدا دەکەيت، يان
ژمارەى ئەۋ کالۆریانەى لە پۇژیکدا دەیانخۆیت. ئەگەر دەتەۋىت لەپۋوی
دارایىەۋە سەرکەۋتوو بیت، دەتوانىت جەخت بکەیتەۋە سەر ئەۋ بېرەى لە

... ئامانجه كان! ...

كاتۇمبىرىڭدا پەيداي دەكەيت، يان ئەو بىرەي مانگانه لايدە دەيت. ئەگەر دەتە ویت بۇ نمونه لە بوارى فرۇشدا سەرکە وتوو بیت، جەخت بکەو سەر ژمارەي پەيوەندىە کانت لە پۆژىڭدا، يان ژمارەي فرۇشە کانت، يان قەبارەي فرۇشە کانت لە مانگىڭدا. ئەگەر دەتە ویت لە پەيوەندىە کانتدا سەرکە وتوو بیت، جەخت بکەو سەر ژمارەي ئەو خولە کانهي تيايدا پەيوە پەو قسە دەكەيت لە گەل کەسە گرنگە کانی ژياندا ھەر پۆژو مانگىڭ.

پەندىڭ ھەيە دەلەيت "ئەو ھەي بېپۆرىت ئەنجامىش دەدرىت"، پەندىڭى تر ھەيە دەلەيت "ئەگەر نەتوانى بېپۆرىت ناتوانىت بە پەيوەي بېت". توانات بۇ دانانى پەيوەي ديارىکراو لە سەر ئامانجه کانت و پاشان دانانى تۆمارىڭ بۇ ئاگاداربون لە ھەلسۆپان و ئەدای کارت بە دلئايىيەو دەبىتە ھۆي ئەو ھەي بتوانىت ئامانجه کانت بەدى بىنىت لە بەروارى خۆيدا، يان تەنانەت پىش بەروارى خۆي.

بەرەوپىشچوونت بېپۆو:

۱. يەك پەوەر دەستنىشان بکە کە بتوانىت بەکارى بىنىت بۇ پەوانە کردنى بەرەوپىشچوونت و سەرکە وتنت لە ھەر بوارىڭى ژياندا، پۆژانە پىداچوونەو بەم پەوەرەدا بکە.
۲. دەستنىشانی گرنگترین بەشى کارەکەت بکە کە کارىگەرى دەکاتە سەر داھات، چالاکیە کانی پۆژانەت لەو بوارەدا بېپۆو.

... ئامانجەكان! ...

۳. كەمترين پېژەي ديارىكراوى پۇژانە و ھەفتانە و مانگانە دەستىشان بىكە بۇ كۆكردنە و ۋە بەرھىتان، ۋە خۆت پايىنە لەسەر ئەۋەي ئەم بىرانە لادەيت.

۴. ئامانجە گەۋرەكانت دابەش بىكە بەسەر بەشى پىۋانەكراو و كۆنترۆلكراودا، پاشان جەخت بىكەۋە سەر بەدېھىتانى ھەر بەشىك لە بەروارىكى ديارىكراودا.

۵. دانانى خالى پىشكىن و پىۋانەكارى و كارتى نمرە و ئامانج و بەروارى كۆتايى ئامانجەكانت بىكە يارىي لەگەل خۆتدا و پاشان جەخت بىكەۋە سەر ئەم ژمارە و بەروارە. ئامانجەكان خويان دىنە دى.

۶. خۆت يەكلايى بىكەۋە بۇ بەدېھىتانى بەلاي كەمەۋە يەك بەشى ديارىكراوى ئامانجىكى گەۋرە پۇژانە، ھىچ پۇژىك مەپەرىنە.

بەشى دە

لەمپەر و بەربەستەكان لایدە

"ئەو كەسەى بىهۆیت سەربەكەوۆیت دەبۆیت فۆرپۆیت شكست وەكو بەشىكى
موختەمل و تەندروست ببینۆیت كە لۆكدانەبپاوه لە پپۆسەى سەركەوتن"
"جۆیس برەژەرس"

بەپای تۆخەلگى چەند جار ھەولەدەن ئامانجە نوێیەكانیان بەدى بۆین
پیش ئەوہى واز بۆین؟ پۆژەى تۆكرا بریتىە لە تەنھا یەك جار. زۆرینەى
خەلكى تەنانت پیش ئەوہى ھەولۆ ئەنجامدانى كارەكەش بدەن، واز
دەهۆن. ھۆكارى ئەم وازەینانە بریتىە لە ھەموو بەربەست و سەختى و
كۆشە و لەمپەرەنەى پاستەوخۆ پاش ئەوہى تۆ بپارى ئەنجامدانى كارێك
دەدەیت دەردەكەون.

پاستىكە ئەوہى كەسانى سەركەوتوو زۆر زیاتر لە كەسانى ناسەركەوتوو
شكست دەهۆن. كەسانى سەركەوتوو شتانى زیاتر تاقى دەكەنەوہ و
دەكەون و خۆیان ھەلدەستۆنەوہ و دووبارە و سۆ بارە و چەند بارە
ھەولەدەنەوہ تا دەیبەنەوہ و سەردەكەون. كەسانى ناسەركەوتوو
شتانى كەم تاقى دەكەنەوہ و ئەگەر ھەولیشیاندا زۆر زوو وازدۆن و
دەچنەوہ دۆخى جارانیان.

... ئامانجەكان! ...

شكستى كاتىي ھەمىشە پېش سەرگە وتىن دىت
دەبىت پېشېنى ئوۋە بگەيت زۆر شكست بېنىت و بگەويت پېش ئوۋە
ئامانجەكانت بەدى بېنىت. دەبىت شكست و كەوتنى كاتى وەكو بەشېك
لەو قورىانىي بېنىت كە پېويستە بىدەيت لە پۆشتن بەرەو سەرگە وتىنكى
موختەمەلدا. وەك ھىنرى فۆرد دەلېت "شكست تەنھا بىرىتە ل
دەرفەتېك بۇ دووبارە دەستېكردنە وەيەكى زياتر ژىرانە."

ھەركات بىرپارت لە سەر ئامانجەكانتدا، لەخۆت بېرسە "باشە بۆچى من
ھىشتا نەمە نى؟ چى منى گرتوۋە لە بەدەستەينانى ئوۋە؟ بۆچى تا
ئىستا نەم ئامانجەم بەدەست نەھىناۋە؟"

ھەموو ئوۋە بەرىستانە دەستەيشان بگە كە لەنىۋان تۆر
ئامانجەكانتدايە. ھەموو ئوۋە شتانە بنوسە كە بە بۆچوونى تۆ بونەت
بەرىست لە بەردەمتدا و بەرەو پېشچوونتيان خاۋ كرډۆتە وە.

لە پوانگەي چارە سەرەوۋە بېرېگە وە

لەيادت بىت "تۆ دەبىتە ئوۋەي بېرى لىدەكەيتە وە." لە بوارى كېشە و
سەختىەكاندا، كەسانى سەرگە وتوۋ جۆرە بىر كىردنە وەيەكى تايىبەتيان
ھەيە كە ئىمە پېي دەلېن "پەيۋەستدار بە چارە سەر."

كەسانى سەرگە وتوۋ بىر لە چارە سەرەكان دەكەنە وە زۆرىيەكان،
كەسانى ناسەرگە وتوۋ بىر لە كېشە و سەختىەكان دەكەنە وە زۆرىيە
كات. كەسانى پەيۋەستدار بە چارە سەر بەردەوام بەدوۋى پىگەكانى
زالبۇون و قەدېر كىردنى ئوۋە بەرىستانەدا دەگەپىن كە لەسەر پىگە
بەرەو پېشچوونتيان. كەسانى پەيۋەستدار بە كېشە وە بەردەوام قىس

لەسەر كۆشەكانیان دەكەن، قسە لەسەر ئەو كەسانە دەكەن كە بوونەتە
مۆكاری كۆشەكانیان، قسە لەسەر ئەو دەكەن چەندە دلتەنگ و توپەن
و چەندە بەدبەختن بۆیە وایان بەسەر هاتوو. كەسانی پەيوەستدار بە
چارەسەر تەنها ئەم پرسیارە لە خۆیان دەكەن "چۆن بتوانین ئەم
كۆشە پە چارەسەر بكەین؟" پاشان كاردەكەن بۆ مامەلە كردن لەگەڵ
كۆشەكان.

لەنتوانی تۆ و هەر شتێكدا بتهوێت بەدەستی بێنیت، هەمیشە كۆشە و
بەریەستەكان بە جۆریك لە جۆرهكان بوونیان دەبێت. لەبەر ئەمە پە
هەندێكجار سەرگەوتن پێناسە دەكرێت بەوێ بریتیه لە توانای
چارەسەر كردنی كۆشەكان. پابەراییەتی كەسیی بریتیه لە توانای
چارەسەر كردنی كۆشەكان. كاریگەریتی بریتیه لە توانای چارەسەر كردنی
كۆشەكان. هەموو پیاو و ژنیك كە ئامانجێكی گەرم بەدی دێنن بریتین
لەو كەسانە ی توانای چارەسەر كردنی ئەو كۆشەكانیان دروستكردوو كە
لەنتوان ئەوان و ئامانجەكانیاندا دەووستیت.

چارەسەر كردنی كۆشەكارامەپیه
خۆشەختانە، چارەسەر كردنی كۆشەكارامەپیه، وەكو لیخوڕینی پاسکیل
و تاپكردن، تۆش دەتوانیت فێریان ببیت. تا زیاتر جەخت لەسەر
چارەسەر بكەیت، چارەسەری باشتەر و زیاتر بۆ دێت. تا باشتەر بیت
لە چارەسەر كردنی كۆشەدا، خیراتر دەتوانیت كۆشەكان چارەسەر
بكەیت. لەگەڵ باشتربوون و خیراتربوونتدا لە چارەسەر كردنی كۆشەكاندا،
كۆشە پە گەورەتر و سەختتر دێتە پێ تا چارەسەریان بكەیت. تا وای

... ئامانجەكان! ...

لېدېت تۆ ئو كېشانه چاره سەر دەكەيت كە كاريگەرىي و دەرەنجامىكى
بەرچاوى داراييان دەبېت بۆ خۆت و كەسانى تىرىش. بەم شىۋەيە
كاروبارى جېهان دەپوات بەپۆۋە.
پاستىيەكە ئوۋەيە تۆ تواناي چاره سەر كىردنى ھەر كېشە و زالبوونت
بەسەر ھەر بەرەستىكدا ھەيە كە دېتە سەر پېگەت بەرەو ئامانجەكانت.
بەمەرچىك زۆر خوازىارى بەدېھتەننى ئەم ئامانجە بېت. تۆ ھەر ئىستالا
ناختدا ھەموو ئو ژىرى و توانايەت ھەيە كە پېۋىستىن بۆ زالبوون بەسەر
ھەموو بەرەستىكدا كە ئەگەرى ھەبېت بېتتە چەقاندن و پاگرتنت.

بېردۆزەي دەست بەستەكان

يەككە لە گىرگىزىن دۆرىنەۋەكان لە بېر كىردنەۋەدا لە ماۋەي چەند دەيەي
پاىردوودا شتىك بوو كە لەلايەن ئىلە ھو گۆلدات لە كىتەبە كەيدا بە ناۋى
"ئامانچ" بە "بېردۆزەي دەست بەستەكان" باسى كىردىۋى ئەم
بېردۆزەيە دەلېت لەنئوان تۆ و ھەر شتىك تۆ بىتەۋىت بە دەستى بېنىت
دەست بەستىك يان ھۆكارىكى سنورداركار ھەيە كە دەستنىشانى دەكات
تۆ چەندىك خېرا بگەيتە ئو شوپىنەي دەتەۋىت پېى بگەيت.
بۆ نمونە ئەگەر تۆ لە شەقامىكى سەرەكىدا شۆفېرى بگەيت و بەھۆي
كارى پىگاۋبانەۋە ھەموو سايدەكان بېنە يەك سايد، ئەم قىلبوونە يان
بەرتەسك بوونەۋەيە بىرىنە لە دەست بەستىك دەستنىشانى دەكات تۆ
چەند خېرا دەگەيتە شوپىنى مەبەست. خېرايى تۆ لە تېپەپېوونت بەم
دەست بەستەدا بە شىۋەيەكى گەۋرە دەستنىشانى خېرايى ھەموو
گەشتەكەت دەكات.

... نامانجه كان! ...

له نه جامدانی هر کاریکی گه وره شدا، هه میسه دهست بهست و خالی بهرته سکیونه وه هه یه که ده بیته پییدا تیپه ربیته. کاری تو بریته له دهستیشانکردنی نه م لایه نه به ته واره تی و پاشان جه ختکردنه وهی هه موو وزه که له سهر وه لانان و نه هوه نکردنه وهی نه و دهست بهست و خاله بهرته سکه. توانای تو له وه لانانی نه م خاله بهرته سکه دا یان مامه له کردن له گه ل هۆکاره سنوردارکاره که دا ده کریت یارمه تیده رت بیته له بهر وه پیشچوون خیراتر له هر هه نگاوکی تر.

بهربه سته ناوه کی و دهره کیه کان

یاسای ۸۰/۲۰ جیبه جی ده بیته به سهر نه و دهست بهستی له نیوان تو و نامانجه کانتدایه. نه م یاسایه ده لیت ۸۰٪ ی دهست بهسته کانت له ناخی خۆته وه دروست ده بن. ته نها ۲۰٪ ی دهست بهسته کان له دهره وهی ده سه لاتی تودان و به هوی خه لکی تر و دۆخی تره وه دروست ده بن. به واتایه کی تر، نه وه خۆتیت که گه وره ترین بهربه ست و له مپهریت له دیاریکردنی نه و خیراییه ی به هوی وه تو بتوانیت نه و نامانجه نه ی بۆخۆت داناون به دهست بییت.

به لای زور که سه وه نه مه زه حمه ته قبول بکریته. به لام که سانی بالادهست زیاتر جهخت له وه ده که نه وه که چی پاسته وه که له وهی کی پاسته. خه لکانی بالادهست زیاتر خه می پاستیی دۆخه که یانه و چی ده توانن بکه ن بۆ چاره سه رکردنی کیشه که وه که له وهی خه می لوتبه رزی خویان بن.

بېروانە ناخى خۆت
لە خۆت بېرسە "ئەو چىيە لە ناخمدا بۆتە ھۆى چەقبەستىم؟" بە قولى
لە ناخى خۆت بېروانە و دەست بەستە سەرەكەكان دەستنىشان بکە لە
كەسىتى و ئاستى ئارامگرى و كارامەى و تواناكان و خووەكان و
پەروەردە و ئەزمونەكاندا كە ئەگرى ھەيىت بوبنە ھۆى چەقبەستىم
لە بەدى ھىنانى ئەو ئامانجانەدا كە بۆخۆت داناون. پرسیارە سەختەكان
بکە، لەگەڵ خۆشت زۆر پاستگۆ بە.

بە گشتى بەربەستە سەرەكەكانى نىوان تۆ و ئامانجەكانت دەروونى.
تايبەتمەندى دەروونى و عاتىفيان ھەيە. ئەمانە لە ناخى خۆتدان نەك
بە ھۆى ئەو دۆخەى تىيدايە. كەواتە دەيىت سەرەتا لەم بەربەستە
دروونيانەو دەست پىبكەيت ئەگر بتەويىت ھەموو ئەو شتانەى
دەگونجىن بە دەستيان بىنيت.

دوو بەربەستى سەرەكەى بۆ سەرکەوتن

دوو بەربەستە سەرەكەكەى سەرکەوتن و بە دەستھىنان برىتىن لە ترس و
گومان. ترس لە شكست و ھەژارى و لە دەستدان و شەرمە زارىوون يان
پەتكرىنەو ئەوانەن كە بونەتە لەمپەر لە بەردەم كەسانى ئاساييدا لەو
تەنانت ھەوليش بدەن. لەبەر ئەمەيە ژمارەى تىكراى جارەكانى
ھەولدانى كە سىك بۆ ئامانجىكى نوێ كە مترە لە ۱. چونكە ھەر كە بىرى
لە ئامانجەكە كردەو، ئەم ترسانە وەكو لافا و نوقمى دەكەن و ئارەزووى
بە دەستھىنانى ئامانجەكەى دەكوژىننەو.

... نامانجه كان! ...

دوهم بهر به سستی د پروونی که هاوشانی ترسه، بریتیه له گومان له خوبوون. نیمه گومان له تواناکانی خومان ده که یڼ و خومان به راورد ده که یڼ به شیوه یه کی نایه کسان به که سانی تر و واده زانین که سانی تر به جوریک له جورده کان له نیمه باشت و زیره کتر و لیها تووترن. نیمه وا بیرده که یڼه وه "من به پی پی پتویست نیم." نیمه هه ست به نه گونجاوی و که مینې ده که یڼ له به رامبه ر ئاسته نگیه کانی به ده سته پتانی نامانجه مه زنه کان که زوریش حه زده که یڼ به ده سته یان بپنن.

ده توانریت عاتیفه نه رینیه کان وه لا بنرین
خوشبه ختانه تاکه لایه نیکی باشی ترس و گومان بریتیه له وه ی نه م
دوانه فیرکراون. ئایا تو هه رگیز مندا لیکې تازه له دایکبووی نه رینیت
بینیوه؟ مندا لان که دینه نه م دویایه وه نه ترس ده زانن نه گومان.
که واته هه رشتیک وهرمان گرتبیت و فیری بووین ده توانین له پی
پامینان و دووباره کردنه وه وه له بیرخومانی بیهینه وه.
دزه دهرمانی گومان و ترس بریتیه له متمان و نازایه تی. تا ئاستی
متمان به خوبوون و نازایه تیت به رز بیت، ئاستی ترس و گومان ت نزم
ده بیت و کاریگه ری نه رینیی نه م دوو عاتیفه یه که متر ده بیت له سه ر
هه لسوپان و په فتارت.

کللی نازایه تی و متمان به خوبوون
رنگه ی په ره پیدانی نازایه تی و متمان به خوبوون بریتیه له زانین و
کارامه یی. زورینه ی ترس و گومانه کان سه ره لده دن به هوی نه زانین و
هه ستردن به نه گونجاویتی. تا زیاتر فیری نه و شتانه بیت که پتویست

... ئامانجەكان! ...

پېيانە بۇ بەدەستەينانى ئامانجەكانت، ئەوا كەمتر ھەست بە ترس
دەكەيت و زياتر ھەست بە ئازايەتى و متمانە بەخۇبوون دەكەيت.
بىر لە فېربوونى شۇفېرى بکەوہ ئەگەر ئەنجامت داوہ. ئەگەرى زۆرە تۆ
زۆر شەلە ژاۋ و پەشۇكاۋ بويىت و ھەلەت زۆر كردييت. پەنگە زۆر بە
ھەلە شەيى شۇفېرىت كردييت و بويىتە مەترسى بۇ سەر خۆت و كەسانى
ترىش، بەلام بە تېپەپوونى كات تۆ زانين و كارامەيى شۇفېرىت وەرگرت
و تيايدا بالا دەست بوويت و باشتر و باشتر بویت و ئاستى متمانە
بەخۇبوونىشت زيادى كردوہ.

ئىستا، تۆ زۆر بە متمانە بەخۇبوونەوہ دەچىتە ناو ئۆتۆمبىلەكەتوہ و بۇ
كويت بويت شۇفېرى دەكەيت بەبى ھىچ گومان و دوودليەك. ھىندە
ليھاتوويت لە شۇفېرىدا تەنانت بەبى بىرکردنەوہ ئەنجامى دەدەيت.
ھەمان بنەما جىبەجى دەيت بەسەر ئەو كارامەيىانەى تۆ پېوستە فېريان
بيت بۇ بەدەستەينانى ئەو ئامانجانەى بۇخۇتياى دادەنييت.

بەدەسلەت بەرامبەر بېدەسلەت

دكتور مارتىن سەليگىن لە زانكۆي پەنسىلفانيا زياتر لە ۲۵ سال
ليكۆلينەوہى كردوہ لەسەر دياردەى ئەوہى ئەو پېى دەلييت
"بېدەسلەتلىى فېركراۋ". ئەوہى ئەم دكتورە بۆى دەرکەوت پاش
چاوپېكەوتن و ليكۆلينەوہ لەگەل ھەزاران كەسدا، برىتى بوو لەوہى زياتر
لە ۸۰% ى دانىشتوانى ئەو ويلايەتە دەناليىن بەدەست بېدەسلەتلىى
فېربووەوہ بە جۆرېك لە جۆرەكان، وە ھەندېك كات دەگاتە ئاستېكى نۆد
بەرز.

... ئامانجەكان! ...

ئەگەر سەي دەنالىنىت بەدەست بېدەسەلاتىي فېرېوۋە، واھەست دەكات ناتوانىت ھېچ لە ئامانجەكانى بەدەست بېنىت، يان ژيانى خۇي باشتىر بىكات. باوترىن بەرجەستەبوونى بېدەسەلاتىي فېرېوۋە بىرىتە لە وشەي "ناتوانم". ھەركاتىك قوربانىي ئەم جۆرە بېدەسەلاتىيە دەرفەتىكى بۇ پەخسا يان پېدرا يان ئامانجىك ھاتە پېشەو، دەستبەجى دەلىت "ناتوانم". پاشان دەستدەكات بە باسكىردى ھەموو ئەو ھۆكەرەنى وادەكات ئەو دەرفەت و ئامانجە ديارىكراو بۇ ئەم كەسە ناگونجىت. "ناتوانم لە پېشەكەمدا پېش بىكەوم. ناتوانم كاريكى باشتىر وەدەست بخەم. ناتوانم كات تەرخان بىكەم بۇ كۆشش. ناتوانم پارە كۆيكەمەو. ناتوانم كېشم دابەزىتم. ناتوانم كاري خۇم دەست پېيكەم. ناتوانم دەست بىكەم بە كاري داھاتى دووھەم. ناتوانم پەيوەندىكەم بىگۇم يان باشتىرى بىكەم. ناتوانم كاتەكەم كۆنترۆل بىكەم."

ھۆكەرەكان ھەرجىيەك بىن، ئەم جۆرە كەسە ھۆكاريكى خۇ سنورداركارى ھەيە كە دەستبەجى قفل دەدات لە تواناكەي خۇي. ئەم كارە دەبىتە ھۆي كۆشتىنى ھەر ھەول و ھەز و ئارەزوۋىيەك بۇ دانانى ئامانج يان كۆپانكارىي لە شتەكاندا بە ھەر جۆرىك بىت. ھېنرى فۇرد وتەيەكى بەناوبانگى تىرى ھەيە "ئەگەر تۆ باوھەپت واپىت دەتوانىت شتىك بىكەيت يان باوھەپت واپىت ناتوانىت، ئەوا لە ھەردوۋ دۆخەكەدا تۆ زۆر پاست دەكەيت."

... ئامانجەكان!

لەبەرکردنی بێدەسەلاتی
بێدەسەلاتیی فێرکراو بە گشتیی بەهۆی پەخنی پووختنەرەوه دروست
دەبێت لە منداڵیدا، یان بەهۆی ئەزموونی نەرێنی گەورەبوون و
ئەزموونی شکست هێنان لە پێگەشتوویدا. پێگەیهك بۆ زالبوونت بەسەر
ئەم لایەنە سروشتیەدا بریتیە لە دانانی ئامانجی بچوک و پلاندانان و
کارکردن لەسەریان هەموو پۆژێک. بەم شیوەیە، تۆ وردە وردە نازاییەتی و
متەمانە بەخۆبوونی پیوستت بۆ دروست دەبێت، چۆن وردە وردە
ماسولکەكان دروست دەبن و بەهێز دەبن. تا یاتر متەمانەت بەخۆ هەبێت
لە تواناكان و لە خۆتدا، دەتوانیت ئامانجی گەورەتر دابنیت. بە
تێپەربوونی کات گومانەكانت و ترسەكانت لاواز دەبن و نازاییەتی و متەمانە
بەخۆبوون گەشە دەکەن و دەبنە هێزێکی بالادەست لە بەرکردنەوتدا.
پاش سەرکەوتنە بەردەوامەكانت، دەبیتە هێزێکی بەهێزی جولاو.

تەلەبی مەودای ئاسودەیی

بەربەستی دووھەمی دەروونی کە دەبێت زۆر بیت بەسەریدا بریتیە لە
"مەودای ئاسودەیی". زۆرینەی خەڵکی پەزنامەند دەبن لە دۆخ و
هەلومەرجی ئێستایاندا. هێندە ئاسودە دەبن لەگەڵ کار و پەيوەندیەکی
دیاریکراودا یان لەگەڵ موچەیهکی دیاریکراودا یان لەگەڵ ئاستێکی
بەرپرسیاریتیی دیاریکراودا تا وای لێدێت دوودل و نابەدل دەبن بەرامبەر
هەر گۆڕانکارییەك ئەگەر بەرەو باشتیش بیت.

مەودای ئاسودیی بەربەستیکی زۆر گەورەیه لەبەردەم ئاوات و حەز و
پابەندبوون و بەدەستھاتندا. ئەو کەسانەی لەم مەودایەدا گیر دەخۆن

... نامانجه كان! ...

پښكړه له گڼل بڼده سه لاتیڼه فیڅرکراوه که یاندا زڅر ناسته مه بتوانریت هیڅ یارمه تیږه کیان بدریت. که واته پڼمه ده نه مه به سر توشدا بیت.

نامانجی گوره و ناسته نگدار دابنی

پڼگه ی چونه دهره وه له مه ودا ی ناسوده بیت و وه لانانی ده ست به ست و کړت و بنده گانی بڼده سه لاتیڼه فیڅرکراو، بریتیه له دانانی نامانجی گوره و ناسته نگدار. پاشان شیکردنه وه ی نه م نامانجان به څو نه رکی دیاریکراو و دانانی به رواری کو تایی و کارکردنی پوژانه له سهریان. هره وک چوڼ به فر له به هاردا ده تویته وه، به م شیوه یه ش ته مبلای و بیتاقه تی بڼده سه لاتیڼه فیڅرکراو و مه ودا ی ناسوده یی ده تویته وه و تو خیراتر به ره و به ده سته پتنانی زیاتر و زیاتر ده پویت.

به ربه سته کانت به پپی نه وله ویه ته کانیاں پڼکبخه

لبستک دروست بکه څو هه موو نه و به ربه سته نه ی له نیوان تو و پڼگه ی به ده سته پتنانی نامانجه گوره کانتدایه، پاشان به ربه سته کانت به پپی نه وله ویه ته کان پڼکبخه. گوره ترین به ربه ست چیه؟ نه گره بتوانیت دارد سته کی جادویی به کاربیتیت و نه و به ربه سته له سر پڼگه که ت لادهیت، نه و چوڼ یارمه تیده ر ده بیت له وه ی خیراتر به ره و پیش بریت؟

پایزکاری به پڼوه بردن (نایان میتروف) چنه د تیږینه کی سهره نچراکیشی هیه دهریاره ی چاره سرکردنی کیشه و لبردنی به ربه سته کان. نه م که ده لیت "کیشه که هرچییه ک بیت، به چنه د پڼگه یه کی جیاواز

پېئاسەي بىكە پېش ئوۋەي مەۋلى لابرېنى بىدەيت. ئاگادارى ھەر
كىشەيەك بەك يەك پېئاسەي مەيىت، يان يەك چارەسەر.
كاتىك تو دەريارەي ئامانجەكەت ئەم پرسىيارە دەپرسىت "بۆچى مېشتا
نەگەشتومەتە ئامانجەكەم؟" چى ۋەلامىك دېتە مېشكت؟ چى پىزى
گىرتوۋىت؟ چى لەسەر پىنگەكەتە؟ لەم كاتەدايە تو دەيىت دابنىشىت و
بەريەستەكان دەستنىشان بىكەيت پېش ئوۋەي مەنگاۋى ۋەلانى بىدەيت.
ئەم كارەش بە پرسىنى ئەم پرسىيارە ۋە نەجام دەدرىت "چېتر دەكرىت
كىشەيەك؟" پاش ئوۋەي ھەر پېئاسەيەك بۆ كىشەكە دانا.

نەجامدانى شىكارىي فروش

لە كارەكەمدا لەگەن كۆمپانپاكان و تاكەكاندا، ئىمە بە دانانى ئامانجى
ئوۋەيتىدە كرىنى قازانجەكان يان داھاتەكان دەست پىدەكەين. پاشان
ئەم پرسىيارە دەپرسىم "بۆچى قازانجەكان يان داھاتەكان لە ئىستاندا
ئوۋەيتىدە نىن؟" بە ئوۋيارە پرسىنەۋەي ئەم پرسىيارە، زۆرجار كۆمەل
ۋەلامىكەمان دەست دەكەۋىت كە لە ۋەلامەكەي يەكەمجار جىاۋازە.

ئەمە نمونەيەكە لە پىرۆسەي پرسىيارەكرىن:

"پىزەي فروشمان زۆر نىە" چېتر كىشەيە؟

"پىزەي فروشەكانمان بەرامبەر كىيارەكانمان گەۋرە نىن." چېتر
كىشەيە؟

"پىكلامەكانمان كىيارى پىۋىست پاناكىشن." چېتر كىشەيە؟

ۋەك دەيىنىت، ھەركام لەم بەريەستانە دەرگەۋت گەۋرەترىن بەريەستە
ئەۋا پىۋىستى بە چارەسەرىكى جىاۋاز دەيىت لەۋانى تر. ئەگەر فروشمان

... ئامانچەكان! ...

بەپىي پىئويست نەبىت، چارەسەرەكە بىرىتپە لە زىادکردنى ژمارەى
فروش. ئەگەر فروشەكەمان بەرامبەر بە كپيار گەورە نەبن، چارەسەر
بىرىتپە لە زىادکردنى قەبارەى فروش بەرامبەر بە كپيار. ئەگەر
پىكلامەكەمان كپيارى پىئويست پانەكىشن، چارەسەر بىرىتپە لە
باشترکردنى جۇرايەتپى پىكلامەكە بە جۆرتك لە جۆرەكان.

فولتربەو

دەتوانىت بلىت "كپيارەكان هيندەى پىئويست كالاكانمان ناكپن" چىتر

كىشەپە؟

"كپيارەكان بەردەوام كالاكان لى ناكپن" چىتر كىشەپە؟

"كارمەندى فروشمان هيندەى پىئويست كارناكەن بۇ فروشتن". ئەمە
پەنگە بىتە ھۆى گۆرپانكارى تەواوەتى لە جۇرايەتپى ھىزى كارى فروش
لە پى خستەسەركارى باشتر و پامپان و بەپتوہبرنەوہ. چىتر

كىشەپە؟

"كپيارەكان زۆر زياتر لە پكابەرەكانمان دەكپن وەك لە ئىمە" چىتر
كىشەپە؟

"پكابەرەكانمان زۆر زياتر كالا دەفروشن" ئەم وەلامە زۆرت لىدەكات بۇ
پرسىنى ئەم پرسىيارە "كپيارەكان چى بەھا و قازانچىك لە كالاى
پكابەرەكانماندا دەبىنن؟ چۆن دەتوانىن قەرەبووى ئەمە بكەينەوہ؟"
چىتر كىشەپە؟ "قازانچى كالاكانمان بەپىي پىئويست نىە" چىتر كىشەپە؟

... ئامانجەكان!

"ئەنجامدانى ھەر فرۇشتىنىڭ زۆر دەكەۋىت لەسەرمان" چىتر كىشەيە؟
ئىتر بەم جۆرە. ھەر پىئاسەيەكى نوئ بۇ كىشەكە پىگەي جىاواز
پىشنىار دەكات بۇ چارەسەر كىشەكە.

چارەسەرى دروست بۇ كىشەكان جىبەجى بىكە
لە كىتبى "پىگەي مەكىننى" ى كارسازىيدا، نوسەران باسى كىدارەكانى
پاۋىژكارىي بەپىۋەبىردىنى مەكىننى و ھاۋبەشانى دەكەن و دەلەين كە
گەرەترىن بەفېرۋدانى كات و پارە برىتىيە لە جىبەجى كىردىنى چارەسەرى
مەلە بۇ كىشەكان. ھەمان شت بۇ كىشە و بەربەستەكانى تۆش پاستە.
بە دەستىشان كىردىنى ئەو دەست بەست و ھۆكارانەي پىگرتن لەۋەي تۆ
ئامانجەكانى داھاتت بەدەست بىننىت، دەبىتتە ھۆي پىئاسەي جىاواز و
ئەمەش دەبىتتە چارەسەرى جىاواز. ئەم كارە واتە پىۋىستە تۆ بىر لە
پىگە چارەي جىاواز بىكەيتەۋە و شىۋازى بىر كىردنەۋەي جىاوازت ھەبىت.

ھەمان شت بۇ ژيانى تايىبەتىشت دەبىت. پاست و دروستىتىي
دەستىشان كىردىنى بەربەست و تەنگەبەرە پىگرەكانت دەبىتتە ھۆي
دەستىشان كىردىنى گونجاۋىتىي ھەر ھەنگاۋىك بتوانىت بىننىت بۇ لابرەن
يان ھەلگرتنى بەربەستەكان.

داھاتت زىاد بىكە

دەتوانىت بە دەستىشان كىردىنى كىشەكەت بەم جۆرە دەست پىبىكەيت
"من ھىندەي پىۋىست پارە پەيدا ناكەم"
چىتر كىشەيە؟

... نامانجه كان! ...

"من مینده ی پئویست به ها نابە خشم تا شایه نی پاره ی زیاتر بیت"

چیت کیشە به ؟

"من مینده ی پئویست باش نیم له کاره که مدا تا بتوانم دهره نجامه کان

بگرم و پاره ی زیاترم بیتە دەست"

چیت کیشە به ؟

"من کاته کهم به کارایانه به کار ناهینم له کاره که مدا"

چیت کیشە به ؟

"من کاته به تاله کانم به تە ماشا کردنی تە لە فیزۆن و پشووی کوتایی

هه ننه کانم به چونه دهره وه وه به سه ر ده به م وهك له وه ی بخوینمه وه و

شت فیر بیم که یارمه تیده رم بیت له وه ی له کاره که مدا باشتر بیم"

هه ماهه ! تو کیشە راسته قینه که ت دۆزیه وه . ئیستا تو بیروکه یه کی پرونت

هه به له سه ر نه وه ی ده بیت چی به جیاوازی ئه نجام بدهیت نه گه ر

به ویت کیشە بنه په تیه که ت چاره سه ر بکهیت، که بریتیه له پهیدا کردنی

پاره ی زیاتر.

به به سه ته که ت وه کو نامانج ببینه

هه رگات به به سه ته که وره که ت ده ستیشا نکرد که پێگره له

به ره و پیشچوونت، نه واهم به به سه ته به نامانجیکی ئه رینی ببینه . بۆ

نونه، په نگه ئیستا بلّیت "نامانجم بریتیه له به رده وام به رزکردنه وه ی

کارامه یی و توانا کانم بۆ نه وه ی بیمه ۱۰ که سه یه که مه کانی بواره کهم له

پهیدا کردنی پاره دا"

... ئامانجەكان! ...

پاشان لىستىك دروست بىكە لەسەر ھەموو ئەو شتەنى دەتوانىت
ئەنجاميان بەدەيت بۆ بەرزكردنەو ھى زانين و كارامەتيەكانت و باشترکردنى
بەپۈرەبردنى كاتت و زيادكردنى كارايى و كاريگەرئيتى و ئەنجامدانى كارى
زىاتر.

پاشان بەروارى كۆتايى و پۈوانە دابنى لە تەنىشت ھەر ھەنگاويكەو لە
ستراتيزيەتەكەدا بۆ ئەو ھى بگەيتە پلەى ناياب لە بوارەكەتدا. پاشان يەك
ئەركى سەرەكى ھەلبژڤرە و دەستبەجى كارى لەسەر بىكە، لېرەو
دەست بىكە بە كارى خۆت و ببە وەستا لە بوارەكەى خۆتدا، خۆت پايئە
و ببە بزويئەرى خۆت بۆ ئەنجامدانى ئەو كارانەى پۈيۈستە ئەنجاميان
بەدەيت بۆ ئەو ھى ببیتە ئەو كەسەى پۈيۈستە ببیت بە مەبەستى
بەدەستەينانى ئەو ئامانجانەى خۆت بۆ خۆت داناون.

ئەم پاميانى دەستنيشانكردنە بۆ بەربەستەكانى سەر پڭەت و پاشان
دانانى ئامانجى نوسراو و پوون بۆ لابردنى بەربەستەكان دەبنە ھۆى
ئەو ھى تۆ كۆنترۆلى ژيانت بگريئە دەست.

پابەندبوونت بە بپارەكەتەو دەبیتە مسۆگەر و زامانكارى سەرەكەوتن و
بەدەستەينانى ھەر ئامانجىك داييئييت و بتەويت بەدەستى بيئييت.

وردبە

ئەگەر ھەر پرسىار و دوودلييەكت ھەيە دەربارەى ورديتيى پيئاسەكانت
بۆ كيشەكان، گفئوگۆى دەربارە بىكە لەگەل كەسيكى متمانە پيكرات،
لوتبەرزيت وەلا بنى و داواى فيدباك و پەخنەى پاشكاو و پاستگۆ بىكە،
كراو بە بەرامبەر ئەگەرى ھەبوونى كەموكۆپى و لاوازيەكانت كە بونەتە

... ئامانجەكان!

بەربەست لەسەر پێگەی درككردن و بەكارهێنانی ئەوپەڕی توانات. وە
نەد پاشكاو و پاستگۆبە لەگەڵ خۆت.
هەركات كێشە و بەربەستەكەت لە لا پوون بوو، ئەوا بێرۆكە و دەرفەت و
وەلامەكان پاستەوخۆ دەردەكەون لە چەندین سەرچاوەی جیاوازیوە.
ئەمە دەبێتە هۆی پاكیشتانی چەندان سەرچاوە بۆ ژيانەت كە یارمەتیدەرن
لە زالبوونت بەسەر سەختیەكاندا، جا سەختیەكانی ناخی خۆت بن یان
سەختیەكانی چواردەور و دۆخەكان بن، هەروەها دەبێتە هۆی خێرا
پۆشتنت بەرەو ئامانجەكان.

نزیكەی هەموو كێشەیهك دەكرێ چارەسەر بكریت
هۆنراوەیهكی كۆن هەیه دەلێت "هەر كێشەیهكی سەر زەوی، یان
چارەسەری هەیه یان نیه، ئەگەر چارەسەری هەیه هەستەو بەدوویدا
بگەڕێ، ئەگەر نیه تی گوێی مەدەری."

بۆ هەر كێشە و بەربەستێك لە نێوان تۆ و ئەوەی دەتەوێت بەدەستی
بێنیت، بەجۆریك لە جۆرهكان چارەسەریك هەیه. كاری تۆ بریتیه لەوەی
نەد پوون بیت دەریارە ی ئەوەی چی دەتجولێنیت بەرەو بەدەستیهێنانی
ئامانجەكەت و پاشان جەختكردن لەسەر كات و ئاگاداریت لە هەلگرتن و
وەلانانی دەست بەستەكان. بە وەلانانی بەربەستە گەرەكان،
بەرپێشچوونت زیاد دەبێت لە ماوەی چەند مانگیكی كەمدا وەك لەو
بەرەوپێشچوونە ی كەسیكی ئاسایی لە ماوەی چەند سالیكدا بەدەستی
لێنیت .

بەربەستەكان وەلا بنی:

... ئامانجەكان! ...

۱. ئامانجىكى گەرە دابنى پاشان ئەمە بېرسە "بۆچى تا ئىستا ئەمەم بە دەست نە ھىناوہ؟ چى پىگرمە؟" چى بە مىشكتدا ھات بىنوسە.

۲. لە ناخى خۆت بېوانە و پووبە پووى ئەگەرى بوونى ترس و گومانەكانت بېوہ، كە ئەگەر ھەبن، گەرەترىن بەربەستى سەر پىگەى سەر كەوتنن.

۳. دەست بەست و سنورداركارەكان دەستنىشان بکە، جا لە ناخى خۆتدا بىت يان لە دۆخ و ھەلومەرجەكاندا بىت، كە بوونەتە پىگەرلە خىراکردنى بە دەستھىنانى ئامانجەكەتدا.

۴. چەند پىناسەيەك بۆ كىشە و بەربەستە سەرەكەكانت دابنى. پرسىارى "چىتر كىشەيە؟" بېرسە.

۵. باشتىن چارەسەر وەكو ئامانج دابنى، بەروارى كۆتايى بۆ دابنى، پلانى كارکردنى بۆ دابنى و دەست بکە بە كارکردن بە پلانەكەت. ھەموو پۆژىك كارى لەسەر بکە ھەتا كىشەكەت چارەسەر دەبىت يان بەربەستەكەت وەلا دەنریت.

بەشى يازدە ببە شارەزاي بواری خۆت

"مۆڭى ئاسايى تەنھا مۆڭىكى ئاسايى بەلام بىر و خەونى لەلای
سەرکەوتن و بواری بەرەمدارترە"
"مىلڭىن پاوەرس"

رەكو چۆن كاتى خۆى ئەمرىكا پۆستەرى ھاندەرى بۆ ئاونوسكردنى
سەرياز ھەبوو، تۆش يەككە لە ئامانجەكانت با برىتى بىت لە "ببە بەوہى
دەتوانىت ببىت". داھات و خەلات تەنھا بۆ ئەداى نايابە، داھاتى ئاسايى
وخەلاتى ئاسايى بۆ ئەداى ئاسايى و خوار ئاسايى و كەم وەدەستھاتن و
شكست و پشت ساردبوونەوہ و دەرەنجامى ئاسايى.
لە سىستەمى ئابورىيدا، داھاتت لەلايەن سى ھۆكارەوہ دەستنىشان
دەكرىت: يەكەم، چى دەكەيت "دووہەم، چەند بەباشى ئەنجامى
دەدەيت" سىھەم، سەختىتى وەلا نانت .

بەككە لە تايبەتەندىبەكانى كەسانى سەرکەوتووبرىتىيە لەوہى لە
ساتىكى ديارىكراوى پيشەكەياندا برىار دەدەن "ناياب ھەلبسورپىن".
برىار دەدەن ببە باشترىن كەس لە بواریكەى خۆياندا، برىار دەدەن چى
قۇربانىيەك پىويست بىت بىدەن، وە چەند كات پىويست بىت تەرخانى
بەن تا زۆرباش ھەلبسورپىن لە بواریكەى خۆياندا. دەرەنجامى ئەم
برىارانەش دەبىتە ھۆى ئەوہى ئەم كەسانە لە كەسە ئاسايىبەكان جودا

... نامانجه كان! ...

بكرينه وه و به ره و سهر برۆن و داهاتيان سى هيند و چوار هيند و پينج هيند و ده هيند زياد بكات وهك له هاوته مه نه كانيان كه نه م پابه ندبوون و بريارانه يان نه داوه .

به هوى نه وهى مندالييه كى سه ختم مه بووه و نمره كانى قوتابخانه م خوار ئاسايى بوون، خود وينايه كى خراپ مه بوو له سهر خۆم و ئاستى متمانه به خۆ بوونم نزم بوو. مه رگيز به ميتشكندا نه هاتووه بتوانم له هيچ شتيكرا باش بم، خۆ نه گهر هه ر شتيك به باشى نه نجام بدايه دهست به جى ده مووت نه مه به دلنيايييه وه به خته يان به پووداو بووه . بۆ چه ندان سال من خۆم وهكو كه سيكى خوار ئاسايى ده بينى له بواره كى خۆمدا.

تيبينيه مه زنه كه

پاشان پۆژيگ له پۆژان له پر تيبينيه كم بۆ دروست بوو. بۆم دهركهوت كه هه موو نه وانى له ٪ ١٠ ي لوتكه ي بواره كه ياندا ن پيشتر له ٪ ١٠ ي خواره وه وه دهستيان پيكر دووه و هاتوون. هه موو نه وانى نه مپۆكه شارهزا و بالادهستن كاتى خۆى لاواز و هه ژار كردار بوون. هه موو نه وانى نه مپۆكه له لاي سهره وهى سفره ي خوانى ژياندا دانيشتوون، كاتى خۆى له لاي خواره وهى سفره ي ژيان بوون. له هه مووشى گرنگتر بۆم دهركهوت هه موو نه و كارانه ي كه سانى تر توانيو يانه نه نجامى بدن و له پوى لۆژيكيه وه به من بكرىت، منيش ده توانم نه نجامى بدهم به باشى. نه م شته بۆ هه موو كه سيگ پاسته و دهكرىت بكرىت.

كهس له تۆ باشتريه و كهس له تۆ ژيرتريه. خه لكى ته نها باشترو ژيرترن له بواره جياوازه كاندا. هه روه ها هه موو كارامه ييه كارسازيه كان

... ئامانجەكان! ...

دەكرىت فېريان بېيت. ئەو كەسانەى ئەدايان باشتەرە لە ھەندىك بواری
كارسازىدا، فېرىى كارامەىيە پىۋىستەكان بوون لەگەل كارامەىيەكانى
خۇياندا پىكەو كاريان پىدەكەن پىش ئەوەى تۆ فېريان بېيت. ئەگەر تۆ
رەكو كەسانى تر دەستكەوت و داماتت نىە، ئەمە واتە تۆ ھىشتا ئەو
كارامەىيانە فېر نەبوويت.

ياساى ئاسنىنى خود پەرەپىدان

ئەمە دركپىكردىكى ناوازەى تر بوو بۆ من: "تۆ دەتوانىت فېرى ھەموو
ئەو شتانە بېيت كە پىۋىستت پىيانە بۆ بەدەستەپنەنى ھەر ئامانجىك
بۆخۇتيان دابىنىت. " ھىچ سنورىكى راستەقىنە نىە لەسەر ئەوەى تۆ
بتوانىت بەدەستى بىنىت، تەنھا ئەو سنورانە نەبىت كە خۆت بۆ خۇتيان
دادەنىت لە ھزر و ئەندىشەى خۆتدا. ئەگەر تۆ برپارتدا بگەيتە نايابىتى
و بگەيتە ۱۰٪ لوتكەى بوارەكەى خۆت، ئەوا بزانە ھىچ شتىك لەسەر
ئەم زەوېە پىگرت نىە بگەيتە ئەمە، تەنھا خۆت نەبىت.

ئايان ئاسان ئەمە دىتە دەست؟ بىگومان نەخىر! من وشەى "ئاسان"
بەكار ناھىنم لە كىتەدا. ھەموو شتىكى شاىستە كاتى پىۋىست و
كاركردى زۆرى دەوئىت بۆ بەدەستەپنەن. شتەكە ئەوەى ئەگەر ھەز و
ئارەزووى پىۋىستت ھەبىت و ئامادەى كاركردى زۆر بېت ئەوا دەكرىت
بەدى بىن. كاتىكىش دەگەيتە مەبەست و ئامانج دەبىنىت شاىەنى ھەموو
ھەولەك بوو .

لېس براون، وتارىپىزى ھاندەر دەلەت "بۆ بەدەستەپنەنى ئەوەى پىشتەر
بەدەستت نەھىناو، دەبىت بېيتە ئەو كەسەى پىشتەر وانە بوو بىتەيت."

... ئامانچەكان! ...

ۋولگانگ شۈن گوئىت، فەيلەسوف ئەلمانى، دەلىت "بۇ ئەۋەى زىياتر بەدەستېنىت، يەكەم شت دەبىت خۇشت زىياتر ھەۋلېدەيت".
ئەۋ ساتەى برىار دەدەيت بېيتە باشترین كەسى بوارەكەى خۇت، تاكە پرسىيارىك بېپرسىت برىتتە لە "چۈن ئەمە بەدەست بېنم؟" ئەۋ پاستىيەى كە سەدان ۋ ھەزاران ۋ تەنەت ملیۋنان كەس تۋانىۋىانە لە خالى سىفو سەرەتاۋە بگەنە لوتكە ۋ بەشى سەرەۋە بەلگەيەكى تەۋاۋە لەسەر ئەۋەى تۇش دەتۋانىت ئەمە بەدەست بېنىت. زۆرىنەى ئەم كەسانە پەنگە ئەۋ لېھاتۋىي ۋ تۋانا سىروشتىي تۆ ھەتە نەيانىت. لە زۆرىنەى بوارەكانى ژياندا، ئەۋەى دەبىتە ھۆى نایاب بوون ۋ سەرکەۋتنى مەزن زىياتر كارى زۆر ۋ خۇ تەرخان كەرنە ۋەك لە تۋانا ۋ لېھاتۋىي سىروشتى.

ئایا پەرۋەردە ۋ پۇشنىرىي گىرنگن بۇ سەرکەۋتن؟
لە شىكارىيەكدا بۇ Forbes 400 ، ۴۰۰ دەۋلەمەندترین پىاۋ ۋ ژن لە ئەمىركادا، كە چەند سالىك لەمەۋ پېش ئەنجامدرا، دەرکەۋت ئەۋ كەسى لە قۇناغى دۋاناۋەندىدا ۋازى لە خۋىندىن ھىناۋە بە تىكرا بېرى ۳۳۳ ملیۋن دۆلارى ئەمىركى سامانى ھەبوۋە ۋەك لەۋ كەسى كۆلىژ ۋ زانكۆى تەۋاۋ كەردىت.

ھۆكارى ئەۋەى مەن باسى ئەم زانىارىيەم كەرد ئەۋەيە زۆر كەس ۋا ھەست دەكەن ئەگەر نىمرەى باشىيان بەدەست نەھىنا لە خۋىندىدا ئەۋا بۇ ھەمىشە سىنوردەرن ۋ ناتۋانن دۋاتر لە ژياندا سەرکەۋتۋوبىن. ھىچ شىتەك ئەم پاستىيە ناسارىتەۋە كە ھەندىك لە دەۋلەمەندترین ۋ سەرکەۋتۋوتىن پىاۋ ۋ ژنى ئەمىركا ۋ جىھانىش لە خۋىندىدا نىمرەى لاۋازيان ھەبوۋە.

... نامانجه كان! ...

ئەم پەرسىيارەت لە ياد بۆت: "چۆن دەتوانىت فيليك بخۆيت؟"
و ئەلامەكەش برىتيە لە "هەر جارە و قەپك". ئەمە هەمان پىگەيە تۆ
بەتوانىت بە ھۆيە و بەگەيتە نايابىتى لە كارەكەتدا. تۆ هەر جارە و
هەنگاوتك، كارامەيىك، باشتريونىكى بچوك ئەنجام بدە و دەگەيتە
لەنكە.

مولكى بە ھا بەرزبۆو يان بە ھا دابەزىو؟

پاستىكەي ئەو ھە ئاستى زانين و كارامەيىت لە مۆكەدا زۆر بە خىرايى
كۆن دەبۆت وەك لە پيشووتر. پيشتر باسەم كرد "تواناي
پارە پەيدا كردنت" دەكرىت مولكىكى بە ھا بەرزبۆو يان بە ھا دابەزىو
بۆت، بە ما لە سەر ئەو ھا ئايا تۆ ئەم توانايەت بەرز دەگەيتە و يان
پەندە دەبۆت كۆن بۆت و تۆزى لە سەر بنىشت. بۆردەي بەرز كردنە وەي
ئەم توانايەت لە دەستى خۆتدايە.

لەبە باشەكە ئەو ھە ھەركات تۆ دەستت كرد بە وەي بە باشى ئاستى
زانين و كارامەيىت بەرز بەگەيتە وەك كاتيك لە سەر پىگەيت بەرە و بۆون بە
باشترين كەسى بوارەكەي خۆت، وای لىدۆت وەك ئەو ھا تۆ لە پيشبەركىدا
بۆت لە گەل خۆت. زووبەزوو دەبينىت لە ھاوتە مەنەكانت جودا دەبۆتە وە
پيش دەگەيت، لە كاتيكدا ھاوتە مەن و ھاوپيشەكانت يان پياسە دەكەن
بان تەنھا ھەندە كار دەكەن كارەكەي ئەم دەست نە دەن. بۆرەكەي
پەندەبۆون بە نايابىتيە وە ھىچ كات بە مېشكى پەكەبەرەكانتدا نە ھاوتە وە
بەرشىو ھەي بە مېشكى تۆدا ھاوتە وە.

... ئامانچەكان! ...

ئەو زانىنەنى پېيۇستە دەستىنىشان بىكە
كەشتى بەرەو ئايابىتتە دەست پىدەكات بە پرسىنى ئەم پرسىيارە "چى
زانىن و كارامەنى و زانىيارەكى ترم پېيۇستە بۇ پىشەنگ بوون لە
بوارەكەى خۇمدا لە ماوەى چەند مانگ و سالى داھاتوودا؟"
سى سال بۇ پىنج سال بېرۇ داھاتو وە بېھىنە پىش چاوت كە تۆيەككى
لە باشتىن و داھات بەرزىن كەسى پىشەكەى خۆت. بۇ ئەمە پېيۇستە
چى پووبىدات ئىستا؟ چىت دەكرد و فېر دەبوويت و بەدەستت دەھىنا بۇ
كەشتن بەو ئاستە؟ پېيۇستت بە بالادەست بوون لە چى جۆرە
كارامەيەكدا دەبوو بۇ پىشەنگ بوون لە پىشەكەى خۆتدا؟

بېريارېكى پىشەنى بدە

كاتى خۇيى ھاوپىيەكى باشم مەبوو كە پارىزەر بوو لە يەككە لە كۆمپانىا
ياسايىيەكاندا. باوكى ئەم كەسە پارىزەر بوو بۆيە ئەمىش ئەم پىشەيەى
مەلبۇزارد. كە دەرچوو لە زانكۆ، دەستى كرد بە پىشەى پارىزەرەيەتى بۇ
ھاوپىكانى و ناسىاوەكانى. بەلام مەر زووبەزوو بۆى دەرکەوت ئەم
پىشەيە بۇ ئەم نىيە و بېريارىدا پىشەكەى بگۆرپىت و بچىتە ناو
كارسازىيەو.

لەم كاتەدا تەمەنى ئەم كەسە ۲۶ سال دەبوو، سەريارى ئاستەنگى و
بەرەنگاربوونەوكان، ئەم كەسە خۇي ئامادە و گورجكرد و بېريارىدا
بچىتە زانكۆى ھارفارد بۇ خويىندى ماستەر لە كارسازىدا، ئەم كارە دوو
سالى خاياند بەلام بوو بە خاوەنى بېروانامەى ماستەر لە كارسازىدا.

... نامانجه كان! ...

ئەم كەسە گەپايەو شەرەكەى خۇى و چەند چاپىكەوتنىكى كارى
ئەنجامدا، لە كۆتاييدا پۆستىكى سەرەتايى بەپۆەبردنى دەست كەوت لە
كۆمپانىيەكى گەشتى ئاسمانيدا. دەرەكەوت ئەم بېريارى گۆپىنى پېشەيەى
باشترىن بېريار بوو داويىتى، لە ماوەى دە سالدا بوو سەرۆكى
كۆمپانىيەكە و دە ھىندەى كارى پارىزەرايەتيەكە داھاتى بوو. ئەم كەسە
بوو لاوترىن و بەرپۆەتريىن بەپۆەبەرە جېبەجىكارەكان لە بوارى
پېشەكەى خۇيدا.

مەودا دەرەنجاميە سەرەكەكانت دەستنىشان بگە
وەكو پېشتر باسەم كرد، ھەموو كاريك لە پېنج بۆ ھەوت مەوداى
دەرەنجاميى سەرەكى پىك ھاتوو. لە بوارى فرۆشدا بۆ نمونە، ئەم
مەودايانە برىتىن لە دۆزىنەوەى دەرەتەى فرۆشتن و دامەزراندنى
پەيوەندى و دەستنىشانكردنى پىويستىەكان و پېشكەشكردنى چارەسەر
و ھەلامدانەوەى بەرەبەستەكان و ئەنجامدانى فرۆش و دووبارە
ئەنجامدانەوەى فرۆش بۆ كپيارانى پەزنامەند.

ئەگەر تۆ لە بوارى فرۆشدا كار دەكەيت، پىويستە لە ۱ تا ۱۰ نمرە بۆ
خۆت دابىئىت، كە ۱ نزمترین ئاست بىت و ۱۰ بەرترین ئاست بۆ ھەر يەك
لەم مەودايانە. تۆ دەبىت بەلای كەمەو ۷ بىتەيت لە ۱۰ ئەگەر بىتەويت
بىتە يەككە لە ۲۰ يەكەمەكەى پېشەكەت.

پاش نمرەدانان بۆ خۆت لە ھەر ھەوت مەوداكەدا، دەبىت لىستەكە
بىتە بۆ سەرۆككارەكەت، يان باشترە بىتەيت بۆ يەككە لە كپيارەكانت
و داوايان لىكەيت ئەوانىش نمرەت بۆ دابىئىن. ئەمە دەبىتە

... نامانجه كان! ...

چا وكرانه و هه كه ي پاسته قينه بو تو، زورجار خه ملاندنه كه ي خوت بو خوت
زور جياوازتر و به رزتره له خه ملاندني كه سيكي تر بو تو.
نمره ي كوتاييت هه رچه نديك بييت، تو ده بييت لاوازترين مه ودا و كارامه بييت
هه لبريتر و كاري له سهر بكه ييت بو به رزكرده و هه ي ناسته كه ي تا يه كسان
بيته و هه يان به رزتر بييت له كارامه بيه كاني قرت. لاوازترين كارامه بييت
بريتيه له و كارامه بيه ي گه وره ترين پيژهي داهاتت بو دابين دهكات و
دهستنيشاني دهكات چه نديك خيرا و چه نديك دور ده پويست له
پيشه كه تدا.

برق سهر سايدى خيرا

ئه مه پرسياركي پالنه ره ده توانيت به دريژايي ژياني پيشه بييت له خوتي
بكه ييت "ئه و تاكه كارامه بيه چه نه گهر به نايابيتي ئه نجامي بده يت
ده بيته هوي گه وره ترين كاريگه ري ئه ريئي له سهر پيشه كه ت؟" ئه مه با
بيته خالي دهستپيكت بو په ره پيدانه كه سيي و پيشه بيه كانت. وه لامت
بو ئه م پرسياره زور گرنگه بو به دهسته ينياني نايابيتي له بواره كه تدا.
به رده وام ئه م پرسياره له خوت بكه وه "ئه و تاكه كارامه بيه چه نه گهر
به نايابيتي ئه نجامي بده يت ده بيته هوي گه وره ترين كاريگه ري ئه ريئي
بو سهر داهات و داهاتوي پيشه كه ي ئيستات؟"

خو نه گهر هه ر هيچ دلنيا نيت له وه لامى ئه م پرسياره، ئه وا برق لاي
سهر و ككاهه كه ت و ئه م پرسياره ي ليكه. له هاوپيشه كانت بپرسه، له
كارمه نده كانت بپرسه، له هاوسهر و هاوپيكانت بپرسه. زور گرنگه وه لامى
ئه م پرسياره ت دهست بكه وييت و هه موو وزه كه ت بكه يته سهر

... ئامانجەكان! ...

باشترکردنى ئەدەي كارت لەو بوارە ديارىكراوەدا. ئەمە دەبێتە مەبەستى ديارىكراوى سەرەكيت بۆ پەرەپێدانی كەسىي و پيشەييت. ئەم وەلامە بنوسەو و بەروارىكى كۆتايى بۆ دابنى و پلانى بۆ دابنى و كار لەسەر پلانىكە بكە و پاشان پۆژانە كاريك بكە بۆ باشتربوون لەو كارامەييه ديارىكراوەدا.

مەركات شارەزاييت بەدەست هێنا لە لاوازترین بوارتدا، دووبارە ئەم پرسىيارە بكەو "ئەي ئیستا ئەو كارامەييه چیه يارمەتیدەرتىنمە؟" پاشان بۆ كار بكە لەسەر وەلامەكەت بۆ كارامەييهكە تا شارەزابوون و بالادەستبونی تیدا پەيدا دەكەيت.

كەسە پردهاترينهكانى مەر بوارىك نمرەكەيان ۸ و ۹ يە لە ۱۰ لە مەر بوارىكياندا. ئەم دوو نمرەيه دەبێت ئامانجى تۆش بێت.

بەپێوەبەرى جێبەجێكارى ناياب

ئەگەر لە بوارى بەپێوەبردندايت، بزانه كە حەوت مەوداي سەرەكى هەن دەستنيشانی سەرکەوتن و شكست دەكەن لە پيشەكەتدا: پلانداان، پێكخستن، كارمەند دانان، ئەرك پێسپاردن، سەرپەرشتىكردن، پێوانەكردن، راپۆرت نوسين.

هەموو بەپێوەبەرە بالاكان نمرەى نايابيان هەيه لە هەريەك لەو حەوت مەودايەى سەرەوهدا. وە بەپێوەبەرە لاوازهكانيش لە يەكێك يان زياتر لەو مەودايانەدا لاوازن. لاوازييتى توند لە هەريەك لەو مەودايانەدا ئەگەرى هەيه كوشندە بێت بۆ سەرکەوتفت لە پيشەكەتدا.

... نامانجه كان! ...

بۇ نمونه ئەگەر تۆلە ھەموو مەوداكانى بەرپۆۋە بردندا ناياب بىت بېجگە لە ئەرك پېسپاردن، ئەوا بزانە ئەم مەودايە ھەموو پۆژىك دەبىتتە بەرپەست بۆت لە پېشەكەتدا. من بەرپۆۋە بەرى ھېندە لاوازم بىنيوۋە لەم مەودايەدا كە بۆتە ھۆى دەرکردىيان لەسەر كارەكەيان، چونكە ئەو زىانەى داويانە لە پېشەكە بە ھۆى لاوازيانەۋە لەم مەودايەدا زۆر گەرە بورە .

بە ھەمان شېۋەى پېشوو لە ۱ تا ۱۰ نمرە بەخۆت بدە و پاشان پىرسىار لە كەسانى چواردەورت بگە نمرەت بۇ دابىنن، لەگەل خۆت پاستگۇ بە و بە دووى پاستىدا بگەپى ۋەك لە ۋە لاميكي دىيلۇماسىيى لە لايەن ھاوپېشەيەكى بەرپۆۋە كە دلى نەيەت پاستىەكانت پى بلىت.

شىكارىيەكى ۳۶۰ پلەيى ئەنجام بدە

يەككە لە نامرازە بەناۋيانگەكانى بەرپۆۋە بردن كە لەم سەردەمەدا بەكار دىت پى دەوترىت "شىكارىي ۳۶۰ پلەيى". لەم جۆرە شىكارىيەدا پاپرسىيەك دەدرىت بە كۆمەللىك كەس كە پاپۆرت دەنوسن بۇ بەرپۆۋە بەرىكى دىياريكراۋ. پاپرسىيەكە پىردەكرىتەۋە و بە نەناسراۋى دەدرىتە دەست پاپۆژكارىكى دەرەكى كە ۋە لامەكان پوختە دەكات. ئەم پوختەى ۋە لامانە دەدرىت بە بەرپۆۋە بەرەكە بۇ ئەۋەى بزانىت چۈن كەسانى تر دەيىنن. زۆرجار ۋە لامەكان بەرپۆۋە بەرەكە دەتاسىنن.

بۇ نمونه، بەرپۆۋە بەرەكە دەلىت "من بىرپار بە ئاگالىيۋون و بىر كىرنەۋەۋە دەدەم" بەلام ستافەكە دەلىن "كەسىكى لاواز و بىرپارنەدەر و متمانە بەخۇ نىە كاتىك بىرپاردان دىتە پىش".

... ئامانجەكان! ...

لە لىڭكۆلنە ۋە يەككى نۆيدا دەريارەي بەرپۆتە بەران، ۷۵% ى ھەموو بەرپۆتە بەران خۇيان لە ۲۵% ى لوتكە دانالە پەۋى كارىگە رېتتە ۋە، زۆرۈنەي بەرپۆتە بەران خۇيان لە ۲۰% ى لوتكە دانالە پەۋى كەسپىتى ۋە زېرپە ۋە، مۇۋە بە سۈرۈشتى خۇي ۋايە نەمەي بەرز بۇ خۇي دادەنپىت ۋە خۇي بەرز دەبىنپىت، بى گۆيدانە جۆرايەتى ۋە تايپە تەندىپەكان. لە بەر ئەمەيە زۆر گىرنگە كەسەكان لە لايەن ھاپپىشە ۋە ھاۋناكانيانە ۋە نەمە بىرېن بە شىۋە يەككى بەردە ۋام.

باشترکردنى كەسپى ۋەكو ئامانج دابىنى

ھەركات مەۋداي سەرەكەيت دەستىنپىشانكرد كە دەتەۋىت ۋە پىۋىستىشە باشترى بىكەيت، ۋەكو ئامانج ۋە پىلان دابىنى ۋە بەرۋارىكى كۆتايى بۇ دابىنى. پاشان پۇژانە كارىگە لە سەر باشترکردنى خۇت لە ۋە مەۋدايەدا. لە ماۋەي ھەفتە ۋە مانگ ۋە سالاڭا دەبىنپىت لە ۋە كارامەيپەدا ناياب بوۋىت. بەھۋى باشترکردنەكانە ۋە بوۋىتە شارەزا ۋە بالادەست.

ھەزچۇنپىكىت خۇت قىبول بىت

يەككى لە ھەرە بەناۋيانگىترىن كىتپەكانى بوۋى كارسازىي لەم دۋايپانەدا كىتپى "يەكەمجار، بەھىزىپەكانت بدۆزە ۋە!" ئەم كىتپە دۋا بە دۋا كىتپىكى پىر فرۇشتىرىن دەرگراۋە بە ناۋى "يەكەمجار، ھەموو ياساكان بىشكىنە!" دەرەنجامى ھەردوۋ كىتپە بىرپىتە لە "خەك مەگۈپە." تۈبە كۆمەلپىك كارامەيى ۋە توانا ۋە دەسەلات ۋە بەھىزى ۋە لاۋازى ۋە لىھاتوۋىيە ۋە لە دايك بوۋىت. ئەمانە زۈۋىپەزۋ لە ژياندا دەرەكەۋن ۋە بە

... ئامانجەكان! ...

گشتىيى لە كۆتايى تەمەنى ھەرزەكارىدا ئاشكرا دەبن. ۋە بە درىژايى تەمەنت گۆرپانكارىيەكى بەرچاويان بەسەردا نايت.

يەككە لە گەنگەتەين شتەكان كە ئەنجامى دەدەيت لە پيشەكەتدا برىتيە لە دەستنىشانكردنى ئەۋەى تۆ بە پاستى لە چىدا باشىت يان دەتوانىت لە چىدا باش بىت، پاشان تەرخانكردنى تەۋاى كاتت بۆ ئەۋەى بالادەست و نايب بىت لە ۋەارەدا.

مارى بەيكەر فۆلئىت، پراۋىژكارىيە پىۋەبردن لە سالانى ۱۹۲۰ ھەكاندا جارىكيان وتى "باشتەين پوۋگە بۆ لىخوپىنى ئەسپەك برىتيە لە پوۋگەيە ئەسپەكەى بەرەو دەپوات". باشتەين پىگە بۆ پەرەپىدانى خۆت برىتيە لە پوۋگەيە لىھاتوۋىي و ھەزە سىروشتىيەكانتى لەسەرە. جىم كاتكارت، نوسەرى كىتب و وتارىيژ، دەلئىت "سىروشتى خۆت پىيگەيەنە" ئەمە ئامۆژگارىيەكى زۆر گەنگە دەيىت تۆ لە تەۋاى پيشەكەتدا پەيرەۋى بىكەيت.

تۆ بە كۆمەلەك لىھاتوۋىي و تواناي تايبەت بە خۆت و جىاواز لە كەسانى ترەۋە لەدايك بوويت. لە تەۋاى ژياندا بىنيوتە كەوتويتە بوارىكەۋە كە لىھاتوۋىي و توانا تايبەتيەكانت و ايان كەردوۋە تۆ زۆر زياتر بەدەست بىيىت و زياتر چىژ بىيىت لەۋەى ئەنجامى دەدەيت. يەككە لە ئامانجە مەزەكانت لە ژياندا دەيىت برىتي بىت لە دەستنىشانكردن و جىاكرەنەۋەى يەك شت يان دوو شت كە تۆ زۆر بە باشى ئەنجامى دەدەيت و زياتر چىژى لى دەبىيىت ۋەك لە ھەموو شتىكى تر و پاشان تەۋاى جەختت بىكە سەر ئەۋەى لە ۋەارەدا شارەزاتەين و بالادەستەين بىت.

پەرە بە لېھاتووییە کانت بدە
مایکل جۆردن، یاریزانی باسکە، دەلێت "هەموو کەس لېھاتووییە هەبە،
بەلام توانا پێویستی بە کاری سەختە". شاعیر لۆنگفیلۆ جاریکیان وتی
"تراژیدیا مەزنە کە یەکسانی ئاسایی بریتییە لەوەی بە کارامەییە
مۆسیقیە کە یانەو دەچێتە گۆرەو".

ئەگەرێ هەبە بۆ چەندان سالی دووردیژ بنالینیت بە دەست
پیشەبەرە کە بە تەواوی سازنە کراوێت بۆی، پاشان پیشە دروستە کە
خۆت دەدۆزیتەو و لە ماوەی یەک دوو سالدا هێندە ی ئەو هەموو سالە
لە پیشە کە ی پێشووتدا بە سەرت بردووە پێشە کەوێت و سەرکەوتن
بە دەست دینیت.

ناپلۆن هیل جاریکیان وتی کلیلی سەرکەوتن لە ئەمریکا دا بریتییە لە
"دۆزینەوێ ئەوێ زۆر حەز بە ئەنجامدانی دەکەیت و پاشان
دۆزینەوێ پێگە یەک بۆ دەستکەوتنی بژێوی لەم کارەتەو".

زۆرینە ی ملیۆنەرە خۆدروستکارەکان دەلێن "لە ژياندا تەنها یەک پۆزیش
ئیشم نەکردووە". ئەوێ ئەم کەسانە کردوویانە بریتی بوو لە
دۆزینەوێ ئەو کارە ی زۆر حەز بە ئەنجامدانی دەکەن و چێژی لی
دەبینن و پاشان زیاتر و زیاتریان ئەنجامداوێ.

لېھاتووییە تایبەتییە کانت دەستنیشان بکە
هەشت پێگە هەبە بتوانیت بە هۆیانەو لېھاتووییە تایبەتییە کانت و توانا
ناواژە کەت بناسیتەو و دەستنیشانیان بکەیت، پێگەکان بریتین لە:

... نامانجه كان! ...

بەكەم، ئەو كارەى تۆ تيايدا زۆر دلخۆشيت و زۆر باشيت و ئەنجامدانى
كارەكە خۆشەويستە لەلات. ئەگەر بتوانيت بەبى پارهش ئەنجامى
دەدەيت. ئەو كارەى باشترينى تۆ دەهينيتتە دەر و بړىكى زۆر گەرە
خود پەزنامەندى و چيژت پيډە بەخشيت.

دووهم، ئەو كارەى تۆ بە باشى ئەنجامى دەدەيت، وەك ئەوەى بە
سروشتيى تواناي ئەدات لەم بوارەدا باش بىت.

سپهەم، ئەو ليها توويەى گەرەترين سەرکەوتن و دلخۆشيت بەهۆيەرە
بەدەست هيناوە تا ئىستا. ئەو شتەى هەر لە تەمەنكى مندا ليەو تۆ
حەزەت بە ئەنجامدانى کردووە و خەلکى ستايشيان کردوويت لەسەر ئەو
کارە.

چوارەم، ئەو كارەى فيربوونى بەلای تۆوە ئاسان بوو و ئەنجامدانىشى
ئاسان بوو. لە پاستيدا هيندە ئاسان بوو تۆ بىرت چۆتەو چۆن و
كەى فيرى بوويت. تەنها ئەو بوو پۆژىك لە پۆژان دەبينيت ئەنجامدانى
ئەم کارە بەلاتەو زۆر ئاسان بوو.

پنجەم، ئەو كارەى ئاگا و هۆشى تۆى پاكيشاوە. جۆش و ئەندىشەتى بۆ
خۆى كيش کردووە. تۆ حەز بە بىرکردنەو لىى و خويندەو دەريارەى
و قسەکردن لەسەرى و فيربوونى دەكەيت. ئەمە سەرەنجى تۆى
پاكيشاوە، وەك چۆن پەپولەيەك بەرەو پووناكيەك دەپوات.

شەشەم، تۆ حەز بە فيربوونى دەكەيت و بە تىپەپوونى كات و تابىت
تيايدا باشتەر دەبيت. حەزىكى قوولى ناخيت هەيە بۆ ناياب بون لەم بوارە
ديارىكراوەدا.

... ئامانجەكان! ...

ھوتەم، كاتىك ئەو كارە ئەنجام دەدەيت، ۋەك ئەو ۋايە كات
بەستىت. زۆر جار ھىندە دورودرىژ كار دەكەيت لەو بوارەدا بىرت
دەچىتە ۋە نان بخۆيت و بخەويت چونكە ھىندە تيايدا سەرقال دەيت.
ھەشتەم، تۆرپىز و نرخاندنىكى بېشومارت ھەيە بۆ ئەو كەسانەى باشن
لەو كارەى تۆ گونجاويت بۆ ئەنجامدانى. تۆ ھەز دەكەيت ۋەكو ئەوان
وابىت و ھەز دەكەيت لە دەورىان بىت و كارلىك بكەيت لەگەلىاندا.
ئەگەر ئەو ھەشت خالەى سەرە ۋە جىبەجى دەيت بەسەر ھەر كارىكدا
تۆ ئىستا دەيكەيت يان ھەر شتىك لە پابردودا ئەنجامداۋە، ئەوا بزانە
ئەو كارە ئەو ھەيە تۆ ناوازەيت تيايدا و "خاۋىيارى دلتە."

تۆ لە دايكبوويت بۆ ناياب بوون
لېھاتوويىيە سىروشتىيەكانت زگماكىن و ئاسانن بۆ پەرەپىدان. ئەم جۆرە
لېھاتوويىيەنە لە نەستىدا بەرنامەپىژگراون. تۆ بۆ ئەنجامدانى ئەم كارە
لە دايكبوويت. ئەركى تۆ لەم كار و بوارەدا بىرىتە لە پىشكىن و گەپان
بەناو ئەم لېھاتوويى و توانا سىروشتىيەتدا و پاشان بەردەوامبوونى
پەرەپىدانى.

زۆرىنەى كارامەيىيەكان تەواۋكارن، زۆرىنەيان پىشت دەبەستىن بە يەكدى،
ئەمە واتە دەيت تۆ لە كاتىك لە كاتەكاندا كارامەيىيەكت ھەيت بۆ ئەو ھەي
بتوانىت كارامەيىيەكانى تىرت بەكارىيىنت لە ئاستىكى بەرزقردا. ھەندىك
جار تۆ پىۋىستە فىرى كارامەيى تىر بىيت كە پەنگە ھەزىت پىي نەبىت و
چىزى لى نەبىنىت، بەلام ئەمە ئەو قورىانيەيە تۆ دەيت بىدەيت بۆ
ئەو ھەي بتوانىت لە بوارە ھەلبىزىردراۋەكتەدا نايابىتى بەدەست بىنىت.

... ناهانجه كان! ...

یهك کارامه بییت ماوه
بروانه ئەم یاسایه: پەنگه یەك کارامه بییت ماییت بۆ دوو هیند کردنی
بەرەمداریتی و ئەدا و داهاات. پەنگه تەنها پێویست بکات ئاستی ئەو
کارامه ییه بەرز بکەیتەوه تا بتوانیت هەموو کارامه ییه کانی تر لە ئاستی
بەرزدا بەکاربێنیت.

لە یادت بێت هەموو کارامه ییه کارسازیه کان دەکرێت فێر بکری. کارامه یی
کارسازی پەيوەندی بە ژیریه وه نیه. ئەگەر پێویستت بە هەر
کارامه ییه کی کارسازى هەبییت فێرى ببیت بۆ ئەوه ی ئەوپه پى توانای
خۆت بەکار بێنیت، ئەوا دەتوانیت لە پێگه ی پاهیتان و
دووباره کردنه وه وه فێرى ببیت.

خۆت بە دوور بگره له تەله ی ئەدا ی لاواز
زۆر باوه ئەگەر لاواز بیت لە کارامه ییه کی دیاریکراودا، ئەگه رى هه یه کارى
لەسەر نه کهیت. بەمە دەکەوێتە تەله ی "بێدەسە لاتی فێرکراو" وه.
پەنگه بلێیت "من هینده ی پێویست باش نیم لەو بواره دا" یان "من هیچ
لێهاتووی و توانایه کی سروشتیم لەو کارامه ییه دا نیه."
بەلام ئەمە تەنها خۆ بە دوورگرتن و پاساو هێنانە وه یه، ئەگەر ئەو
کارامه ییه بەشی پێویست گرنه به لاتەوه، ئەوا دەتوانیت فێرى ببیت.
خراپترین بریار بێدەیت بریتیه له نه چونه پیش له کارێکدا بۆ چه ندان
مانگ و سال تەنها لەبەر ئەوه ی یەك کارامه بییت نیه که خودی
کارامه ییه که ده کرێت فێرى ببیت له پێى خو تەرخانکردن و
پابه ندبوونه وه. پێمه ده ئەمەت بەسەردا بێت.

ناپاڤیټی بریتیه له گه شتیک
وته په کی کون هیه ده لیت "هر شتیک شایه نی نه وه بیټ به باشی
نه نجام بدریت، نه وا شایه نی نه وه یه له سه ره تادا به لاوازی نه نجام
بدریت". نه وه پاهینان نیه که ده بیټه بالا ده ست بوون، به لکو پاهینانی
که موکوړه که ورده ورده ده بیټه بالاده ست بوون.
له گال ده سټپیکردنی هر کاریکی نویدا، پیشبینی نه وه بکه به لاوازی
نه نجامی بدهیت. له سه ره تادا هه ست به خاووخلیچکی و ناخووشی
ده که یت. هه ست به نه گونجاویتی و که می ده که یت. زورجار هه ست
ده که یت که سیکی که مژه یت و هه ست به شه رمه زاری ده که یت. به لام نه مه
نه و قوربانیه یه تو ده بیټ بیده یت بو به ده ستهینانی ناپاڤیټی له و بواره دا.
تو هه میسه ده بیټ له پیشه کیدا قوربانی بدهیت بو سه رکه وتن، نه و
قوربانیه ش زورجار بریتیه له کاری زور بو بالاده ست بوون له
کارامه ییه کی سه خندا که پیوستت پییه بو سه رکه وتن و به ره وپیشچوون
له بواره که تدا.

دارده سته سحریه که ت به کار بیټه
ته کنیکی دارده سټی سحری به کار بیټه. بیټه پیش چاوت ده توانیت
دارده سټیکی سحری به کار بیټیت و نه و په پی بالاده سټی و شاره زایی
به ده ست بیټیت له هر کارامه ییه کی دیاریکراودا. نه و کارامه ییه چیه؟
نه که ر بتوانیت دارده سټیکی سحری به کار بیټیت و هه موو خوژکه و
ناواته کانت بیټه دی ده رباره ی لټه اتوویی و کارامه ییه کانت، نه و خوژکه
بوچی ده خوازیت؟

... ئامانجەكان! ...

وہ لامت بۆ ئەم پرسىارانە ھەرچىيەك بىت، ئەوا ئامازدەدەرە بۆ ئەو ئامانجە نوپىيانەى پىۋىستە دايانىنىيىت دەربارەى ئەو كارامەىى و توانايانەى پىۋىستە پەرەيان پىدەيت تا بتوانىت بىيىتە باشتىن كەس لە كارەكەى خۆتدا .خۆت بىكەرە پىۋىستەى "خۆت ئەنجامى بدە". ئامادەبە سال و دوو سال و سى سال تەرخان بىكەيت بۆ ناياب بوون لە بوارىكى گىنگدا. ئامادە بە ھەر قوربانىيەك پىۋىست بوو بىدەيت تا بىيىتە باشتىن كەس لە كارەكەى خۆتدا.

ھاۋكىشەى سى كۆيەك

ھاۋكىشەيەك ھەيە پىۋى دەۋىترىت سى كۆيەك بۆ بالادەست بوون لە ھەر جۆرە كارامەيىيەكدا، ئەم ھاۋكىشەيە ئاسانە و ھەموو كاتىك كارى خۇى دەكات. سەرەتا پىۋىزانە لەو بوارەدا بخوینەۋە، تەننەت ئەگەر ۱۵ بۆ ۳۰ خولەكىش بىت. زانىبارى تايىبەتەندىي كەلەكەبوونى ھەيە. تا زىاتر بخوینىتەۋە و فىر بىت، خود ئاسۋودەيىت زىاتر دەبىت لە ئەنجامدانى كارەكەتدا بە نايابى.

دوۋەم، گۆيىگىرە لە بەرنامەى دەنگىي فىركارىي لەسەر ئەو بابەتە لە ئۆتۆمبىلەكەتدا، شۆفىرى ئەم سەردەمە سالانە بە تىكرا نىزىكەى ۵۰۰ بۆ ۱۰۰۰ كاتىمىر لە ئۆتۆمبىلدا بەسەر دەبەن. كاتى شۆفىرىت بىكە كاتى فىرىبون. تەنھا لەم پىگەيەۋە دەتوانىت بىيىتە پۆشنىپىرتىن كەسى بوارەكەى خۆت، گۆى بىگرە و فىر بە ۋەك لەۋەى گۆى لە مۇسىقا بىگرىت. سىيەم، ئامادەى سىمىنار و ۋۆركشۆپەكانى بوارەكەى خۆتە. ژيانى چەندان كەس گۆپانكارىي بەسەردا ھاتوۋە بە. ئامادەبوون لە سىمىنارىكى يەك پىۋىزە يان دوو پىۋىزەدا لە بوارەكانى خۆياندا .

... ئامانچەكان! ...

كۆنە ھۆكار بىرىتپە لە بەكارھىنانى ئوۋەى فىرى بويت لە نىزىكتىن دەرفەتدا. ھەركاتىڭ بىرۆكە يەكى باش دەبىستىت، كارى لەسەر بىكە. ئوۋ كەسەى يەك بىرۆكە دەبىستىت و كارى لەسەر دەكات بەھادارتىرە لەو كەسەى گويىستى سەدان بىرۆكە دەبىت بەلام كار لەسەر ھىچيان ناكات.

پاھىنان و ئەنجامدان دەبىتە بالادەست بوون
تا زياتر پاھىنان و ئەنجامدانى ئوۋەى فىرى بوويت بىكەيت، خىراتر شىاوتر و كارامەتر دەبىت لەو بوارەدا. تا زياتر پاھىنان بىكەيت، متمانە بەخۆبوونت زياتر دەبىت و پەرە دەسىنىت. تا زياتر پاھىنان بىكەيت، خىراتر زال دەبىت بەسەر ھەستىكرىن بە نەگونجاوئىتى لەو كارامەتتەدا و خىراتر شارەزى دەبىت. تا زياتر پاھىنان بىكەيت، خىراتر ئوۋ كارامەتتە دەچىتە سىندوقى ئامرازەكانى ھىزىر تەوۋە كە بتوانىت ھەتا لەو پىشەتتەدا بىت بەكارى بىنىت.

ھەر ئەرەم، ھەر ئەرەم ساتە، خۆت يەكلا بىكەۋە بۆ ئوۋەى بىبىتە يەكەمىنەكانى بوارەكەى خۆت. بزانە ئوۋ يەكەمانە كىن، بزانە چەند پەيدا دەكەن و چى جىاوازىر لە تۆ ئەنجام دەدەن. بزانە چى جۆرە زانىارى و كارامەتتەكىيان پەرەپىداۋە و خۆت يەكلاىى بىكەۋە تۆش ئەوانە پەرەپىدەيت. لە يادىت بىت، ھەركەسىڭ ھەر كارىڭى كىرىت، بەپىتى ھەلومەرجى خۆت، تۆش دەتوانىت ئەنجامى بدەيت. ھىچ كەسىڭ لە تۆ باشتىر نىيە و ھىچ كەسىڭ لە تۆ ژىرتىر نىيە. ئوۋ پاستىيەى كەسانى يەكەم و لوتكەى بوارەكەت لە ساتىڭ لە ساتەكاندا تەنەت لەو بوارەى تۆدا ھەر نەبوون، بەلگە يە بۆ ئوۋەى ئەوان چىي بەدەست بىنن، تۆش دەتوانىت

... ئامانچەكان! ...

بەدەستی بېنىت، تەنھا ئەگەر ئامانچى بۇ دابىئىت و كارى بۇ بىكەيت
بەپىي پىويست. ئەو بزانە ھىچ سنورىك بوونى نىه.

بىه شارەزاي بوارەكەى خۆت:

۱. ئەمۇ خۆت يەكلايى بىكەو لە بوون بە يەكەمەكانى بوارەكەى خۆت.

پابەندبوونىكى ھەمىشەيى ئەنجام بەدە.

۲. بوارە سەرەكەكانى كارەكەت دەستنىشان بىكە، ئەو شتانەى تۇ

دەبىت "بى ئەملاو لا و بە تەواوەتى" ئەنجاميان بەدەيت بۇ ئەوہى لە

بوارەكەتدا سەرکەوتوو بىت.

۳. لاوازترين بوارت دەستنىشان بىكە و دەست بىكە بە پىرۆزەى "خۆت

ئەنجامى بەدە" بۇ ئەوہى لەو بوارەدا نايابىتى بەدەست بېنىت.

۴. ئەو زانىارىانەى تر دەستنىشان بىكە كە پىويستە فېريان بىت بۇ

ئەوہى بىيتە يەكەمەكانى بوارەكەى خۆت و پاشان پلانىك دابىنى بۇ

وەرگرتنى ئەو زانىارىانە.

۵. خۆت تەرخان بىكە بە فېرىبوونى بەردەوامەوہ. بخوینەوہ و گوى بگرە

لە بەرنامەى دەنگى و ئامادەى خول و سىمىنارەكان بىه و پاشان ئەوہى

فېرى بوويت كارى پىبىكە بە زووترين كات.

بەشى دوازده پەيوەندى لەگەڵ كەسانى دروستدا بگرە

"پوانگەت بۆ ژيان، خەملاندنى خۆت، خەملاندنى بە ھاى خۆت، ھەموو ئەمانە لە لايەن ژینگەگەتەووە يەكلايى دەكرێنەووە. تەواوى پيشەگەت دەگۆر�دریّت و لە قالب دەدریّت لە لايەن چوار دەورەگەتەووە، لە لايەن كەسايەتى ئەو كەسانەى پۆژانە پەيوەندييان لەگەڵ دەگریت."

"ئۆرىسن سویت ماردن"

ھەموو شتێك لە كار و ژيانيشدا بریتىيە لە پەيوەنديەكان. ھەر شتێك بە دەستى دەھێنیت يان شكست دەھێنیت لە بە دەستھێنانيدا بە جۆرێك لە جۆرەكان پەيوەندى ھەيە بە كەسەكانەووە. توانات لە دروستكردنى پەيوەنديە دروستەكاندا لەگەڵ كەسانى دروستدا لە ھەموو قوناغەكانى ژيان و پيشەگەتدا دەستنيشانكارىكى زۆر گرنگە بۆ سەرکەوتن و بە دەستھێنانەكانت و كارىگەريەكى بەھێزى دەبێت لە سەر خيراى كەشتنت بە ئامانجەكانت.

تا زياتر بە شێوھەيەكى ئەرڤنى خەلك بناسیت و خەلكيش بە شێوھەيەكى ئەرڤنى بتناسیت ئەوا زياتر سەرکەوتوو دەبیت لە ھەر شتێكدا ھەولێ بۆ بەدەيت. يەك كەسى دروست لە كاتێكى دروستدا دەتوانیّت پێچكەيەكت بۆ

... ئامانجەكان! ...

خۇش بىكەت بېيىتە ھۆي گۆپىنى سەرتاپاي ژىانت و چەندان سالت لە
كارى سەخت بۆ بگەپىننىتەو.

ھىچ كەس بە تەنھا سەرتاكاوېت

بەشىكى سەرەكى لە دانانى ئامانج بىرىتە لەوھى تۆ ئوخەك و گروپ و
پىكخراوانە دەستىشان بىكەت كە يارمەتيدەرت دەبن لە بەدەستەپىنان و
كەشتن بە ئامانجەكانتدا. بۆ بەدەستەپىنانى ھەر جۆرە ئامانجىك، تۆ
پىويستت بە يارمەتى چەندان خەك ھەيە. باشە ئوخەكانە كىن؟

سى پۆلىنى كىشتى ھەيە بۆ ئوخەسانە تۆ پىويستت بە يارمەتى و
ھارىكارىيان دەيىت لە داھاتودا. ئوخەسانەش بىرىتىن لە كەسانى ناو
پىشەكەت و نىزىك لە پىشەكەت، خىزان و ھاپىيان، وە كەسانى ناو گروپ
و پىكخراوھەكانى دەرەوھى پىشەكەت يان بازى كۆمەلەيەتەكەت. تۆ
پىويستە ستراتىژىيەتەك داپىژىت بۆ كار كىردن بە كارىگەرىيانە لەگەل ھەر
گروپىكدا.

پەيوەندىيە سەرەكىيە كارسازىيەكانت

لە كارەكەتەو دەست پىيەكە. گىرنگىرىن كەسەكانى پىشەكەت كىن؟
پلانت چىيە بۆ دوست كىردنى پەيوەندىيەكى ئاست بەرزىر لەگەلىاند؟
لىستىك دوست بىكە بۆ ھەموو ئوخەوانەي لە ناو پىشەكەت و لەدەرەوھىدا
كار دەكەن، سەرۆككارەكەت، ھاپىشەكانت، ھاپىشەكانت، كەسانى
خوار ئاستەكەي خۆت و بە تايىبەتىش كىپارەكانت و داپىنكارەكانت و
فرۆشپارەكانت ئەگەر ھەيىت. كام لەم كەسانە تواناپەكى گەورەترىان

... ئامانچەكان! ...

ھەيە بۇ يارمەتيدانت يان زيان گەياندىن پىت لە بەدەستەيتانى
ئامانچەكانى پىشەكەت و كارەكەتدا؟

ھەندىك جار لە بىنەرەنم دەپرسىم، ئامادەبووان چەند كەسيان لە بواری
خزمەتگوزارى پازەي بەشداربوواندا كار دەكەن؟ تەنھا چەند كەسيك
دەست ھەلدەبەن. پاشان منىش دەلەيم ھەموومان لە بواری پازەي
بەشداربوواندا كار دەكەين، جا گرنگ نى پىشەكەمان ناوى چى و چى.

كەپيارەكانت دەستنىشان بگە

كەپيار دەكەيت پىناسە بگەيت بەو كەسەي تۆ پىشتى پىدەبەستىت بۇ
سەرگەوتن و بەرەوپىشەردنى كارەكەت يان پىشەكەت. ھەرۋەھا كەپيار
ئەو كەسەيە تۆ پىشتى پىبەبەستىت بە ھەر جۆرىك بىت. لەپى ئەم دوو
پىناسەيەو، ھەموو ئەو كەسانەي لە دەورتەن بە جۆرىك لە جۆرەكان
كەپيارن.

بۇ نمونە، سەرۆككارەكەت كەپيارى سەرەكەيە لە پىشەكەتدا. توانات بۇ
پەزەمەندكردنى سەرۆككارەكەت كەپيارى زىاترى دەبىت لەسەر
داھاتوت و داھاتەكەت و پىشەكەت وەك لە ھەر كەپيارى تر ئەنجامى
بەدەيت. ئەگەر ھەموو ئەوانەي تر پەنجەيت، بەلام سەرۆككارەكەت
دەخۇش بىت لەگەلت، ئەوا لە پىشەكەتدا سەلامەت و مسۆگەرە. خۇ
ئەگەر ھەموو كەسيكى ناو كارەكەت و دەروەي كارەكەشت دەخۇش
بگەيت بەلام سەرۆككارەكەت دەلتەنگ بىت لەگەلت، دەنبا بە ئەمە دەبىتە
لەكارخستىن و پەكخستىن داھاتوت.

ستراتىژىيەي پازەي بەشداربووانت

... ئامانچەكان! ...

يەككە لە باشترین ستراتېژىيە تەكان بىتوانىت بەكارى بىيىت برىتيە ل
دروستکردنى لىستىك لەسەر ھەموو ئەو شتانەى تۆ باوەرت پىيە بۆى
خراوتىتە سەر كار. پاشان ۋەلامى ئەم پرسىيارە بدە ۋە "بۆچى من كارم
ھەيە؟" لە ۋەلامدا ھەموو ئەو شتانە بنوسە كە بەمىشكتدا دىن، پاشان
ئەم لىستە بدەرە سەرۆككارەكەت و داواى لىبكە لىستەكە پىكبخت
بەپىي ئەولەويە تەكانى خۆى. چى گرنگترىنە بەلاى سەرۆككارەكەتە ۋە؟
چى دووھەم گرنگترىنە؟ ئەى سىيەم گرنگترىن؟ بەم جۆرە.

لەو ساتە بەدواۋە، خۆت پايىنە لەسەر كارکردن لەسەر ئەركە
سەرەكەكانى سەرۆككارەكەت. دىنبايە لەوھى ھەركاتىك
سەرۆككارەكەت تۆى بىيىن يان قسەى لەگەل كرىت تۆ سەرقال بىت بەو
شتەى ئەو دىناۋە گرنگترىن بىت بەلايە ۋە. ئەمە زۆر يارمەتيدەرت
دەبىت لە پىشەكەتدا ۋەك لە ھەر شتىكى تر.

دوو تاييە تەندىي سەرەككى بۆ پلە بەرزكردنە ۋە
لە پاپرسىيەكدا لەگەل ۱۰۴ بەرپۆۋەبەرى جىيە جىكارى بالادا كە ل
گۆفارىكدا چەند سالىك لەمە و بەر بلاوكرايە ۋە، ۲۰ تاييە تەندىيان خراب
بەردەست كە لە فەرمانبەرى بالادا بوونى ھەبىت، پاشان داوايان لىكرا
گرنگترىن تاييە تەندى ھەلېژىن. ۸۶% ى بەرپۆۋەبەرەكان دوو
تاييە تەندىيان ھەلېژاردبوو بەوھى گرنگترىن بۆ سەرگەوتن و
بەرەوپىشېردنى پىشەكان. يەكەم، تواناي دانانى ئەولەويەت، واتە
جياكردنە ۋەى كار و شتى پەيوەندىدار و ناپەيوەندىدار. دووھەم، تواناي
ئەنجامدانى كارەكان بە خىرايى.

... ئامانجەكان! ...

ھىچ شىئەككە لە پىشەكە تەدا ھىندەي ناسراۋىيۇن بەۋەي كەسىكىت
گىرگىزىن كارەكان بە خىرايى و چاكى ئەنجامدە دەيت سود ناگەيە نىت بە
ناۋيانگت.

كارى زۆر لە سەر ئەركى ھەلە؟

بەلام شەكە لىرەدا برىتيە لەۋەي زۆر كەس زۆر بە سەختى كار دەكەن
لە پىشەكانىندا بەلام لە سەر ئەۋ ئەركانە نا كە سەرۆككارەكانىان بە
گىرگىزىنى دادەننن. شە ناخۆشەكە برىتيە لەۋەي ئەگەر تۆ كارىكى
ناگىرگ زۆر بە چاكى ئەنجام بدەيت، ئەگەرى ھەيە زىان بگەيە نىت بە
پىشەكەت و تەنەت بىيىتە ھەپەشەش. بەلام ئەگەر تۆ كارت لە سەر
ئەۋلەيەتە بالاكانى سەرۆككارەكەت كرد، ۋە بە چاكى و خىرايى
ئەنجامتەدا، ئەگەرى ھەيە ھىندەي ھەموو كارىكى تر يارمەتيدەرى
ناۋيانگت بىت لە پىشەكە تەدا.

لەگەل گۆرپانكارىي لە دۆخ و ھەلومەرجەكاندا، با پەيۋەندىت لەگەل
سەرۆككارەكە تەدا كراۋە بىت. دىنبا بە لەۋەي ئەۋ كارەي ئەمپۆكە
سەرقالىت پىۋەي ھىشتا لە ئەۋلەيەتە بالاكانى سەرۆككارەكەت بىت.
پاشان خۆت راپىنە لە سەر ئەنجامدانى ئەۋ كارە بە خىرايى. ھىچ شىئەككە
سەرۆككار ھىندەي ئەۋەي كەسىك كارەكەي بە خىرايى ئەنجام بدات
دەخۆش ناكات، دىنبا بە لەۋەي تۆ يەككە بىت لەۋەكە سەنە.

كەپارە سەرەكەيەكانى تەرت

ھاۋئىشەكانت كە تۆ لە ئىشەكە تەدا پىشتىان پىدە بەستىت بە ھەمان شىۋە
كەپارن. بۆۋلاي ھەر يەككىيان و پەرسىاريان لىكە ئايا ھىچ شىئەككە ھەيە

... نامانجه كان! ...

بتوانيت يارمه تيان بدهيت تيايدا يان نا. لييان بپرسه نايا هيچ شتيك ههيه تو زياتر نه نجامي بدهيت، يان كه متر نه نجامي بدهيت، يان بوه ستيت له نه نجامداني بو نه وه ي يارمه تيدهر بيت له وه ي نه وان كاره كانيان باشتو نه نجام بدهن يان نا.

راستيه كه نه وه يه خه لكبي به دريژايي پوژ بير له خويان و پيشه كانيان ده كه نه وه. ههركاتيك يارمه تيت پيشكهش كرد به كه سيك بو نه وه ي كاره كه ي به باشتو و خيراتر نه نجام بدات، نه و كه سه دواتر به هه مان شيوه ناماده ي يارمه تيدانت ده بيت.

ياساي چاندن و دروينه كردن بريتي نيه له ياساي دروينه كردن و چاندن. نه م ياسايه ريزيه نديكي تاييه تي هه يه، سه ره تا تو ده بيت بيه خشيت، پاشان ده توانيت وه رگريت. يه كه مجار توو ده چينيت، دواتر دروينه ي ده كه يت.

ده بيت به رده وام به دووي هه ر دهره تيكا بگه پييت له كاركه تدا بتوانيت يارمه تي كه ساني تر بدهيت و كاري باشيان له گه لدا بكه يت. هه ره ولتيكي راستگو يانه ت بو يارمه تيداني كه سيك دواتر ديته وه پييت به شيوه يه كه له شيوه كان و له كاتيكا له كاته كاندا و زورجار كه مترين پيشبينيت هه يه بوي.

به ناوبانگترين كه سه كان له هه ر شويينيكي كاردا نه وانن هه ميشه ناماده ن ده ستي يارمه تي دريژ بكه ن بو نه واني تر.

تا خه لك ي زياتري ده ورت تو يان به دل بيت و پشتيوانيت بكه ن، باشتو و خيراتر نه گه ري پله به رزكردنه وه و زياد بووني داها ت ديته پيش.

... ئامانچەكان! ...

ئاربابانگىڭ بۇ خۇت دروست بىكە كە كە سىڭى يارمە تىدە رىت، ھەروھە
يارمە تى ۋە رگىش.

بەدوى ئەۋرېگە يانە دا بگە پى تىايدا بىيىتە سەرچاۋە يەكى بەھادار بۇ ئەۋ
كەسانەى لە دەۋرتن ۋ ئەۋانىش بە شىۋە يەكى ئۆتوماتىكى بەدوى ئەۋ
رېگە يانە دا دەگە پىن بىتۈنن يارمە تى ۋ پىشتىۋانىتى تىدا بىكەن لە كاتىكدا
زۆرتىن پىۋىستىت پىيە.

بە باشى لە تىمدا كارىكە

رەنگە گىرنگىزىن تايىبە تەندى تۆ بىتۈننىت پەرەى پىيىدەيت بۇ سەرگەۋىتى
ماۋە دىژ لە كارەكە تدا بىرىتى بىت لەۋەى بە باشى لە تىمدا كارىكەيت.
لە لىكۆلىنە ۋە يەكى چەند سالى زانكۆى ستانفۇرددا، لىكۆلە ران بۇيان
دەركەۋت تۈنانى ھەلسۇران بە باشى لە تىمدا دىيارتىن تايىبە تەندى بوۋە
لەۋكەسانە دا كە بە خىرايى تۈانىۋىانە پىشېكەۋن.
كارى تىم زۆر سەرنجراكىشە. ۲۰% ى ئەندامانى تىم پىژەى ۸۰% ى
كارەكان دەكەن. ئەۋ ۸۰% يەى دەمىيىتەۋە بە پىژەى يەكى كەم بەشدارن
لە كۆبۈنە ۋە كاندا ۋ بە دەگمەن كار دەكەن يان ئامادە بوۋن بۇ خۇبەخشى
دەردە بىن. ئەركى تۆ بىرىتىە لەۋەى بىيىتە يەككە لەۋ ۲۰% .

بۇ بوۋن بە ئەندامىكى باشى تىم، ھەمىشە بە ئامادە يىيەۋە بچۇ ھەر
كۆبۈنە ۋە يەكەۋە، بە رامبەر ئەۋكەسە دابىنىشە كە كۆبۈنە ۋە كە دەبات
بە پىۋە ۋ پاستەۋخۇ تە ماشاى چاۋى بىكە. زۈۋىە زۈۋ قسە بىكە ۋ پىرسىيار
بىكە، خۇبەخشى بىكە بۇ ئەركەكان. كاتىكىش خۇبەخشى دەكەيت، بە

... ئامانجەكان! ...

باشى و بە خىرايى ئەنجامى بدە تا ديار بىت ئەو كەسە كىيە كارەكان بە تەواوۋەتى پادەپەرىنىت لە شويىنى كارەكەتدا.

گرنگىزىن تۈانا بىرىتە لە پشت پىبەستراوۋىتى

دەتۈانىت مەودايەكى پىر وزەى ئەرىنى و سەرنجراكىش لە دەۋرى خۆت دروست بىكەيت لە پى دروستكردنى ئاوبانگىكەۋە بۆ خۆت بەۋەى ئەو كەسەيت مەموۋان دەتۈانن پشتت پىبەستىن بۆ ئەنجامدانى كارەكان. لە دەرەنجامدا كارى گەۋرەتر و زىاترت پىدەدرىت لەگەل ئەو دەسەلات و پاداشتانەى لەگەل ئەم كارانەدا شان بە شان.

لە كاتى خۆت بگرە و ئەوانەى خوار پلەى خۆت بناسە لە شويىنى كارەكەتدا. قسەيان لەگەل بىكە و پىرسىاريان لىيكە. يارمەتبيان پىشكەش بىكە ئەگەر تۈانىت. زۆر بە تايىبەتى مىهرەبان بە لەگەلئاندا. ستايشيان بىكە و دەستخۆشى كارەكانيان لى بىكە، سەرسام دەبىت ئەمە چى جىاۋازىك دروست دەكات لە پىشەكەتدا.

يارمەتيدەر بە

ياسايەك مەيە دەلەيت "تا زياتر يارمەتيدەر بىت بەبى چاۋەپوانكردنەۋەى مەيچ شىتەك، يارمەتى ۋەردەگىرەۋە لە پىشەبىنى نەكراۋىتىن لايەن و سەرچاۋەۋە."

دەلنابە مەر مەۋلىك بدەيت بۆ فراۋانكردنى ناسياۋەكانت بە مەدەر ئاپۋات، ۋەكو تۆۋەن كەسە و كاتى درويىنەى خۆى مەيە. مەندەك جار پاستەۋخۆ و دەستبەجى دەرەنجامى دەبىت، مەندىكىشىيان چەندىن مانگ و سالىشى پىدەچىت، دەبىت ئامادەى ئارامگرتن بىت.

خالەكانى ۋەرچەرخان

لە ھەر خالىكى ۋەرچەرخانى ژيانىدا، كەسانىڭ ھەن بۇ پېنمايىكىرىن و ئاراستەكردن و يارمەتىدانت. بارۇن دى رۇتچايلد دەلىت "ناسياۋى بى" سودت نەبىت. ئەگەر تۆ دەتەۋىت لە پېشەكەتدا سەرگەۋتوۋىت دەبىت كەسانىڭ نە ناسىت و لەگەل كەسانىڭدا كات بەسەر نەبەت كە نازانن ژيانىان بەرەۋ كۆى دەپوات و ھېچ ئامانچىكىان نى، جا گىرنگ نى ۋەم كەسانە چەندىك پوۋخۇش و قسە خۇشن. زۆر كەس لە سەرەتاي پېشەكەياندا كەسانىڭ دەناسن تەنھا كاتيان دەكۆژن، ئەمەش ناسايى و سىرۋىتى، چۈنكە ھەلەكردن عەببەي تىدا نى، بەتايىبەت ئەگەر لاۋ و كەم نەزمون بىت. بەلام نابىت ئەم پەيۋەندىە بېھودەيە بەردەۋام بىت و بېتە ھۆى لەمپەر و ۋەستاندنت لەۋەي تەۋاۋى تۈناناكانت بخەيتە گەر.

گىرنگىرەن پەيۋەندىەكانت

ئەۋكەسانەي تۆ زۆر پېۋىستت بە يارمەتى و ھارىكارىيان ھەيە بىرىتىن لە خىزان و ھارپىكانت. ۋەك بېنجامىن دىزرايلى دەلىت "ھېچ سەرگەۋتنىكى ژيانى دەرەۋەت قەرەبۋى شىكسىتى ژيانى مالاۋەت ناكاتەۋە". نۆر گىرنگە ھەموو ئەۋكات و عاتىفانەي پېۋىستن بۇ بىيادنان و پاراستنى ژيانىكى ئاست بەرزى مالاۋە تەرخان بىكەيت. ئەگەر ژيانى مالاۋەت پتەۋ و زامان و گەرموگۈپ بىت و خۇشەۋىستى تىدابىت، ئەۋالە ھەمو لايەنەكانى تىرى ژيانى دەرەۋەتدا سەرگەۋتوۋ دەبىت. خۇ ئەگەر ناخۇشەيەك پوۋىدا لە مالاۋەتدا بەھۆى ئاگالىنەبۈۋن و پىشتىگۈى خىستەۋە، زوۋبەزۋو كاريگەرى دەكاتە سەركارەكەت بە

... نامانجه كان! ...

شيويه كي خراپ و نه ريئي. كي شهي ماله وت ده بيته هوي كه مكر دنه وهي
ئاگاداريت له سهر كار و به تالكر دنه وهي وزهت. هه نديك جار ده بنه هوي
تيكشان دني پيشه كه ت.

كاره سه خته كان

ئه گهر تو پيويست بيت له سهره تاي پيشه كه تدا كاري زور بكهيت،
دلنيا به نه مه له گهل خيزانه كه تدا باس بكهيت به پووني و ئاشكرايي. له
ماوهي پيشه كه تدا تو پيويستت ده بيت به سه ختي و زور كار بكهيت بو
ماوهي كاترمييري دوورودريژ به بي پشوو و هرگرتن بو نه وهي دهرفه ته كاني
ته واوكر دني كاره كانت له ده ست نه ده يت.

دلنيا به نه نداماني خيزانه كه ت تيبگه ن چي ده گوزه رييت و بوچي وا زور
كار ده كه يت، وه دلنيا به له كاته كاني دواتردا قهره بوويان بكه يته وه و
پشوو و هر بگريت و كات پيكه وه به رنه سهر. ده بيت ژيانت به هاوسه نكي
بيليت هه.

له گهل كه ساني دروستدا په يوه ندي دروست بكه:

۱. ليستيک دروست بكه بو كه سه گرنگه كاني ژياني پيشه يي و كارت. پلان
دابني بو يارمه تيدان يان به جوريك له جوره كان.

۲. ليستيک دروست بكه بو كه سه گرنگه كاني ژياني تاييه تيت، بزانه چي
جوره په يوه نديه كت ده وييت هه بيت له گه لياندا و پيويسته چي بكه يت بو
نه وهي نه مه بيت هه دي.

... نامانجه كان! ...

۳. بزانه كام گروپ و پيڭخراو له كومه لگه كه تدا به سوود و يارمه تيدهرن بؤ
پيشه كات. نه مړو په يوه نديان پيوه بكه و چاوپيځه وتنيان له گه ل ساز
بكه.

۴. په يوه ندي بگره له گه ل كه سه پيوسته كانى كومه لگه كه تدا بؤ
پيشه كات و به شيوه يه كى كه سى بيانناسه.

۵. به دوى هر دهره تيځدا بگه پي بؤ فراوانكردنى بازنه ي كومه لايه تى و
پيشه ييت. نامه بؤ خه لكى بنيره و له هه موو دهره تيځدا په يوه نديان
له گه ل دروست بكه.

به‌شی سیازده کانت به باشی به‌پۆوه ببه

"کات وه‌کو ده‌نکۆله‌ی لم له ده‌ستمان ده‌پوات، هه‌رگیزیش ناگه‌پۆته‌وه.
ئه‌وانه‌ی کات به دانایی به‌کارده‌ین پاداشته‌که‌یان ژياننیکي ده‌وله‌مه‌ند و پهر
به‌رهم و په‌زامه‌نده".

"پۆبین شه‌رما"

بۆ به‌ده‌سته‌ینانی هه‌موو نامانجه‌کانت و بوون به‌و که‌سه‌ی له توانا‌دا
هه‌یه‌ بییت، ئه‌وا پۆیسته‌ کۆنترۆلی کانت بکه‌یت. ده‌روونناسان به
کشتیی هاو‌پان له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی "هه‌بوونی هه‌ستی کۆنترۆل" بریتیه‌ له
لایه‌نیکي سه‌ره‌کی بۆ دلخۆشی و متمانه‌ به‌خۆبوون و هه‌یز و
خۆشگۆزه‌رانیی که‌سی. هه‌ستی کۆنترۆل ته‌نها کاتیك وه‌ده‌ست ده‌یت
ئه‌گه‌ر کارامه‌یه‌کی نایابی به‌پۆوه‌بردنی کانت هه‌بییت.

شته‌ باشه‌که‌ ئه‌وه‌یه‌ کارامه‌یی به‌پۆوه‌بردنی کات ده‌کریت وه‌ده‌ست بییت
وه‌کو هه‌موو کارامه‌یه‌کی تر. گرنگ نیه‌ له‌ پێش‌ه‌ویدا چه‌ندیک ناپێک‌ه‌راو و
په‌رش و بلاو بویت، یان چه‌ندیک هه‌زت به‌ دوا‌خستنی کار کردووه‌ یان
چه‌ندیک هه‌زت به‌ چالاکیه‌ کورت و خه‌را و به‌ها نزمه‌کان کردووه‌، گرنگ
ئه‌وه‌یه‌ ده‌توانیت بگۆڕیت. ده‌توانیت بییته‌ که‌سیکی کاریگه‌ر و کارا و
به‌رهم‌دار له‌ بواره‌که‌دا، ئه‌مه‌ش له‌ پێی فێربوونی ئه‌وه‌ی چۆن که‌سانی
تر توانیویانه‌ له‌ سه‌ر‌لێش‌ه‌واوییه‌وه‌ بگه‌نه‌ پوونیتی و له‌ پشت ساردیه‌وه‌

... ئامانجەكان! ...

بىگەنە جەختدارىتى. لە پىيى دووبارە كۆرگەنە و پامىنانە وە تۆش دەتوانىت
بىيىتە كەسىكى ئامانجدار لە بوارەكەى خۆتدا.

بۆردە و بېيارەكان

ئەگەر دىيىكى سەرگەوتن بىرىتى بىت لە تواناى دانانى ئامانج بۆ خۆت،
ئەوا دىيەكەى تىرى بىرىتە لە تواناى خۆ پىكخستى و كار كۆرگەن لە سەر
بەھادىرتىن ئەركەكانت لە ھەموو كات و ساتىكى ژياندا، بە بەردەوامى.
بۆردە و بېيارەكانت تا ئەم ساتە دوو لايەنى دروستكارى ژيانى تۆ بوون.
بۆ كۆپانكارى يان باشتىركۆرگەن ژيانى بە ھەر شىئەيەك، ئەوا دەبىت
بۆردە و بېيارى نوێ بەدەيت و ھەلبىزىت كە زياتر ھاوتا بن لە گەل
ئەوھى بە پاستى تۆ كىيىت و چىت دەوئىت.

خالى دەستىيىكى كات بە پىئەبۆردى بىرىتە لەوھى ئامانجەكانت
دەستىشان بگەيت و پاشان ئەم ئامانجانە بە پىيى ئەولەويەت و
بەھاكانيان پىكخەيت. تۆ دەبىت زۆر پوون و ئاشكرا بىت لە ھەموو
ساتەكانى ژياندا لە سەر ئەوھى چى شتىك بە پىيى ساتەكان گىرنگىرە
بەلاتەوھ.

ئەگەر ھەيە لە ساتىك لە ساتەكاندا ئامانجەكەت بىرىتى بىت لە
كارسازى يان داراىيى يان پىشەيى. پەنگە دواتر ئامانجەكەت بىرىتى بىت
لە خىزان يان پەيوەندىەكانت. وە ئەگەر ھەيە لە ساتىكى تردا بگۆرئىت
بۆ تەندروستى و لەش پىكى. لە ھەموو ئەم دۆخانەدا تۆ دەبىت وەكو
نیشانە شكىن نیشانە لە بەرزترىن ئەولەويەتت بگىرەتەو لەو ساتەدا، ئەك

... ئامانجه كان! ...

وهك تفهنگىكى سەلەبە بە ھەرپەمەكى دەست پېژ لە نیشانەكانت بکەیت و
هولاً بدهیت له یەك كاتدا چەندان شتی له توانا بەدەر ئەنجام بدهیت.

کارە دروستەکە

پیتەر ئۆسپینسکی، زانای فیزیای پشت سروشت و فەیلەسوف جاریکیان
لەلایەن خۆیندکارێکیەو ئەم پرسیارەى لیکرا "چۆن بزانیام کارە
دروستەکە بۆ من چیه ئەنجامی بدهم؟" ئەم زانایەش وتی "ئەگەر تۆ
نیشانەکەتم پێی بلێیت، دەتوانم پێت بلێم کام کارە دروستە بۆت ئەنجامی
بدهیت."

ئەمە نمونەیهکی گرنگە، تاکە پێگە بۆ ئەوێ تۆ بتوانیت بزانیات کام
کارە دروستە یان نادروستە یان زۆر گرنگە یان کەم گرنگە یان ئەولەویەت
بەرزه یان نزم، بریتیه لەوێ نیشانە و ئامانجەکەت دەستنیشان بکەیت
لەو ساتە دیاریکراوەدا. لەو ساتە بەدواوە تۆ دەتوانیت ھەموو
چالاکیەكانت دابەش بکەیت بەسەر چالاکیەکانی (A) و چالاکیەکانی
(B)

چالاکیی A بریتیه لەوشتەى بەرەو ئامانجەکەت دەبات بە شیوەیهکی
خێراتر و راستەوخۆتر و باشتر. چالاکیی B بریتیه لەو چالاکیەى بەرەو
ئامانجە گرنگەکەت نابات.

پۆلی ژیری

لە لیکۆلینەوێکدا لەلایەن Gallup بۆ دۆزینەوێ بەمیزێکاندا،
چاوپێکەوتن لەگەڵ ھەزاران پیاو و ژندا کرا بۆ دەستنیشانکردنی پەرگی
سەرکەوتن لە ژيان و کاردا، دەرکەوت "ژیری" چەندبارە و چەندبارە

... نامانجه كان! ...

ده بېته وه. لېره دا لېكوله ران داوايان كرد پېناسه ی ژیری بكن،
وه لآمده ران وه لاميكي سهرنچراكيښيان باسكرد. نه و ژیری ی نه وان
باسيان ده كرد په یوه ندي نیه به نمره ی زیره کیه وه یاخود نمره کانی
قوتابخانه وه، به لکو مه به ستیان له ژیری بریتی بوو له "شیوازی
په فتار کردن."

به واتایه کی تر، نه گهر تو وه کو که سیکی ژیر په فتار بکیت، نه و ژیریت،
نه گهر به پیچه وانه وه په فتار بکیت نه و نا ژیریت و هیچ گرنګ نیه
نمره کانت چندن و داهاتت چنده.

نهی که واته شیوازی په فتار کردن ژیری چیه؟ نه مه بریتیه له هر شتیك
تو نه نجامی ده دهیت هاوتا له گهل به ده ستهینانی نامانجه کانتدا. هر
کاتیک تو شتیك نه نجام بدهیت که به ره و نامانجه که ت بیات و نزیکت
بکاته وه له و شته ی به پاستی ده ته ویت به دهستی بینیت، نه و تو به ژیری
په فتار ده کهیت. له لایه کی تره وه په فتار کردن نا ژیری بریتیه له و شتانه ی
به ره و نامانجه کان ناتبه ن، یان خراپتر له مه، له نامانجه کانت دوورت
ده خه نه وه. با زور راشکاوانه باسی بکین، هر کاریك نه نجامی بدهیت و
یارمه تیده رت نه بیت له به ده ستهینانی شتیكدا که بته ویت به دهستی
بینیت، نه و به گه مژانه په فتار ده کهیت. نه م جیهانه پره له و که سانه ی
پوژانه به گه مژانه په فتار ده کهن و هیچیش ناگاداری نه و کاریگه ریه
نه ریتیه نین نه م کارانه یان ده یکاته سهر ژیانیان.

(ده سته جی) له (گرنګ) جیا بکه وه
له پرؤسه ی به پړوه بردنی کاتدا، تو ده بیت (ده سته جی) له (گرنګ) جیا
بکیته وه. نه رك و کاره ده سته جی کان نه وانه که ده درین به سهرتدا

... ئامانچەكان! ...

لەلایەن فشارى دەرهكى و داواكارى دەرهكەكانەو. ئەمانە ئەو شتەن
تۆ دەبىت دەستبەجى ئەنجاميان بەدەيت. زۆر كەس ەن ەموو
پۆژەكانيان بە كارە دەستبەجىكان بەسەر دەبەن، وەكو وەلامدانەو
تەلەفون و كارى لەپەر و دۆخى كۆپەر و ئەو داواكارىانەى لەلایەن
سەرۆككار و كۆپارەكانتەو لىت دەكرىت.

بەلام ئەرەك گىرنگەكان ئەوانەن كە يارمەتیدەرن بۆ داھاتووى ماو
درىژت. ەندىك لەم كار و ئەركانە دەكرىت خۆيان لە پلاندانان و
پىكخستن و پىشكىن و لىكۆلینەو و دانانى ئەولەوئەتەكانتەدا خۆيان
بىيئەو.

ەروەھا ەندىك ئەرك ەن دەستبەجىن بەلام گىرنگ نىن، وەكو
وەلامدانەو تەلەفون يان ھاوئىشەيەك بىيەوئەت دەمەتەقەت لەگەل
بكات. بەھۆى ئەوئەى ئەم كارانە لە شوئىنى كارەكتەدا پوودەدەن، زۆر بە
ئاسانى لىت تىكەل دەبن لەگەل كارە پاستەقینەكان. جىاوازى ئەركى
دەستبەجى لەگەل ئەركى گىرنگ ئەوئەى دەستبەجىكان ەيچ
دەرەنجامىكان نى.

پۆلنىكى تر لە ئەركەكان ئەوانەن نە دەستبەجىن نە گىرنگ، وەكو
خوئىندەوئەى گۆشار لە شوئىنى كارەكتەدا يان بەسەربردنى كاتىكى
دووردرىژ بۆ پشوو لە كارەكتەدا. ئەم چالاكيانە زۆر زيانبەخشن بۆ
پىشەكەت چونكە كاتىكى زۆر دەگىرن و تۆ دەتوانىت ئەم كاتە
بەكاربىيئەت بۆ ئەنجامدانى ئەو كارانەى پارەى لەسەر وەردەگىرت و ئەو
كارانەى داھاتووى لەسەر بەندە.

... ئامانجەكان! ...

پەچاۋى دەره نجامەكان بىكە

گىرنگىزىن وشە لە دەستىنىشان كىردى بە ھەي ئەر كىك يان چالاكىيە كى
دىارىكراۋدا بىرىتتە لە وشەي "دەره نجامەكان." ئەر كى بە ھادار و گىرنگ
ئە و ئەر كىيە كە دەره نجامىكى پاستە قىنەي ھەيە بۆ تەواۋ كىردى يان
تەواۋنە كىردى كارتىك. تا دەره نجامى ئەر كىك يان چالاكىەك گەۋرە تر بىت،
گىرنگىيە كەي زىياد دەكەت.

كەۋاتە دەبىت ئامانجىت بىرىتى بىت لە ئە نجامدانى ئە و كارانەي گەۋرە ترىن
دەره نجامى دەبىت لە سەر زىيان و كار و پىشەكەت.

... نامانجه كان! ...

به شى چواردە كۆلمەدە تا سەرکەوتن

"هەندىك شت ھەن ئاستەمە بسپۆردىڭ بە كەسانى ترو بە كارامەيش
ئەنجام نادرىڭ، كارە مەزنەكان بەھۆى ھىزەوہ ئەنجام نەدراون بەلكو
بەھۆى كۆلنەدانەوہ ئەنجامدراون".

"ساموئل جۆنسەن"

ھەموو سەرکەوتنىڭكى مەزن لە ژياندا، نوێنەرايتىيەكە بۆ سەرکەوتنى
كۆلنەدان. توانات بۆ بپياردان لەوھى چیت دەوێت و پاشان دەستکردن
بە كارکردن بۆى و كۆلنەدان لەبەردەم ھەموو كۆسپ و بەرپەست و
سەختىيەكاندا تا نامانجەكانت وەدەست دىت برىتيە لەو پابەندبوونە
گرنگى تۆ بۆ گەشتنت بە سەرکەوتن. ديوەكەى ترى كۆلنەدان برىتيە لە
نازايەتى.

پەنگە گەورەترین ئاستەنگى و ئالنگارىيەك پووبەپووى ببیتەوہ برىتى بىت
لە لەناوبردن و داگیرکردنى ترست وە دروستکردن و پەرەپێدانى
نازايەتى. وينستەن چەرچل دەلێت "نازايەتى برىتيە لە پووكارى ھەموو
پەوشت و تايبەتمەندىيەكان و ھەموو لايەنەكانى تر پىشتى پێدەبەستن".

لەناوبردن و زالبوون بەسەر ترسدا

ترس ھەميشە و بەردەوام گەورەترین دوژمنى مرقايەتى بوو و دەبىت.
كاتىك فرانكلين پووزەفيلت وتى "تاكە شتىك لى بترسين برىتيە لە

... ئامانچەكان! ...

خودى ترس "مەبەستى ئەو بىر كە غاتىفەى ترس وەك لە و واقىيەى
لېنى دە ترسېن ھۆكارى دىلە پاوكى و شەلە ژان و فشار و دلتەنگىيە.
كاتىك تۇ تايىبە تەندى و خوى ئازايەتى و متمانە بە خۇبۇنىكى پتە و
دروست دەكەيت، چەندان ئەگەر و دەرفەتى جىاواز و ناوازەت بۇ
دەپەخسىن و ئامادە دەبن.

تەنھا لە بىر كىرەنە وەى خۇتدا، بزانە دە وىرەت بىر لە چى بکە پتە وە، يان
بىيە چى، ئەگەر لە م جىهانە دا لە ھىچ شتىك نە ترسىت.

دە توانىت فېرى ھە موو ئە و شتانە بىيە كە پىويستت پىيانە
خۇشەختانە ئازايە تىش شتىكە دە توانىت فېرى بىيە وەكو ھە موو
كارامە يىيە كانى تىرى سەر كە وتن. بۇ ئە مە دە بىيە لە گەل خۇت كارىكەيت تا
ھە موو ترسەكانت داگىر دەكەيت و لە ناويان دەبەيت و لە ھە مان كاتدا ئە و
ئازايەتى و متمانە بە خۇبۇنە دروست دەكەيت كە دە بىيە ھۆى
مامەلە كىرەن لە گەل ھە وراز و نشىويە مسۆگەرەكانى ژياندا.
نوسەرى وتارى پۇژنامە، ئان لاندەرس دەلەيت "ئەگەر پىرسىارم لىكرا
لە سەر ئە وەى بە پاى من تاكە گىرنگىرەن ئامۇژگارى چىە بۇ ھە موو
مىرقايەتى، دەلەيم چاوە پىي كىشە و دىوارى بکە وەك ئە وەى بە شىك بىيە
لە ژيان، وە كاتىك ئە م ناخۇشى و دىوارىيە دىتە سەر پىت، پىداگىر بە و
لە نىو چەوانى بىروانە و بلى من لە تۇ گە و رە ترم و تۇ ناتوانىت
بىمە زىنىت." ئە م قسەيە بىرىتە لە و ھەلۇيىست و پەفتارەى دە بىيە مايەى
سەر كە وتن.

... ئامانجەكان! ...

ھۆكار و چارەسەرەكانى ترس

خالى دەستپىكى زالبوون بەسەر ترس و پەرەپىدانى ئازابەتى برىتپە لە لىكۆلىنەو لە ھۆكارەكانى ترسەكانمان. ۋەك دەزانىن سەرچاۋەى ترس برىتپە لە پەرۋەردەكردنى مندالى و پەخنى پووخىنەر لەلايەن ھەردوو دايكوباۋكەو يان يەككىيانەو دەبىتە ھۆى ئەو ھەست بە دوو جۆر ترس بگەين، ئەوانىش ترس لە شكست كە وادەكات بلىين "ناتوانم" و دووھەم برىتپە لە ترس لە پەتكدنەو ئەمەش وادەكات بلىين "پىۋىستە وابكەم."

بەھۆى ترسەو ئەمە سەرقال دەبين بە ترس لە لەدەستدانى پارە و كات و عاتىفەى ناو پەيوەندىەكانمانەو. زۆر ھەستىار دەبين بەرامبەر بۆردەكان و پەخنى ئەگەرىەكانى كەسانى تر، ھەندىك جار وامان لىدەت بترسىن لە ئەنجامدانى ھەر كارىك كە تەنھا كەسىك بەدلى نەبىت. ترسەكانمان زۆرجار توشى ئىفلىجىمان دەكەن و دەبنە لەمپەر بۆمان لەو ھۆى كارى بنىادنەر ئەنجام بدەين لە پۆشتنمان بەرەو ئاراستەى خەون و ئامانجەكانمان. وامان لىدەت توشى نابەدلى و دوودلى دەبين، توشى بپيار نەدان دەبين، توشى كار دواخستن دەبين، پاساۋ دەھىتپەو ھۆكار دەدۆزىنەو بۆ دواخستن. لە كۆتايىشدا ھەست بە پىشت سارى و بى ئومىدى دەكەين و دەلىين "پىۋىستە وابكەم بەلام ناتوانم" يان "ناتوانم بەلام پىۋىستە وابكەم."

ترس و نەزانىن شان بە شانى يەكن

دەكرىت ترس بەھۆى نەزانىنەو دروست بىت. كاتىك مرقۇ زانىارىەكانى كەموكۆپپيان تىدايە ئەوا لە دەرەنجامى كارەكانى دەترسىت و گرژ و نا

... نامانجه كان! ...

ئاسودەيە. نەزانين وادەكات بترسين لە گۆپانكارى و لە نەزانراو و وادەكات خۆ لادەين لە ھەرشتىكى تازە و جياواز. پېچەوانەى ئەمەش پاستە، ئەگەر ھەولماندا بۆ كۆكردنەوھى زانيارى و ئەزمون لە بوارىكى ديارىكراودا ئەوا ئازايەتى و متمانە بەخۆبوونمان زياد دەكات لەو بوارەدا. لە ژياندا چەند بوارىك ھەيە تۆ ھىچ ترسيكت تىيدا نىە چونكە شارەزا و بالادەستىت لەو بوارەدا. بەھۆى زانين و ئەزمونەكەتەو تۆ ھەست بەو دەكەيت بە تەواوەتى بتوانيت كۆنترۆلى ھەرچىەك بكەيت بىتە پيش .

شەكەتى ھەموومان ترسنۆك دەكات ھۆكارىكى ترى دروست بوونى ترس برىتيە لە نەخۆشى يان شەكەتى. ئەگەر ئىمە ماندوو و نەخۆش بين يان لەش پىكىمان نەبىت، ئەگەرى نۆر زياترە توشى ترس و گومان بين وەك لەوھى لەشساغ و تەندروست و وزەدار بين.

ھەندىك جار ئەوھى پىويستتە تەنھا خەويكى باشە يان پشووئەكە بۆ پىپوونەوھى وزەى دەروونى و عاتيفيت. پشوو وە ھەوانەو دەبنە ھۆى بنيادناني ئازايەتى و متمانە بەخۆبوون وەك ھەموو ھۆكارەكانى تر.

ھەموومان دەترسين خالىكى گرنگ ھەيە بزانييت ئەويش ئەوھى ھەموو كەسيكى ژىر شىتىكى ھەيە لىي بترسييت، ئەمە ئاساييە و سروشتيە، وەكو ترس و دوودل بوون دەربارەى تەندروستىي جەستەيى و عاتيفى و داراييمان. كەسى ئازا ئەو كەسە نىە كە ناترسييت، وەكو مارك توين دەلييت "ئازايەتى برىتيە لە

... ئامانجەكان! ...

بەرگەگرتنى ترس و بالادەستبۇون بەسەر ترسدا نەك نەبوونى ترس".
شەكە ئەو نە تۆ بترسیت یان نا، چونكە ھەموومان دەترسین،
پرسیارەكە ئەو نە ئایا تۆ چۆن مامەلە لەگەل ئەو ترسەدا دەكەیت؟
كەسى ئازا ئەو نە سەربارى ترسەكان ھەر بەردەوامە لە بەرەوپیشچوون.
شتیكى تر كە فیرى بووم بریتیه لەو نە كاتیک تۆ پووبەپووی ترسەكانت
دەبیته و بەرەو پووی ئەو دەچیت كە لیى دەترسیت، ترسەكانت
ھەلدەو شین و كەمدەبنەو و لەگەل ئەمەشدا ئاستی پیزی خود و
متمانەى خودت بەرز دەبیته و.

بەلام كاتیک خۆت لە ترسەكەت لادەدەیت، ئەو ترسەكەشە دەكات و
گەرە دەبیته و وای لیدیته كۆنترۆلی ھەموو لایەنەكانی ژیانته دەكات.
لەگەل زیادبوونی ترسەكەشدا، ئاستی پیزی خود و متمانەى خودت كەم
دەبیته و. گلین فۆرد، ئەكتەری ئەمریکی وتویهتی "ئەگەر ئەو كارەى
لیى دەترسیت ئەنجامی نەدەیت، ئەو ترسە كۆنترۆلت دەكات".

ترسەكانت شیکار بکە

پاش دەستنیشانکردنی ئەو ھۆکارانەى بوونەتە دروستبوونی ترسەكانت،
ھەنگاوی دواتر بریتیه لە زال بوون بەسەر ترسەكانتدا، بۆ ئەمەش
دەبیته دابینیشیت و كات تەرخان بکەیت بۆ دەستنیشانکردن و
پیناسەکردن و شیکردنەو نە ترسەكەسیەكانت بە شیوازیکى نابابەتیانە.
لەسەرەو نە کاغەزێکدا ئەم پرسیارە بنوسە و "لە چى دەترسم؟"
پاشان دەست بکە بە نوسینی ھەموو ترسەكانت، بە گەرە و بچووە و.

... ئامانچەكان! ...

لە ترسە باوەكانتەو دەست پێبکە وەکو ترس لە شکست و لەدەستدان و پەتکردنەو و پەخنە.

زۆرکەس لەوانەى ترسى شکست زالبوو بەسەریاندا وزەیهکی زۆریان تەرخان کردوو بۆ پاساو هێنانەو و پوویشکردنی هەلەکانیان. ناتوانن مامەلە لەگەڵ بیرۆکەى هەلەکردندا بکەن. هەندێکی تر ترسى پەتکردنەو زāl بوو بەسەریدا و هێندە هەستیارن لەوێ چۆن دەردەگەون لەلای کەسانی تر وایان لێهاتوو نەتوانن هیچ کاریکی سەر بەخۆ بکەن، تا ئەوکاتەى بەتەواوەتى دڵنیان کەسێک کارەکەى ئەمان پەسەند دەکات و پەزنامەندە پێی.

ئەو لەوێت بۆ ترسەكانت دا بنی
پاش نوسینی لیستەكەت بۆ ئەو ترسانەى کاریگەرى کردۆتە سەر
بیرکردنەو و پەفتارت، ئەم ترسانە پێك بخە بە پزێهەندى گەنگیيان.
هەست دەکەیت کام ترس گەورەترین کاریگەرى هەیه لەسەر
بیرکردنەوت یان بۆتە لەمپەر؟ کام ترس ژمارە دوو؟ ئەى سیهەم
ترس؟ بەم شیوەیه. بە پەچاوکردنى ترسە بەریلاو بەلاکەت، وەلامى ئەم
سى پرسىارە بنوسە:

١. چۆن ئەم ترسە بۆتە لەمپەر بۆم؟
٢. ئەم ترسە چۆن یارمەتیدەرە؟ یان چۆن یارمەتیداوم؟
٣. سود و قازانچ لە لەناوبردنى ئەم ترسەدا چیه؟

... نامانجه كان! ...

بۆ له ناوېردنى ترسېش به هه مان شپوه دووباره كردنه وه و مه شق كردن له سهر ئازايه تى و نه و په فتارانەى دژى ترسه كانتن يارمه تيده رت ده بېت. بۆ نه وهى ئازا بيت به ئازايانه په فتار بكه هه ركات پيويست بوو. يه كه م هه نكاو بۆ له ناوېردنى ترس برىتیه له ده ست پيكردن، برىتیه له به گه پخستن، برىتیه له هه نكاوانان بۆ دهره وهى مه وداى ئاسوده بىت.

خود په روه رده كردن كرۆكى تاييه تمه نديه كانه تاكه گرنگترين تاييه تمه ندى بۆ سه ركه وتن برىتیه له خود په روه رده كردن. نه مه واته هه بوونى توانا له ناخدا بۆ نه نجامدانى نه وهى پيويسته نه نجامى بدهيت كاتيك پيويسته نه نجامى بدهيت پيوت خوش بىت يان ناخوش، بنه ما له سهر هيزى كه سايه تى و ورهت. كه سايه تى برىتیه له تواناى پابه ندبون به و برپارانەى ده ياندهيت پاش نه وهى جوش و هه سى برپاردانه كه ناميڻيت. نه وهى فيرى بوويت يه كلاييكار نيه بۆ داهاتوت، به لكو نه وهى ئايا ئامادهيت و ورهت هه به خودت په روه رده بكهيت و قوريانيه پيويسته كان بدهيت هه تا ده گه يته نامانجه كهت يان نا.

خود په روه رده كردن پيويسته بۆ دانانى ئامانج و پلاندانان بۆ به ديهيڻان و گه شتن به ئامانجه كان. خود په روه رده كردن پيويسته بۆ پيداچوونه وه و نوپكرده وهى پلانه كهت به زانيارى نوپوه. خود په روه رده كردن پيويسته بۆ نه وهى بتوانيت كاته كهت به كارپيښت بۆ جه ختكرده وه له سهر يه ك شت له و ساتهى پيويستت به و شته يه. تو پيويستت به م لايه نه بۆ نه وهى پۆژانه كار له سهر خوت و كه سىتيت بكهيت و فيرى نه و

... ئامانجەكان! ...

شتانە بېت كە پېۋىستە بە مەبەستى چىژ بېنىن لە و سەرگە و تەنى لە
تواناتدايە پېيان بگەيت.

خود پەرورەردە كردن پېۋىستە بۇ دواخستنى ئامەنگىرپان و كۆكردنە وەى
پارە و پېكخستنى لايەنى دارايى بۇ گەشتن بە ئامانجەكانت. پېۋىست
بەم لايەنەيە بۇ پېكخستنى ئامانج و خەونەكانت و جوداگردنە وەيان لە
گومان و ترسەكانت.

كۆلنەدان برىتيە لە خود پەرورەردە كردن

رەنگە گرنگترين ويناكردنى خود پەرورەردە كردن برىتى بېت لە ئاستى
كۆلنەدانت لە كاتىكدا دەكەويتە نشيوى و ھەورازەكانى ژيانە وە. كۆلنەدان
پېۋانەى پاستەقىنەى كەسايەتى مەۋفە. كۆلنەدانت برىتيە لە ئاستى
باۋەپېۋونت بە خۆت و باۋەپېۋون بە توانات لە سەرگە و تەندا.
تۆ ھەركاتىك دووچارى دژۋارى و ناخۆشى و نشيوى و ھەوراز بويە وە و
كۆلت نەدا، ئەوا بزانە ھىزى كۆلنەدانت زياتر دەبېت و شكۆ و ھىزو
پېزگرتنت لە خۆت بە ھىزتر دەبېت. كۆلنەدان برىتيە لە خالى دەستپېكى
سەرگە و تەن.

كونفۇشيۇس زياتر لە ۴۰۰۰ سال لە مە و بەر و تويەتى "مەزنترين
سەرگە و تەنمان برىتى نىە لە شكست نە ھىنان، بەلكو برىتيە لە ھەستانە وە
پاش شكست و كە و تەن".

ئىلبەرت ھەبارد دەلېت "شكست ھىنان تەنھا لە ھەولنەداندا ھەيە،
شكست ھىنان تەنھا لە ناخى خۆمانە وە بېريارى لە سەر دەدرېت، ھىچ
بەرەستىك پزگارمان ناكات ئەگەر خۆمان لاواز بىن."

... ئامانجەكان! ...

فېنس لۆمباردى دەلەيت "كەوتن و شكستت گرنگ نيه، گرنگ ئەو يە
لە پاش كەوتنە كەت ھەلبەستىنەو".

دژيەكيە مەزنەكە

دژيەكيەكى سەرنجپاكيش و گرنگ ھەيە لە ژياندا كە دەبەيت ئاگادارى
بەيت. دژيەكيەكە ئەو يە ئەگەر تۆكەسيكى ژيەر بەيت، ئەوا چى بتوانيت
ئەنجامى دەدەيت بۆ ئەو يە ژيانە پەنجەيت بە جۆريەك ناخۆشى و
بەتو مەيد بوون بەيتە كەمترين ئاست و خۆتياى لى لادەيت. ئەمە كارىكى
ژيەرانە و لۆريەكيە. ھەموو كەسە ژيەركان ھەموو ھەولەك دەدەن بۆ ئەو يە
كەمترين ناخۆشى بەيتە پەيان و ئامانجەكانيان بەدەست بەيتن.

بەتو مەيد بوون مەسۆگەرە

سەربارى ھەموو ھەولەكانمان، ناخۆشى و بەتو مەيدى شتانيكى ئاسايى و
سروشتين و مەسۆگەرن و لىكەدانە پراون لە ژيان. بەتو مەيدى فەرانكلن دەلەيت
كە شتە مەسۆگەرەكان بەيتن لە مردن و باجدان، بەلام ئەزموونى ھەموو
كەسە سەركەوتووەكان دەلەين بەتو مەيدىش مەسۆگەرە. چەندە پەتخەراو و
باش كارەكانت ئەنجام بەدەيت، ھەر دەبەيت ئەزموونى بەتو مەيدى و لەمپەر
و كۆسپ و دژواريەكان بەكەيت لە ژياندا. تا ئەو ئامانجانەى بۆ خۆتياى
دادەنەيت گەرەتر و ئالەنگارتر بن، ئەزموونى بەتو مەيدى و دژواريى زياتر
دەكەيت.

دژيەكيەكە ئەمەيە، ئاستەمە بتوانين گەشە بەكەين و پەرە بەخۆمان
بەدەين ئەگەر دووچارى دژواري و ناخۆشى نەبەينەو. ھەموو وانە

... ئامانجەكان! ...

گرنگەكانى ژيان لە دەرەنجامى كۆسپ و شكست و كەوتنە كاتىە كانەو
فېردەبين كە ئەوپەپى ھەولمانداوھ لىيان بەدوور بىن .

دژوارى تاقىکردنەوھمانە

بەدرىژايى مېژوو، بىرمەندانى مەزن بىريان لەوھ كرىۆتەوھ كە دژوارى
برىتيە لەو تاقىکردنەوھىە دەبىت تيايدا دەرېچىت بۆ گەشتن بە
ئەنجامدان و بەدەستەھىنانى ھەر شىتېكى شايستە. ھېرۆدۆتس،
فەيلەسوفى يونانى، دەلەت "دژوارى تواناي دەرکېشان و خستە گەپى
ھىز و تايبەتمەندىە شاراوھكانى مەوھى ھەيە كە بەبى دژوارى ئەم
لايەنانە بە متى دەمانەوھ."

تايبەتمەندىە نايابەكانى ھىز و ئازايەتى و كەسايەتى و كۆلنەدان كاتېك
دەردەكەون تياتدا كە دووچارى ئالنگارىە گەورەكان دەبىتەوھ و تۆش بە
ئەرينى و بنیادنەرانە وەلامى دەدەيتەوھ. ھەموو كەس لە ھەنگاوھ
جياوازەكانى ژيانياندا دووچارى سەختى و ناخۆشەكان دەبنەوھ.
جياوازی نىوان كەسېكى سەرکەوتوو لەگەل كەسېكى ناسەرکەوتوو
برىتيە لەوھى سەرکەوتووھ كە دژوارى و ناخۆشى و ناھەموارىەكان
بەكاردىنەت بۆ گەشەکردن و پەرەپېدان، بەلام ئەوھى تر پېدەدات ئەم
لايەنە ناخۆشانە بېنە تاساندن و ترساندن و پشت ساردکردنەوھى.

لە بېئومىديەوھ باز بەدە

ئابرهەم زەلېزنىك لە زانكۆى ھارقارد لىكۆلېنەوھى كرد و بۆى دەرکەوت
ئاستى وەلامدانەوھت بۆ بېئومىدى بە گشتى ئاماژەدەريكى پوونە لەسەر
ئەوھى تۆ چەندىك ئەگەرى مەزنىتى و سەرکەوتنت ھەيە. ئەگەر تۆ

... ئامانجەكان! ...

چەندىك بىكرىت لە بىئومىدىيەو ۋە فېر بىت و پاشان زال بىت بەسەرىدا و بەرەو پېش بەردەوام بىت، ئەوا ئەگەرى مەزنىتى و سەرکەوتن لە ژيانندا نۆر بەرزە.

سەرکەوتن يەك ھەنگاو لە پاش شىكست دىت

نۆرجار سەرکەوتنە مەزنەكان يەك ھەنگاو پاش ئەو دىن كە ھەموو شتىك لە ناختدا دەلىت تەواو وازىيە و سارد بىەو. چەندان كەس بە درىژايى مېژوو سەرسام بوون بەو ھى دۆزىنەو مەزنەكانيان و سەرکەوتنەكانيان لە دەرەنجامى كۆلنەدان بوو بە پووى بىئومىدىدا لە كاتىكدا ھەموو شتەكانى تر لە دژى سەرکەوتنى ئەمان بوون. كۆتا ھەولى كۆلنەدان كە پىي دەوترىت "تاقىكرنەو ھى كۆلنەدان" لە پېش سەرکەوتنە مەزنەكانەو ھى. ھ. پۆس پىرۆ، كە بە ۱۰۰۰ دۆلارەو تەوانى كارسانىيەكى مەزنى مليار دۆلارى دابمەزىنىت، دەلىت "نۆر كەس واز دەھىنن لە ھەول و تەقەلادان لە كاتىكدا تەنھا كەمىكان ماو بەگەنە سەرکەوتن. لە كۆتا خولەكدا واز دەھىنن، يەك ھەنگاوى دەمىنىت بۆ سەرکەوتن واز دەھىنن".

ھىرودۆتس دەلىت "ھەندىك مەروۇ تەنھا كەمىكان دەمىنىت بەگەنە ئامانجەكەيان بەلام واز دەھىنن، لە كاتىكدا ھەندىك كەس لە كۆتا ساتەكاندا ھەول و تەقەلاكانيان توندتر دەكەنەو و سەختتر ھەول دەدەن و دەگەن بە سەرکەوتن".

ئەم بىنەماي كۆلنەدان و بەردەوامبوونە لە ژيانى چەندان كەسى مەزندا بەدى دەكرىت. فلۆرەنس سىكوفىل شىن، دەلىت "ھەموو كارە مەزنەكان

... نامانجه كان! ...

و سەرکەوتنه مه زنه كان هاتوونه ته بوون به وهی که سه كان پابه ند بوون به دید و پوانگه که یانه وه و زۆرجار ئەم سەرکەوتنه مه زنانه له دووره وه له شکست و بێئومیدی ده چن."

ناپلیۆن هیل له کتییی (بیربکه وه و دهوله مند به Think and Grow Rich) ده لیت "پیش نه وهی سەرکەوتن بیت و ده ربکه ویت له ژيانی مه رکه سیکدا، به دلنیا ییه وه تووشی به زین و شکستی کاتی ده بیته وه. کاتیک به زین زال ده بیت به سه ر مروفیکدا، ئاسانترین و لوژیکترین کار بریتیه له وازهینان، ئەم وازهینانه ش نه وهیه زۆرینه ی مروفه كان تیی ده که ون."

هاریه ت بیچه ر ستووی، له کتییی (سرودی مه یدانی جهنگی کۆماره که The Battle Hymn of the Republic) دا ده لیت "هرگیز وازه مهینه، چونکه ساتی وازهینان کات و ساتی به رزبونه وهی شه پۆلی به رژه وه ندیه کانته."

نه وهی له لای تو و زۆرینه ی که سه كان نادیاره و ئاگاداری نین، بریتیه له وه هیزه بیده نگه تیکشکینه ره ی به هاناته وه دیت له کاتی جهنگانتدا له گه ل بێئومیدیدا.

کلۆد م. بریستل ده لیت "نه وهی هه موو به رگریه كان تیک ده شکینیت و هه موو به ربه سته كان پاده مالا ئیت بریتیه له هه وله به رده وام و پێداگره كان."

جهیمس ویتکه م رایلی، ده لیت "گرنگترین هۆکار بریتیه له کۆلنه دان، بریتیه له ریگه نه دان به وهی وزه و جۆشه که ت خه فه بکریت به هوی نه و بێئومیدی به مسۆگه ریه وه دوو چارت ده بیته وه."

دەرەنجام

- مەر ئىستا كارى بۇ بكة
۱. قفلى تواناكانت لايده
۲. كۆنترۆلى زىانت بگه دهست
۳. داهاتووى خۆت دروست بكة
۴. به هاكانت به پوونى دابنى
۵. ئامانجه راسته قينه كانت دهستنيشان بكة
۶. بپرار له سهر مه به سته ديارىكراوه سهره كيه كهت بده
۷. باوه په كانت شى بكه وه
۸. له سهره تاوه دهست پييكه
۹. به ره وپيشچوونت پيوانه بكة
۱۰. به ره سته كان لايده
۱۱. بيه شارهزا له بواره كهى خۆتدا
۱۲. له گه ل كه سانى دروست و گونجاودا هاوپريه تى بكة
۱۳. پلانى كار دابنى
۱۴. به باشى كاته كهت به پيوه ببه
۱۵. پوژانه به ئامانجه كانتدا برهوه
۱۶. به بهرده وامى ئامانجه كانت وينا بكة
۱۷. هزرى نه ستي بالات چالان بكة
۱۸. بهرده وام نه رميتيت تيدا بيت
۱۹. قفلى سهر داهينه رايه تيه زگما كيه كهت لايده

... ئامانجەكان! ...

۲۰. پۇڭزانه كارىڭ ئەنجام بدە بۇ ئامانجەكانت

۲۱. كۆلمەدە تا سەرگەوتن

ئەمانەى لاي سەرەوۈە بېست و يەك بنەماى دانانى ئامانچ و
بەدەستەينانى ئامانجە. بەكارمەينان و پىداچوونەوۈت بۇ ئەم بنەمايانە
دەبىتە ھۆى ئەوۈى ژيانىكى نايابت بۇ دابىن بكات. ھىچ شتىك ناتوانىت
بىيىتە راگر و بەرەست بۇت.

بەختىكى باش!

BRIAN TRACY

GOALS!

ئەم كىتەبە بۆ ئۆگەنسەنەيە كە دەيانەوئىت بە خىرايى
پىشېكەون و سەرىكەون. ئەگەر تۆش بەم جۆرە بىر
دەكەيتەو و بەم جۆرە مەست دەكەيت، كەواتە ئەم كىتەبە بۆ
تۆ نوسراو. ئەو بىرۆكە و بابەتەنەي لە دوو تويى ئەم كىتەبەدا
جىيان كراو تەو و ئامارەيان پىكراو پزگارت دەكەن لە
چەندان سال لە كار كەردنى سەخت و دژوار بۆ بە دەستەيەنەي
ئەو ئامانجانەي زۆر گرنگ بە لاتەو .

Bakhtiary Bookshop

ktebxanay baxtiary

07505000122

4000 IQD